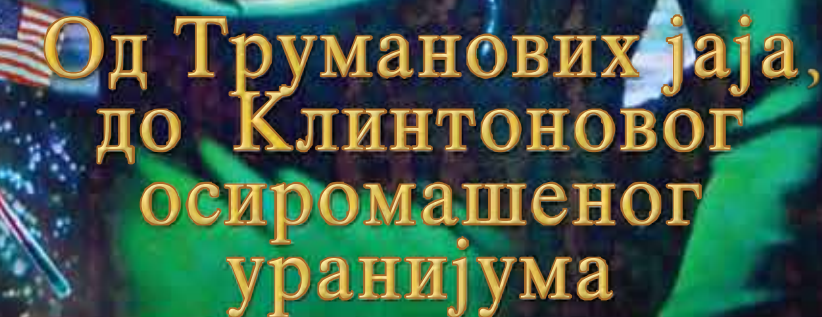

Зоран Петровић Пироћанац

ВАШИНГТЕРНА

И СРБИ

Од Труманових јаја,
до Клинтоновог
осиромашеног
уранијума

Зоран Петровић Пироћанац

ВАШИНГТЕРНА И СРБИ

Од Труманових јаја, до Клинтоновог
осиромашеног уранијума

Београд, 2013.

Зоран Петровић Пироћанац
ВАШИНГТЕРНА И СРБИ
Од Труманових јаја, до Клинтеновог
осиромашеног уранијума

Издавач

Институт за политичке студије
Светозара Марковића 36, Београд

За издавача

Др Живојин Ђурић, директор

Рецензенти

Проф. др Синиша Боровић
Проф. др Александар Ж. Петровић

Илустрација на корици

Александар Драгутиновић

Припрема

Петар Милановић

Штампа

Eseloge d. o. o Beograd

Тираж

300

Ова монографија се реализује у оквиру пројекта Института за политичке студије „Демократски и национални капацитети политичких институција Србије у процесу међународних интеграција“ (евид. број 179009), који финансира Министарство за науку и образовање Републике Србије.

Књигу посвећујем једном од мојих учитеља, професору Андре Гијуу, великом француском и европском историчару, преминулом у октобру 2013. Био је један од последњих европских хуманиста, левичара, искрених бораца за права малих народа наспрам неоколонијализма Вашингтерне, велики пријатељ српског народа. У бројним вишегодишњим разговорима у Паризу, професор Гију изражавао је многа слична гледишта са аутором у питањима улоге Сједињених држава у савременом свету и у будућности.

САДРЖАЈ

Увод	7
------------	---

Прво поглавље

Амерички месијански императив авангарде човечанства	19
I. 1. Појмовно одређење неологизма Вашингтерна, млађе сестре Коминтерне, неоколонијалистичке алатке за ресурсне ратове XXI века	19
I. 2. Америчка изузетност - изузетни комплекс велике нације	22
I. 3. Шта је код Американаца „осећање специјалне мисије“	30
I. 4. Обама, Путин и други о америчкој изузетности најновијег доба	33
I. 5. Америка, „земља - свет“, планетарна кројачница ...	36
I. 6. Вашингтерна надзире планету	41
I. 7. Пуни спектар доминације, мит доброг рата и америчке прес-титутке, по Вилијаму Блуму	43
I. 8. Вашингтерна: „Мека хипокризије, Ватикан двоструких стандарда.“ Све увек против Срба	50

Друго поглавље

Вашингтерна и кључна власт над медијима света	57
II. 1. Обрачун са М'Боом, МакБрајдом и ОУН	57
II. 2. Срби – мета вашингтерновских медија у грађанском рату	58
II. 3. Савремени медији - четврти род армије НАТО-а...	63

Треће поглавље

Америчко уклињавање на Балкан и хладни рат са Титом	71
III. 1. Стратегија за СФРЈ и Србију 1945 - 1999: уклињавање, мамипаре, претња банкротом, разбијање финансијски и војно, до осиромашеног уранијума	71

III. 2.	После Резолуције Коминформа, масовна америчка „братска помоћ“	77
III. 3.	Америчка економска помоћ Југославији, Титово задуживање	80
III. 4.	Тито шаље Кочу Поповића у Вашингтон и Лондон, амерички генерали стижу у Југославију	85
III. 5.	И новац наставља да притиче у Југославију	88
III. 6.	Роналд Реган мења америчке циљеве у Југославији: архитектура „раних радова“ на докрајчивању социјализма	92
III. 7.	Почетак великих радова на новој безбедносној архитектури и геометрији	94
III. 8.	Доктрина Реган и Реганомика	97
III. 9.	Југословенско несврставање: између две столице	101
III. 10	Тито предвиђа своју скору смрт, Југославије такође	103
III. 11.	Санкције против комунистичких земаља	105
III. 12.	Институционализована парализа Југославије	108
III. 13.	Почетак краја Југославије	111
III. 14.	Америчка „мека моћ“ регрутује и српске комунистичке кадрове	112
III. 15.	Кадрови из српских НВО-а, нови Вашингтернини адути	116
III. 16.	Улоге ММФ - а и Светске банке, оруђа Вашингтерне, у разбијању Југославије, по Шосудовском и Маргарети Папандреу	119
III. 17.	Европски савезници помажу Новом америчком царству у утеривању Југославије у Вашингтерну	129

Четврто поглавље

Идеолошко крсташење Вашингтерне Осамдесетих и Срби и Југославија	141
IV. 1. Ера ултрадесног Роналда Регана мења стратегију за Југославију: сви и све против социјализма	141

IV. 2. Национална задужбина за демократију (NED), Реганово идеолошко оруђе	150
IV. 3. Међународна кризна група (МКГ) – моћан Вашингтернин оперативац на планетарним теренима	153

Пето поглавље

Дејтонска замка и катастрофа потом	155
V. 1. Дисциплиновање Срба помоћу У-235 и У-236	155
V. 2. Вашингтерна и српска делегација у бази Рајт-Патерсон, новембра 1995., и шта је Милошевић потписао	158

Шесто поглавље

Последице НАТО рата против Срба - годину дана касније, четрнаест година касније	169
VI. 1. Рат хај-тек Вашингтерне и лоу-тек Срба 1999. године	169
VI. 2. Осиромашени уранијум против осиромашених Срба: „деветнаест на једнога“	194
VI. 3. Извештај Сенегалца Бакари Кантеа, шефа прве мисије УНЕП-а	207
VI. 4. Ратни злочинац генерал Весли Кларк припрема се за исисавање српских ресурса на КиМ-у	210

Седмо поглавље

Вашингтерна, Запад, Ал Каида и Ума заједно против Срба	219
VII. 1. Вашингтернин и српски „Викиликс“ у 69 слика	219

Осмо поглавље

Како је Вашингтерна освајала Косово и Метохију	259
VIII. 1. Спуштање Американаца на Балкан	259

Девето поглавље

Стратегијско „загревање“ САД и НАТО - а у последњој деценији XX столећа	263
--	-----

IX. 1.	Од Задра до Кинеског зида	263
IX. 2.	После БиХ и Хрватске - „бушење“ Косова и Метохије	269
IX. 3.	Примат Цвијићеве директрисе за америчку окупацију	273
IX. 4.	„Бондстил“ - стратегијска баба-рога, нови „Рамштајн“ и утеривач у НАТО	276
IX. 5.	КиМ, доктрина сукоба ниског интензитета и дисциплиновање Трећег света Европе	278
IX. 6.	Нова база намењена „очувању демократије, нафте и гаса	282
IX. 7.	Американци, ислам, Шиптари и КиМ	285
	Уместо закључка: српска „сибирска дилема“, нова геополитика и стратегијска инфериорност српске државе	291
	Анекси	311
	Литература	315

Увод

„ ...Оно што је квалитетно у фундаментима Срба и Руса лежи у чињеници да они нису интегрални субјекти попут НАТО, него аутономни, или они који почивају на регионалним аксиомима и квалитети већ постигнутих асимилација. Србима је да бирају: или као Павелић, или путем своје аутономности. Посљедње их чини народом поштовања, јер тај терет није мален и његово тежиште је у српском искуству суверенитета као капиталној сврси идентитета.“

(Рикард Барић, Сплит,
„Нове трајекторије политичких оптерећења“,
Писма читалаца, НИН, 30.10. 2008.)

У америчком филму „Добра жена,“ снимљеном по сценарију енглеског књижевника Оскара Вајлда, један актер изговара бриљантну мисао: „Волим Америку. Прошла је од варваризма до декаденције, а да није створила цивилизацију.“¹

Америчка политичка класа је одавно непријатељски настројена према српским националним интересима. У многим ситуацијама новије историје, од бомбардовања Србије 1944., америчка држава је према Србима унутар Југославије, нескривено манифестовала непријатељство. Американци систематски чине Србима велике војне, дипломатске, политичке и ине штете већ више од седам деценија.

Вашингтерна кажњава Србе, народ који по броју сав стаје у пола Њујорка, кад год узмогне. Мали Срби много „жуљају“ велике Американце, па им у историји садашњости загорчавају живот несразмерно пуно и често. Нема примера спорова међу Србима и неким другим народом, да САД не стану на страну српских противника.

Американци су бомбардовали Србе на Ускрс 1944., наводно због Немаца, али су међу мртвима надмоћно преовладавали недужни српски цивили. Одмах после Ирачана, Американци су Деведесетих поново бомбардовали Србе, најпре у Републици Српској, потом и у Србији, 1999. године. Обилно су „чашћавали“ Србе новим, недозвољеним оружјем, осиромашеним уранијумом за осиромашене Србе!

1 Видети: „Good Woman“ (2004), режија: Мајк Баркер.

Некада су Сједињене државе важиле за достојанствену, правичну, етичну земљу - светионик човечанства. Америчка револуција је осветљавала пут људских слобода тако да Француска револуција, која је непосредно следила за њом, није успела да је у практичном животу надмаши по племенитим визијама будућности човечанства.

За Србију је ипак најзанимљивији, али и најважнији период од почетка Деведесетих до данас, те зато и посвећујемо пажњу глобалној анализи тог доба. Управо зато што је мала Србија, као и у претходним историјским периодима, знатно важнија у геостратегијском радовима од своје наоко скромне географске, војне и политичке важности.

Још од 1990. постоје мапе и планови ЕУ, боље рећи усвојена стратегија Европе, да и Србија спада у економски некорисне зоне Европе. Нико и даље не зна колики је то временски период економске робије за Србе, али је та одлука цементирана још пре почетка грађанског рата у екс - Југославији.

Осим тога, сви режими у Србији, од Ивана Стамболића, до двоглавог режима на крају 2013. добро су знали, то им је и налагано споља, да Србија, када се успостави нова европска безбедносна архитектура, дакле, „нормализована” Србија, не сме да има више од 50.000 војника у својој Армији. А 50.000 је очито знатно мањи број војника, обзиром на положај и стратегијску важност Србије на Балкану. НАТО није желео да Србија има способну, модерну и тиме опасну армију. Таква Србија онемогућује нову европску безбедносну архитектуру, made in Washington.

Од 1992. године, Срби су се нашли у стратегијском окружењу, а суседне земље су представљале тај први стратегијски прстен, али су активни и наредни прстенови, који су истовремено синхронизовано деловали, и делују и данас на наш простор. Оквир у који стаје и однос Србије и Вашингтерне, има своје оперативно име: *U.S. Security Strategy for Europe and NATO*. Реч је о томе да су у ово време САД почеле да саздавају *нову безбедносну архитектуру Европе*, која не трпи никакву конкуренцију јединој супер - сили на планети. Тај пројекат коинцидира и са пројектом „*пребрзе дислокације југо-федера-*

ције”, када су признавањем независности Словеније и Хрватске, „Бон и ЕЗ деловали са криминалном ужурбаношћу.”²

Стратегијско прегруписавање Вашингтерне почело је падом Берлинског зида, наставило се ратовима у Ираку, бившој Југославији, да би после две деценије разорила Либију, израђавила Сирију и циљано унела обиље анархије у Египат, уз вашингтерновско већ пословично уношење зле крви међу социјалне стратуме друштва, гурајући Египат у грађански рат. Водећи амерички стратежи су почетком Деведесетих поставили спољнополитичке приоритете ради којих ће САД ризиковати улазак у рат. Један од њих је “спречавање реимперијализације Русије”, што се састоји у неутралисању њеног утицаја на Блиском Истоку, Црноморском региону и на Балкану.³

Истовремено је био видљив и процес реструктуисања НАТО-а, појава нове америчке *Win hold Win (WHW) доктрине*, истовременог војног ангажмана на два и више војишта, као и изузетно брзог процеса еволуције оружја. Слепило пред појавом нових оружја, тзв. *не-леталних*, или *пред-леталних оружја*, која не убијају, већ трајно, или привремено, онеспособљују противника. Ту је и нагли *развој снага за брза дејства*, доминантност и експлозија електронике и електронских аутопутева.

Европа, Јапан и Залив су геополитичке зоне из првог круга западних интереса. А у Европи, Американце нико, и да жели, не може да спречи у плановима. Са војним буџетом од око 270 милијарди долара, почетком Деведесетих, овај војно - технолошки цин не мора превише да се брине како би, на пример, Руси тада могли да му засметају на Балкану.

У пролеће 1993. године је аутор научио једну од првих лекција за геополитичка правила долазећих времена. У Паризу сам лично чуо сасвим јасну претњу француског стручњака за међународне односе, Тијери Д’ Монбриала, приликом нашег кратког сусрета. Д’ Монбриал, прононсирани француски атлантиста, тада је упозоравао Србе „*да Западу није потребно стотине хиљада војника на терену, да је НАТО кадар да*

2 Тако је јануара 1993. написао директор париског месечника *Le Monde Diplomatique*, Игнасио Рамоне.

3 Видети: З. Петровић Пироћанац, Коментар на *Радију Б-92*, 27. мај 1992. У: *Сунноврат*, 2000.

из ваздуха, са велике даљине, стратегијским бомбардерима и ракетама испаљеним са бродова, добије сваки рат. Срби су се већ кретали у погрешном историјском правцу и треба о томе добро да размисле“. Било је то једно од упозорења, која су се множила током рата у БиХ, који је буктао у тренутку нашег разговора у Паризу. Амерички дипломатски напори и поруке отворених западних интелектуалних присташа Вашингтерне, попут Д’Монбриала, све су интензивније већ тада усмеравани ка Београду. На режим Милошевића вршио се тежак притисак. Трн у оку америчком новом стратегијском концепту су најпре малена Република Српска и још мања Српска Крајина. У октобру 1993. године су ово потврдили у свом телевизијском наступу генерал Хејг и Бжежински, који су готово отворено претили бомбардовањем српских земаља, па и самог Београда.⁴

Такозвана „неолиберална револуција“, која је својим опасним дахом запахнула и Европу Деведесетих година прошлог столећа, обележје је узбуркане планете на раскршћу миленијума. Циљ светских кројача био је разарање планских комунистичких држава, а све од реда су биле неефикасне, гломазних бирократија и неспремне за глобалне промене, убрзање цивилизације и долазак нових технологија. Свакако да је и Србија упала у ову групацију, са потпуно неспремном и корупцији склоној политичкој класи. Уз помоћ медија и локалних интелигенција, устоличена је у тим бившим једнопартијским државама нова идеологија, са примесам нових видова тоталитаризма - идеологија тржишта. Она немилосрдно намеће своје циљеве, санкционише политике земаља које им се опиру. Како каже Кристијан д’ Бри: „Устоличење тржишта оставља демократије без гласа. Последица је незадржива мондијализација економија, хорор - концентрација капитала у све мање руку, редуковање планете на све оштрију границу све малобројнијих богаташа и све многобројнијих сиромаша“.⁵

4 Видети: Популарна ТВ емисија „Унакрсна ватра“ (Cross fire) на *Си-Ен-Ен-у*, 07. 09. 1993. **Цитирано у:** З. Петровић Пироћанац, Реч на скупу Српског конгреса уједињења у Њујорку, 09. 09. 1993.

5 Кристијан д’Бри је интелектуалац из „чврстог језгра“ париског месечника „Л’Монд дипломатик“ (*Le Monde Diplomatique*), један од најзначајнијих интелектуалаца аутора снажно антиглобалистички интонираног угледног месечника. Аутор топло препоручује интернет архиву „Л’Монд Дипломатик“-а

Почетком америчког упада на Блиски исток је и моме-нат важан и за српски простор. У свету мултинационалки, национална држава је права зубобоља. У свету је видљива не-задржива тенденција урушавања националног суверенитета, а како су струњаци тврдили, и држава демисионира. Запра-во, држави се неумољиво одузимају ингеренције интервени-сања и регулисања унутар националних економских односа. Она се више ни не консултује око инфраструктуре, а ни око голог функционисања. Мултинационални капитал постаје и отворена претња основним социјалним тековинама западног друштва - социјалном и здравственом осигурању, пензијским фондовима, загарантованом радном времену.

Болна илустрација таквог напада мултинационалног вашингтерновског капитала за Србију је случај пенетрације америчке компаније *ICN*, и њеног власника, америчког срп-ског “специјалца“ Стејт департмента за економска питања, Милана Панића. Наоки Србин је просто прогутао „Галени-ку“. Панићев балкански тест у Земуну био је очит пример транснационализације, универзализације и интернациона-лизације нових принципа, који су наметани широм планете, као неоколонијализам за XXI stoleће.⁶ И док је у самој Аме-рици Панићева *ICN* не баш значајна, на српском простору је она наднационална и потпуно независна фирма, која бележи раст у производњи и истоветни раст профита. Амерички ма-ли српски тест *ICN* заправо је „коњички скок“ на фармацеут-ски гладна тржишта централне Европе и огромног просто-ра бившег СССР - а. Панић тако дисциплиновано и успешно остварује задатке новог америчког интернационализма, да би се, после на моменте клоновске дипломатије током грађан-ског рата у БиХ, поново вратио у САД.

ICN је добар пример глобалног феномена *делокали-зовања привреде* у Србији. Богати своју прљаву технологију крцају по сиромашном свету, где су производни трошкови и радна снага неколико пута нижи него код куће, нема ника-квих проблема са незгодним домаћим синдикатима, а про-

и текстове Д’Бриа, Игнасиа Рамонеа и других аутора, који су бар четрде-сет година интелектуално припремали и најзад били и покретачи светског антимонодијалистичког покрета. Ретка је тако упорна и јасна колективна ми-сао у Европи, која се супротстављала и супротставља вашингтерновском по-ретку света.

6 Панића су на српско јефтино тржиште пустили управо Слободан Милошевић и његово окружење.

фити су, у таквим околностима, огромни. Тако је и Панић део нове европске архитектуре, али и др Љубиша Ракић, Душан Митевић и други стручњаци из тадашње номенклатуре, које је Панић привремено ухлебио уз богату надокнаду. Притом се беспоговорно следи званична политика САД, док се НАТО појављује као модернизовани и епохи прилагођени егзекутор нове политике. И најважније, како је и дошао, чим је окончана епизода са грађанским ратом против Срба у БиХ - Панић је на миг Клинтонове администрације одлетео у САД.⁷

Американци су почетком Деведесетих на бивши југо - простор довели НАТО. Спустили су се, после Залива, преко Медитерана, до Јадрана, стигли близу јужне капије Србије (база Криволак) и најбуквалније стегли Србе у војни прстен. Притом су помогли да се и симболички доврши посао *comeback операције немачке војске*. Тих година је, од 340.000 војника немачког министра војног, Фолкера Ријеа, и 50.000 војника *Снага за реакције на кризе* (KPK), од 1992. године над српским небом непрестано било 150 немачких пилота и техничара у ANJAC-авионима, као и 58 војника у служби снабдевања Сарајева. На босанском умиреном војишту, касније борави и прва специјална борбена јединица са 2.400 војника. Стратегијски посматрано, шта ће бољег доказа за суштински *немачки продор уз јединице KPK*. Тако су и Американци стигли до Дунава.

У Србији тада мало ко у политичкој класи уопште и зна како у Бриселу од 1990. године интерно кружи документ - мапа Европе, која недвосмислено показује да су Срби на неодређено време остављени у зони која се назива *економски некорисном зоном Европе*. На мапи су, на пример, *Лођ, Варшава, Вроцлав, Шлеска, Чешка, Мађарска, Хрватска, Словенија*, логично - *у економски корисној зони*, која инклинира Западу. То је у длаку *линија старе зоне германског кретања у време Аустро - Угарске*. Поред Србије, дела БиХ, Албаније, Македоније, у некорисној зони су се привремено тада нашли и Сло-

7 Док је Стејт департмент за кршење ембарга према СР Југославији (играње меча на Св. Стефану против Спаског) прогањао генија шаха, Бобија Фишера, до смрти, Милан Панић је одаслан у Србију, у специјалну мисију преузимања „Галенике“. Чак је његов пример флагрантно непоштовања сопствених, америчких, санкција, инсталирањем Панића и за премијера Југославије, много веће кршење санкција од Фишеровог бенигног играња шаха.

ваци, Румуни, део Пољске, Бугари (замишљени као резерват радне снаге) - сви који су се брзо извукли из некорисне зоне.⁸

Нас занима највише зашто су Срби у економски некорисној зони? Велики географ и ауторитет за геополитику, професор Ив Лакост, то објашњава речима: „Зато што нисте оставили Европу да дрема, зато што Европа није хтела са вама политичке незгоде.”⁹ Из цитираног ипак не могу да се прочитају до краја геостратегијски циљеви Вашингтерне према овом простору. Међу елегантне еуфемистичке описе грађанског рата у БиХ спада и дефиниција Франсоа Тиала: „Рат у Босни је патологија транзиције између краја комунизма и реоријентације тих друштава ка капитализму”.¹⁰

Искренији западни стручњаци су, у више наврата, овако аутору дефинисали погубну српску геополитику ситуацију Деведесетих: „Србија не сме да буде најважнији геополитички и војни фактор на Балкану. Срби не смеју да буду у стању да сакупе милион војника, што је њихов реални потенцијал, не смеју уопште да имају јаку армију. Срби морају да се дисциплинују, а то је најефикасније уз ломљење кичме. Тако ће се миленијумска комуникација, *Via militaris*, поново оспособити за јефтино саобраћање и превоз ресурса са Црног мора кроз Србију у XXI веку.”

Невидљива велика геостратегијска недаћа Србије на крају XX столећа је управо Кључ Европе, река Дунав, са 577 км под српском контролом.¹¹ Једноставно, тај пута мора да буде слободан за Немачку, тј. за Вашингтерну. Уосталом, о овом последњем ништа боље потврде нема од изјаве пензионисаног америчког генерала Жака Клајна, „управника за Дунав и подунавску Хрватску”, који по окончању своје мисије, у Осијеку изјављује за ХРТ: „Ми смо овде да бисмо обезбедили сигурну пловидбу за немачке и савезничке бродове Дунавом”.¹²

8 Из разговора аутора са службеником ЕЗ у Бриселу, Париз 1990.

9 Разговор са професором Ивом Лакостом, Париз, пролеће 1993.

10 François Thual, Деведесетих експерт за геополитику у париском институту IRIS, касније професор у Ecole française de guerre, данас саветник у француском Сенату.

11 Међу првима је у Србији Деведесетих о теми Дунава промишљао суоснивач „Југоистока“, Центра за геополитичке студије, Боро Мишељић. **Видети:** Боро Мишељић, „Дунавски правац је незаменљив”, у: Зоран Петровић Пироћанац, *Мали појмовник геополитике*, стр. 98-101.

12 **На:** HRT, 30. 04. 1996.

Све у свему, традиционални реметилачки фактор региона, Срби, морају да се дефинитивно и за навек, науче памети, то јест стратегијски кастрирају. Тако тај моћни свет види нас, Србе, и ниједна озбиљна дубока геополитичка анализа наших интереса не сме никада да пренебрегава ову „чињеницу дугог трајања“.

После свега што је одиграно на нашем геостратегијском простору, од Деведесетих, до Стогодишњице почетка Првог светског рата, 2014., сваки стручњак за геополитику може да потврди како је рат на екс-југословенском простору у највећој мери произведен управо ради испуњења стратегије сламања Срба. Разбуцавање сваке примисли о одбрани националних интереса управо је имало директну сврху слабљења есенције српске државе. Све од Словеније до Дејтона, а и 1995. са најновијим америчким шиптарским пројектом – „Зона забрањеног лета над Косовом“, имало је и има задатак одроњавања националног суверенитета, слабљења воље народа за отпором, као и реалног растакања његове армије.

Одавно већ Сједињене државе нису симбол земље слободе човека. Заборавиле су основне принципе *Отаца Оснивача* (Fathers Founders). Одлучиле су се за политичке пројекте којих није било у почетном сну о најслободнијој земљи планете. У протеклом столећу, интервенисале су 238 пута по свету (у шта спада и кукавички ракетни рат против Срба 1999). Њихове велике компаније, попут *Монсанта*, истакнутог тровача и расадника нових хемијских убица, ГМО производа, за конквистадорску армију САД су стварали хемијске грозоте, попут *orange agent*-а, коришћеног у Вијетнамском рату Шездесетих. Тај хемијски грозоморни тровач је уништавао флору, фауну и претварао новорођене Вијетнамце у жртве *конгениталних малформација*, што се дешава и после шест деценија од тог рата. Готово да нема грађанина Србије који током 78 дана бомбардовања 1999. није у небу виђао чудне феномене (до данас необјашњене ни од српских власти, нити од НАТО-а), који не припадају уобичајеним феноменима током класичног бомбардовања, већ пратећим визуелним ефектима најновијих експерименталних оружја.

Данас су из тог рода и друга нова оружја, масовне убице, а у ту групу спадају и беспилотне убице, *дронов*, који на знак америчке војске, или ЦИА и других обавештајних служби Вашингтона, пошто дозволу за напад потпише *POTUS* (President of the United States), убијају политичке противнике у великом делу планете. У политичкој класи САД нема на видуку снажног противљења оваквој филозофији оружаних сукоба. Највероватније стога што је етичност, забринутост за људски род, потпуно потиснуто са њихове политичке сцене, а САД су се извитопериле уз одурни *либерални империјализам* (Н. Чомски).

Малом српском народу, као и другим малим народима на Балкану, прворазредни задатак је да преживе под оваквим несносним притисцима екстремно извитопереног либералног капитализма. Србе очекују наредних година несмањени интензивни притисци у завршним радовима на новој безбедносној архитектури Југоистока. Једини излаз ослобођења од таквих подмуклих радова, српска политичка класа може да нађе под ефикасним пријатељским безбедносним кишобраном. Дефинитивни улазак у орбиту Вашингтерне, у НАТО, погубно је историјско решење за Србе. Политичка класа Србије, део који Вашингтерна већ годинама држи под окриљем и разноврсно је помаже у задатку да нам постане „мама и тата“, морала би да се заустави над том историјском урвином док још има времена. Зар им није довољно да ни 15 одсто становника Србије не жели чланство у Вашингтерни? Овај аутор дугорочно безбедносно - економско решење за Србију види једино у потпуном отварању према евроазијским интеграцијама.

Прво поглавље

Амерички месијански императив авангарде човечанства

I. 1. Појмовно одређење неологизма Вашингтерна, млађе сестре Коминтерне, неоколонијалистичке алатке за ресурсне ратове XXI века

Пошто је Вашингтерна за преговарачким столом у Председништву Србије сломила Милошевића, крај кумановског аеродрома потписан је 10. јуна 1999. Војно-технички споразум о прекиду бомбардовања Србије и војних дејстава НАТО-снага (званих СФОР за ту прилику). Сутрадан је, по свом обичају, Вашингтерна организовала глобални ТВ пренос уласка својих трупа на српску територију. Техничке услуге Си-Ен-Ен-а омогућиле су директан пренос.¹³ Када су Вашингтернини војници пешадијски улазили, 11. јуна 1999., на територију Србије, видели смо и једну премијеру. Обичај је да амерички маринци симболизују улазак америчке војске на још једну освојену територију, што је био војнички ритуал 238 пута током XX столећа. Овога пута, Американци су иновирали тај ритуал тако што су испред маринаца пажљиво корачали – француски војници. Видели смо тако на граничном прелазу из Македоније, „Ђенерал Јанковић“, Французе у улози „пипалица за мине,“ који су металним штаповима проверавали има ли крај пута минираних подручја. Били су превентивна заштитна јединица америчких маринаца! Вероватно да нема симболичније слике помоћне улоге „малих

13 Овај амерички канал је директна испостава Стејт департамента од када се појавио као глобални ТВ канал. Његови репортери, врло често до тешког укуса, тумаче планети америчке освајачке походе и наметање демократије свуда где крену са војном силесијом. Слободно можемо да их зовемо и делом четвртог рода америчке војске.

од кухине“ готово свих савезница у НАТО-пакту и служења „америчком газди“.

Гледајући тај запањујући ТВ пренос 11. јуна 1999., сетио сам се команданта Специјалне бригаде МУП РС, генерала Сарића. У подножју Мајевице, на коју је аутор, као ратни извештач, кретао са делом његове јединице ка врху те планине, до комуникационог центра Столице, разговарао је са својим борцима. У једном тренутку рекао је: „Једнога дана, сви ћемо ми служити као војници за НАТО, па ћемо се по целом свету борити за њих“. Тиме је антициповоа структуру Вашингтернине ударне песнице, НАТО пакта, за XXI столеће.¹⁴

Данас је важан феномен да је Западна алијанса „пљунута слика“ некадашњег Варшавског пакта. Французи, Енглези, Холанђани, и други, имају у НАТО пакту функцију и „моћ“ некадашњих Бугара, Чеха, Пољака, у време маршала Гречка. Разлика између Варшавског пакта Седамдесетих и Западне Алијансе у другој деценији XXI столећа јесте у степену одушевљеног служења војном пакту. Данашње чланице западног савеза горљиви су учесници сваке интервенције НАТО-а по свету, док у Варшавском пакту многе чланице нису са ентузијазмом гледале на интервенције у Мађарској 1956., на Чехословачку 1968, или на Авганистан 1979. Енглези, Французи, Италијани, нису се баш бунили када су америчким бомбама засипали Гадафијеву Либију и тотално разорили привредну инфраструктуру и друштвену заједницу те мултиплеменске земље, која је огромним вишедеценијским напорима успешно изградила земљу. Гадафијево често бизарно понашање у међународним односима ипак није био разлог за такве акције НАТО-а против Либије и за зверско убијање либијског председника. Вашингтерна је значајно допринела и хаосу зарања Сирије, који и даље траје, на крају 2013. Дипломатски напори Вашингтерних „посилних“ комбиновани су у почетку дискретним помагањем Ал Каидиних фракција на

14 Генерал Горан Сарић у 2014. је и даље оптужен за ратне злочине и суди му се у Сарајеву, додуше са слободе, али адвокати сматрају да је процес заиста беспредметан. Највероватније је то део иживљавања „победника“, муслиманске стране у грађанском рату, јер је Специјална бригада МУП-а РС важила за изузетно војнички чисту јединицу, којој нико није могао да спочитава ма и један ратни злочин. Важила је за најбољу јединицу у РС, састављену махом од професионалних предратних полицајаца.

терену. Када је било јасно да је руска поморска база у Сирији преопасан и превелик залогај, те да је међународна јавност била непријатно изненађена да се против Асада помаже „црни ђаво“ – Ал Каида, Вашингтернине помоћне снаге су увукле канце и почеле чак да хвале Русе за напоре које чине у мировном процесу.

Велики поета, Пол Валери, антициповоао је суштину Вашингтерне у епохи када су ретки били они који су за то били интелектуално кадри. Већ између два светска рата, 1930., у својим *„Белешкама о величини и декаденцији Запада“*, Валери је видео невеселу будућност Европе у крилу Америке: *„Европа видно иде за тим да њом управља америчка комисија. Сва њена политика управљена је тамо“*.¹⁵ На босанском ратишту је врло проницљиви француски ТВ новинар, очито деголовски оријентисан, подсетио аутора на Валерија својом опсервацијом феномена у француској армији (чланица НАТО): *„Млађе генерације француских официра готово да исказују одушевљење могућностима да буду под командом америчке војске и америчких генерала“*.

Французи су, жешће но други европски народи, са нескривеним протестима својевремено реаговали на инвазију америчке брзе хране. Презиру „Мек Доналд“ и сличне нездраве америчке изуме и данас, те поносно бране своју традиционалну супериорну кухињу. Италијани су реаговали правим гастрономским контра-покретом, „спором храном“. Међутим, и једни и други, и већина других европских чланица НАТО су послушно, чак са претежним ентузијазмом, дочекали своје задатке у Алијанси. Мода, баш као и културни утицај из Америке?

Свакако бих са занимањем прочитао сваку будућу студију на тему фасцинираности америчком војном моћи. Да тако у загрљај неоколонијалистичког НАТО-пакта, у загрљај Вашингтерне, хрле земље које су културне и цивилизацијске предводнице Европе, чији су интелектуални багажи знатно богатији од америчког „Мики Маус - Мек Доналд - Кока-Кола“ „културног бесмисленог Тројства“. Питање је: зашто је Пол Валери био у праву, већ пре 83 година? Каква то „америч-

15 Видети: Paul Valéry, *Regard sur le monde actuel; Notes sur la gandeur et la décadence de l'Europe. 1930.*

ка магија“ је у стању да ошамути земље да постану послушне и безгласне савезнице, да саучествују у многим неправедним интервенцијама Вашингтерне по свету, све правдајући то импотентним и тужним демократским дискурсом?

Аутор сматра да је одговор најпре у следећој истини: гас, нафта, стратегијске руде, све драматичније недостајући ресурси водећих западних земаља, приближили су их Вашингтерни. Зато ће и евентуални судар Вашингтерне и БРИКС-а бити главни потенцијални обрачун историје блиске будућности. Уверени смо да Вашингтерна нема војног „данфа“ да прегази БРИКС онако како гази мале земље због њихових ресурса. Ако до великог судара дође, Вашингтерна неће поседовати моћ да спроведе своју основну доктрину, *American way of war*. Она неће бити у стању да на будућа војишта против БРИКС-а довуче толико супериорни број и количину војника и војног материјала, да потом буде у стању да крене у успешни бој из категорије „да ту трава више не расте“. У овом смислу, сагледив је и крај Вашингтерне, али дотле ће малим земљама, без безбедносног кишобрана, и даље бити страшно, када их Вашингтерна маркира као непослушног непријатеља.

1. 2. Америчка изузетност - изузетни комплекс велике нације

Када се било ко, вољно или невољно, нађе наспрам Вашингтерне, боље је да добро претходно упозна тог самодопадљивог противника, који нема милости када процени да не може да вас подјарми дипломатијом и омађија својом „меком моћи“. Српска политичка класа већ деценијама не проналази успешне одговоре, и одбране од неоимперијалистичких радова Вашингтерне, па је Србија тешко изранављена у бројним суровим казнама које су САД примениле у последње три деценије над нама. Најгоре што са нама још нису завршили. Корисно је, стога, да се и у будућности проучава спољнополитичка доктрина Вашингтерне, њена политичка философија, менталитет америчког народа. У овој студији подсећамо тек на неке фундаменталне принципе ове „изузетне нације“.

Америчка политичка класа данас, као и пуно деценија за нама, пати од *конгениталне националистичке болести*, која се генерацијама преноси – а назива је *идејом изузетности*. Мала земља, попут малене Србије, притом хипер-осетљива на угрожавање слободе и суверенитета, никада у преговорима са Американцима, уз бројне претње, какве је Србија добијала од 1944. до 1999. у неколико наврата, у виду бомбардера над српским градовима, ово убеђење америчке политичке класе, али и већине америчког народа, не сме да пренебрегава.¹⁶

Америчке универзитетлије чак сматрају да Статуа слободе, коју су им Французи поклонили у 19. столећу, *„означава ову прозелитистичку мисију као природни продужетак америчког осећаја саме себе као изузетне нације“*.¹⁷ Савремени амерички универзитетски аутори уобичавају да дефинишу САД после 1945. као изузетну земљу, која је исказала изузетно вођство у промовисању људских права. *„Под неколиким администрацијама, оне су промовисале људска права као да су ова синоним за америчке друштвене вредности, док су под неким другим (администрацијама) наглашавале супериорност америчких вредности у међународним стандардима. Ова комбинација лидершипа и отпора је то што дефинише понашања у америчким људским правима као изузетна... Захваљујући Елеонор и Франклину Рузвелту, САД су преузеле водећу улогу у стварању ОУН и писању Универзалне декларације о људским правима 1948“*.¹⁸

Мајкл Игнатијев, који често успева да начини отклон од успављујућег осећања, већине из америчке политике класе и универзитетских кругова, да су САД и њени становници убедљиво *„изузетна нација планете“*, пише: *„Током Хладног рата и по њему, мали број нација може да се похвали да су више промовисале у својим спољним политикама људска права,*

16 Последнице су углавном погубне, или тешке, о чему сведочи 238 њихових „доживања непослушних упамет“. Толико пута су, наиме, САД интервенисале ван својих граница у 20 столећу.

17 **Видети више:** Dorothy Ross, *Origins of American Social Science*, 1991.

18 Stephen C. Schlesinger, *Act of Creation: The Founding of the United Nations* (New York: Westview Press, 2003); Из европске перспективе, Французи ће тврдити да су они главни инспиратори Универзалне декларације, што је, верује овај аутор, знатно ближе истини.

слободу тржишта, и политичку демократију. Од Седамдесетих је америчко законодавство повезало спољну помоћ са на- претком у људским правима. Стејт департмент годишње је освежавао белешке о људским правима влада широм света... Осим владе, САД могу да се похвале неким од најефикасни- јих и најутицајнијих организација за људска права у свету. Оне промовишу верску слободу, родну једнакост, демократска права, и аболицију ропства. Оне врше мониторинг перфор- манси људских права за која су одговорне владе, укључујући – нарочито – владу САД, владину акцију, заједно са глобалним активизмом америчких НВО. Оне су ставиле Американце на чело напора да се поправе женска права, да се бране верске слободе, да се повећа доступ лековима за сиду, да се шире де- мократија и слобода у арапским и муслиманским световима, као и да се одупире тиранима попут Слободан Милошевића и Садама Хусеина¹⁹.

Ипак, познати аутор Мајкл Игнатијев не заборавља, уз све горе набројано, да је Вашингтон „подржавао и режиме који су злоупотребљавали људска права, од Пиночеовог Чи- леа, до Сухартове Индонезије.“ Како каже: „Оно што је изу- зетно, и вредно објашњења, јесте зашто је Америка крива и за омањивања, а да је истовремено и водећа снага промоције и јачања глобалних људских права? САД одбијају *en bloc* сваки покушај ограничавања њиховог суверенитета преко система међународног режима људских права, међународног хумани- тарног права, као и када је реч о Повељи УН о употреби си- ле“²⁰.

19 Цитат су речи Мајкла Игнатијева, приређивача књиге *American Exceptionalism And Human Rights*, Edited by Michael Ignatieff, Princeton University Press, 2005. Књига је плод академске сарадње професора, после одржаних семинара у *Carr Center for Human Rights Policy at Harvard's John F. Kennedy School of Government*. Занимљиво је да Игнатијев и даље сврстава Милошевића у тиране, чиме себе у овом случају ипак дисквалификује као врсног познава- оца политичких наука. Та опседнутост *изузетношћу* и иначе често америчке стручњаке излаже чуђењу (каткад и подсмеху) не-америчких стручњака ши- ром света.

20 **Видети и:** Michael Kammen, „The Problem of American Exceptionalism: A Re- consideration,” *American Quarterly* 45, 1993.; Richard Wightman Fox and James T. Kloppenberg, eds., „American Exceptionalism”, in *A Companion to American Thought*, Cambridge, Blackwell Publishers, 1995.

Типови америчке изузетности (*Exceptionalism*) и изузимљивости (*Exemptionalism*)

Три су елемента појма *изузетности*, који произилазе из колективне студије „Америчка изузетност и људска права“:²¹ 1. САД потписује све међународне законске конвенције и уговоре у међународним људским правима и међународном хуманитарном праву, да би потом себе изузимале из тих обавеза експлицитном резервисаношћу, нератификацијом, или неусаглашавањем са њима;²² 2. САД се држе двоструких стандарда: себе и своје савезнике процењују пермисивнијим критеријумима, него што то чине са непријатељима; 3. САД одбијају јурисдикцију закона о људским правима унутар сопственог домаћег закона, инсистирајући на само – суспрезајућем ауторитету сопствене домаће традиције људских права.²³ Постоји и теорија да су САД „квалитативно другачије од других држава.“ Липсет је додао и квалификатив: „the first new nation“.²⁴

Иста администрација, уочавају аутори студије „Америчка изузетност и људска права,“ која неће ништа имати са ICCPR, итекако је ангажована у одбрани²⁵ и промовисању религиозне слободе у иностранству, аболицији ропства, финансирању за ХИВ помоћ, као и за заштиту жртава етничке и религиозне нетолеранције у Судану.²⁶

САД су ратификовале ICCPR - „Међународну конвенцију о цивилним и политичким правима,“ 1991., док су себе изузеле од њиховог дејства, од одредби које су забраниле

21 **Видети:** *American Exceptionalism And Human Rights*, Edited by Michael Ignatieff, Princeton University Press, 2005.

22 Затвореници у Гвантанаму су пример шамарања Женевских конвенција.

23 **Видети:** Seymour Martin Lipset, *American Exceptionalism: A Double - Edged Sword*, New York: W. W. Norton, 1996.

24 Ibid., page 18.

25 **Видети:** U.S. State Department Bureau of Democracy, Human Rights and Labor, *International Religious Freedom Report*, December 18, 2003, <http://www.state.gov/g/drl/rls/irf/2003/>;

26 **Видети:** President George W. Bush, „Remarks by the President during Announcement of Proposal for Global Fund to Fight HIV/AIDS, Malaria and Tuberculosis,” The Rose Garden, Washington, DC, May 11, 2001; Oona Hathaway, „Do Human Rights Treaties Make a Difference?” *Yale Law Journal*, June 2002.;

наметање смртне казне деци.²⁷ Тиме су се сврстале уз друге земље, сматрају амерички аутори, попут Саудијске Арабије, која инсистира да конвенција о међународним људским правима која се односи на слободни брачни избор и слободу веровања остаје без ефекта у њиховом домаћем закону.²⁸

Но, неколико година касније, исти аутор, Декан Правне школе на универзитету Јејл, Харолд Хонгџу Кох, идентификоваће оно што каже да је „*најважније поштовање у коме су Сједињене државе биле непатворено изузетне, у погледу међународних послова, те промоција људских права, то јест, у свом изузетном глобалном вођству и активизму.*“ Кох ће, у маниру америчког осећања изузетности, свуда и за све, написати и ово: „*До данас, Сједињене државе остају једина суперсила која, када она хоће, ставља истинске ресурсе и чини права жртвовања да изгради, подржи и управља међународним системом обавезана међународном закону, демократији и промовисању људских права. Искуство учи да када Сједињене државе предводе људска права, од Нирнберга до Косова, друге земље следе*“.²⁹

И данас су САД изван аболитионистичког консензуса наспрам смртне казне која се примењује на све демократске државе и на највећи део не-демократских, по категоризацији самих САД, уз изузетак Кине.³⁰ САД осуђују злоупотребе у непријатељским режимима: Северној Кореји, нпр., док имају разумевања за савезнице Израел, или Египат, Мароко, Јордан, Узбекистан.³¹

27 **Видети:** U.S. reservations to the ICCPR in „Reservations, Declarations, Notifications and Objections Relating to the International Covenant on Civil and Political Rights and the Optional Protocols Thereto,” CCPR/C/2/Rev. 4, August 24, 1994, <http://www.unhchr.ch/>; Amnesty International, *United States of America: Rights for All*, September 30, 1998, <http://www.rightsforall.amnesty.org/info/report/r01.htm>.

28 Harold Koh, „On American Exceptionalism,” *Stanford Law Review* 55 (2003).

29 **Видети:** Harold Hongju Koh, „On American Exceptionalism” 55 *Stan. L. Rev.* 1479 (2003), цитирано у: „American exceptionalism,” *Wikipedia*, the free encyclopedia.

30 Примедбе САД - у на *ICCPR* су својевремено биле бројне: Белгија, Данска, Финска, Француска, Немачка, Италија, Холандија, Норвешка, Португал, Шпанија, Шведска, in: „Reservations, Declarations, Notifications and Objections Relating to the International Covenant on Civil and Political Rights and the Optional Protocols Thereto” .

31 **Видети:** U. S. reservations to the ICCPR; Amnesty International, *Unmatched Power, Unmet Principles: The Human Rights Dimensions of US Training of Foreign*

САД су осуђиване због наоружавања, обуке и финансирање ескадрона смрти у Латинској Америци Осамдесетих, а герилце су осуђивале као терористе. Када су САД позвале на глобални рат свих облика против тероризма после „9/11“, суочиле су се са оптужбама да је њихова политика према нападима на цивиле крива за двоструке стандарде.³²

Трећа форма изузетности - *legal isolationism* - карактерише понашање САД судова према јуриспруденцији других либералних демократских земаља. Очито је да америчке судије изузетно резистентно реагују на коришћење преседана за људска права, не желе да их они воде у домаћим мњењима.³³

Тумачења америчке изузетности

Постоје четири типа тумачења овог феномена, произилази из студије Игнатијева и сарадника: 1. *Реализам*: заснован на америчкој изузетној моћи; 2. *Култура*: америчко осећање Провиђења; 3. *Институционализам*: специфична институционална организација Америке; 4. *Политичка*: односи се на претпостављени дистинктивни конзерватизам и на индивидуализам америчке политичке културе.

Реалистично тумачење би почело америчком глобалном изузетном силом од 1945. Зато је често и долазило до узимања САД из многих мултилатералних обавеза. Могло им се! На другој страни, дуго није било никога да их заустави у томе, да их натера да буду у сагласју са потписаним.³⁴ Џозеф Нај Цр. је то објаснио овако: „*Мултилатерализам може да се користи као стратегија мање државе, како би завезале Сједињене државе, попут Гуливера међу Лилипутаницима.*“³⁵

Military and Police Forces (New York: Amnesty International USA Publications, 2002).

32 **Видети:** Michael Ignatieff, *The Lesser Evil: Political Ethics in an Age of Terror*, Princeton, Princeton University Press, 2004; Sam Dillon, *Commandos: The CIA and Nicaragua's Contra Rebels* (New York: Henry Holt and Company, 1991).

33 John R. Bolton, *Statement to the Plenary Session of the UN Conference on the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons*, July 9, 2001, http://www.un.int/usa/01_104.htm.

34 Један од непотписаних докумената био је и *Vienna Law of Treaties*.

35 **Видети:** S. Hoffmann, *Gulliver's Troubles*, McGraw Hill, New York, 1968.; Joseph S. Nye, „Seven Tests: Between Concert and Unilateralism,” *The National Interest*,

Од 1945. године, амерички председници су артикулисали, сви одреда, месијанску визију америчке улоге у промовисању права у иностранству. Ова месијанска културна традиција има дугу историју, од визије из Колоније у Заливу Масачусетс, преко вилсонијанске визије америчке силе, која свет чини сигурнијим за демократију после Првог светског рата, и Рузвелтовог крсташења за „четири слободе“ у Другом светском рату.³⁶

Глобално ширење људских права коинцидирало је са америчким успоном у глобалној политици, уз мисионарско убеђење да америчке вредности имају универзално значење и примену. Ту Игнатијев види конфликт између *националног интереса и месијанске мисије*. Жеља за моралним вођством је нешто више од обичног нарцисизма и национализма које све моћне државе исказују. За већину Американаца, људска права су америчке вредности, извозна верзија њиховог *Bill of Rights*. У месијанском моралном пројекту, Америка учи свет смислу слободе, она не учи од других. Америчка политика, преко администрација и републиканаца и демократа, била је замишљена да промовише америчке вредности у иностранству и да их сачува од страног мешања код куће.³⁷

Као што примећује у овој студији Пол Кан, ова брига да се парира страном утицају је више од само моћног државног настојања да се створе правила за друге и да себе из тога узме. Ова права, ауторизована у име принципа „ми, народ“, укорењена су у историјском пројекту Америчке револуције - слободан народ који успоставља републику засновану на народном суверенитету. Месијански поглед додаје идеју да САД бране мисију, идентитет, особену судбину слободног народа. „Само домаћи закон, који су одобриле америчке институције, задовољава тест легитимности, као аутентичан израз националног суверенитета“, сматра Кан.³⁸ Амерички месија-

Winter 2001/2002. Joseph S. Nye, Jr.; *The Paradox of American Power: Why the World's Only Superpower Can't Go It Alone*, Oxford: Oxford University Press, 2002.

36 **Видети:** Walter Russell Mead, *Special Providence: American Foreign Policy and How It Changed the World*, New York: The Century Foundation, 2001.

37 **Видети:** Stanley Hoffmann, *American Exceptionalism: The New Version*, „The National Security Strategy of the United States of America”, September 2002.

38 **Видети и:** Frederick Schauer, *Free Speech: A Philosophical Enquiry*, Cambridge University Press, New York, 1982.

низам је последња империјална идеологија која је преостала на свету. Све друге – француска, британска, совјетска, – осуђене су на ропотарницу историје. Ни амерички национални интерес, ни месијанска идеологија, то, дакле, не значи да ће опстати заувек.

Институције подвлаче особеност америчких институција. Френк Михелсман наглашава да је судски преглед (*judicial review*) снажније утврђен у америчком систему владе него у било којој другој либералној демократији. Са овим иде и јаки институционални императив очувања прерогатива правног тумачења, те да их чува као имуне на страни утицаја.

Ендрју Моравчик, познати заговорник принципа „*наметања демократије у свету*“, такође се усредсређује на институционалне факторе, наглашавајући одлучујућу важност САД федерализма и ратификације процеса у Сенату.³⁹ Моравчик тврди да САД никада нису биле суочене са фашизмом, или окупацијом код куће, или уверљивом претњом од стране инвазије, или субверзије. Осим ових институционалних фактора, Моравчик тврди да је, у поређењу са Европом пост - 1945., америчка политичка култура значајно конзервативнија и више под утицајем јеванђелских религиозних мањина у извесним кључним темама права која се односе на абортус, породични закон, женска права, и геј брак. То чини не баш вероватним да ће америчко мњење икад да се придружи либералнијем међународном консензусу, артикулисаном у конвенцијама о људским правима. Историјска снага америчког конзерватизма је заправо четврти фактор који тумачи америчку изузетност.

Аутор Санстајн (Sunstein) наглашава *непредвиђену околност (contingency)*, једину комбинацију фактора који су произвели конзервативну контрареволуцију Шездесетих. Свака нација тежи да себе види као јединственоу. Но две, Француска и САД, сматрају себе јединственим због, тако тврде, универзалности својих вредности. Само једна је, Сједињене државе, настојала да развије стране политике које одсликавају такву изузетност. Француска и друге европске земље су настојале,

39 **Видети:** Andrew Moravcsik, „Why Is US Human Rights Policy So Unilateralist?” in *The Cost of Acting Alone: Multilateralism and US Foreign Policy*, ed. Shepard Forman and Patrick Stewart, Boulder, CO: Lynne Reiner, 2001.

или биле на то натеране, да упражњавају политику *баланса моћи* ради своје заштите минималног реда у међународној заједници. Главна компонента те изузетности су њене географски привилеговане позиције: довољно далеко од Европе и Азије да би биле кадре да буду сигурне и неумешане, а ипак кадре и да се шире на друге територије, без пуно оспоравања.

1. 3. Шта је код Американаца „осећање специјалне мисије“

Ханс Моргентау је био главни амерички теоретичар реализма, онај који је избацио из употребе *вилсоновски идеализам и морализам*. Борба против комунизма је својевремено представљана не као надметање моћи, већ крсташење добра (демократије) против зла.⁴⁰ Прва индикација новог покушаја америчких стратегијских мислилаца да дефинишу сложenu доктрину, коју свет поново добија, прозвана је „*Dick Cheney's masterwork*,”⁴¹ *the Defense Planning Guidance draft*, и појавила се 1992. Карактеристика јој је да се пуно говорило о њој, али је на крају отписана пре но што је званично објављена. Сазнало се за нову доктрину „цурењем“ у „*Њујорк Тајмс*“. Пауелова доктрина, заправо је класични пример америчког начина војевања: „*кад користиш силу, чини то довољно свеобухватно да победиш, и само ако су шансе за успех добре*“. Документ уводи експлицитно идеју о могућој неопходности унилатералне акције (*the preemptive use of force*), као и довољно јаког нуклеарног арсенала да се ограничи развијање нуклеарних програма другде.

Генерал Пауел тада још није имао намеру да интервенише у Југославији, препуштајући терен Олбрајтовој, тада Клинтоновој сталној представници у УН. Када је постала коначно државни секретар, високи официр *Светског пакана*,

40 После више од 40 година, резултат је био сложен. С једне стране, колапс СССР-а (блиско предвиђању „X“ -а из 1947.), поновно рођење Западне Европе и Јапана, уређивање кинеско-совјетског разлаза, успех у добијању Израела и разних арапских држава за клијенте.

41 **Видети:** David Armstrong, „Dick Cheney's Song of America,” *Harper's Magazine*, October 2002.

Мадлен Олбрајт, рекла је: „Сједињене државе стоје спремне у сваком региону на сваком континенту да ојачају систем закона, политичке и економске слободе и поштовање људских права, које омогућује нацијама не само да постоје, већ и да напредују. У том напору, ми ћемо очекивати од других да обаве свој фер део посла, али нећемо оклевати да предводимо”.⁴²

Поменимо и тему добронамерног империјализма, коју је развио Роберт Кеган и који је понудио валидне критицизме нове „Кантовске Европе“, тврдећи да је то безубо, забринут „изазовима“ попут имиграције и етничких сукоба. Дотле се моћна Америка фокусира на претње. Он тумачи да је нови смисао „цивилне“ мисије Европљана омогућен војном моћи и присуством Сједињених држава и да изражавају само сопствену слабост.⁴³

Трећи аргумент, који представља Мајкл Ризман, каже да Сједињене државе, пошто су, својом моћи, одговорне за светски поредак, оправдано одбацују оне делове међународног права који би теже одржали ред.⁴⁴ Међутим, он даје Сједињеним државама право да одлучују који делови доприносе светском поретку, а који не, што је чудна позиција професора права.

На крају је аргумент бруталне силе. Сједињене државе имају је у обиљу, док је други немају. Стога савезнице, када се не управљају по вољи Сједињених држава, јесу и штетне и непотребне. Међународни закон и организације су конструкти који могу да се искључе кадгод стоје на путу америчке моћи. За ово су се заузимали Џон Болтон и Доналд Рамсфелд, изразити десничари америчке политичке сцене. По њиховом гледишту, америчка моћ је у служби веома уско дефинисаног националног интереса, који искључује хуманитарне стране.

Ново је што су заговорници ових идеја екстремни у убеђењу да су Сједињене државе једина земља која је важна (*the only country that matters*). Они су шерифи који виде свет кроз

42 Видети: Говор З. Петровића Пироћанца на Међународној конференцији у Атини, „Мрачно доба медија“, крај маја 1998. У: *Суноврат*, „Југоисток“, Београд, 2000.

43 Видети: Robert Kagan, „Power and Weakness,” *Policy Review* 113, June-July 2002.

44 Видети: W. Michael Reisman, „The United States and International Institutions,” *Survival*, Winter 1999-2000.

епски вестерн *High Noon*.⁴⁵ То је свет у коме је политика виђе-на као борба за моћ између непријатеља и пријатеља. У том смислу, они су баштиници Хладног рата, за чије окончање хвале Регана. Сумњичави су према дипломатији, а за време Хладног рата, нису веровали у контролу наоружања и пронашли су Кисинџера, са његовом политиком детанта. А Деведесетих, када су Сједињене државе постале једина супер-сила, сматрају да су савезници мање неопходни и инсистирају на саможивом појму националног интереса. Како је рекла Кондолиза Рајс (Rice), „улога америчке армије није да води децу у вртић проблематичних земаља.“

Друга група је она коју стручњаци крсте *империјалистима добре савести*, јер Сједињене државе нуде другима јавно добро поретка и плаћају цену за његово очување. Нове присталице овог светоназора опијени су Америком као новом једином супер-силом. Некадашњи реалисти (значајни амерички аутори Нибур, Моргентау, Кенан, чак и Кисинџер) били су обазриви и умерени, онако како је то саветовао Тукидид. Данашњи ексеptionалисти величају америчку силу.

Обећање *удара унапред* (*preemptive strike*), који повеља УН одбија као форму агресије, изузев када је нека агресија очито иминентна, јесте формула за хаос, ако свађе избијају око тога колико је заиста хитна потреба за антиципацијску самоодбрану. Француски аутор Пјер Аснер сматра „да се документ никад не реферирше на УН као тело чије би увођење било јасно потребно. САД би биле те које би судиле и легитимности сопствених превентивних насилних чина, и онима других“.⁴⁶

Олбрајтова тада описује САД као неопходну нацију (*the indispensable nation*). Као што је приметио Аснер (Hassner), „Сједињене државе су притискале Србију у слање Милошеви-

45 Асоцијација на чувени амерички вестерн са Гари Купером.

46 **Видети:** Pierre Hassner, „Definitions, Doctrines, Divergences,” *National Interest* 69, Fall 2002; Charles Maier, „An American Empire? Empire?” *Harvard Magazine*, November-December 2002. Пјер Аснер звучи сасвим другачије но у време грађанског рата у БиХ, када је чврсто стајао уз интелектуалне париске кругове који су Србе сматрали новим нацистима, а здушно подржавали исламисту Алију Изетбеговића.

ћа у Хашки трибунал, али одбијају да прихвате јурисдикцију Међународног кривичног суда на саме себе“.⁴⁷

Предложена стратегија имала је три карактеристике одговарајуће свом моралном карактеру. Била је предложена као: *preemptive strike, intervention, unilateral action*.

Постоји чврст случај ширења моралног легитимитета војне акције у ситуацијама хуманитарне интервенције (Сомалија, Руанда, Косово), али „захтевана вредност принципа неинтервенционисања мора да се призна и заштити“.⁴⁸

Preemptive military intervention, сигурна интервенција предвиђена у најекстремнијим случајевима, еродира основне принципе међународног права. Дозвољавање коришћења силе, унето у Повељу УН, јесте проширење моралног принципа да сила не би требало да се зазива брзо и олако.

I. 4. Обама, Путин и други о америчкој изузетности најновијег доба

„Верујем у америчку изузетност, баш као што подозревам да Британци верују у британску изузетност, а Грци у грчку,“ рекао је Обама на прес конференцији у Стразбуру 2009. У изборној кампањи у Колораду, Обама каже: „Ми и даље имамо најбоље раднике на свету. Имамо најбоље предузимаче на свету. Имамо најбоље научнике и истраживаче на свету, најбоље колеџе, најбоље универзитете на свету. Ми смо и даље млада нација, и имамо најбољу разноликост талента и оштроумности“.⁴⁹

У уводнику „Њујорк тајмса“ 2013., Путин наглашава значај УН, а уз то инсистира како је опасно сматрати Американце изузетним. „Постоје велике земље и мале земље, богате и сиромашне, оне са дугим демократским традицијама и они који и даље трагају за путем демократије. И њихове политике се разликују. Ми смо различити, али када затражимо

47 Видети: Pierre Hassner, *The United States: The Empire of Force or the Force of Empire*, Chaillot Papers No. 54 September 2002.

48 У: „New Rome, New Jerusalem,” *Wilson Quarterly*, Summer 2002.

49 Видети: World News Daily Information Clearing House, 9 Aug 2012., RT.

благослове Господа, не смемо да заборавимо да нас је Господ створио једнаким.⁵⁰

У ширем контексту, када кажу да су „изузетни.“ Американци не тврде да су бољи од других народа. Но, уверени су да су САД посвећене универзалним принципима људске слободе и засноване на универзалним истинама, које баштине сви људи - не само Американци. Сматрају, дакле, да су јасно различити од других нација, које не дефинишу себе на основама једнакости. Амерички Устав је и сам изузетан, сматрају, јер има 226 година, у ери када се просечан национални устав мења сваке генерације. Руски устав, на пример, датира из 1993.⁵¹

Метју Спалдинг из тинк-танка *Херитиџ* (Heritage) припада већини истраживача у политичким наукама који настављају најбољу америчку традицију устрајног освежавања националног осећања изузетности: „*Наш Устав даје америчкој влади моћи које јој требају да обезбеде фундаментална права на живот, слободу, и тежњу ка срећи. Врхунски циљ обезбеђивања тих права и ограничавања владе јесте да се заштити људска слобода. Та слобода омогућује институције цивилног друштва – породицу, школу, цркву и приватне асоцијације – да бујају, стварајући обичаје и врлине које су неопходне за слободу.*“⁵²

Рецимо и да америчка изузетност као појам потиче из XIX столећа. Према покојном политичком социологу Сејмуру Мартину Липсету, који је сматран једним од највећих ауторитета по овом питању, америчка једина идеологија „*може да се опише у пет речи: слобода, егалитаризам, индивидуализам, популизам и laissez faire.*“⁵³

Међутим, у УН је Обама реafirмисао, крајем септембра 2013., жељу Вашингтона да се ангажује у пословима других држава, посебно на Блиском Истоку. Подсетио је на стару америчку месијанску „фалинку“: „*Ја верујем да Америка мора*

50 **Цитирано у:** Rich Tucker, „Putin and Obama: Taking Exception on American Exceptionalism“, September 13, 2013.

51 Ibid.

52 **Видети:** Karen Tumulty, „American exceptionalism, explained,“ *The Washington Post*, September 12, 2013.

53 **Видети:** Noam Chomsky, *Abuses of Reality.* „American Exceptionalism And The Obama Doctrine, October 06, 2013.

да остане ангажована за нашу сопствену безбедност. Али, ја такође верујем да је свет због тога бољи. Неки могу да се не сагласе, али ја верујем да је Америка изузетна – делимично зато што смо показали вољу, преко жртвовања у крви и драгоцености, да устанемо не само за наше уске само - интересе, већ за интересе свих.“⁵⁴

Ерик Драјтсер, независни амерички геополитолог сматра да оно што Обама каже у погледу америчке изузетности „нема никакве везе са моралним карактером, или етичком 'иминком' земље. То има све везе са Сједињеним државама које устрајавају да доминирају политички, економски, војно и другачије свуда где виде да им одговара.“ У суштини, наставља Драјтсер, оно што би требало да разумемо јесте језик који Обама користи. То није само да каже да су некако „САД изнад других земаља. Сједињене државе су изнад међународног закона, изнад самих институција које УН представљају, те да су изнад свега што се десило од Другог светског рата. Другим речима, то је принцип 'might is right.'“ Драјтсер тврди да је тај принцип „трениран као реторика, као начин за Сједињене државе кажу: 'ми ћемо да причамо причу о подељеној одговорности и подељеном глобалном руковођењу, али када до тога дође - ми смо САД и свако или стаје иза нас, или нам се супротставља.“ Драјтсер је уверен да би уместо своје изузетности, Сједињене државе требало „да преиспитају своју глобалну позицију и да се угледају на лидере попут Путина, Кинеза и других актера широм света, који су заговарали опрезност, међународни закон и поштовање међународног закона, јер само кроз ове позиције ми ћемо заправо да кренемо напред и створимо неку врсту трајног мира у Сирији и другде.“⁵⁵

Шкотски политолог Ричард Роуз је 1989. године забележио да и највећи део америчких историчара следи изузетност. Он сугерише да ти историчари овако просуђују: „Америка маршира уз другачији бубањ. Њена јединственост се тумачи било којим, или разноликим разлозима: историјом,

54 **Видети:** U.S. President Barack Obama addresses the 68th United Nations General Assembly at UN headquarters in New York, September 24, Reuters / Mike Segar, 2013.

55 **Видети:** Eric Draitser, „American exceptionalism an 'outdated' concept“, September 28, 2013., Reuters / Mike Blake.

величином, политичким институцијама и културом. Објашњења раста владе у Европи нису очекивана да одговарају америчком искуству, и *vice versa*.⁵⁶

Према Википедији, у америчкој науци су такозвани *постнационалисти* потпуно одбацили америчку изузетност, али су они у видној мањини и даље. Тврде да САД нису раскинуле са европском историјом. Дакле, Сједињене државе су задржале класне неједнакости, расно засноване неједнакости, империјализам и рат. Штавише, они виде да више нација улази у неки облик изузетности.⁵⁷

Чак и ако разматрамо само делове пребогатог досијеа „америчка изузетност“, јасна нам је огромна разлика у свим параметрима џиновске Вашингтерне и мајушне Србије. Но, то је за мудру политичку класу и изазов за стварање будуће чврсте, визионарске, слободарске, државотворне стратегије државе Србије.

I. 5. Америка, „земља-свет“, планетарна кројачница

У завршници преговора о КиМ-у јасно је да је пресудни фактор (*prime mover*) и даље Вашингтерна, а да су ЕУ и Русија тек играчи у тој геополитичкој игри (*players*). Емоције спречавају многе аналитичаре (међу којима већина не поседује довољна знања из геополитике) да у својим промишљањима о будућности нашег региона спознају димензије моћи (и силе) САД. У прочеље анализе треба да се стави необорива, зацементирана геостратегијска чињеница овог простора, база „Бондстил“, посађена у метар тачно на тзв. *стратегијској Цвијићевој линији*. Дакле, Американци су овде да остану (*here to stay*). Када смо ову *судбоносну* (по српску државу и регион Југоистока) геополитичку дату „сварили“, погледајмо стање Америке на планети.

Многи у свету још увек не уочавају трансформацију САД као *хипер-силе*, и *пост-модерно друштво*, у истинску

56 **Видети:** Richard Rose, “How Exceptional is the American Political Economy?”, *Political Science Quarterly* (1989), pp 91-115.

57 **Видети више:** David W. Noble, *Death of a nation: American culture and the End of Exceptionalism*, University of Minnesota Press, 2002.

„земљу-свет“. Уз све критике које стижу на адресу водеће земље света, САД и даље чврсто држе монопол технологије и доминације над финансијама планете. Оне су њен неприкосновени технолошки мотор. Технолошки јаз Америка увећава чак и према развијеним земљама-савезницама. У војна истраживања САД улажу и даље 10 пута више него остале земље света, а годишњи војни буџет никако им не спада испод 700 милијарди долара.

Просто је невероватно, али истинито: пре само двадесетак година, показало је једно истраживање у Вашингтону, две трећине чланова америчког Конгреса није поседовало пасоше!⁵⁸ Зар амерички политичари немају потребу да упознају спољни свет, немају жеље да упознају друге крајеве и културе?! И такви и даље претендују да као месије управљају човечанством и воде га америчким путевима у будућност.

У војном смислу САД данас немају војну инфраструктуру да могу да делају као империја, јер су и оне укинуле војну обавезу, па им је тешко да изводе масивне операције *win-win* (две симултане операције, величине оних у Ираку). Данас је америчка стратегија прилично застарела, треба јој озбиљна дорада. Војнике сада ангажују међу плебсом и социјалним очајницима. Маме „Латиносе“, Азијце и друге да гину у америчким освајачким ратовима за ресурсе, уз добијање „зелене карте“, или држављанства за своје породице.

НАТО је за САД данас умногоме реторика. Стручњаци већ одавно препоручују грађење нове верзије НАТО-а, концентрисану на антитерористичку борбу и на јаку шпијунажу која би успешно предупредивала тероризам, па се амерички војни стратеги тиме баве од интервенције на Балкану.

САД и Европа се у међувремену непрестано удаљавају и јаз међу њима се повећава. Нарочито се то оличава у разликама у поимању света јавних мњења Европе и Америке. Сетимо се само рецепције рата у Ираку поновног одушевљења огромног дела америчког народа још једном њиховом криминалном интервенцијом.

Ипак, спрам новог моћног планетарног клуба, „Г-20“, коме главну улогу играју Кина, Русија, Индија, Бразил и Јужна Африка - БРИКС, Америка и Европа остају део истог

58 Цитирано у: Alain Minc, *Ce monde qui vient*. Grasset, 2004

фронта, па ће и њихове стратегије свакако умногоме морати да остану идентичне и да примењују и даље атлантску солидарност. Европу на то обавезује усвојени модел капитализма из Америке, о чему сведочи и нераскидива веза Комисије у Бриселу и америчке Федералне трговинске комисије, тела која диктирају привредама већине планете.

Но, све прогнозе озбиљних и непоткупљивих економиста у свету говориле су још од почетка трећег миленијума, да ће актуелни капитализам доживети ударе какве није нико од експерата могао ни да замисли донедавно. И то се већ и десило – од економске кризе 2008., планета се још опоравља. Међутим, свет осваја капитализам који стиже из сиромашног дела света, са сопственом филозофијом експанзије кинеско - индијско - индонезијско - бразилско, можда и јапанског типа капитала. Стручњаци тврде како Кина већ данас није више *„америчко-европска радионица за просте и мање компликоване индустријске радове, већ да муњевитом брзином домаћује и позицију истинског ривала.“*

Упркос свим економским и политичким менама планете, можемо да очекујемо како ће Америка и у будућности више бити изолационистичка, више реактивна него проактивна, и даље политички месијанска. Увек ће бити за иницијативу у акцији, било да креће на Марс, или на Северну Митровицу.

Међутим, и даље несумњиво представљају огледало читавог човечанства, његову научно-технолошку авангарду, али често и његов злочести одраз. Но, и САД улазе у период темељне трансформације, чак и метаморфозе. Њу је антиципацијски сагледао, још 1952., британски премијер Харолд Макмилан: *„Нама прети, од Американаца, једна мешавина сажалења и презира. Они су се намерачили на наш политички и трговински утицај свуда широм света. То је заправо чудан народ. Можда је наша грешка што настављамо да на њих гледамо као на англо - саксонски народ. Њихова крв је одсад веома измешана: то је латинска и словенска мешавина, са добрим делом Немаца и Ираца.“*⁵⁹

Данас демографски подаци алармирају америчке стручњаке и нагоне их на храбрије пројекције будућности „земље-

59 Цитирано у: Alain Minc, *Ce monde qui vient*. Grasset, 2004

света“. Јер, сваки осми Американац рођен је ван територије САД. Амерички „*melting pot*“ новог столећа сачињаваће Хиспањолци, Кинези, Индијци, Арапи, који ће заједно ускоро једноставно преплавити негдашњу демографску потку васповско - ирско - јеврејско - немачко - словенске провенијенције, са натрухама афричке.⁶⁰ Калифорнија и Тексас лагано се претварају у царствије шпанско - латиноамеричке културе, са доминантним становништвом, које користи шпански више него енглески језик. Није чудо што је оданде и лансирана нова верзија америчке химне – на шпанском. Већ сами Хиспањолци у овом часу су премашили број Црнаца, са четвороструко вишом стопом рађања од других етничких групација у САД. Њима се приближавају и азијске групације, пре свега Индијци и Кинези, који демонстрирају демографску експлозију младих народа, какву смо имали и сами прилике да искусимо од 1945. до 1999. на КиМ-у. О управо реченом сведочи насумична посета било ком колеџу, или основној школи широм САД, где врви од младих из Азије и других крајева планете.

Међу видљивим феноменима Америке је и раст значаја религије у друштву. Једно истраживање из 2004. године показало је да чак 78 одсто Американаца верује у Бога, а једна трећина редовно иде на верске службе. Либерални мислиоци и аналитичари Америке овај феномен виде као својеврсни „ментални рикверц“, јер у трећини држава забрањено је учење дарвинизма, који удара на Библију. Да не помињемо језовито присуство смртне казне у бројним америчким државама.⁶¹

60 Ibid.

61 Овај податак тешко може да се схвати из перспективе Срба у БиХ и на КиМ-у. Зашто су са толиком равнодушношћу војници Вашингтерне посматрали како су Шиптари од средине јуна 1999. бестијално и примитивно уништавали српске манастире и цркве, а неки од тих верских објеката су представљали хришћанску европску баштину? Зашто су њихови официри дозволили да шиптарски младићи (који верују у Алаха, кажу) 17. марта 2004., дивљачки јашу по крстовима цркава на КиМ-у? Јесу ли уопште део тог верујућег америчког народа из горње статистике, ако су нас бомбардовали и на Ускрс 1999? О овом дивљаштву америчке индиферентности према верским осећањима српског народа у Србији, чак и перверзно смишљеним војним дејствима осиромашеним уранијумом, вреди да психијатри и психоаналитичари, психолози, етнологи и други, проуче ментални склоп политичке класе Вашингтерне. Нарочито како се дубоко осећање изузетности

На другој страни, опет, мноштво је доказа о авангардности Америке, нарочито на плану образовања, истраживања, врхунских технологија. Амерички универзитети већ деценијама образују лидере планете, како на друштвеном, тако и на научном, војном плану. САД имају невероватну мрежу од преко 1.600 Универзитета (sic!), са преко 650.000 страних студената (а половина су Азијци). На листи 10 водећих универзитета планете, осим енглеских Оксфорда и Кембриџа, 8 су редовно амерички чланови чувене „Ајви лиге“, (Ivy League), универзитетске групације најјачих.⁶² Сасвим је јасно да у САД данас и даље обитава планетарна моћ знања. Тамо се такође непрестано формирају кадрови за светске послове, који представљају планетарну *хипер-класу*, спремну да обавља задатке моћне хипер-силе у било којој земљи света.

Алан Менк, француски економиста и стручњак за Америку, овако је видео САД будућности. „Замислимо време, кроз 20 година, када буду у САД заседали заједно Председник, чија је мајка далеки потомак афричког роба и оца Кинеза, хиспански потпредседник, сино-амерички државни секретар, индо-амерички секретар одбране, са можда као тек обичним секретарима заседања, једним универзитетским кадром *wasp*,⁶³ и бившим руководиоцем неког *think tank*-а, потомком линије немачких Јевреја“.⁶⁴

америчког народа перверзно измешало са очитим злочиначким поривима, што све заједно срамоти све који чине Вашингтерну. Како то да муслимане по свету Вашпингтерна не сме да бомбардује и убија на Рамазан и друге њихове верске празнике, а Србе хришћане с нарочитим уживањем бомбардују баш на њихове највеће традиционалне верске празнике, Божић и Ускрс?

62 Корнел, Браун, Беркли, МИТ, Коламбија, Дартмут, Дјук, Харвард, Пенсилванија, Принстон, Јејл и Станфорд, најчешће су на тој листи, као и 2013.

63 WASP, акроним за: White Anglo Saxon Protestant, групација која је дуго владала Америком, а данас већ представља „угрожену врсту“, у „земљи-свету“ где све више превладавају не - европски становници САД.

64 Цитирано у: Alain Minc, *Ce monde qui vient*. Grasset, 2004

I. 6. Вашингтерна надзире планету

„Природно, није било начина да се сазна да ли смо у неком тренутку били надзирани. Колико пута, и следећи какав план, Полиција Мишљења се качила на било коју линију, нико није могао да зна“⁶⁵

После афере Сноуден следи талас протеста бројних америчких савезница, јер Американци још једном демонстрирају своју апсолутну технолошку и насилничку политичку моћ – шпијунирају кога год сматрају да треба, јер то налаже амерички национални интерес. Суштински, савезнице НАТО пакта, иако протестују, у позицији су „помоћног особља“, готово идентично позицији совјетских савезница у Варшавском пакту, које ни о чему нису одлучивале, а Москва их ни за шта није питала. Некад Коминтерна – данас Вашингтерна!

Неутажива перверзна жеља савремене цивилизације да све види и све зна о свакоме, значи остваривање истинске „полиције слика“, наредних генерација негативне антиципације Орвела. Фокусирано и језгровито објашњење долазећих проблема пружају годинама у САД које, уз сву кризу, желе да задрже позицију планетарног *prime mover*-а, главног покретача. САД, настоје да предњаче у новим водећим индустријама – информатичкој технологији и биотехнологији. Подсетимо са чим се суочавају администрација Обаме и његових наследника:

1. Америчка влада годинама ради на колекционисању еталона ДНК свих ухапшених, као и бројних имиграната, у вези са сваким федералним злочиним.
2. Ма како скандалозно изгледало, али САД развијају технологију која ће детектовати и декодирати церебралне активности, што је потенцијално искористљиво у области одржавања реда. То ће значити детектовање на раздаљину „сумњиве мождане активности“ опасне по америчку државу.
3. Уз добијање нових гаџета за рад, Администрација за безбедност у превозу има и програм „детектовања понашања“, за уочавање „опасних путника у авиону, по-

65 Цитат из: Џорџ Орвел, 1984

моћу суптилних индикација начина њиховог реаговања“.

4. Својевремени секретар за Унутрашњу безбедност, Мајкл Чертоф, најавио је да ће активирати нову канцеларију за домаће надзирање сателитом, упркос критикама Конгреса.

Постоје такође и истраживања о надзирању (становништва) у Уједињеном краљевству, Аустралији и Немачкој и још неколиким државама. Усамљени слободни преостали духови на Западу уверени су да надзирање нема везе са контролом и дисциплином друштва. Суштинско питање је зашто је тим друштвеним контролорима света потребно још више контроле, кад су већ успели да подјарме дух грађана медијима. То је остварено пре свега мобилним телефонима - технолошким монструмима који прождиру време грађанима планете, те тако празне њихове џепове на ползу глобалног економског система алавог капитализма. У блиској будућности ће сигурно доћи до тоталног засићења оваквим производима који извитоперавају живот човека. Но, још увек су мобилни телефони згодан начин контроле становништва сваке земље планете, једноставним „чиповањем“ „мобилних малих монструма“.

У свету је безбедност у све већој мери претекст за повећану државну репресију, што све више деградира демократију. Полицијске државе се помаљају све агресивније, јер расте страх властодржаца од насилних израза незадовољства све пауперизованијих грађана (крађе, пљачке, побуне). То време долази, због проређивања ресурса, због све већег броја друштвено искључених и сиромашних. Данас слаби критички смисао, захваљујући пропаганди и условљавању, начину живота који не оставља ни времена, ни енергије за промишљање, и захваљујући нападу на индивидуалне енергије (ружноћа урбанизованих животних средина, стрес, хемијско и електромагнетно загађење, патворена храна, транкилизани. Неки то називају и програмираним крајем демократије. Американци својим напредним технологијама надзирања најбоље илуструју оправданост поменутих страховања.

I. 7. Пуни спектар доминације, мит доброг рата и америчке прес-титутке, по Вилијаму Блуму

Више од шест деценија, ратна машина Сједињених држава је била на аутоматском пилоту. Од Другог светског рата ми смо били условљени да верујемо како су мотиви Америке у 'извозу' демократије. Часни Вилијам Блум важи за водећег дисидентског хроничара спољне политике Сједињених држава. Написао је контроверзни бестселер *Rogue State*. Он каже да, осим ако лаж не буде знатно више проучавана, и док амерички народ не схвати у потпуности планетарну патњу коју је америчка политика изазвала, никада нећемо бити кадри да зауставимо монструма.

Тајна разумевања спољне политике САД је то да нема тајни. У принципу, човек има потешкоћа да брзо увиди како Сједињене државе одувек настоје да доминирају светом, те за који циљ су спремне да користе сва неопходна средства. Када човек једном то схвати, много од науке конфузије, контрадикције и двосмислености који окружују политике Вашингтона, ишчезавају. Да би изразио ово настојање за доминацијом нумерички, човек може да прихвати чињенице попут оних да су од краја Другог светског рата Сједињене државе настојале: да сруше више од 50 страних влада, од којих је већина била демократски изабрана; знатно су се мешале у демократске изборе у барем 30 земаља; покушале су да убију више од 50 страних лидера; бацале су бомбе на народ од више од 30 земаља; покушале да угуше популистички, или националистички, покрет у 20 земаља.

Блум без околишења подсећа, као искрени анти-фашиста, на „шуњајуће трагове“ и популарност немачких нацистичких слогана у савременом енглеском америчком језику: „*Sieg Heil!* – Живела победа! *Arbeit macht frei* - Рад ослобађа! *Denn heute gehört uns Deutschland und morgen die ganze Welt* - Данас Немачка, сутра свет! *Ich habe nur den Befehlen gehorcht!* – Ја сам само следио наређења!“ На чело листе ставља међународно најпознатији слоган, онај из немачке химне, како у

Хитлерово доба, тако и данас, за владе Ангеле Меркел : *Deutschland über alles* – Немачка изнад свега.⁶⁶

Да се нацистички дух „запатио“ у важном сегменту америчког система – војсци, аутор показује анализом сајта Ваздухопловства Сједињених држава (www.airforce.com). Шокирала га је већ прва страна, насловљена „Above all“ („Изнад свега“). И када је помислио да се све невино односи на авионе, ушао је на други линк (www.airforce.com/achangingworld), на коме је поновљено „Above all“. И невероватно, слоган се понавља на првој страни свих других линкова – „Air Dominance“, „Space Dominance“ и „Cyber Dominance.“ И Блум каже: „Ако они планирају нови 'хиљадугодишњи Рајх', надајмо се да њихова судбина није боља од оригинала, који је трајао 12 година. Ево како су центлмени из Пентагона звучали у недавној прошлости на тему свемира. 'Ми ћемо ангажовати земаљске мете једног дана - бродове, авионе, копнене мете - из свемира... Ми ћемо се борити у свемиру. Ми ћемо се борити из свемира и ми ћемо се борити у свемиру.'⁶⁷ И још један индикативан цитат: 'У погледу космичке доминације, ми је имамо, ми је волимо, и ми ћемо је задржати'⁶⁸.

И цитат се наставља: „Израњајућа синергија космичке супериорности, уз копнену, поморску и ваздушну супериорност водиће до *Доминације пуног спектра*. Развој одбране балистичким ракетама које користе космичке системе и планирање за прецизне ударе, нуди узвраћање на пролиферацију WMD (оружја масовног разарања). Космос је, опет, регион са растућим трговинским, цивилним, међународним и војним интересима и инвестирањима. Претње овим виталним системима су такође растуће. Контрола космоса је способност да се осигура приступ космосу, слобода операција унутар космичког медијума, и способност да се одрекне другима коришћење космоса, ако затреба“.⁶⁹

66 **Видети:** William Blum, *America's Deadliest Export: Democracy - the Truth about US Foreign Policy and Everything Else*, Zed Books Ltd, London, 2013.

67 Речи генерала Џозефа Ешија (Ashy), Главкомандујућег U.S. Space Command. У: *Aviation Week and Space Technology*, August 5, 1996, p. 51.

68 Кит Р. Хол (Hall), помоћник Секретара Ваздухопловних снага за Космос и Директор National Reconnaissance Office. У: *Aviation Week and Space Technology*, August 5, 1996, p. 51.

69 **Видети:** „United States Space Command: Vision for 2020.“ Од 2002., US Space Command је придодата у US Strategic Command. **Видети:** William Blum,

Амерички војни стратеги у Стратегијској команди сматрају да космос представља фундаментално нови и бољи начин да се примени војна сила. „Вашингтонска амбиција за светском доминацијом вођена је не мотивом дубље демократије или слободе, праведнијим светом, докрајчивањем сиромаштва или насиља, или живљом планетом, већ пре економијом и идеологијом“, сматра Блум.

Када читамо о новој, чак револуционарној доктрини војевања у XXI столећу, јасно нам је да су и Срби 1999. само били експериментално поље за ратовање из ваздуха и са великих дистанци, што су искусили и други народи, рецимо и Либијци, а раније Ирачани. Напад на КиМ 1999. је и био „судар хај тек одсутног нападача и лоу тек присутног браниоца“, каже Вирилио дромолог - пионир нашег доба.⁷⁰

Мајкл Паренти је приметио: „Циљ није само моћ ради саме моћи, већ моћ да се обезбеди плутократска контрола планете, моћ да се приватизују и дерегулишу економије сваке нације на свету, да се издигне на леђима народа свугде - укључујући народ Северне Америке – благослова неспутаног 'слободног тржишта' корпоративног капитализма. Борба је између оних који верују да би земља, рад, капитал, технологија и тржишта света требало да буду посвећени максимализовању акумулације капитала за неколицину, и оних који верују да би те ствари требало да буду коришћене за комуналну корист и социо - економски развој мноштва“.⁷¹

Може се зато проценити да је за америчку елиту моћи један од најдужих и најсуштинскијих циљева спољне политике било спречавање уздизања било каквог друштва које би могло да послужи као добар пример алтернативе капиталистичком моделу. То је била суштина Хладног рата. Куба и Чиле су била два примера неколицине таквих друштава у социјалистичком табору, којима су Сједињене државе учиниле највише што су могле да их сруше. Амерички лидери сматрају да морални ауторитет САД јесте апсолутан и непро-

America's Deadliest Export: Democracy - the Truth about US Foreign Policy and Everything Else.

70 Дромологија - наука која проучава ефекте брзине на друштва. Неке дефиниције допуњене су ставом да дромологија укључује и студије културних и друштвених утицаја ових технологија на друштво.

71 **Из чланка у:** *Dissident Voice* (online magazine), February 10, 2003.

менљив као војна моћ САД. „Месијанизам америчке спољне политике је изузетна ствар“, уочио је руски парламентарни лидер 2006. „Када државни секретар Кондолиза Рајс говори то изгледа као Хрушчов када извештава на партијском конгресу: 'Читав свет тријумфално маршира ка демократији, али неке пропале државе више воле да остану по страни од тог пута', итд., итд.“⁷²

Мајкл Ледин (Ledeen), некадашњи званичник Реганове администрације, сарадник једног од водећих десних тинк-танк тимова, *American Enterprise Institute*, пред саму америчку инвазију на Ирак марта 2003., рекао је, у месијанском вашингтерновском маниру: „Ако само оставимо да наша визија света иде напред, и ако је пригрлимо у потпуности, па ако не настојимо да не паметујемо и не придружујемо паметне дипломатске солуције тој ствари, већ само водимо тотални рат против ових тирана, ја мислим да ћемо веома добро радити, а наша деца ће певати велике песме о нама годинама у будућности“.⁷³

The National Security Strategy, часопис који издаје Бела кућа, пише, у септембру 2002: „Време је да реafirмишемо суштинску улогу америчке војне снаге. Морамо да градимо и одржавамо нашу одбрану изван изазова... Наше снаге ће бити довољно снажне да обесхрабре потенцијалне противнике од настављања војног подизања у надама да ће надићи, или се изједначити са моћи Сједињених држава... Загосподарити, или спречити... на непријатељске поступке наших противника, Сједињене државе ће, ако је неопходно, делати премптивно. 'Преемптивни рат' је оно што је Међународни војни трибунал у Нирнбергу после Другог светског рата назвао агресивним ратом. 'Да би се започео агресивни рат', изјавио је Трибунал, 'зато није једини међународни злочин, то је врховни међународни злочин, који се разликује од других ратова само у томе што садржи унутар себе цело акумулисано зло.'

72 Наталија Нарошницкаја, вице- председавајућа Одбора за међународне полове у државној Думи, доњем дому руског парламента. Цитирано у: *Washington Post*, April 3, 2006, p. 14.

73 *Village Voice* (New York), November 27, 2001, p. 46; *Scotland on Sunday*, November 25, 2001. Цитирано у: William Blum, *America's Deadliest Export: Democracy - the Truth about US Foreign Policy and Everything Else*

Књига обрађује многе од базичних веровања Американаца, што једноставно може да се назове „митовима“. Примерице, амерички Мит доброг рата лепо објашњава следећи цитат:

*„Разлог зашто многи Американци подржавају америчке ратне злочине јесте што су убеђени да, без обзира како лоше ствари изгледају, влада мисли добро. То се држи на патриотској вери Другог светског рата, што схватају као историјску сагу коју сви Американци уче у школи још од раног детињства.“*⁷⁴

Маршалов план није оно што се и данас мисли да је био

И данас Американци најчешће наводе Маршалов план као пример правог америчког решавања светских проблема: на несебичан начин су изградили разрушену Европу, чак и немачког и друге непријатеље, на крају им дозволили да се као друштва утркују са Америком. Била је то, по пропаганди америчке „меке моћи,“ алтруистичка Америка у периоду 1948 -1952. “После Другог светског рата, Сједињене државе, тријумфалне у иностранству, и неоштећене код куће, виделе су отворена врата за светску супрематију. На путу је стајала само ствар звана 'комунизам', политички, војно, економски, и идеолошки. Стога је читав естаблишмент спољне политике САД мобилисан да се суочи са тим 'непријатељем', а Маршалов план је био интегрални део те кампање“, пише Блум.⁷⁵

Анти - комунизам је био уграђен као стуб спољне политике Вашингтона још од Октобарске револуције, уз лукаву паузу у тој оријентацији током борби против Хитлера и јапанског фашизма, у време када је све било вођено тако да су гинули Совјети. А чим су подељене зоне у пораженој Немачкој, Американци су припремали идеолошку борбу против Стаљина, као и он против Вашингтона, уосталом.

Јасна је и импресивна антикомунистичка посвећеност већ 1945. Неколике важне институције у САД, обавештајне службе, фондације Рокефелер и Форд, Савет за спољне послове, неколике корпорације и институције, подржавале су

74 **Видети:** Jacques Pauwels, *The Myth of the Good War*, 2002.

75 **Видети:** William Blum, *America's Deadliest Export: Democracy - the Truth about US Foreign Policy and Everything Else*, Zed Books, 2013.

све Маршалов план. Он је одсликавао планове Стејт департамента: „1. *Ширење капиталистичке мантре како би се предупредиле снажне постратне тенденције ка социјализму; 2. Отварање тржишта како би се дошло до нових потрошача за америчке корпорације – главни разлог за помагање у обнови европских економија у милијардама долара дувана (по ценама за 21. столеће), које су давале амерички дувански интереси.; 3. Охрабривање стварања Заједничког тржишта (будуће ЕУ) и НАТО-а, као интегралних делова западноевропског бедема против наводне совјетске претње; 4. Гушење левице широм Западне Европе, пре свега саботирањем комунистичких партија у Француској и Италији, у њиховим напорима за легалну, ненасилну изборну победу*“.⁷⁶

Можда најинтензивнија активност америчких служби било је постављање темеља за војно - индустријски комплекс. Планом је предвиђено и јачање економске суперструктуре, посебно челичне индустрије и производње енергије. Није их пуно бринуо талас инфлација, незапослености и рецесије. Њихов задатак је било јачање власника индустрије и капитала, јачање предратних капиталиста. ЦИА је налазила начине да значајне суме из Маршаловог плана скреће за потребе подржавања новинара, издавача, културних институција, у САД и Европи пре свега, али и другде, за голо пропагирање Хладног рата.⁷⁷ „Бил Клинтон је бомбардовао СР Југославију, заправо Србију, 78 дана узастопно. Његове војна и политичка политика разориле су једну од најпрогресивнијих земаља у Европи. И назвао је то 'хуманитарном интервенцијом'. И даље се на то гледа од готово само Американаца, укључујући од многих, ако не од највећег броја, 'прогресивних' као само то. Пропаганда је за демократију што и насиље за диктатуру“.⁷⁸

76 Ibid.

77 САД су контролисале не само токове пара Машаловог плана, већ и одобравале слање еквивалентне суме у локалном новцу. То је значило тотални увид у контролу европских земаља. Занимљив детаљ: Вашингтон је са незадовољством надгледао социјалне програме за крајње осиромашене преживеле из рата. За њих је и рационисање хране и свих других потрештина одмах по рату мирисало на социјализам. Највише непријатељства су у то време САД показивале према популарним програмима национализације индустрија.

78 **Видети:** William Blum, *America's Deadliest Export: Democracy - the Truth about US Foreign Policy and Everything Else*, Zed Books, 2013.

„Бог благословио Америку. И њене бомбе“

Само један танак стратум америчког друштва, који се назива „прогресивнима”, само малобројни левичари, неуморно критикују идеолошки и људски одавно залуталу и дезоријентисану Америку. Попут Вилијама Блума, који увек подсећа на первертовану и обезљуђену страну свог друштва. *„Када су бомбардовали Кореју, Вијетнам, Лаос, Камбоџу, Ел Салвадор и Никарагву, нисам ништа рекао, јер нисам био комуниста. Када су бомбардовали Кину, Гватемалу, Индонезију, Кубу и Конго, нисам рекао ништа, јер о томе нисам знао. Када су бомбардовали Либан и Гренаду, нисам рекао ништа, јер нисам разумео. Када су бомбардовали Панаму, нисам рекао ништа јер нисам био дилер дроге. Када су бомбардовали Ирак, Афганистан, Пакистан, Сомалију, и Јемен, нисам рекао ништа јер нисам био терориста. Када су бомбардовали Југославију и Либију због 'хуманитарних' разлога, нисам рекао ништа, јер је то звучало тако часно. Онда су бомбардовали моју кућу и није остало више никога да говори у моје име. Али, то заправо није било важно. Ја сам био мртав“.*⁷⁹

Постало је опште место оптуживање Сједињених држава за бирање за своје мете за бомбардовање само „обојене“, оне из Трећег света, или Муслимане. Но, мора да се запамти да је једно од најпорнијих и најкрволочнијих кампања бомбардовања у савремено доба – 78 узастопних дана – извршена против народа бивше Југославије: беле, европске, хришћанске. САД је бомбардер са једнаком приликом (*equal-opportunity bomber*). Једине квалификације за неку земљу да постане мета су: а) она представља препреку - можда је то ништа - за особиту жељу америчке империје; б) она је практично небрањива од ваздушног напада; в) она не поседује нуклеарна оруђа (В. Блум, 2012.)

Америчке прес-титутке (presstitutes)

„У 1999., током САД - НАТО бомбардовања државна РТС бивше Југославије била је циљ, јер је емитовала извештаје које се Сједињеним државама и НАТО - у нису допадали (попут тога колико ужаса је бомбардовање изазвало). Бомбе су

⁷⁹ За целу листу америчких бомбардовања од Другог светског рата видети: <http://killinghope.org/superogue/bomb.htm>.

одузеле животе многих од запослених у ТВ станици, и обе ноге једног од преживелих, који је морао да буде ампутиран како би га ослободили из рушевина.⁸⁰

Премијер Уједињеног краљевства Тони Блер рекао је репортерима да је бомбардовање било „потпуно оправдано“, јер је станица била „део апарата диктатуре и моћи Милошевића“.⁸¹ Претећи новим таквим нападима на српске медије, гласноговорник Пентагона Кенет Бејкон је изјавио, неколико сати после бомбардовања: „Будите укључени. Није тешко ући у траг одакле су излазили ТВ сигнали“.⁸²

Сходно томе, не би било изненађујуће ако су неки од водећих чланова такозване групације америчких *mainstream media*, од „Њујорк тајмса“, до „Си-Ен-Ен“-а, од НПП-а до „Фокс Њуза“ – сматрани у либералним круговима САД за „гласноговорнике империјализма и деструктивне моћи Сједињених држава“. „Изостављање је најмоћнија форма лажи“, говорио је Џорџ Орвел, сјајни писац, али и пропагандни аналитичар служби Уједињеног краљевства, у време Хладног рата. Ратни злочинац из Вијетнамског рата, секретар одбране САД, Рамсфелд, бранио је кукавичко циљање здања српске телевизије, говорећи: „Природно они не могу да се сматрају слободним медијима. Они су гласноговорници Талибана и оних терориста који им пружају уточниште“.⁸³

I. 8. Вашингтерна: „Мека хипокризије, Ватикан двоструких стандарда.“ Све увек против Срба

После демонстрација против улоге Сједињених држава у косовској декларацији о независности, 21. фебруара 2008., у Београду су демонстранти провалили у америчку амбасаду и запалили једну канцеларију. Напад је државни секретар

80 **Видети:** *Independent*, April 24, 1999, p. 1.

81 **Видети:** *Bristol Evening Post*, April 24, 1999.

82 **Видети:** *Guardian*, April 24, 1999.

83 **Цитирано у:** William Blum, *America's Deadliest Export: Democracy - the Truth about US Foreign Policy and Everything Else*, p. 276.

Кондолиза Рајс назвала „недопустивим“.⁸⁴ Амерички амбасадор у УН, Залмеј Калилзад, изјавио је потом да ће затражити од Савета безбедности УН да изда једногласну изјаву „која изражава запрепашћење Савета, које осуђује напад, а такође подсећа српску владу на њену одговорност да заштити дипломатска здања“.⁸⁵

Ово је, наравно, стандардни језик таквих институција. Али, оно на шта нас медији и амерички званичници нису подсетили, коментарише Вилијам Блум, јесте да је, у мају 1999., током САД-НАТО бомбардовања Србије, тада дела Југославије, кинеска амбасада у Београду била погођена америчком ракетом, изазивајући значајну штету и убијање три дипломате. Званична прича Вашингтона о томе – тада, и даље и сада – јесте да је у питању била грешка. Но, ово је готово сигурно и лаж.⁸⁶ Према заједничком истраживању лондонског „Обзервера“ и данског „Политикена“, амбасада је бомбардована, јер је коришћена да преноси електронске комуникације за Југословенску армију, пошто је армијски регуларни систем бомбардовањем постао неоперативан. „Обзерверу“ је речено „у вишим војним и обавештајним изворима у Европи и САД“, да је бомбардовање амбасаде било намерно, што је било „потврђено детаљно од три НАТО официра - контролора летења који је оперисао у Напуљу, једног обавештајног официра који је вршио мониторинг југословенског радио саобраћаја из Македоније, и вишег (НАТО) штабног официра у Бриселу“.⁸⁷

Осим тога, „Њујорк тајмс“ је известио у то време да је бомбардовање разорило амбасадин нервни центар за прикупљање обавештајних података, а два од три Кинеза били су обавештајни официри.¹ Високо осетљива природа делова амбасаде који су били бомбардовани сугерише зашто Кинези инсистирају да бомбардовање није било акцидент... 'Баш због тога они не купују наше објашњење', рекао је званичник Пен-

84 **Видети:** *Washington Post*, February 22, 2008.

85 **Видети:** *Associated Press*, February 21, 2008.

86 **Видети:** William Blum, *America's Deadliest Export: Democracy - the Truth about US Foreign Policy and Everything Else*, Zed Books, 2013.

87 **Видети:** *Observer*, October 17 and November 28, 1999.

тагона.⁸⁸ Било је још неколико добрих разлога да се такође не верује у ту причу.⁸⁹ Готово да нема друге теме у савремено доба које је више поделила међународну левицу као ови аргументи око САД/НАТО „хуманитарне интервенције“.

Блум види Милошевићеву политику у време бомбардовања другачије од политичке класе Србије, исправно наглашавајући онај најшири, планетарни контекст, у коме је мала Србија била просто млевена. „Српски лидер Слободан Милошевић је одбио да срећно падне под доминион САД-НАТО-ЕУ-Светска банка-ММФ-СТО светска влада. Квази-социјалистичка српска држава виђена је као европска последња 'комунистичка' нада. Штавише, после Хладног рата, НАТО је требало да демонстрира *raison d'être*, ако треба да остане жив као вашиingtonски неотесанко. Једна од кључних тема у свађи било је Косово. Продужено САД-НАТО бомбардовање бивше Југославије у 1999., свет је био убеђен, било је одговор на 'етничко чишћење' које је српска влада водила против своје староставне провинције Косово. Бројни интелигентни, добронамерни људи остају уверени да се бомбардовање десило пошто је масовна насилна депортација етничких Албанаца са Косова била у току. Што значи да је бомбардовање започето као одговор на, и да се заустави то 'етничко чишћење'. Заправо, систематске насилне депортације великог броја људи са Косова почеле су тек неколико дана пошто је бомбардовање почело и било је јасна реакција на то, рођено из екстремног беса и немоћи дела српских лидера. То је лако проверљиво ако се погледају новине за два дана пре почетка бомбардовања, ноћ 23/24 марта, и неколико дана касније. Или просто да се погледа 'Њујорк тајмс' од 26. марта, стр. 1, где пише: 'Са НАТО бомбардовањем, које је већ отпочело, све дубље осећање страха завладало је у Приштини (косовски главни град), да ће Срби сада окренути свој бес против цивила етничких Албанаца као одмазду. 'Тек 27. марта ми налазимо прву референцу на 'присилни марш', или било шта те врсте. Али, пропагандна верзија је већ исписана у мермеру.'⁹⁰

88 Видети: *New York Times*, June 25, 1999

89 О томе још у: *Observer*, October 17 and November 28, 1999.

90 Видети: William Blum, *America's Deadliest Export: Democracy - the Truth about US Foreign Policy and Everything Else*, p.p.155

Нико никад није сугерисао да је Србија напала, или се припремала да нападне, државу чланицу НАТО, а то је једини догађај који оправдава реакцију под НАТО уговором. Трибунал у Хагу је, сматра даље Блум, већ одржавао суђење на високом нивоу у покушају да убеди свет у правду НАТО бомбардовања - бившем југословенском председнику Слободану Милошевићу, који је умро у хашком затвору, док је настојао да се одбрани од оптужби које остају недоказане. Блум се пита и *„када ће западни лидери иза бомбардовања Србије бити суђени за ратне злочине како позива сам статут Трибунала, као што је поменуто?“*⁹¹ Недуго после почетка бомбардовања у марту 1999., професионалци у међународном суду из Канаде, Уједињеног краљевства, Грчке и Сједињених држава почели су да пишу жалбе Међународном кривичном суду за бившу Југославију, оптужујући лидере земаља НАТО-а за *„озбиљна кршења међународног хуманитарног права,“* укључујући: *„намерно убијање, намерно изазивање велике патње и озбиљних повреда тела и здравља, коришћење отровних оружја и другог оруђа, како би се изазвала непотребна патња, насумично разарање градова, варошица и села, незаконити напади на цивилне објекте, девастирање које није било неопходно за војне циљеве, нападе на небрањене зграде и пребивалишта, разарање и намерну штету почињену институцијама посвећеним религији, каритативној делатности и образовању, уметностима и науци.“*⁹²

Канадска тужба је именовала 64 лидера, укључујући Вилијама Клинтона, Мадлен Олбрајт, Вилијама Коена, Тонија Блера, Жана Кретијена, и НАТО званичнике Хавијера Солану, Веслија Кларка и Џејми Шеа.⁹³ Жалба се такође позивала на *„отворено насиље“* над Повељом УН, сам НАТО уговор, Женевске конвенције, као и на Принципе Међународног права, а које је признао Војни трибунал у Нирнбергу.

91 Ibid.

92 Ibid.

93 Готово истоветну листу оптужених светских лидера и НАТО-а одаслао је и некадашњи јавни тужилац, а данас познати адвокат Горан Петронијевић, што су Вашингтернини симпатизери у јавности извржавали подсмеху у то време, почетком 2000.-тих.

Жалбе су наглашавале да је тужење оних које су именовали било „не само захтев закона, то је и захтев правде за жртве и одвраћање моћних земаља попут оних у НАТО, које, у својој војној моћи и у њиховој контроли над медијима, мањкају било које друго природно суздржавање, попут оног које ограничује мање моћне земље.“ Оптужујући победнике у рату, не само његове губитнике, тврдило се, било би развође у међународном кривичном праву.

У писму Лујзи Арбур, главном тужиоцу Трибунала, Мајкл Мандел, професор права из Торонта и иницијатор канадске тужбе, изјављује: „На несрећу, као што знате, многе сумње биле су покренуте око непристрасности вашег Трибунала. У раним данима сукоба, после формалног краја, по нашем мишљењу, оправдане жалбе против НАТО лидера, донесене пред њих од чланова Правног факултета Универзитета у Београду, Ви сте се појавили на конференцији за штампу са једним од оптужених, британским секретаром за спољне послове, Робинотом Куком, који је направио велики шоу предајући Вам досије српских ратних злочина. Почетком маја, појавили сте се на другој конференцији за штампу са америчким државним секретаром Мадлен Олбрајт, до тада и сама предмет две формалне жалбе за ратне злочине о циљању цивила у Југославији.“⁹⁴

Арбурова се мало потрудила да прикрије своје про-НАТО ставове које је носила под тогом. Веровала је да је НАТО била њена полиција, судија, судско веће и затворски чувар. Она каже: „Ја очигледно не коментаришем никакве оптужбе кршења међународног хуманитарног права, која су наводно почињена од држављана НАТО земаља. Ја прихватам уверавања дата од НАТО лидера да они намеравају да воде своје операције у СР Југославији у пуном сагласју са међународним хуманитарним законом.“⁹⁵

94 Ови и други материјали о жалбама Трибуналу стигли су до Вилијама Блума од Мандела и других жалилаца. **Видети и:** Michael Mandel, *How America Gets Away With Murder*, Pluto Press, London, 2004.

95 **Видети:** Press release from Chief Prosecutor Louise Arbour, The Hague, May 13, 1999.

Хашки Трибунал на свом веб сајту је написао: „Држећи појединце кривима, без обзира на њихову позицију, Трибуналов рад је прекинуо традицију некажњивости за ратне злочине и друга озбиљна кршења међународног закона, посебно од појединаца који су имали највише позиције“.⁹⁶

Наследница Арбурове 1999. била је Швајцаркиња, Карла Дел Понте. Крајем децембра 1999., Дел Понтеова даје интервју „Обзерверу“. На питање да ли припрема кривичне оптужнице и за НАТО особље, одговара: „Ако не желим да то учиним, нисам на правом месту. Ја морам да одустанем од моје мисије.“ Трибунал је потом најавио да је допунио студију могућих НАТО злочина, изјављујући: „Веома је важно за овај суд да утврди свој ауторитет над било којим и над свим ауторитетима у оружаном сукобу унутар бивше Југославије“. Онда су се разљутили многи у штабовима у САД, Канади, па и цивили унутар НАТО, због оспоравања тих тврдњи. Дел Понтеова је тиме добила врло јасну поруку. „Отишла је брзо у кућицу,“ у шта најбоље уверава брза изјава њене канцеларије: „НАТО није под истрагом Канцеларије тужиоца Међународног кривичног суда за бившу Југославију. Нема формалне истраге о акцијама НАТО током сукоба на Косову.“⁹⁷ Ипак, Дел Понтеова остаје на функцији још седам година, до 2007.⁹⁸

96 САД/ НАТО лидери, међутим, имају имунитет и за бомбардовања Срба у БиХ 1993 – 1995, укључујући и коришћење осиромашеног уранијума.

97 **Видети:** *Observer*, December 26, 1999; *Washington Times*, December 30 and 31, 1999; *New York Times*, December 30, 1999.

98 Потом одлази за амбасадора у Аргентину, па пише књигу *Лов: Ја и Ратни злочинци*. У њој покреће, ипак, макар и толико закаснела, питања шиптарских злочина УЧК и узимања органа од српских заробљеника на албанској територији, о чему води озбиљну истрагу други Швајцарац, либерал Дик Марти, за разлику од Дел Понтеове, истински интелектуалац и непоткупљиви политичар.

Друго поглавље

Вашингтерна и кључна власт над медијима света

II. 1. Обрачун са М'Боом, МакБрајдом и ОУН

Америчко увођење реда у светској медијској сфери, „чишћење метлом“ разних „побуњеничких“ сегмената УН-а, дешава се од средине Осамдесетих. Најпре је са места генсека УНЕСКО-а 1987. године склоњен Сенегалац Амаду Махтар М'Бо, генерални директор УНЕСКО-а, по функцији заправо светски министар културе и медија.⁹⁹ Као искрени несврстани, М'Бо је желео да покуша са увођењем праведнијег информативног система у свету. То су и године када се Вашингтон пита за сваку функцију у телима УН. Без њиховог „бефела“ нема функције за било кога на планети.

М'Бо је овом проблему посветио велику пажњу, па је основао *Комисију о проблемима комуникације*, која је 1980. израдила „МакБрајд Извештај“ (*MacBride Report*), по имену значајног светског интелектуалца Шона МакБрајда.¹⁰⁰ Извештај је потпуно подржао међународне захтеве бројних земаља у развоју на тему *новог светског информативног и комуникационог поретка*. Био је то, заправо, отворени бунт против западног тоталног владања медијима планете. Американци су „кренули на М'Боа“ после МакБрајдовога извештаја и неколико година стрпљиво припремали његову смену, што се десило тек 1987. године. М'Бо је ипак издржао седам година, пре но што је Вашингтон успео у намери. Како то обично

⁹⁹ Амаду - Махтар М'Бо (1921) био је сенегалски кадар УНЕСКО-а од 1953. За време Дугог светског рата француски добровољац, после рата дипломирао географију на Сорбони. Генерални директор УНЕСКО-а од 1974 до 1987. Као први Африканац дошао је на чело те важне организације УН.

¹⁰⁰ М'Бо је 1980. године проглашен и почасним доктором Београдског универзитета.

бива приликом операција проналажења слабих тачака жртве, требало је пронаћи „било шта“, па је смена на крају јавно правдана „административним и буџетским праксама“ управљања у УНЕСКО-у.

Од тог доба, више НИКО до данас није изабран на било какву важну функцију у свим телима УН по свету, а да Американци нису дали свој пристанак. Правило је, наравно, важно и за Вука Јеремића на челу Генералне скупштине УН 2012-2013., што јасно говори да и српски политичар спада данас у кадрове светске хипер - класе, верне извршиоце Вашингтернине политике. Зато се и враћа на српску сцену, чак и у наоко немогућим опцијама, каква је, на пример, СПС, или СНС кадровско потенцијално место (опет) министра спољних послова.¹⁰¹

II. 2. Срби - мета вашингтерновских медија у грађанском рату

„Срби су дводимензионални народ са жудњом за простотом и идеологијом тако базичном, да се може разумети без напора. Њима су потребни непријатељи, а не пријатељи, да би фокусирали своје дводимензионалне идеје. Живот је за њих једноставна мелодија, никада оркестрација, или барем пријатна хармонија. Животиње користе своје ресурсе знатно срећније но ови наопаки створови, чија је припадност људској раси у великом закашњењу.”

101 Аутор дозвољава себи слободу навођења личног искуства са министром спољних послова Србије, Вуком Јеремићем, из 2007. Кадар Вашингтернине хипер - класе, без двоумљења и без икаквог извињења аутору, потписао је налог *sub roepa*, августа 2007., за овог аутора, дакле за његово присилно спровођење за сведочење у Хагу. Сведок је то одбио и појавио се на сведочењу тек почетком децембра 2007., када је њему одговарало да дође у Хаг. Захваљујући свом јасном одбијању да га третирају насилнички, вашингтерновски, судије и Тужилаштво Трибунала су цивилизовано проценили да сведок није могао да дође када је њима одговарало, као и да је поступак са добровољним сведоком новинаром ипак прелазео границе пристожности. Вук Јеремић, пре свега, није требало да потписује овакав документ, то није био његов посао, а ако је и морао, требало је да се пристожно извини, рецимо државном обавезом да то тако чини, што би било довољно овом сведоку. Но, код Вашингтерне постоји важно правило, које добро зна њихов кадар Јеремић: они се никад никоме не извињавају, евентуално Русима и Кинезима, муслиманима, али не и Србима!

Овај цитат је доминантан начин, готово свакодневни тон којим су светски интелектуалци и медији, подлегли тоталној расистичкој еуфорији, током грађанског рата у екс-Југославији, описивали „одвратни, етно-фундаменталистички, злочиначки народ децоубица” - Србе. Свет је испољавао заиста озбиљну психозу када је чак и чувени глумац, писац, колумниста, филмски режисер, сликар, певач и амбасадор УНИЦЕФ-а, овако видео било који народ, у овом случају српски. Свепоштовани уметник и Јеврејин срзао се на нацистички дискурс.¹⁰² Сер Питер Јустинов остаће, нажалост, заувек у срамној антологији расистичких експресија изнетих у светским медијима на крају миленијума.

Ово је један од бројних примера за описивање истинских резултата хипер активности и улоге савремених медија током грађанског рата у бившој Југославији. Нови извор свет зла постали су Срби, јер је тако сугерисала Вашингтерна. Чак и у дечијим медијима (попут француског дечјег магазина *Le Journal des Enfants*), чак и школским уџбеницима, одрасли уче будуће генерације како да препознају зло - Србе!¹⁰³

Да новинарство није више оно што је дотад аутор научио од оснивача *Л’Монда*, Ибера Бев - Мерија (Hubert Beuve - Méry), и других новинара његовог кова, било ми је јасно у Сарајеву, у ноћи између 28. фебруара и 1. марта 1992. године. Била је то „ноћ барикада”, када су Срби, Муслимани и Хрвати поделили свој град са по двадесетак барикада. Те ноћи начињен је својеврсни Бејрут, барем у географском смислу (исток-запад), јер у том тренутку још није почело међусобно убијање. Велики број светских новинара, који су већ недељу дана боравили у граду очекујући велику гужву, а својим текстовима доливали ује на ватру, расули су се по Сарајеву, чим су подигнуте прве барикаде. И аутор је кренуо, у друштву енглеских и француских новинара (из најјачих медија тих земаља) у обилазак барикада. На Бембаши, на крају Баш-чаршије, негде око поноћи, нас неколико новинара гледали смо како неки људи из великог паркираног камиона деле сарајевским

102 Овако је у својој колумни, у листу *The European*, јуна 1993. године, Сер Питер Јустинов дефинисао српски народ. Мора да се призна како веома личн на нацистичке описе Јевреја 1938. у Берлину и другим немачким градовима.

103 **Видети:** Зоран Петровић Пироћанац, *Избрисати српски вирус*, „Југоисток“, Београд, 2008.

радио-таксистима (Муслиманима из Санџака) нове, науљене аутомате АК-47. Сцена је била импресивна, јер су са тог пункта непрестано позивани радио-таксисти да обаве чин преузимања оружја. Те ноћи, 28. фебруара 1992. године, нисам видео импресивнију сцену. Било је јасно да ће сукоби букнути и претворити се у прави рат.

Ни извештач енглеског радија, нити извештач француске телевизије, нису 1. марта 1992. године у свом подневном (ни вечерњем) извештају, забележили ни реч о ономе што смо сви видели претходне ноћи. Затајила је деонтологија, јер се виђено није уклапало у клише захтеваног извештавања. А пожељно извештавање могло је да се уочи увече, у сарајевском Клубу књижевника, где су репортери говорили само о *српској агресији и дивљим брђанима који нападају мирни град Сарајево*. Била је то кафанска претпремијера онога што ће касније једна од звезда босанског рата, „Би-Би-Си”-јев Сер Мартин Бел, дефинисати као *новинарство коме је стало*, или буквално – новинарство привржености (*the journalism of attachment*). Новинар Данкли каже да је „забрињавајућа ствар око *’новинарства коме је стало’*, то што га заговарају и, још горе, упражњавају репортери ратног новинарства.”

После грађанског рата у БиХ, Бел је постао независни посланик у британском парламенту (1997-2001), а данас је УНИЦЕФ-ов амбасадор Уједињеног краљевства. Важио је за „једног од најобјективнијих новинара”, како је написао Кристофер Данкли у дневнику „*Фажнанишал Тајмс*“ 1997. године.¹⁰⁴ Мартин Бел крштава тај нови стил новинарства у свом есеју у „*Британској ревији новинарства*.”¹⁰⁵

Догађај који је највише инспирисао овакво новинарство је управо рат у Босни, каже Данкли, „*једном демонизованом страном и другом очишћеном од греха, а јавност је у другим земљама често охрабривана да верује како су само Срби били одговорни за ужасе, а све друге стране биле недужне... Довољно је лоше што репортери почињу да верују како би требало да рефлектују своју емоционалну уплетеност у оно о че-*

104 **Видети:** *The Financial Times*, 20. 09. 1997.

105 Мартин Бел пише: „*Овим мислим на новинарство које се брине, као што и зна; које је свесно својих одговорности; и неће стајати неутрално између добра и зла, праведног и неправедног, жртве и тлачителја.*” У: *The British Journalism Review*, Vol. 8, No 1, 1997.

му извештавају. Одатле је само корак, и можда несвесни корак, до селекције и манипулације чињеницама у фаворизовању једне стране. Данкли закључује: „Репортери телевизијских вести требало би да наставе да буду снажно заинтересовани за догађаје, али потпуно непристрасни према њима. Заиста, требало би да увек буду потпуно непристрасни у истинском значењу те речи.”

Занимљива је дискрепанција између Беловог рада на терену Сарајева и комотних теоретисања о западном новинарству у време посланичког рада. Аутор је у исто време, фебруара - марта, а потом крајем априла и почетком маја 1992., као део екипе француске ТВ, боравио у Сарајеву. Мартин Бел је тада емитовао и ТВ материјал који је био чиста конструкција у сврхе вашингтерновског новинарства које је требало да убеди свет о српској агесији на сопствене зграде и улице у Сарајеву. Уз помоћ снимака чак три камере, Бел је дочарао догађај – наводно српско гађање једне зграде у Сарајеву, из различитих углова, а да притом нико од новинара није знао да ће баш ту Срби гађати, а да ће само Бел и Сарајевска телевизија снимити тај ненадани злочин и *scoop* (sic!).¹⁰⁶

Ту је Бел већ зашао у домен флагрантног непридржавања новинарске идеологије, што може да се објасни улогом додељеној готово свим западним новинарима у Сарајеву 1992. – горљиви војници Вашингтерне. Нису, дакле, „војници Партије“, али, каква је разлика са функцијом „војника Вашингтерне.“ Да се ови милитаризовани „новинари“ из Лондона, Вашингтона, Берлина, у потпуности уклапају у нашу дефиницију, потврдиће Мартин Бел својом скандалозно лажљивом репортажом за „Би Би Си“ исконструисаном и снимљеном у хотелу „Холидеј Ин“ у време сарајевских барикада, фебруара-марта 1992. Заправо, идеја и није била Белова, већ ауторовог покојног колеге Драгана Хавзијевића, београдског песника, новинара и камермана. Хавзијевић је био придружена камера Белове екипе и извео је најзанимљивији (лажирани) ратни скоор у „Холидеј Ин“-у. Мада су сви српски руководиоци боравили, заједно са бројним новинарима, у самом хотелу, Хавзијевић је дошао на идеју да сними интервју са наводним вођом српских „побуњеника“ у Сарајеву. Он за тај разговор није одабрао, новинарима увек доступне, познате руководи-

106 Z.P. Piroćanac, *The Media Happened to Be There*, Jugostok/Bina, Beograd, 1994.

оце, или човека задуженог у том штабу за медије, Рајка Дукића, на пример, већ је за сто у хотелској соби ставио до данас непознатог наводног „српског побуњеника“, за кога аутор и данас подозрева да је припадао специјалним полицијским снагама Алије Изетбеговића. Хавзијевић је био очито инспирисан чињеницом да су се по српским барикадама у Сарајеву виђали наоружани људи под маскама, јер нису желели да им новинарски снимци одају идентитет. Мора да се призна како је и некаква ратничка „шминка“, често присутна међу борцима широм планете, такође утицала на појаву тих вунених капа преко лица, са отворима једино за очи и уста. Оне су подсећале на некадашње палестинске герилце, коришћене приликом отмица авиона, али и на оне на главама ИРА замаскираних бораца. Знао је да је прва асоцијација британског мњења на црне капуљаче – немилосрдни ИРА ирски националисти. Интервјуисани „српски побуњеник“, са истом таквом тамном вуненом капуљачом, седео је пред Хавзијевићевом камером, а искусни новинар-сниматељ је ту скромну сценографију фокусирао још на заставу СФРЈ, која је у средини, на месту за грб, имала зјапећу рупу без грба, што је несумњиво римејк-идеја из Букурешта 1989., где је Хавзијевић такође боравио на новинарском задатку. Међутим, детаљ који га је издао, поред потпуног промашаја саме идеје снимања „тајанственог представника побуњеника,“ било је стављање аутомата за градску борбу, немачког „Хеклера“. Нико од ратних извештача није могао да види ни један једини „Хеклер“ у рукама Срба на барикадама у Сарајеву у то време. Једини који су имали то популарно оружје били су припадници Специјалних јединица Изетбеговићеве полиције. И поред очитости намештеног интервјуа, потез је успео, а нико до данас није довео Белову новинарску деонтологију у питање. Штета причињена Србима овим интервјуом у светском јавном мњењу била је огромна. Занимљиво је да никоме ни међу Србима није пало на ум да Белу и његовој екипи одузме после тога акредитацију. С друге стране, касније је у Уједињеном краљевству и та репортажа свакако играла улогу у Беловом стицању титуле Сера, искусном ратном извештачу, верном борцу његове Партије – Вашингтерне и срамотном лажљивом новинару са босанског ратишта Деведесетих.¹⁰⁷

107 Овај аутор, више од 25 година новинар, често ратни репортер и специјални извештач, по први пут јавно помиње овај, за њега болни ратни детаљ из

II. 3. Савремени медији - четврти род армије НАТО-а

Суштински је реч о биткама за новинарску деонтологију, која је, много је индикација за то, изгубљена већ годинама. Наше медијске анализе ратних година у бившој Југославији, у БиХ, Хрватској и на КиМ-у, указују да су медији играли улогу четвртог рода армије НАТО-а, делајући као додатне специјалне снаге. У безбројним ситуацијама, савремена пропагандна машина попут „Си-Ен-Ен“-а, „глобалне ТВ у реалном времену“, „нове Кока-Коле на крају миленијума“, и друге велике ТВ мреже, заборавиле су основну деонтологију новинарске професије, пуку истину и чињенице. На жалост, одавно већ читамо, слушамо и гледано папагајски начин опонашања свемоћне *Си-Ен-Ен*. Када та станица пренесе пажљиво формулисане и прецизно циљане теме вести, у највећем броју случајева, остали је слепо следе са задивљујућом униформношћу.

Разлог за забринутост јесте и медијска ситуација која је интегрални део Вашингтернине доктрине, у многим елементима налик медијској пракси из доба Коминтерне Седамдесетих. Према овом моделу, слободни свет, који попут америчке фондације *National Endowment for Democracy*, „намеће демократију широм света“, узео је одавно и значајне специмене старе комунистичке номенклатуре у Србији у своју службу.

Доминантно новинарство Америке, које одувек шири свој проверени војни концепт *америчког начина ратовања (American Way of War)* примењује такође концепт *новог интернационализма*, који је запрепашћујућа копија Коминтерниног интернационализма. Медији су крајње важни за успешно ширење, и утискивање у свест, америчког виђења света. Њихов нови интернационализам осавремењен је у толико што живимо у ери глобалне ТВ, Интернета и ИТ-а, који тај нови интернационализам чине сварљивијим и ефектнијим у својим порукама. За такву медијску оријентацију, грађански

1992. Драган Хавзијевић одавно није међу живима, и прешао је пут од извештавања из сандинистичке револуције у Никарагви, са сандинистима, до Сарајева. Аутор је у овом деликатном догађају, који чак има и верске конотације, више од две деценије имао обзира, пре свега према његовом сину и сурпузи, чекајући да прође довољно времена да ову епизоду помене у јавности.

ратови у БиХ, Хрватској и на КиМ-у, непосредно су служили (и служе) америчком Стејт департменту и министарствима спољних послова њених савезница, као поље за тестирање. И то највише за тестирање нових, не-леталних оружја.

Занимљив је и феномен светских медија већ из 1991. и с почетка 1992. Појавила се нова доктрина ширена из Вашингтона и потом подржана без икаквих резерви у носећим медијима. По први пут у дужем периоду, медији широм света функционисали су синергички. Новинари из Америке и Ирана, Енглеске и Либије, Турске и Русије, Француске и Алжира, Индонезије и Немачке, радили су руку под руку. Циљ је био „дизајниран у лабораторији” знатно пре сукоба. Босански Срби – „зли момци”, били су одређени за жртве на олтару *новог светског новинарства*, које је донело нови профил новинарских звезда, попут Кристијане Аманпур, која, забрађена исламистички иде у Техеран не би ли се у име Стејт департамента додворили Техерану. Тада је то било мода.

Има ли суштинске разлике између Аманпурове и стаљинистичких ликова из „Правде”, који су истовремено вршили обавештајне послове за ЦК? На прелазу миленијума медији су постали очита брутална средства пропаганде такозваног *отвореног друштва*, пуко оруђе мултинационалног капитала који девастира све на свом путу и често изазива ратове. Гро „носећих медија“ у данашњем свету је, на жалост, пука трансмисија медијских могула планете, политичких комесара незајажљивог глобализованог тржишта и незаситих мултинационалки, чак Вашингтерних ресурсних ратова.

Аутор је очевидац и бљутаве епизоде из београдског „Хајата”, непосредно пред почетак импровизоване конференције за штампу *Ричарда Холбрука* са новинарима, на седмом спрату. Рат је у пуном јеку, Холбрук настоји свим силама да достигне свог учитеља *Кисинџера* и бескрајно је арогантан. Сви новинари га чекају у холу, по степеницама тог спрата. Крај мене је и *Питер Арнет*, „звезда Багдада” (зато што му је то Садам Хусеин очито дозволио, због неког договора са „Си-Ен-Ен“-ом и Стејт департаментом). Холбрук га угледа, Арнет силази низ степениште, грле се, и Холбрук, пред гомилом новинара, узвикне: „Здраво, Питер, тек што сам прочитао твоју књигу, изврсна је!”

То је *нови талас новинарства отвореног друштва*, који је из Вашингтерних лабораторија расут светом, попут вируса свињског грипа. Интимисање са западним политичарима постало је нормална ствар, и поред очитости да је у том чину почетак краја озбиљном новинарству.

Од првог тренутка грађанског рата у бившој Југославији запрепашћујућа је била мера убеђености којом су Вашингтернини дописници, у својим извештајима, редовно и искључиво приписивали кривицу за све догађаје у рату Србима, и „агресији из Србије.” Занимљиво је да се примети и да је такозвана „агресија из Србије” била успешно маркетиншки пласирана, мада Србија никада није послала трупе у Босну. С друге стране, до краја рата су исти новинари игнорисали важну војну чињеницу овог рата – између 30.000 и 50.000 регуларних војника Хрватске армије било је непрестано у дејствима на територији Босне и Херцеговине, од самог избијања рата 1992. године.

Прећуткивање је, такође, важан појам у овој анализи. На пример, за присуство исламистичких добровољаца, муџахедина, на ратиштима БиХ добро се знало, али се о њима писало тек када су се америчке трупе појавиле после *Дејтонског споразума*. Амерички, али и други новинари са Запада, имали су на располагању документе америчког Конгреса о активностима исламистичких терориста, који су чак досегли бројку од 30.000 бораца током читавог рата. То су ликови против којих, иначе, западне државе и њихови медији брује на сва звона, када им Вашингтерна да сигнал. Нарочито када се деси да амерички војници одлете у ваздух у бази у Дахрану, у Саудијској Арабији, или се минира Светски трговачки центар у Њујорку, 1993. На простору Југославије то им не смета. Нису чак ни реч написали о томе да Клинтон и његов тим у Белој кући готово читавог рата затварају очи пред иранским непрекидним дотурањем оружја муслиманима, преко Јадрана и преко аеродрома у Загребу и Тузли. Тек када су обавештајне америчке службе сазнале о постојању планова за нападе на њихове трупе у самој Босни, медији су почели да пишу о муџахединима.

Велика манипулација о рату на простору бивше Југославије Деведесетих, била је необјашњива упорност Вашинг-

терних медија да се јасно исламистичка концепција Изет-беговића (тада више од две деценије члана исламистичке борбене проиранске организације *Fedayin e Islami*)¹⁰⁸ успешно промовише у светској јавности као прича о „борби за мултиетничку и грађанску државу Босну”. Готово је невероватно да ни амерички, нити светски медији никада нису писали о анализама *Конгресне групе за тероризам и неконвенционално ратовање*, и ни речи саопштили о прецизним и драгоценим анализама Јосефа Боданског о активностима муџахедина на територији бивше Југославије. Такође, ни речи критике књиге Боданског, „*Неки то зову мир*” – драгоценог документа о овом рату.

Пјер Гилен, професор у француској *Националној школи умећа ратовања*, говорио је о губљењу савременог човека у слици која води даље од скептицизма, у облик *генерализованог цинизма (cynisme généralisé)*. „У суштини, Запад не верује више како постоји нека друга реалност осим фикција, свих фикција које неуморно генерише и којима покрива свет. Спектакл никада није био толико тоталан. Чак је и рат постао спектакл, виђен са дистанце, из топлог, у пречишћеној, драматизованој, упрошћеној верзији.” Вашингтернини медији систематски су у грађанским ратовима у бившој Југославији прибегавали историјској аналогiji (Садам-Хитлер, Срби-нацисти, Матхаузен-Омарска), „а то је омогућило западној пропаганди да досегне свој есенцијални циљ - легитимисање рата, да се он, у очима мњења, учини не само неопходним, већ и праведним”(Гилен).

Други француски аутор, Жак Алил, потврђује оно што је потпуно истинито када се у питању медије и рат у бившој Југославији – да су ово *корпоративно новинарство*, и *политички надгледани медији*, деловали врло често у складу са сугестијама естаблишмента. *Строго новинарство*, *реторика објективног представљања*, *новинарство објективне намере*, било је трагично одсутно у ратним извештајима из бивше Југославије. Уместо тога, добили смо чисту пропаганду, *медијски тоталитаризам*. Жак Алил каже: „*Пропаганда је су-*

108 Овај податак открио је Јосеф Бодански, тадашњи директор Конгресне групе за антитероризам и неконвенционално ратовање у Представничком дому САД.

итински тоталитарна. Али не у том смислу да би чинила део тоталитарне државе, већ зато што има тенденцију да све апсорбује. Због тога, у рукама демократије, она увек постаје аутодеструктивно оружје.” Шта су друго били, до ли Вашингтернина пропаганда о рату у бившој СФРЈ, многи текстови чак и водећих новина, попут *The New York Times*-а, који има репутацију либералног и независног. Према тадашњем писању најугледнијих листова света, у Босни је силовано најпре 20.000, а на крају кампање чак и 80.000 муслиманки.

За силовања су, наравно, оптуживани Срби, али је један Американац, силујући истину, добио „Пулицера“. Још се сећамо Џона Бернса, репортера дневника *The New York Times*, који је за своје лажне оптужбе против ментално дистурбираног и импотентног човека, Херака, ослобођеног служења војске, добио ову престижну новинарску награду. Тај јадни и тешки ментални инвалид трулио је годинама у сарајевском затвору, ни крив ни дужан. Осим једног текста *Криса Хеџиса* у листу *The New York Times*, нико се за њега није занимао, а многи су објављивали ексклузивне репортаже о случају *Херак*. Ћутале су чак и међународне организације UNHCR, UN, SFOR, Вестендорп. Скандалозно и неморално је било ћутање штампе, мада су чак и објављене фотографије Херакових наводних жртава који је касније, по ослобађању, снимљен и како напаса своје овце на периферији Сарајева. Амерички новинари, Гатман и Бернс, иако „верни војници Вашингтерне“ и добитници „Пулицера“, истовремено су и синоними за урушавање новинарске деонтологије и примери тоталне ерозије новинарства. Гатман је врло сумњивом и чак недозвољивом методологијом надувавао приче о логорима, а *Бернс* је једног инвалида искористио за грозоморне приче о убиствима која тај јадник није никада починио. О њиховим манипулацијама знала је добро новинарска заједница, али су сви то прећуткивали. „Пулицер Фондација“ је остала такође без гласа, као верни војник Вашингтерне.

Зађимо на час дубље у просторе савремене Вашингтернине пропаганде против Срба, али и многих других малих народа данашњице. Одакле им инспирације за методологију примене лажи и манипулација јавним мњењем? Аутор види нераскидиву везу Вашингтернине медијске филозофије опсене, лажи и ноторне лажи са временом надолазећег нео-на-

цизма. Један од јасних примера јесте случај некадашњег новинског магната, Вилијама Рендолфа Херста, који је дошао на бањски опоравак у Бад Наухајм, септембра 1934. Хитлер му је одмах послао двојицу најповерљивијих нацистичких пропагандиста, Ханфштангела и Розенберга, да га питају како би нацизам могао да се представља у Сједињеним државама у лепшој слици. Потом је Херст отишао у Берлин да посети Хитлера. Резултат те посете био је уговор на, чак и за Херста незанемарљивих, 400.000 долара годишње, потписан између Херста и Гебелса. Истог месеца када је добио паре, Херст је потпуно променио издавачку политику својих 19 дневних новина. Такође је инструисао све *Hearst Press* дописнике у Немачкој, укључујући и *INS (International News Service)* да о догађајима из Немачке извештавају само на пријатељски начин.¹⁰⁹ Ако променимо реч *пријатељски*, са *непријатељски*, добијамо тачну слику југословенског грађанског рата. Питање је: ко је плаћао свих тих година за ову искривљену слику о Србима? Одговор је једноставан: Вашингтернини буџети.

На КиМ-у се босански и хрватски клише поновио. Срби су поново годинама били „дивљач за одстрел,“ па је, како је говорио искусни немачки канцелар Кол, „*пред читавом међународном заједницом задатак да обузда Србе.*“¹¹⁰ Најјаче оружје за то обуздавање су, зна се – медији. Од самог почетка, Вашингтернини медији са великим симпатијама писали о ослободилачкој борби Албанаца - Шиптара, мада је реч била о класичној сецесији и покушају мењања граница једне суверене државе.

Естетика двоструких стандарда поново је примењивана, ексклузивно на Србима, мада је то било недозвољено за Велику Британију са Ирцима, за Шпанију са Баскијцима, за Француску са Корзиком. Медији, пука трансмисија својих министарстава спољних послова (можда поново плаћени, као у Херстово пронацистичко време Четрдесетих), дисциплиновано су помагали у убрзавању сецесије и мењању граница Србије. То је, уосталом, био заједнички задатак у стварању тзв. *нове европске архитектуре*.

109 **Видети:** R. William Davis, (The Elkhorn Manifesto), *Shadow of the Swastika, An Open Letter to All Americans, Documented Evidence of a Secret Business and Political Alliance, Between the U.S. "Establishment" and the Nazis - Before, During and After World War II - up to the Present.*

110 **Видети:** Зоран Петровић Пироћанац, *Избрисати српски вирус*, „Југоисток“, Београд, 2008

Узмимо за пример Лору Роузен, из „Си-Би-Ес Њуза“. У марту 1996. године она чита „извештај“ из Београда о предлогу за разговоре са косметским Албанцима. Она је опуштено саопштила својим гледаоцима „да је Србија анектирала Косово 1989. године“.

На примеру Косова и Метохије обратимо пажњу на још један појам наше мале антологије ратног новинарства Вашингтерне. Један од метода Вашингтернине машинерије против Срба у свим конфликтима Деведесетих била је и *лингвистичка герила* за рачун својих протежеа, противника Срба. Неодговорни често занемарујући очите чињенице, врло необразовано, али крајње неоправдано на махове безобразно, светски медији најпре обаве припрему на нивоу језика, што помаже да се онда сецесионистичка борба учини делотворнијом.

После двадесетак година таквих напора, на пример, данас, супротно свим правилима лингвистике, у легалној употреби је *бошњачки језик*, а читав измишљени народ *Бошњаци* признат је официјално као нација. До грађанског рата у бившој Југославији, ти појмови нису могли да се научно оправдају, јер „бошњачки језик“ не постоји у лингвистици, нити у свакодневици. Језик којим се говорило у Босни и Херцеговини, зван српскохрватским, или хрватскосрпским. И само су својом невероватно успешном пропагандом, уз добро плаћање легендарне америчке фирме за односе са јавношћу, стварног победника рата у БиХ, *Рудер Фин*, исламистички лидери Босне и Херцеговине успели да наметну ово исмевање свих основних закона лингвистике.

Лобистичка фирма *Рудер Фин* има централу у Вашингтону. То је компанија за послове односа са јавношћу (П. Р.), која је одиграла на војишту бивше Југославије можда једну од пресудних улога. Управо људи из ове фирме су, захваљујући импресивном утицају на међународне политике факторе, институције и нарочито електронске медије, просто прегазили Србе из Крајине, БиХ и Србије. *Рудер Фин* ће Срби свакако запамтити.¹¹¹ Компанија је, свакако охрабрена од Вашингтерне, радила за Хрвате, Муслимане, Шиптаре, да би поново би-

111 Лекција о њиховој снази може да се анализује у књизи *The Media Happened to be There*, (аутори: Пирођанац - Мишељић - Хаџивуковић - Кресовић), Центар за геополитике студије „Југоисток“, БИНА, Београд, 1994.

ла ангажована код Шиптара, за пројекат *Косово Република*.¹¹² У оквиру тог великог пројекта, радили су потом успешно и на још једној медијско политичкој стратегији: „*Зона забрањеног лета над Косовом*”. Американци су и у томе донели потпуни успех Шиптарима, који нису жалили пара да им се одради заиста професионално и ефикасно и тај посао.¹¹³

Ова термилошка герила настављена је против српског народа интензивно и софистиковано и поводом *Космета*. Неопходно је да се помене како је исправан појам који треба користити, пун назив јужне покрајине, *Косово и Метохија* (КиМ). Баш као и за појам Босна (Босна и Херцеговина), у говорном језику се често каже само *Косово*. Али, у званичним документима обавезно се користи КиМ. Но, видно је да светски медији никад нису користили пуно име покрајине, што је било намерно скандалозно опхођење према овом осетљивом проблему. То иде дотле да је чак и амерички Конгрес донео закон поводом овог српског региона. У званичним документима, који остају за историју, пишу реч *Косова*, уместо *Косово и Метохија*.¹¹⁴ Осим тога, *Косова* је тек изведеница из српског појма *Косово* и на албанском језику нема никакво албанско значење. Но, оно је важно за сецесионисте, јер им се овако вештачки изграђује непостојећи легитимитет. Вашингтерновски медији аутоматски перфидно искачу из своје улоге и директно се мешају у суверенитет једне земље. Тако је на крају дошло до коначне нескривене подршке *Косовској ослободилачкој армији* (КЛА). „Глас Америке” је такође лукаво тестирао ново медијско третирање оружаног крила побуне етничких Албанаца, свакако по сугестији Вашингтерних задужених људи за све снажнију подршку Албанцима-Шиптарима против Срба.

112 Није ни требало да се сумња како ће и тај пројекат врхунски одрадити, јер наспрам себе *Рудер Фин* у Србији није ни имала озбиљну државу, никакве медијске стратегијске тимове, већ патрљак од државе, у којој су се накотиле корумпиране политичке групације, које су пронашле zgodне модусе да пљачкају српску државу. Вероватно да Вашингтерна на плану медијске борбе против Срба није имала неки други тако лак посао.

113 **Видети:** Реч на протестном скупу у УКС, Зашто демонстрирам?“ 15. јануар 1997.

114 Пример је *амерички Конгресни закон*, усвојен 15. децембра 1997. године, у коме се, у Секцији 539.(а), санкције против Србије и Црне Горе проширују, осим ако се постигне „одвојени идентитет” за Косово (у оригиналу - Косова!)

Треће поглавље

Америчко уклињавање на Балкан и хладни рат са Титом

III. 1. Стратегија за СФРЈ и Србију 1945-1999: уклињавање, мамипаре, претња банкротом, разбијање финансијски и војно, до осиромашеног уранијума

Непосредно после Другог светског рата, две земље, Давид и Голијат, Југославија и САД, долазе до саме ивице међусобног рата. Чак је дошло до размене ватре у више прилика. То је у време када Американци и Руси нису још увек захуктали своју узајамну идеолошку нетрпељивост. Са пргавим Југословенима су, међутим, дошли неспоразуми, већ 1945., па су Американци највероватније немало били изненађени таквом одлучношћу Титових снага. Није било таквих примера непоштовања толике америчке војне моћи и неприкосновеног ауторитета. До данас се из руских архива није појавио доказ да је и Стаљин имао прсте око тршћанске кризе уз провокацију америчких снага, у којој су га заступали Титови партизани. Ипак, оваква претпоставка је итекако основана, обзиром на функцију самог Тита и новостварајућег комунистичког режима у Југославији 1945. у односу на Москву.

Југословенски ловци погодили су и натерали на слетање два америчка транспортера С-47. Један амерички авион је присилно слетео крај Љубљане, а путници и посада су ухапшени. Други амерички авион је погођен и пао је, а сви у њему су погинули. Тај сукоб о коме се нерадо говори на обема странама, догодио се због несагласности која се тицала луке Трст. Титове јединице су заузеле Трст марта 1945. Американ-

ци улазе тиме у први конфликт са Стаљином, а у Министарству одбране се размишља озбиљно са започињањем војних операција против Југославије. У мају 1945. Тито шаље своју Четврту армију да окупира Венецију Ђулију, северну област Италије, те тиме уђе и у луку Трст, која важи за најзначајнију у Јадрану. Проблем је у томе што је зна већ окупирана - тамо су Енглези које предводи Сер Фелдмаршал Харолд Александер. Тиме је сукоб изгледао веома изванредан.¹¹⁵

Заменик државног секретара, Џозеф Гру (*Grew*), каже Труману 10. маја 1946. да је Совјетски савез оркестрирао акцију Југословена: „*Русија је била, без икакве сумње, иза Тита, са намером да користи Трст као руску луку у будућности*“. Амерички амбасадор у Италији, Александер К. Кирк и Џозеф Гру саветују Труману да се супротстави југословенским покретима. Труман потом наређује Ајзенхауеру да демонстрира војну силу, како би застрашио Тита, а истовремено Американци предају дипломатске ноте Стаљину и Титу. Стаљин наоко не подржава Броза по питању Трста, па Тито чини корак уназад, прихватајући привремене демаркационе линије.

Америчка стратегија жели спречавање совјетског утицаја у региону Јадрана, у Источном Медитерану, то јест контролу над стратегијски важном луком Трстом. Геополитички мотиви су истински разлог ове кризе, а не Титов национализам. У источном Медитерану видна је празнина моћи после рата. Британци контролишу ову стратегијски зону од виталног значаја. За „запушавање“ ове празнине заинтересоване су чак и „земље народне демократије“ са Совјетима на челу.

На састанку 27. фебруара 1946., Труман дискутује о кризи. Секретар одбране, Џејмс Форестал, сугерише да САД пошаљу снажне поморске снаге, не би ли застрашили Тита. Секретар за рат, Роберт Патерсон, прибојавао се да Американци и Британци нису кадри да зауздају југословенски упад у регион. Бирнс је у редовним контактима са Совјетима рекао совјетском министру спољних послова, Вјачеславу Молотову, „*да Сједињене државе неће устукнути никада пред Титом*“. Молотов пред тим речима предлаже стварање једне слободне луке, Трста, под контролом администрације ОУН. Тито не прихвата план Молотов, а тај одговор је свакако био те-

115 **Видети:** Roberto Rabel, *Between East and West: Trieste, the United States and the Cold War, 1941- 1954*, Durham, NC, Duke University Press, 1988.

сно координисан са Москвом, па је било како жели Хазјанин, Стаљин. Затим у августу долази до поменутог обарања два америчка авиона у ваздушном простору Југославије.

Ова криза решиће се тек 1953., када ће Италија добити најзад Зону А, укључујући Трст. Југославија се задовољава Зоном Б и значајном економском компензацијом из САД, пре свега. Свакако добро одиграна игра Маршала Тита, тих година раскида са Совјетима, а и под притиском Вашингтона да им се приклони.

Инспиратор теорије *containment*-а, Џорџ Кенан, упозорава 1946.: *„Није довољно притиснути народе да развијају политичке процесе налик нашим. Пуно других народа, барем у Европи, уморно је. Они очекују да им се покаже пут, а не да им се повере одговорности. Ми би требало да смо боље у стању да им показујемо, но Руси. А ако то не чинимо ми, Руси ће извесно то чинити“*.¹¹⁶

Односи Исток-Запад могу да се дефинишу, од 1946-7., као концепт *хладног рата*. Како је написао амерички амбасадор у Београду почетком Деведесетих, Ворен Зимерман, *„југословенска америчка политика током читавог Хладног рата може да се резимира у четири речи: независност, јединство, територијални интегритет. Ова мантра је била код да се каже како желимо да видимо Југославију да остане слободна од совјетске контроле, или њеног утицаја и да је очување њеног јединства најбољи начин да се то обезбеди“*.¹¹⁷

Хладни рат је био у зачетку у великој алијанси. Етапе успона тензије између два табора видљиви су већ периоду 1944-1947. Совјети примењују совјетизацију у окупираним зонама већ од краја 1945. Они такође кураже теме заузимања власти на Западу од про-совјетских партија, КП и других левих партија. Уосталом, Стаљин је лаконски ову стратегију изразио у једној реченици приликом посете Тита и његовог „идеолошког чврстог језгра“, 1945. у Москви, обраћајући се Миловану Ђиласу: *„Свака армија доноси са собом своје идеје.“*

Први значајни успеси западне политике спрам совјетске политике, датирају већ из 1946., када Вашингтон и Лон-

116 Видети у: *L'Alliance atlantique*, présenté par Pierre Mélandri, Archives, Julliard, 1979.

117 Видети: Waren Zimmerman, "Yugoslavia:1989 -1996", *Foreign Affairs*, 1996.

дон помажу у протеривању Совјета из иранских делова Курдистана и Азербејдана. Стаљин и његов шеф тајних служби, Берија, одговарају Албиону и њиховим акцијама у Палестини и Грчкој, где се грађански рат разбуктава, као и свугде где постоје интереси британске круне.¹¹⁸

Према Жданову 1947., хладни рат се дефинише као непомирљива биполаризација двају главних табора света. Међутим, Москва одустаје од рата и светске револуције. Важан разлог у тој промени је чињеница да је Стаљин мање револуционаран од Стаљина. Не заборавимо да је појам *миротворне коегзистенције* совјетска иницијатива, мада тај концепт, који је у СССР-у сковао Хрушчов, никада није био у потпуности прихваћен на Западу. Совјетски Политбиро га је лансирао како би примирили деградацију своје економске ситуације и унутрашње политике. Но, тај совјетски концепт је убрзано сазревао, а политичка адолесценција му се окончава у тренутку потписивања САЛТ споразума 1972., као и сусретима Никсон-Брежњев.

Аналитичари односа Исток-Запад у време Хладног рата сматрају да је реч била о минирању западног табора изнутра, уз помоћ техника њиховог демобилисања. Но, мирољубива коегзистенција је на крају минирала социјалистички табор. Она је, на пример, разлог прекида односа Албаније и Кине.¹¹⁹ Наспрам ових потенцијално опасних источних тенденција, Американци концептуализују своје одговоре и идеолошке амортизере. И они стварају сопствене појмове: *доктрина Труман* и *Маршалов план*.

Спак, белгијски министар спољних послова, каже Вишинском, шефу совјетске делегација у УН, 1948.: „*Без жеље да расправљамо о било ком режиму, ми желимо да потврдимо како, после борбе против фашизма и против хитлеризма, ми не намеравамо да се повинујемо било којој ауторитарној, или тоталитарној идеологији. Совјетска делегација не треба да тражи компликована објашњења за нашу политику. Знате*

118 **Видети:** Alexandre Adler, „La volte - face des grandes puissances“, *L'Express*, le 27. 11. 1997.

119 То је јасно речено у политичком тексту КП Кине из 1964., насловљеном „Борба између социјалистичког и капиталистичког пута.“

ли шта јој је основа? То је страх, страх од вас, страх од ваше владе, стах од ваше политике“.¹²⁰

Свет тако улази у период хлађења међународних односа. За Ноама Чомског, очигледно је да је план Запада био да преобрази највећи део Источне Европе у Трећи свет лак за експлоатацију. „Некада је постојао вид колонијалног односа између Запада и Источне Европе; у ствари, блокирање тог односа од Руса био је један од разлога за Хладни рат. Сада је то поново успостављено и ту постоји озбиљан сукоб око тога ко ће победити у трци за пљачку и експлоатацију. Има пуно ресурса за узимање, као и пуно јефтине радне снаге за фабрике за монтажу. Но, прво морамо да им наметнемо капиталистички модел. Ми то не прихватимо за себе саме – али у Трећем свету ми инсистирамо на томе. То је систем ММФ. Ако успемо да то прихвате, они ће бити веома лако експлоативи, и кренуће ка својој новој улози, некако као Бразил, или Мексико. На пуно начина, Источна Европа је атрактивнија за инвеститоре од Латинске Америке. Један разлог је што је становништво бело и плавооко, те стога лакше да послују са инвеститорима, који долазе из дубоко расистичких друштава, попут Источне Европе и Сједињених држава... Према обавештајним подацима САД, Совјетски савез је ушприцао око 80 милијарди долара у Источну Европу Седамдесетих“.¹²¹

Чомски нас подсећа и на позицију чувеног Џорџа Кенана из 1947.: „Не прети нама руска војна моћ, већ руска политика моћ.“ С друге стране, амерички Председник Ајзенхауер одлучно сматра како Совјети немају намеру да војно освоје Западну Европу. Џорџ Банди, амерички експерт за нуклеарно наоружање, написао је да балистичке ракете никада нису биле предмет неке забране пре њиховог размештања, иако су биле једина потенцијална војна претња за Сједињене Државе.¹²²

120 **Цитирано у:** Regis Debray, *Les Empires contre l'Europe*, pp. 45 - 46.

121 **Видети:** Noam Chomsky, *What Uncle Sam Rally Wants*, Odonian Press, Berkeley, 1989, pp. 71-72.

122 Џорџ Банди, заправо McGeorge Bundy, „Јејловац“, радио је као декан на Харварду од 1953. до 1961(Уметности и науке), дакле у време Хладног рата. Демократа Џон Кенеди га, као Председник, бира за свог саветника за националну безбедност.

„Комунистичка политичка опасност“ је одувек била прва брига америчке номенклатуре и политичке класе. Џон Фостер Далс,¹²³ када се приватно жалио свом брату Алену, директору ЦИА, изложио му је своју дефиницију те велике претње Америци: *„Комунизам укључује све то што има способност постизања контроле над масовним покретима... то је нешто што ми немамо способност да направимо дупликат. Сиромашни људи су они којима се обраћају, и они су одувек желели да похарају богатог“*.¹²⁴

Доследни критичар америчке спољне политике у свим њеним периодима после Другог светског рата, до данас, лингвиста Ноам Чомски, сматра да није претерана оцена како Сједињене државе и Совјетски савез у периоду Хладног рата *„више воле једноставно ишчезавање оног другог“*. У то доба, ово је значило обострано уништење и зато је *„успостављен систем глобалног управљања назван Хладни рат“*. *„Према конвенционалном гледању, Хладни рат је био сукоб између две супер-силе, изазван совјетском агресијом, у коју смо ми настојали да обуздамо Совјетски савез и заштитимо свет од њега... На совјетској страни, догађаји Хладног рата били су понављајуће интервенције у Источној Европи, тенкови у Источном Берлину, Будимпешти и Прагу... На страни САД - а, интервенција је била по читавом свету, одсликавајући статус који су достигле САД као прва истински глобална сила у историји“*.¹²⁵

За Хелмута Шмита, бившег немачког канцелара, прва фаза Хладног рата карактерише управо систем који је успоставио Џон Фостер Далс. Тај систем састоји се у *„савезништвима која окружују Совјетски савез, и користећи претњу масовним нуклеарним репресалијама.“* Та велика стратегија траје само десет година. Али, у другој половини Педесетих, она је доведена у питање. Највећи критичар је Максвел

123 Џон Фостер Далс (Dulles) био је државни секретар у време републиканског председника Двајта Ајзенхауера, у непуну два мандата, од 1953. до 1959. Сматра се аутентичним „јастребом“ америчке спољне политике у време Хладног рата, залажући се за најоштрије могуће деловање против комунизма на читавој планети.

124 **Видети:** Noam Chomsky, *What Uncle Sam Rally Wants*, pp. 78-79.

125 *Ibid.*, pp. 78-79.

Тејлор, који је 1959. написао популарну књигу *The uncertain trumpet*. Роберт Мак Намара, државни секретар одбране, и Џон Кенеди, из тога изводе последице. „Тек 1967., НАТО ће званично прихватити стратегију, и даље на снази као ‘градуални противудар’, који је практично ту од епохе Кенеди. То значи да је једна стратегија, која се заснива на процени технологије, стратегије и стања снага какве су биле у свету почетком Шездесетих, сада ту већ више од двадесет година. А ми смо на почетку, па бисмо морали да ревидирамо нашу војну стратегију“.¹²⁶

III. 2. После Резолуције Коминформа, масовна америчка „братска помоћ“

Титова Југославија, и Србија у њој, биле су у жрвњу захуктавајућег Хладног рата, када је дошло до раскида Стаљина и Тита 1948. У једном плитком временском растојању, наша земља је упала у, за народне масе прилично збуњујућу фазу појављивања САД као правог „Божјић Бате.“ После руско - југословенског раскида 1948., америчка спољнополитичка стратегија усваја такозвану *wedge strategy*, стратегију уклињавања, што је заправо настојање Вашингтона да створи бездане између СССР-а и комунистичког блока. Ова стратегијска новина омогућује Вашингтону „да држи Тита на површини“.¹²⁷ Помажући Титу, САД сматрају да ће слабити утицај Москве у региону. Таква стратегија чини део политике суздржавања (*Containment*).

Амерички државни секретар, Џон Фостер Далс, изјављује да „Југославија служи да би се непрестано подсећали сателитски режими, те да служе као тачка притиска и на лидере тих режима, и на лидере СССР-а.“ Манипулисање и експлоатисање национализма за слабење совјетског утицаја и повећање САД/ НАТО моћи, јесте изум Вашингтона.

126 **Цитирано у:** Helmut Schmidt, „Une stratégie pour l'Alliance“, *Politique étrangère*, 1983, p. 293.

127 **Видети:** Lorraine M. Lees, *Keeping Tito Afloat: The United States, Yugoslavia and the Cold War*, Penn State University Press, 1997.

Америчка политика има намеру да оствари градуално елиминисање совјетске сфере утицаја и такозване тампон зоне у Источној Европи. Далс изјављује да „Сједињене државе желе да елиминишу Гвоздену завесу и да ослободе поробљене народе у Источној Европи“.¹²⁸

Modus operandi америчке међународне политике током Хладног рата јесте то отворено експлоатисање национализма у Источној Европи. Вашингтон не часи у помагању националистичких покрета свуда: у Латвији, Естонији, Мађарској, Пољској, Литванији и, наравно, у Титовој Југославији. Ово је у ствари ново и ефикасно јенки оружје, најбољи изум за слабљење Москве.

Џорџ Кенан, члан екипе за планирање у министарству америчких спољних послова је дипломата који је претходно, од Тридесетих година, живео у СССР-у, и имао је значајан реноме. Та екипа званично се назива *US State Department Policy Planning Staff*. Кенан у окриљу тог тима предлаже *bandwagon concept* и европску верзију теорије домина.¹²⁹

Комунистичка и совјетска експанзија, сматрао је Кенан, мора да буде заустављена свуда по свету, јер успостављање једне комунистичке владе омогућује Совјетском савезу да инфилтрира и испуни празнину у том региону. Суспрезање је рат другим средствима, једна симплицистичка и манихејска визија света - сукоб два монолитна блока, слободног света и совјетског блока, сматра Кенан. Како је дипломата Кенан истовремено и официр за везу Стејт департамента и ЦИА (тачније, *Office of Policy Coordination*, тајна бранша ЦИА) и он је и особа која потписује дозволу за ЦИА да може да користи тајна средства како би постигла дезинтеграцију Истока Европе.¹³⁰

Ричард К. Патерсон, амерички амбасадор у Југославији, кога је својевремено послао лично Франклин Рузвелт, послао је 1945. један извештај Стејт департменту закључујући

128 **Видети:** Carl K. Savich, *Nationalism and the Cold War: Yugoslavia, Germany, and the Cold War*. July 9., 2003., Serbianna.com

129 Џорџ Кенан је ушао у историју својим формулисањем анти-комунистичке политике суспрезања – *containment*, објављеним у чувеном чланку *The Sources of Soviet Conduct*, у часопису *Foreign Affairs*, 1947, потписаним са Х.

130 Американци користе и један неологизам за означавање нових социјалистичких земаља: *captured countries* - заробљене земље.

да је Тито већ успоставио комплетну диктатуру у земљи. Тврдио је да нема слободе говора, нити штампе. Патерсон види совјетску контролу као потпуну и свеprisутну. Он каже и да је Тито „чист комуниста“ и да његова политика и економска филозофија није и америчка. Сада, у време Трумана, Патерсон од Председника добија инструкције да примењује обазриву политику према Титу.¹³¹

Харолд Шанц, Патерсонов саветник и *chargé d'affaires* у Београду, извештава да је комунистичка Југославија полицијски тоталитарни режим без милости. Шанц саветује Вашингтону да југословенске изборе у новембру 1945. прогласи неважећим, због бројних ограничавања слобода. Додуше, у то време комунистички лидер Милован Ђилас јавно каже како је функција избора готово „*настављање националне борбе за ослобођење.*“ Самјуел Ребер, шеф одељења за Јужноевропске послове у Стејт департменту 1945-46., закључује да је гласање у Југославији било остварено у „*условима који тешко могу да натерају човека да може да призна како је то било уз слободни избор народа.*“

Зато је раздвајање Стаљина и Тита 1948. Стигло као тотално изненађење за САД, а то интелектуално веома узбуђује Џорџа Кенана и друге креаторе америчке политике тог доба. То такође показује како аналитичке америчке и генерално западне службе нису на висини свог задатка, пошто нико није био у стању да антиципира овај историјски догађај. Кенан је имао обичај да каже како се комунистичка Југославија на Западу сматра „*једним од региона који је недавно стекао СССР.*“

Аварел Хариман, као и заменик секретара америчке Армије, Вилијам Драпер, контактирају Тита како би покушали да том директном везом ослабе совјетски утицај у региону Балкана.¹³² Но, кенановска струја америчке политике се пита: „*да ли капиталистичка Америка, као лидер анти - комуни-*

131 Американци су и тада пуно знали о Титовој биографији и суревњиви су према њему. Знатно касније, у Дедијеровој биографији Тита постоји листа од око 70 Титових тајних имена, партијских псеудонима, ратних надимака, новинских, али и обавештајних: *Металац, Броданор, Радник, Георгијевич, Загорац, Вања, Јиречек, Валтер, Титус, Пебић, Ђаћа, Ивица, Ото, Виктор, инг. Бркић, Титерман, Вастер, Спиридон, Вилим, Стари, Ваниј, Петар, Исаковић, Новак, Тито.* Цитирано у: Марко Лопушина, *Убиј ближњег свога*, стр. 23.

132 Аварел Хариман је у том периоду руководилац једне службе Стејт департамента, *Economic Cooperative Administration, ECA*, у Европи.

стичког слободног света треба да подржава једну тоталитарну комунистичку државу?“

III. 3. Америчка економска помоћ Југославији, Титово задуживање

Тито је лидер који спречава капиталистичке земље да уђу у Југославију. Он се жестоко супротставља тржишном капитализму и не дозвољава капиталистичким земљама да Дунавом уђу како би трговали у дунавском региону. Џорџ Маршал, архитекта пост-ратне економске Европе, наставља са обазривом политиком. Он омогућује Југославији односе са Западом, али помоћ зависи од жеље Тита да се прилагоди америчкој политици.

Помоћ грчкој герили генерала Маркоса била је један од тестова и за Тита. У новембру 1949., британски премијер Винстон Черчил, који је непопустљив према грчкој комунистичкој герили, развеселио се када је видео да је титоистичка Југославија изабрана у Савет безбедности ОУН на место Чехословачке. То је био плод пресија Сједињених држава. Британски конзервативни руководиоци су јасни по питању своје стратегије: *„Посао наше дипломатије морао би да се састоји у проширивању, свим могућим средствима, те пукотине која је настала у комунистичком царству“*.¹³³

У Сједињеним државама, Министарство трговине наводи како су *„дозволе за прослеђивање добара у правцу Југославије повећане током десет последњих месеци истовремено као што је растао отпор маршала Тита Русији“*.¹³⁴ Међународне евалуације кредита и позајмица титоистичкој Југославији овог периода пуно се разликују. У просеку, за период 1948-1959., Тито је примио око 2,4 милијарде долара, у облику зајмова, кредита намењених куповини индустријске опреме, гнојива, семена и пољопривредне опреме, из америчких вишкова житарица и брашна, медицинских набавки, војне опреме, транспортних авиона, ратних и трговинских пловила.¹³⁵ *„Тито је затражио помоћ од Сједињених држава по први*

133 Y: *Manchester Guardian*, 19 october 1949.

134 Y: *The New York Herald Tribune*, 2 september 1949.

135 Ibid.

пут 1949. А ова супер-сила и највећа противница СССР-а је условила ту помоћ јачањем важећег споразума из 1942., закљученог између југословенске краљевске владе у емиграцији у Лондону. Овај амерички услов и овај догађај били су потпуно непознати у јавном мњењу и научним радницима“.¹³⁶

Ова помоћ добила је такође један нови облик: југословенски стручњаци су позивани на стажирања у Сједињене државе, у Велику Британију и у друге западне земље. Истраживач Питер Прет (Praet) детаљно је истражио статистике из овог периода: „Моје цифре су засноване на статистикама које су ми достављене из америчких и британских официјалних извора. Највећи део предвиђене помоћи пада на терет САД, али су у томе дале свој допринос и Велика Британија и Француска. Западнаци су процењивали да је то био најјефтинији проседе који омогућује одржавање једне дефанзивне силе спремне да делује у случају совјетске агресије. Током година, Југославија је држала више од 300.000 мобилисаних људи, а за своју одбрану је потрошила 23% свог националног дохотка“.¹³⁷

После почетка Корејског рата, 1950., амерички председник Труман је успоставио сарадничке војне односе са Титом. Американци су страховали од совјетског напада на Немачку и Југославију, непосредно, или опреко Бугарске, Румуније, или Мађарске. Томе треба придодати значајно девастирање постратне Југославије. Труман отворено саопштава тада: „Стална независност Југославије је од велике важности за безбедност Сједињених држава.“¹³⁸ Да су Американци тада имали намеру да оставе Југославију у совјетској зони, без икаквог њиховог утицаја, Труман не би никад изговорио ову реченицу. Труман потом почиње да шаље значајну економску помоћ и то је главни разлог за Стаљина да 1951. Одустане од својих планова за инвазију на Југославију.¹³⁹

136 **Цитирано из:** Смиља Аврамов, *Парадокси распада*. У: Милош Кнежевић, *Балканска пометња*, стр. 181 - 182.

137 **Видети:** Peter Praet, *La revue Etudes marxistes*, no 4, 1992., p. 13.

138 **Видети:** Dennison Russino, *The Yugoslav experiment, 1948-74*, Royal institute of international affairs, London, 1977., p. 44.

139 То је откриће мађарског генерала Беле К. Киралија, пребега из Мађарске народне армије, који је био упознат са плановима совјетских инвазија. **Видети:** Bella K. Kiraly, “*The Aborted Military Plans Against Tito’s Yugoslavia*,” **in:** Wayne S. Vucinich, ed., *At the Brink of War and Peace: The Tito - Stalin Split in a Historic Per-*

Дин Ачесон и Џорџ Маршал, америчке колеге из екипе политичких креатора Стејт департмента, сматрају тада да треба сачувати Југославију и то и саветују америчком руководством. „За Сједињене државе, ово охрабривање Тита показало се једним од најјефтиних метода за зауздавање руског комунизма“.¹⁴⁰

У децембру 1950., амерички Конгрес потврђује фондове хитне помоћи за Југославију, после управо препорука Ачесона и Маршала. Иза ових намера крије се ипак охрабривање националистичких немира у комунистичком покрету. Уз то, постоји бојазан Вашингтона да би Титов пад охрабрио Грчку и Италију да више сарађују са Москвом. Американци рачунају и на 30 Титових дивизија за евентуални рат, у случају совјетског јуриша на Европу. После 28. Јуна 1948., када је објављена вест о сукобу између Југославије и Совјетског савеза, двама земљама су биле потребне године да би дошле до тог великог мењања економских тенденција.

Америчка помоћ досегла је 1953. стопу од 31% југословенског увоза. Међутим, у Југославији опстају дилеме о томе како да се попуни дефицит у билансу плаћања земље са Западом. Титови односи са светским капиталом, са њиховим главним финансијским центрима, то јест мултинационалним компанијама, или трансационалкама, индустријско-финансијским корпорацијама, великим пословним банкама, најзначајнијим западним централним банкама, везама, и даље су били добри.

Тито је имао четири сата разговора са Јуџином Блеком, председником ИБРД-а, у септембру 1950. у Београду. Они највише расправљају о „најважнијим критеријумима“, те о пракси зајмова и кредита у земљама „трећег света“, и у Југославији. Блек је професионални банкар, са искуством Вол Стрита и он се не обазире претерано на геополитичке разлоге. Он је „тврди“ преговарач, али га Тито омекшава својим умећем убеђивања и својом способношћу конверзације. По питању новца, Тито је би близак „конзервативним деголовским концепцијама, све до Седамдесетих.“ Он је инсистирао да се извага више

spective, Social Science Monographs, Brooklyn College Press/Columbia University Press, New York, 1982, Chapter 12.

140 Видети: *The Business Week*, april 1950.

пута за сваки долар позајмљен у иностранству. Ипак, у том периоду југословенски дугови расту. Кредити су чак узимани уз запрепашћујућу и необјашњиву лакоћу. У својим „Сећањима“, Титов најближи сарадник, Едвард Кардељ, пише овим поводом: „Запад је био подељен у својим понашањима. Једни су сматрали да је стигао крај Титове Југославије и да је апсолутно немогуће да она издржи под притиском Стаљина. Други су, једна мањина, веровали да Југославија може да издржи у свом отпору и да може да тријумфује, и они су почели да нам достављају прву економску и материјалну помоћ, у форми побољшавања трговинске размене, итд. И постојали су они трећи, који су у тој мери били антикомунисти, да су сматрали како је све било договорено између комуниста, како би лакше утицали на Запад... Процес отварања према Западу напредовао је релативно лагано, али је напредовао. У почетку, он је био спречен и нашоом политиком транзиције. У ствари, ми нисмо одмах желели да идемо, да тако кажем, 'свим топовима' против Совјетског савеза, да не бисмо дали изговор за војну интервенцију против Југославије“.¹⁴¹

Економска реформа је започета 1961. Тито говори на седници ЦК СКЈ „о хаотичном стању“ у земљи и о потреби да се озбиљно нешто предузме. Тим поводом, Партија критикује отворено „аутономистипче клице“ и извесне елементе конфедерализма. Тито такође каже: „Човек се пита је ли наша земља стварно кадра да издржи још, да се не распадне. Ја нећу да бацим копље у трње. Одлучио сам да се борим. Један неизвесни и тежки друштвени заокрет почиње и на том путу аута револуције, испадају напоље они који не схватају друштвену ситуацију и њене законе. Ја се већ годинама борим, а нарочито од пре две године, са самим собом. Шта чинити? Видим да неке ствари не иду добро. У реду, ја сам генерални секретар СКЈ. Има огромну одговорност. А кад имаш одговорност, онда се поставља питање: можеш ли да наставиш овако да радиш? Ти имаш одговорност и не остварује се оно што ти сугеришеш, или тражиш, већ се наставља другим правцем“.¹⁴²

141 Видети: Edvard Kardelj, „Sećanja - Borba za priznanje i nezavisnost nove Jugoslavije“, Radnička štampa, Beograd, 1980., pp. 131-32.

142 Видети: Политика, 17, 18. 19. новембар 1988.

Тито поставља и питање сопствене функције на челу Партије и Државе. Он помиње и критике на његов рачун: „остарио си“, „имаш застареле концепције“, „можда по извесним квалификацијама ти не одговараш више актуелној фази друштвеног развоја.“ Но, Тито на то каже: „*Не саглашавам се са тим. Нећу да бацим копље у трње због разних прича*“.¹⁴³

Америчка помоћ олакшавала је проблем тек делимично. Ситуација са дефицитом плаћања постаје критична 1962. Тито о томе говори на проширеној седници Извршног комитета ЦК СКЈ у Београду, 14, 15 и 16. марта 1963. Средишња тачка тог проблема јесте опште финансијско задуживањем на Западу. Основни дуг земље је милијарда и сто милиона долара. Претежак терет, обзиром на економски развој и кредибилитет земље. Тито сматра да немоћ да се плате спољни дугови компромитује земљу, нарочито у финансијским и пословним круговима на Западу. И управо у том тренутку ММФ одбија зајам Југославији од 35 милиона долара.¹⁴⁴

Југославија запада тако у мрежу светског финансијског капитала. Западни банкари не ограничавају зајмове. На то их подстиче *Трилатерална комисија*, пре свега пледоајеи и „елaborисања“ Др Хенрија Кисинџера, Збигњева Бжежинског и нарочито Роберта МакНамаре, бившег министра одбране САД и личног пријатеља Џона Кенедија. Мак Намара се тада налази на челу Светске банке. Његов кредо је планетарно познат: подстицање убрзавања економског развоја земаља у развоју финансијским ињекцијама, стварање неопходних услова за берзанску трансмутацију касније, како би Трећи свет стекао вредности и формуле потрошње слободног света на Западу и у Јапану. У овоме лежи и геополитичка димензија англо-америчке претензије да се влада „светом нација“.¹⁴⁵

143 Ibid.

144 **Видети:** ADAMOVIĆ Lj., LEMPI Dž.R., PIKET R.O., *Američko-jugoslovenski ekonomski odnosi posle drugog Svetskog rata*, Beograd, Radnička štampa, str. 51, 1990.

145 **Видети:** RAKOČEVIĆ, Živojin, *Geopolitičko-finansijski lavirinti. Prilog kritici anglosaksonske geopolitike*, Samizdat, Beograd, 2001., p. 266.

III. 4. Тито шаље Кочу Поповића у Вашингтон и Лондон, амерички генерали стижу у Југославију

Генерала Кочу Поповића, шефа југословенског Генералштаба, Тито шаље средином маја 1951. у Вашингтон да потпише споразум о војној сарадњи и асистенцији. Генерал Поповић и амбасадор Владимир Поповић воде дуге расправе са Американцима у Пентагону. Исто као и са Совјетима пре сукоба, Коча Поповић инсистира код Американаца на испоруци млазних авиона, али Американци нису спремни да их дају. Они нуде једино ловачке авионе типа „Tunderbolt“.¹⁴⁶ После више недеља боравка у Вашингтону, Кочу Поповића прима амерички државни секретар Ачинс, 18. јуна 1951. Одмах по том разговору, потписан је америчко-југословенски споразум о војној сарадњи и асистенцији, јуна 1951. По свом повратку, Коча Поповић се зауставља у Паризу, где у америчкој амбасади среће генерала Двајта Ајзенхауера, 10. јула 1951. Овај сусрет, током кога „Big Ike“ даје Титовом генералу комплимент „да изгледа младалачки и енергично“, је индикативан за будућност односа Београда и Вашингтона. Коча Поповић информисе Ајзенхауера о снагама своје армије, о проблемима наоружања, неопходним количинама, наглашавајући „да ова опрема не би служила за обуку, већ би дошла у руке обучених војника“. Поповић тврди и „да се југословенска Армија налази у ситуацији потпуно различитој од других армија у које долази америчка војна помоћ“.

Током разговора генерал Ајзенхауер поставља Кочи Поповићу суштинско питање, на које Вашингтон нема јасан одговор: „*Да ли би се Југословенска армија, заснована на комунистичком систему, борила против Совјетског савеза, раме уз раме са капиталистичким системом, у који генерал дубоко верује?*“ Поповић потврђује „*да доктринарна позиција не би чинила никакву препреку Југословенској армији да се одупре агресији заједно са западноевропским војницима.* На питања

¹⁴⁶ Видети: DA SMIP, Paa, confidentiel, f. 11, 2,1653, note, p. 1-7, y: DIMITRIJEVIĆ Bojan B., *Jugoslavija i NATO, 1951-1957*“ Beograd, NIC Vojska & Tricontinental, 2003. p.17.

„да ли југословенски народ зна да се налази у опасности, да неће бити кадар да се сам одбрани од опште агресије са Истока, и да ли би био кадар да дође до неке форме сарадње са Западом,“ генерал Коча Поповић одговара са „да“.

Истовремено са овим париским сусретом, амерички пуковник Хантингтон, некадашњи шеф мисије при Титовом Главном штабу током рата, борави у Југославији током три дана. Он има више сусрета с Маршалом Титом. Његов извештај биће позитиван и допринеће испоруци америчког војног материјала у блиској будућности.¹⁴⁷

У августу 1951., током другог круга преговора о стратегијским и оперативним питањима, потписан је, у новембру, други споразум. Ачесон и Маршал организују заједничко планирање са Енглеском, Француском и Италијом, за случај да Југославија буде нападнута. У септембру 1951., Ајзенхауер и генерал Омар Бредли наглашавају следеће кораке да би се дошло до реализовања те политике. Све је осмишљено да би се проширила празнина између Тита и Стаљина после 1948. Економска помоћ и војна асистенција Југославији, то су две средишне тачке америчке политике на Балкану. Фондови су обезбеђени код следећих америчких институција: *Export-Import Bank, the Mutual Defense Assistance program (MDAP), the Economic Cooperative Administration (ECA)*. Уз то, Конгрес даје 38 милиона долара помоћи због глади у децембру 1951.¹⁴⁸

У овом периоду Џон Фостер Далс карактерише Маршала Тита као „Бухарина“, комунисту из Москве који је веровао „да може да постоји комунизам на националној основи“. Амерички амбасадор у Југославији, Џорџ Ален, говори тада да је подршка Југославији оправдана, јер та земља може да пружи двадесет дивизија.¹⁴⁹

Француско-српски историчар Бошко И. Бојовић, сматра како је „Југославија земља која је „користила током четрдесетак година изузетне повлашћене позиције у свету

147 О овоме исцрпно у драгоцену студију: DIMITRIJEVIĆ Bojan B., *Jugoslavija i NATO, 1951-1957*“, Beograd, NIC Vojska & Tricontinental, 2003.

148 **Видети:** Public Law 897, the Yugoslav Emergency Relief Act, 1950.

149 „George Allen used to take those twenty Yugoslav divisions and parade them up and down all over the United states in order to persuade people there was a reason for our policy.“ **Видети:** Carl K. Savich, Op. Cit.

*Хладног рата. После раскида са Стаљином, комунистичка Југославија постаје официјелно најпривилегованија за САД, а последичним путем снажно привилегована од готово читавог западног света. Земље атлантског блока, са САД на челу, безрезервно су дрешиле кесе како би одржале један комунистички модел теоретски ривалском совјетском систему“.*¹⁵⁰

У концептима Запада Југословени су у то време заиста једна линија фронта рата против Совјетског савеза на Балкану. Тако шеф америчког Генералштаба, генерал Џ. Лотон, посећује Београд и предлаже директно да Југославију унесе у стратегијске планове НАТО. Тито и Коча Поповић одбијају координацију, остављајући ту опцију отвореном. НАТО жели да Југославија брани Љубљанско ждрело у Северној Словенији. Међутим, Југославија има сопствене планове – одбрану земље дуж свих граничних линија.

Вашингтон одбија да осигура ваздушну подршку у случају локалне инвазије суседних про-совјетских земаља. Шеф Здруженог штаба америчке копнене Армије, генерал Лотон Колинс, и бригадни генерал Френк Партриц, стижу у Београд 14. октобра 1951. То је посета која треба да одстрани обостране сумње и подозрења. Тог дана, Коча Поповић прима Колинса и Партрица и излаже им распоред распоред југословенских снага у дефанзивном плану, са три армије на северу земље, у центру и на југу, свака са по три корпуса. Генерал Поповић им објашњава да Југословенска армија има 6 копнених дивизија и једну оклопну на Љубљанским вратима.¹⁵¹

Коча Поповић том приликом поново тражи помоћ како би ојачали своје ваздушне снаге. И већ наредног месеца, 7. новембра 1951. (Дан Октобарске револуције - случајно? - прим. а.), Председник Труман шаље 77,5 милиона долара у војној помоћи Југославији. Недељу касније, две земље потписују споразум о војној асистенцији, који обезбеђује обострану помоћ безбедности Југославије, што је могуће захваљујући америчком *Закону о обостраној безбедности* (MSA) из 1951.

150 **Видети:** BOJOVIĆ Boško, „Les Balkans entre convergences et disparités (XIX-XXème s.)“, Genève - Gex, 1997, Symposium international „Structures fédérales et coopération interrégionale dans l’espace balkanique“, (12 au 14 septembre 1996), p.: 63 -77.

151 **Видети:** DIMITRIJEVIĆ, Bojan B., *Jugoslavija i NATO, 1951-1957“*, str. 31-32.

Он предвиђа да „Југославија треба у потпуност да допринеси развоју и одржавању дефанзивне силе слободног света“.¹⁵² Као узвратни гест, Тито заиста прекида помоћ Грцима, покрету генерала Маркоса 1951.

У читавој тој ситуацији војног отварања Југославије, која је у великој неизвесности, па и страху од могућих руских акција, и Американци страхују од итекако могућег совјетског удара унапред (*pre-emptive strike*). Када га 1951. интервјуишу за „Њујорк Хералд“, Тито изјављује: „У случају совјетског удара, било где у Европи, чак и ако се то догоди хиљадама километара од југословенских граница, (ја ћу се) одмах борити на страни Запада“.

III. 5. И новац наставља да притиче у Југославију

После 1951., САД и Велика Британија активно помажу Југославији веома повољним кредитима. Њихов циљ је јачање југословенске привреде и њено представљање у свету као модел за Источну Европу. Тај систем самоуправљања се логично удаљава од класичног марксизма - лењинизма, да би успоставио нови развојни пут, на економском, политичком и идеолошком плану.¹⁵³

Ова помоћ постајаће све масивнија. Питер Прат пише: „Између 1950. и 1963., Југославија прима 5,4 милијарди долара помоћи. У 1961., западна подршка представља 47,4 % њених прихода“.¹⁵⁴

У шест година, све до 1957., америчка помоћ је 700 милиона долара у наоружању и војној опреми. ЈА се брзо модернизује, а први и други Петогодишњи план се успешно реализују. Није претерана тврдња да очувана југословенска независност итекако има везе са шест година интензивне америчке помоћи. На Западу се сматра како је Југославија најлиберал-

152 **Више о томе у:** Mutual Defence Aid Programme, MDA.

153 „Током Четрдесетих и Педесетих, Сједињене државе испоручиле су Југославији на стотине милиона долара економске помоћи.“ У: Warren Zimmermann, *Política Internacional*, ed. espagnola, -Yougoslavie, 5. 04. 1991.

154 **Видети:** Peter Praet, *Etudes marxistes*, Belgique, 4ème trimestre 1992, p. 212.

нија међу источноевропским земљама. Она поседује развијене елементе тржишне привреде, отворене границе, као и милион својих становника који раде у европским земљама. Они су били у великој мери интегрисани у европску индустрију и прихватили су европски начин живота.¹⁵⁵

„Вашингтон Пост“ коментарише 1961.: *“Пола милиона тона жита није висока цена за повећање утицаја дивних идеја југословенских комуниста“*. А у 1962., председник Џон Кенеди тврди: *„Војна помоћ Сједињених држава Југославији одговара националним стратегијским интересима Сједињених држава“*.¹⁵⁶

У периоду 1951-1960., америчка помоћ Титу достиже 2.7 милијарде долара на основи неплаћања. Занимљиво је да ова сума превазилази сличне америчке трошкове за своје савезнице Турску и Грчку заједно. Али, приближавајући се Хрушчову у 1955., Тито изненада замрзава свој споразум са Американцима (*Mutual Defense Assistance Agreement*), децембра 1957., јер просуђује америчку помоћ превише користољубивом.¹⁵⁷

Совјети ће почети да испоручују оружје Титу тек 1962., шест година касније, а та изјава представља нову политику. То Титово понашање истопила је добар део подршке Сједињених држава. У 1961., сенатор Вилијам Проксмајер успева са својом великом акцијом у Конгресу да се опозове помоћ у храни и статус најповлашћеније нације Југославији. Стејт департмент се супротставља томе, а првенствено нови амерички амбасадор у Београду, Џорџ Кенан, који подсећа посланике у Конгресу да је *„Југославија одбила да се придружи Варшавском пакту, као и да направи специјалне аранжмане било какве војне сарадње са Совјетима.“*¹⁵⁸ Ова епизода се за-

155 **Видети:** Roberto Rabel, *Between East and West: Trieste, the United States and the Cold War, 1943 - 1954*, Duke University, 1984.

156 **Видети:** D. B. Heuser, *Western Containment Policies in the Cold War: The Yugoslav Case, 1948-53*, Routledge, Chapman & Hall, Incorporated, 1989.

157 *„It is their own affair whether they give us more arms or not, but Yugoslavia cannot accept more arms if the conditions are different from those which already exist - if an attempt is made to impose new conditions in conformity with some US law. It is the laws of Yugoslavia, not those of the US, which hold good in this country.“* Тито, **цитиран у:** Bruce McFarlane, *Yugoslavia: Politics, Economics and Society*, p. 117.

158 **Видети:** Nora Beloff, *Tito's Flawed Legacy*, p. 171.

вршава оставком Кенана у Стејт департменту, због победе сенатора Проксмајра, но препоруке великог експерта у геополитици Кенана, узете су у обзир, а америчка политика их примењује касније у својој политици према Југославији, упркос свим врстама сарадње између Руса и Југословена, Седамдесетих.

Америчка подршка, заснована на политици анти-совјетског суздржавања, опстоји до Деведесетих, упркос Титовој политици, који се, из године у годину, све више приближава Совјетима. Тако је Тито рекао једној војној чехословачкој делегацији рекао у Београду, 1975.: *„Ми изричито нисмо чланови Варшавског пакта, али, ако би ствар социјализма, комунизма, радничке класе, била у опасности, ми бисмо знали где смо... ми имамо наше циљеве заједно са Совјетским савезом.“*¹⁵⁹ У децембру 1975., одмах по овој Титовој изјави, Хелмут Зоненфелд, помоћник америчког државног секретара Хенрија Кисинџера, говори пред америчким амбасадорима на служби у Европи: *„За Југославију, ми и Западни Европљани, заиста и Источни Европљани такође, имамо интерес који је готово виталан за нас у настављању независности Југославије од совјетске доминације... било какво померање назад Југославије у совјетску орбиту би представљало велико назадовање за Запад. Тако да нас се тиче то што ће се догодити када Тито нестане, и то нас пуно забрињава.“*¹⁶⁰

У 1977., бивши амбасадор у Београду, Лоренс Силберман, овако види америчку не баш пријатну позицију у Југославији: *„Југославија види Сједињене државе пре као краву музару, него као бика – све вимена, без рогова.“*¹⁶¹ Али, Стејт департмент наставља да буде „крáva музара“ током '60, '70 и '80. У пролеће 1982., америчка администрација даје практично наређење једној групи југословенских поверилаца, преко свог заменика секретара за европске послове, Лоренса Иглбергера, да наставе операције нових кредита и репрогра-

159 **Видети:** PAVLOVIC, Stevan, *The improbable survivor, Yugoslavia and its problems*, Hurst and company, London, 1988., p. 120.

160 **Видети:** Robert L. Farlow, „US Interests and Policy Options in the Balkans“, in: Phillip A. Petersen, ed., *Soviet Policy in the Post-Tito Balkans*, Studies in Communist Affairs, Vol. 4, US Air Force, Washington D. C., 1978, pp. 37-8.

161 **Видети:** Laurence Silberman, „Yugoslavia's 'Old' Communism: Europe's Fiddler on the Roof“, *Foreign Policy*, Spring 1977, p. 16.

мирања у Југославији. Амерички банкари гунђају, али морају да извршавају политику Вашингтона. Експерти су сигурни да је без ове интервенције Вашингтона, Југославија могла већ у 1982. да буде проглашена банкротираним земљом.¹⁶² Следи посета Иглбергера Београду, 1983. Он прати потпредседника Џорџа Буша и секретара одбране Каспера Вајнбергера, који потврђују континуитет политике подршке Југославији и наследицима Маршала Тита.¹⁶³

Када западни кредитори одбију на крају да наставе са бескрајним зајмовима који су започети Седамдесетих, један амерички конзорцијум, „*Friends of Yugoslavia*“, сакупља значајну помоћ дуга 1983-1984. Сума страних кредитора Југославије је већ дуплирана од 1968. до 1972., приближавајући се 4. милијарди долара. Међутим, ова свеукупна релативно скромна сума дуплирана је поново до 1976., а потом се пела још брже.¹⁶⁴

До 1988., амерички повериоци, влада, ММФ и Светска банка, са учешћем западних савезника у Европи, финансирају оно што називају *Yugoslavia's economic self-mismanagement*, „а југословенски дугови пењу се на 20 милијарди долара. По ценама француског историчара Труда, од 1949. до 1980., Југославија је примила од Запада, највише од САД, око 80 милијарди долара, у форми различите помоћи, укључујући лаке кредите и војне бесплатне помоћи.“¹⁶⁵

Да Американци нису „шприцали“ нове кредите и ре-програмирања дугова, експерти су тврдили тада, Југославија би већ 1982. могла да буде проглашена банкротираним државом.¹⁶⁶ Иглбергер долази у Београд 1983., као део делегације са потпредседником Џорџом Бушом и секретаром одбране

162 Видети: MILIVOJEVIĆ, Marko, *The Debt Escheduling Proces*, London, Frances Pinter, 1985., p. 137.

163 Видети: MILIVOJEVIĆ, Marko, *Descent into Chaos: Yugoslavia's Worsening Crisis*, Londres, Institute for European Defence & Strategic Studies, European Security Studies no 7, 1989, p. 21-22.

164 Видети: Slobodan Stanković, „*After Brezhnev's Visit to Belgrade*“, Radio Free Europe Research Report, November 19, 1976. p. 321-322.

165 Видети: TROUDE Gilles, *Conflicts identitaires dans la Yougoslavie de Tito 1960-1980*. Paris, Association Pierre Belon, 2007.

166 Видети: Marko Milivojevic, *The Debt Escheduling Process*, p.137.

Каспером Вајнбергером. Они потврђују политику подршке Југославији и Титовим наследницима на власти.¹⁶⁷

Када западни кредитори одбијају најзад са настављањем бесконачних кредита, започетих још Седамдесетих, један амерички конзорцијум, „*Friends of Yugoslavia*“, сакупиће значајну суму за дуг 1983-4. Сума страних зајмодаваца за Југославију је већ дуплирана у периоду 1968-1972., приближавајући се износу од 4 милијарде долара. Али, тај укупни релативно скроман укупни износ поново је дуплиран до 1976., а онда се убрзано увећавао.¹⁶⁸

До 1988., амерички повериоци, влада, ММФ и Светска банка, уз учешће западних савезника у Европи, финансирају оно што сами називају „Југославијино економско лоше управљање (*Yugoslavia's economic self-mismanagement*)“, а југословенски дугови се пењу на 20 милијарди долара. Има процена да је Југославија, у периоду 1949-1980, од Запада, пре свега од САД, добила од 50 до 80 милијарди долара, у шта спадају и „лаки кредити,“ као и бесплатне војне помоћи.¹⁶⁹

III. 6. Роналд Реган мења америчке циљеве у Југославији: архитектура „раних радова“ на докрајчивању социјализма

Шездесетих и Седамдесетих, Сједињене државе су и даље за одржавање јединства Југославије. Њихови добри односи са титоистичким руководиоцима настављају се. Главна канцеларија ЦИА у Европи дуго је био лоциран у Београду. У америчкој амбасади у Београду ради права мала армија „саветника“. Крајем Осамдесетих, Американци сматрају да ће јединствено југословенско тржиште бити профитабилније за америчке мултинационалке.¹⁷⁰

167 Видети: Marko Milivojevic, *Descent into Chaos: Yugoslavia's Worsening Crisis* p. 21-22.

168 Видети: Slobodan Stankovic, „*After Brezhnev's Visit to Belgrade*“, Radio Free Europe Research Report, November 19, 1976. p. 321-322.

169 Видети: Gilles Troude, *La question nationale en RSFY, 1945-1972*, T II, thèse de doctorat soutenue en juin 2003 à Paris - III.

170 Видети: Michel Collon, *Pokeur Menteur*, EPO, Belgique, 1998, p. 282.

Према декласификованим документима до којих је својевремено дошла америчка левичарска ревија “Covert Action“, у септембру 1982., када се балкански регион чини мање - више стабилним, Америка официјализује документ *Директива националне безбедности 54 (National Security Decision Directive, NSDD, 54)*, насловљен „*Политика Сједињених држава према Источној Европи*“ (*United States Policy toward Eastern Europe*). Означена *secret* и декласификована, уз цензуру, 1990. , *Директива* позива на повећане напоре у промовисању „тихе револуције“ за обарање комунистичких влада и партија. Она именује земље Источне Европе, али не помиње Југославију.

У марту 1984., један одвојени документ, NSDD 133, „*United States Policy toward Yugoslavia*“, усвојен је и добија још ограниченију класификацију: *осетљива тајна (secret sensitive)*,¹⁷¹ успостављајући „политику Сједињених држава према Југославији“. Директива говори „*да ће циљ политике Сједињених држава бити да промовише тенденцију ка једној југословенској економској структури оријентисаној ка тржишту и да развија економске односе САД са Југославијом на начин који јача њене везе са индустријализованим демократијама.*“

Механизми садрже клаузулу најповлашћеније нације, надзора ММФ-а, репрограмирања дуга, културних и образовних размена, размена информативних програма, посета на високом нивоу, као и о рестрикцијама на дипломатско и конзуларно особље. Но, у документу такође постоје теме потпуно, или делимично, затамњени, и даље високо цензурисане. Чак и у другој деценији новог миленијума постоје значајни сегменти америчке спољне политике, у Србији и другим деловима экс-југословенског простора, који се држе у зони апсолутне тајности.¹⁷² Амерички циљ за Југославију је, дакле, веома сличан оном за земље Истока: учинити да пређу у ка-

171 Појам назначавача да је велики део инфомација заснован на пресретаним комуникацијама, или указују на постојање поверљивих веза са грађанима или организацијама у Југославији. Чак и после „декласификовања“ 1990., NSDD 133 је и даље високо цензурисан, са више од две трећине оригиналног текста и даље затамњеног.

172 „*The primary long-term U.S. goal in Eastern Europe was to (censored) facilitate its eventual re-integration into the European community of nations... The goal of US policy (toward Yugoslavia) will be to promote the trend towards an effective, market-oriented Yugoslav economic structure... (and) to expand US economic relations with Yugoslavia in ways which benefit both countries and which strengthen Yugoslavia's*

питалистички табор. Ти циљеви су немогући за остваривање све док те источноевропске земље остану под комунистичком управом. Због тога је суштински амерички напор усмерен на свргавање комунистичких влада.

Током дугог низа година америчка влада је, у време свих администрација после Другог светског рата, сматрала неопходним да држи у тајности своја средства притиска у корист промена у Југославији. Управо постојање документа одвојеног од других земаља Истока, ових који се тичу Југославије, подвлаче значај нашег региона. Најважнији закључак јесте да се у овим документима говори о капиталистичкој трансформацији и документи су заправо први политички сигнал заокрета америчке политике према Титовој Југославији, доктринарна припрема значајне измене курса према нашем региону. Реганова администрација припремала је динамично идеолошко крсташење против глобалног социјализма.¹⁷³

III. 7. Почетак великих радова на новој безбедносној архитектури и геометрији Југоистока Европе - стиже капитализам

Већ 1968., поводом совјетске интервенције у Чехословачкој, види се да Југославија и даље игра важну стратегијску улогу у доктринама обе супер-силе. Зденек Млинар, чешки интелектуалац који је учесник Прашког пролећа 1968., пружа нам занимљиву потврду ове тезе. Као члан новог чехословачког руководства, независног од Москве, он је директни учесник у „гангстерским преговорима“, како су Чехословаци назвали тај догађај. Млинар резимира Брежњевљев говор од 26. августа 1968. „Брежњев је, пак, запитао председника Цонсона да ли америчка влада признаје још у потпуности споразуме на Јалти и у Потсдаму. Он је 18. августа примио следећи од-

ties with the industrialized democracies“. Видети: Michel Collon, *Pokeur Menteur*, p. 282.

173 Видети: Sean Gervasi, *Review Covert Action*, no 43-44, објављено и у: *Solidaire*, 17 february 1993.

говор: 'Признање безрезервно вреди за Чехословачку и Румунију, али, што се тиче Југославије, треба још да се преговара!'¹⁷⁴

Сједињене државе не желе да препусте Југославију својим ривалима. Са слабљењем социјалистичког тора Осамдесетих, амерички тимови за промишљање стратегијских и геополитичких проблема, *think tanks*, баве се геополитичким променама у Југоисточној Европи, нарочито у Југославији. Долази време за велике радове на такозваној новој безбедносној архитектури за европски Југоисток (the new security architecture). То подразумева градњу војних база у региону, како би још боље контролисали Европу, као и Блиски Исток, и простор бившег Совјетског савеза, дакле Евроазију. Инсталишући се на европски Југоисток, Американци могу реално да боље контролишу Совјете и да надзиру њихове стратегијске намере у Медитерану. То је уједно добра стратегија за онемогућавање повратка комунизма у Европу. Њихово имплантирање на Југоисток Европе је и историјска премијера, а тиме ће моћи и да контролишу стратегијске сировине, којих има у значајним количинама. Све заједно, простор Југославије представља стратегијско чвориште за Сједињене државе.

Белгијски левичарски аутор Мишел Колон, види четири улога на овој стратегијској раскрсници: „1. Контрола путева нафте и гаса: Балкан и Турска су два стратегијска региона за приступ нафти на Блиском Истоку, као и огромним резервама у Каспијском мору и Казахстану. Нарочито преко веома прижељкиваних нафтовода који опскрбљују и опскрбљиваће Европу; 2. Доминација Источном Европом: Доведене у капитализам, Пољска, Мађарска, Чешка Република, Румунија, Словенија, Хрватска, Србија, итд., чине за западне мултинационалне одличне резервоаре сировина, јефтину радну снагу, тржишта за извозе; 3. Слабљење и овладавање Русијом: елиминисати утицај Русије на Балкану, ослабити је како би се спречило да постане империјалистички ривал; 4. Осигурање за себе војних база: припремити НАТО да 'поново успостави ред' у случају побуне у Источној Европи, или Русији. Припремити га за интервенцију (против Русије, или сваког ривала)

174 **Видети:** Zdenek Mlynar, *Nightfrost in Prague: The End of Humane Socialism*. Extraits publiés dans *Telos*, no. 42 (hiver 1979-80, p. 31-55) и у: *Le Debat*, no. 9, p. 35-41.

како би се контролисала стратегијска богатства у нафти и га-су“.¹⁷⁵

Југославија је одувек љубоморно чувала своју независност, сматрало се свуда у свету. Шон Герваси, амерички стручњак за међународне односе и геополитику, говорио је за њу „да је била у центру игре натезања конопца (*tug of war*). Совјети су прижељкивали њено инкорпорисање у СССР, а Запад је настојао да је уведе, са другим земљама Источне Европе и Балкана, 'у Европу', то јест у капиталистичку светску економију“.¹⁷⁶ У 1985., амерички амбасадор у Уједињеним нацијама, професор Џин Киркпатрик, именује ову нову америчку стратегију, која иде знатно даље од дотад важеће доктрине *containment*, – „*the Reagan Doctrine*“.

Нека врста савезништва опстаје између Вашингтона и Београда током Осамдесетих. Због југословенске тампон-позиције, Американци се посебно занимају за њену стабилност. Упркос нелагодности уз комунистичку „саветницу“, нова Реганова администрација чува тај однос као привилегован, надајући се да ће доћи њен тренутак, када ће се Вашингтон најзад окористити растућом нестабилношћу Југославије и почети коначно да наплаћује сва вишедеценијска улагања у тај простор. И биће то онај кључни тренутак васпостављања капиталистичке владе.

Американац и Енглеz, професор економије Ричард Портес, главни економски саветник ЕУ у то доба, бележи: „Запад мора да гради тако да приморава власти да не скрећу своју основну политику.“¹⁷⁷ За тај циљ, европски планери захтевају иреверзибилне „реформе“ у Источној Европи. То конкретно значи: отварање ка светској економији, отварање ка западном систему, либерализацију цена, приватизацију, стабилизовање државних финансија и националних монета. „Ове реформе требало би да означе дефинитивни излазак из социјалистичке планиране економије“, пише Герваси.

Владе Чехословачке, Мађарске и Пољске приступају, готово комплетно, док се Бугарска и Румунија придружују

175 Видети: Michel Collon, *Poker menteur*, p. 209.

176 Видети: Sean Gervasi „Germany, U.S. and the Yugoslav Crisis“, *Covert Action Quarterly*, No. 43, Winter 1992-3.

177 Ibid.

делимично. У јануару 1989., инжењер Анте Марковић је именован на функцију савезног премијера. САД журе да створе што кооперативнији однос са Југославијом. Познатог као југословенског руководиоца, који жели реформе у правцу тржишне економије, Анта Марковића „Би-Би-Си“ описује као „*најбољег савезника Вашингтона у Југославији.*“ У јесен 1989., пред сам пад Берлинског зида, Анте Марковић посећује Буша у Белој кући. „Њујорк тајмс“ пише да је „*председник пожелео добродошлицу верности Г. Марковића економској реформи оријентисаној ка тржишту и изградњи демократског плурализма*“.¹⁷⁸

Марковић тражи „*асистенцију Сједињених држава, како би се створиле политичке и економске промене, чему се противи тврда линија у КП.*“ Он тражи пакет значајне помоћи од 1 милијарде долара, ако би се покренуо банкарски систем, и још 3 милијарде долара у позајмицама Светске банке. Марковић обећава реформе, али упозорава да ће „*ове реформе довести социјалне проблеме, укључујући и раст незапослености од 20% , као и претњу од етничке и политике затегнутости која расте између шест република и два аутономна региона у земљи*“.¹⁷⁹

III. 8. Доктрина Реган и Реганомика

Током 1989., свет излази из десетогодишњег периода потреса из триполарног система Сједињене државе - Јапан - Европа, који је био успостављен још од Другог светског рата. На Истоку Европе све ври још од појаве пољског синдиката „Солидарношћ“ 1980. Перестројка се појавила 1985. у Русији. Та деценија означава и пораст популарности еколошких идеја и бриге за човекову околину. А у САД почиње нео-либерална револуција у време председника Роналда Регана. Тада се Европом и другде шири идеја реганомике. Већина светских влада, било да су десне, или леве, залажу се за економски модел који тражи највећу могућу слободу тржишта. Чак и једна

178 У: S. Gervasi, Op. Cit.; Цитирано у: Зоран Петровић Пироћанац, *Nomenclatura Serbica 1982-2013 Елите, ентропијски модел политике класе и континуитет српске номенклатуре*, Институт за политичке студије, Београд, 2012.

179 У: S. Gervasi, Op. Cit.

Француска, традиционално етатистички поредак, разграђује свој економски систем у овом правцу. Да би се одржао корак са САД, економисти Запада охрабрују модернизовање привреде.

Најважнији принцип је: *не дирати никако у контролу цена*. Потом је нестала и контрола кредита, размена, великих индустријских група и новца. Ова револуција је на неки начин захватила све европске земље.

Хауард Х. Лич, амерички амбасадор у Паризу, дефинисао је доктрину чији је део и сам представљао. „*Доктрина Реган имала је за фундаментални циљ ширење демократије помажући, колико год се може, оне који су желели да се одупру тиранији тлачителских влада... Реганова идеја, према којој је Совјетски Савез био рањив, што је омогућавало да се открије како он може да иде у слом, била је од мојих саговорника (у Европи) сматрана 'наивном' и опасном. Америка је у то време у очима огромне већине Европљана, сматрана 'унилатералним каубојем' који прети миру и стабилности који су понуђени политиком 'миротворне коегзистенције'. Председник Реган се добро држао и снагом своје воље и одлучности, изазвао пад совјетске империје*”.¹⁸⁰

Недуго пошто је Берлински зид пао, млади руски демократски лидер срео се са секретаром за одбрану Диком Чејнијем. Запитан где ће ићи даље, младић је одговорио: „*У Калифорнију, да испуним сан срећући се са Роналдом Реганом, оцем перестројке*“.¹⁸¹ Било да је овај став младог Руса прецизно тачан, или не, запањујуће је колико је младих руских нових демократа приписивало Регану највећу заслугу за совјетски колапс.

Истовремено, парадоксално, пуно бивших Председникових земљака студиозно игнорише његов историјски допринос. Посебно је иронично да нови лидери Русије користе Реганову чувену реченицу „*царство зла*“ за описивање бившег комунистичког система, док тако пуно наших интелектуалаца још увек гледају на ову реченицу као на дипломатски „*faux pas*”. Џорџ Шулц сам нема сумњи око Реганове огромне

180 **Цитирано у:** Зоран Петровић Пироћанац, *Мали појмовник геополитике*, Центар за геополитичке студије „Југоисток“ и Институт за политичке студије, Београд, 2004.

181 Ibid.

улоге у овој историјској трансформацији. Он пише: „Када је наша војна снага била изграђена до тачке у којој је наш совјетски ривал признао да не може да се носи са нама, када су схватили како ми заправо можемо да користимо нашу снагу за одвраћање агресије, и када је њихов сопствени систем беспоговорно омануо совјетском народу чак и када га је злоупотребавао - онда је дошло до тачке преокрета“.¹⁸²

Једна од „атрактивних идеја“ коју је Реган истакао била је револуција у америчком приступу контроли наоружања, коју су Реганови критичари одбацили као „замагљени екран“. Један део те револуције била је Реганова „zero option“ из 1981., предлог за нуклеарне снаге средњег домета (INF) коју је тобожња „заједница контроле наоружања“ поздравила са „скептицизмом на граници презира“, како је рекао Шулц. Други део, Реганов предлог о радикалном смањењу стратегијских нуклеарних снага, дочекан је сличним презрењем, али је на крају уживао исти изузетни успех као и предлог INF. Ови успеси били су могући преко друге идеје за коју се Реган борио наспрам жестоке опозиције - Стратегијске одбрамбене иницијативе (*Strategic Defense Initiative*). Совјетска преокупација иницијативом SDI је тема која се непрестано враћа кроз Шулцову књигу. Ова преокупација је „очито била први мотив за њихову жељу да досегну споразум са нама,“ пише Шулц. Нигде то није било прочитати него на самиту у Рејкјавику.

Горбачовљев свеопшти циљ био је да заустави SDI, и понудио је једну концесију за другом, како би загризли његову удицу. Али, Реган није загризао.

Подигнувши перспективу у одлучујућем искорак у стратегијском надметању, СДИ није само дао полуку за револуцију у контроли наоружања; он је такође помогао да се постигне најзначајнији од свих Реганових изазова конвенционалном разуму - његова визија краја комунизма. Реган је изговорио овај немогући сан запањујуће рано и често (мада не може да се пронађе било какав релевантни цитат у новом, политички коректном издању „*Barlett's*“-а).¹⁸³

182 Ibid. Џорџ Шулц је био професор економије на чувеном Универзитету MIT. Био је и бизнисмен, у чувеној компанији *Bechtel*. Обављао је функције министра рада, министра финансија, а постао је и државни секретар (1982-1989). Видети: Shultz, George P. *Turmoil and Triumph: My Years as Secretary of State*, New York: Scribner's, 1993.

183 *Barlett's Familiar Quotations*, најстарија и најпознатија америчка колекција цитата у САД – прим. а.

Једна од најранијих прилика је била свечано обраћање (*commencement adress*) на Универзитету Нотр Дам 1981., истом универзитету на коме је Џими Картер посаветовао нацију да превазиђе свој „претерани страх од комунизма“. Роналд Реган је, уместо тога, назвао комунизам „бизарним поглављем у људској историји, чије последње странице се чак у овом часу испишују.“ Још важнији је његов говор британском Парламенту приликом РАТСО часа.

У моменту климакса у Рејкјавику, Горбачов је био спреман да тргује са највећим бројем совјетске преговарачке позиције за рестрикцију СДИ који је био тек на лабораторијском тестирању. Ово је Регану дало прилику за велики политички успех уочи америчких избора средине његовог председниковања. Дошло се до само једне речи, али је Реган био непопустљив. Пружио је поруку Шулцу: „*Да ли грешим?*“ Шулц му је шапнуо: „*Не, у праву сте.*“¹⁸⁴ У овој расправи, *Строб Талбот*, тада уредник недељника „*Тајм*“, игра значајну улогу као високо критичан хроничар спољне политике Реганове администрације. Током 1984. написао је књигу „Смртоносни Гамбити“, „чији је критицизам Реганове политике био потоњим догађајима оцењен као потпуни промашај,“ како је рекао Пол Волфовиц.¹⁸⁵

Грегори Р. Валијер (*Valliere*), аналитичар америчке политике, сматра да је „*питање Горбачовљеве мотивације од великог историјског значења у разумевању узрока колапса совјетског комунизма... Не могу се тако лако поредити председници Буш и Јуниор и Реган, и то из два разлога. С једне стране, са тако неспретним претходником као што је Џими Картер, Реган није имао никаквог проблема да изгледа компетентан. Наследити Била Клинтона је сасвим друга песма. Чак и ако се човек није допадао свима, његова политика је поздрављена готово једнодушно. С друге стране, Роналд Реган је имао велики таленат комуникатора и посебно добро је пролазио на телевизији. У овој вештини, Џорџ В. Буш није му ни до колена.*“¹⁸⁶

184 **Видети:** George P. Schultz, *Turmoil and Triumph: My Years as Secretary of State*.

185 **Видети:** Strobe Talbott, *Deadly Gambits*, Knopf, 1984.

186 Валијер је у то време директор истраживачке екипе, *Schwab Washington Research Group*.

III. 9. Југословенско несврставање: између две столице

Титова званична и стварна међународна политика од 1955. јесте несврстаност, покрет изникао у Бандунгу, Индонезија. Југославија озваничава несврстаност 1961., на Првој конференцији на врху у Београду. Историчар Бошко И. Божовић језгровито дефинише несврстаност: *„Створен на почетку Шездесетих, на иницијативу Тита, Нехруа и Насера, покрет несврстаних дефинише великим делом међународну позицију коју је следила дипломатију југословенског режима. Титов режим ће из тога извући, за његовог живота, троструки консензус на међународном плану. Сматран, с разлогом, или не, пријатним излогом алтернативног социјализма са људским ликом, са мекшим и отворенијим спољним утицајима, са значајним деловима тржишне привреде, независан и ривалски совјетском моделу, југословенски модел је постигао стабилност и престиж који нису могли да се оповргну“*.¹⁸⁷

Несврставање се, оштро оцењује западни истраживач српског порекла, Марко Миливојевић, врло брзо изобличава у *„идеолошки инспирисану фантазију, чији смисао је био да задовољи неограничену таштину диктатора.“* Или *„Анти-колонијалистичка вулгата коју је развио Тито - несврстаност“*, како је закључио Жан-Франсоа Денио, француски емисар код Тита, после совјетске интервенције у Чехословачкој.¹⁸⁸ Ове тврдње су, наравно, тек делимично тачне, јер покрет несврстаности ни издалека не може да се дефиницијски исцрпи наведеним ставовима, речју, оно има и бројне позитивне стране, када се супротстави двама политичким и војним блоковима тог доба.

Ова Титова оријентација је заправо била једина могућа, обзиром на споразум Черчил - Стаљин, током њиховог су-

187 **Видети:** Bosko Bojovic, *Politique et culture dans l'histoire du Sud-Est européen: facteurs d'association, facteurs de dissociation. Les Balkans Occidentaux - entre globalisation et balkanisation*, Paris, 2005.

188 ТВ интервју аутора са Жан - Франсоа Дениоом у Загребу, 21. августа 1991. Емитовано тек на јесен 1991., на ТВ Сарајево, јер су ТВ Београд и ТВ Загреб одбили да га емитују.

срета у Москви, октобра 1944. Тај кобни састанак цепа будућу југословенску државу, која ће настати после Другог светског рата, на 50%/ 50%. А на Јалти, фебруара 1945., Американци својим саглашавањем цементирају поменути договор. Политике Американаца и Совјета су приморале Тита да балансира између њих, па се он приближава све више Трећем свету.

Упркос масовном прибегавању америчкој, британској и француској помоћи, у периоду 1948-50, Тито се потом поново приближава Москви, што потврђује посета Никите Сергејевича Хрушчова Београду 1955. године. То је истовремено и симболично извињење југословенским народима за политику друга Џугашвилија између 1948. и 1953.

У међувремену, Југославија потписује и Балкански пакт 1954., са Турском и Грчком, као тренутак геополитичког узимања даха. Главна Титова стратегија била је убрзано приближавање са несврстанима, глобалним покретом Трећег света који брзо расте. Посматрачи у Вашингтону, Лондону и Паризу виде овај ангажман Југославије као позитиван за земљу попут Југославије, која инсистира на својој независности и безбедности. Али, симпатије сплашњавају после 1961., године када је Тито домаћин Самита несврстаних. Тада почињу да га оптужују за пролиферацију комунистичких идеја у Трећем свету, управо преко Покрета несврстаних. Популарност југословенског Маршала тада се увећава у свету, али и западне оптужбе да Тито саздава светско јавно мњење које је анти-западњачко и про-совјетско. Британска новинарка и историчарка, Нора Белоф, дефинисаће Југославију тог периода као „*non-aligned against the West*“.¹⁸⁹

Читава авантура Несврстаних практично се окончава на самиту у Хавани (*Sixta Cumbre de Non-allineados*), 1979. Фидел Кастро постаје заменик Маршала Тита, остарелог и оболелог. Кастро тада јасно каже Титу, пред читавом Конференцијом, да је прохујала политика еквидистанце према блок-овима. То је ударац који је сигурно заболоо Маршала, на самом крају његовог живота.¹⁹⁰

189 Видети: BELLOF Nora, *Tito's Flawed Legacy: Yugoslavia & the West: 1939-84*, London, Victor Gollancz, 1985., Chapter 5.

190 Видети: Marko Milivojević, „Yugoslavia's Security Dilemmas and the West“, *The Journal of Strategic Studies*, Vol. 8, No. 3, September 1985.

Када Совјети освајају несврстани Авганистан, децембра 1979., Тито управо одлази у болницу, где му ампутирају ногу и биће закован за постељу, у агонији до смрти. Фидел Кастро за то време води интензивну акцију несврстаних убеђивања да се Покрет придружи Совјетском савезу, упркос очитој инвазији.¹⁹¹

III. 10 Тито предвиђа своју скору смрт, Југославије такође

У новембру 1979., Јосип Броз Тито позива Аварела Харимана, једног од највећих америчких дипломата у XX веку, који је радио у Кенедијевој влади, да проведе са њим три-четири дана на Брионима. Хариман је био веома добар пријатељ са Маршалом Титом и ову врсту гостопримства уживало је веома мало људи, чак и међу онима из његовог „првог круга“. Током једне вечере на Ванги, Маршаловом острвцу/кући, Хариман каже Титу: „*Маршале, Ви веома лоше изгледате. Нисте у добром здрављу.*“ Тито му одговара: „*Да, не осећам се добро. Мислим да ћу умрети. Али, када ја умрем, и Југославија ће умрети.*“¹⁹² На неки начин, уморни Тито, који ово саопштава Хариману, а амерички дипломата то саопшти искусном новинару и сараднику Пјеру Селиндзеру, признаје да Југославија заиста може да се одржи уз неки ауторитарни режим попут његовог.

Све се, наравно мења, као и положај Југославије са остарелим диктатором који је и даље на челу земље. „*Je li ovo Трешћи светски рат?*“, насловио је сатирични италијански лист током кинеско-вијетнамског рата 1979. Од Тита тада стиже друго упозорење свету, одмах по интервенцији у Етиопији и

191 Захваљујући Индији, која је такође земља-оснивач Покрета несврстаних, ова агресија не пролази како је то Кастро замишљао. После Титове смрти, Југославија у потпуности губи своју позицију у покрету Деведесетих. Николае Чаушеску има аспирација да замени Тита, али је његово настијање узалудно, а и сам ће доживети обарање са власти и брутално стрељање од својих Румуна, под дискретном командом западних земаља.

192 **Видети:** Dragan Bisenić, Intervju sa Pjerom Selindžerom: „Tito je znao za smrt Jugoslavije“, in: „*Od baklje do lomače*“, BaG, Beograd, 2002.

Заиру. Остарели југословенски председник сматра се јединим живим великим учесником из Првог и Другог светског рата. Он упозорава на „*обновљену претњу која долази од великих сила и на опстојање ужасавајуће трке у наоружању.*“¹⁹³ Истовремено, у Лондону се 1982. појављује бест-селер, чија је тема историјска фикција и антициповање једног глобалног сукоба са Сједињеним државама, који треба да отпочне у августу 1985. Војна акција је, међутим, истински била разрађивана почетком Осамдесетих. У том контексту, сценарио генерала Џона Хакета о совјетској инвазији на Југославију 1985., што ће деловати као окидач за Трећи светски рат, јесте фикција. Војници резонују да ниједан совјетски лидер не би ризиковао Трећи светски рат да задобије Југославију. То не би ризиковали ни лидери НАТО-а да спасу Југославију.¹⁹⁴

Те 1979., глобални амерички дневник, „The New York Times,“ затвара свој дописнички биро у Београду, годинама стационаран у београдском хотелу „Москва“. Почев од те године, газде дневника више не сматрају да Београд вреди сталног дописништва.¹⁹⁵ Овај новинарски знак је заправо више него озбиљна индикација из 1979. како ће југословенска будућност доживети озбиљне промене у долазећим годинама.

У 1945., пре но што ће изгубити изборе у Уједињеном краљевству, Премијер сер Винстон Черчил, шаље писмо новоизабраном председнику Харију Труману. Черчил каже како је забринут због тенденција Стаљинове политике после Хитлеровог пораза. Ово се збива годину дана пре Черчиловог чувеног говора у америчкој држави Мисури, у граду Фултону, када ће по први пут поменути појам Гвоздена завеса (*Iron Curtain*). Између осталог, Черчил ће рећи: „*Једна Гвоздена завеса се повлачи преко њиховог фронта. Ми не знамо шта лежи иза ње. Од виталног значаја је, зато, да ми постигнемо са Русијом разумевање сада, пре но што смртно редукујемо наше армије и пре но што се повучемо у напише окупацио-*

193 **Цитирано у:** Miles Kahler, „Rumors of War: The 1914 Analogy, *Foreign Affairs*, Winter 1979/ 80.

194 **У:** John Hackett, *The Third World War: The Untold Story*, Sidgwick& Jackson, London, 1982.

195 **Видети:** Дејвид Бајндер (David Binder), бивши дописник „Њујорк Тајмс“ у Београду, *Политика*, 02. 10. 2006.

не зоне“. Черчил је превише авангардиста за Трумана у том моменту историје, што значи да га Труман уопште не чује. И кало то примећује бивши председник Ричард Никсон, 1989., „Запад губи историјску прилику да преговара један повољан споразум са Кремљом, у тренутку када је степен преговарања Сједињених држава са Совјетским савезом на врхунцу“.¹⁹⁶

Мировна коегзистенција сазрева као концепт прогресивно. Њена политичка адолесценција се окончава у тренутку потписивања споразума SALT 1972., као и сусретом Никсон - Брежњев. Она је совјетска иницијатива, који је сковао Хрушчов у Москви, али тај термин никада на Западу нису до краја прихватили. Западни стручњаци су то проценили као нешто што су лансирани совјетски руководиоци како би ублажили деградацију своје економске ситуације и унутрашње политике. Реч је о томе да је концепт схваћен као начин минирања западног табора изнутра, уз помоћ његовог демобилисања. Но, мировна коегзистенција је на крају минирала сам социјалистички табор. Њу аналитичари на Западу виде као узрок прекида односа Кине и Албаније. Совјети денунцирају тренутну жељу за ратом „пацифистичким“ дискурсом, који је на Западу храбрено пропагандом западних националних КП. Овим је свет ушао у период залеђивања међународних односа.

III. 11. Санкције против комунистичких земаља

Западна алијанса је глобално дефанзивна, а њен лидер Реган „користи трговинско оружје у политичке сврхе, економску санкцију као стратегијски притисак“ (Р. Дебре). Једна од ствари које је Реган брзо схватио јесте поглед на извозно-увозне резултате и „тврде валуте“ за СССР. У суштини је то била величина једног “Ценарал Моторса“. За једно такво царство од 200 милиона становника, то није богзна шта. За Регана је јасно: то је њихова кључна рањивост. Војно суперсила, Совјети су привредни кепец. Реган такође види да та

196 Видети: Richard M. Nixon, „American Foreign Policy: The Bush Agenda,“ in: *America and the World 1988/89.*

земља суштински зависи од извоза мало тога: нафте, природног гаса, нешто злата, и наравно наоружања. Реган одлучује да нагна Совјете да за потроше још више. Он ће убрзати трку у наоружању и пресећи доступ западној технологији, што чини још скупљим развој унутрашњости земље. То је не само зато да наметне Кремљу, сходно анализама Ричарда Пајпса, промену линије, већ да би срушио и ликвидирао режим на власти.

Десет дана после самита у Версају (4-6 јуни 1982), без претходног обавештења, нити расправе, америчка администрација одлучује да прошири свој ембарго као последицу пуча у Варшави 1981. (Генерал Јарузелски/прим. а.) на европска предузећа која производе под лиценцом индустријску опрему за гасовод Урегој. То је унилатерална, екстериторијална и ретроактивна америчка мера. Врло „тврда игра“ Вашингтерне.¹⁹⁷

Америчке компаније шаљу око 23 милиона тона жита у СССР, октобра 1982., а француским компанијама се ипак пребацује продаја ротора СССР-у, у јуну исте године. Сједињене државе започињу економски, технолошки и трговински рат, против својих партнера из ОЕЦД. *Buy American Act*, важећи још од 1933., за јавна тржишта захтева да је половина делова једног производа израђено у Сједињеним државама, а *Export Administration Act*, закон чије ће обнављање дати ускоро право америчкој извршној власти да наметне не-америчким предузећима филијалама, или фирмама под лиценцом) аутоматски ембарго, дешавају се и с разлогом, из западног консензуса.

Америчка администрација је започела, 1981., уз помоћ студијских група, нову глобалну студију економских односа Исток-Запад. Група под шифром АС-134, има задатак да успостави листе осетљивих технологија. То је био закључак једног састанка у мају 1981., *Одбора за планове одбране (CPD)* НАТО-а. Произведени извештај служио је потом као основа за кодекс доброг понашања, који је службено прогласило једно министарско заседање Алијансе. *Координациони одбор за мултилатералну контролу извоза (Cocot)*, формиран 1947.

197 Видети: Régis DEBRAY, *Les Empires contre l'Europe*, Paris, Gallimard, 1985., p. 83.

на иницијативу Сједињених држава, реактивирао је 1978. Пентагон.

За време Западног самита у Отави, 1981., финална Декларација је обogaђена двама параграфима који најављују отварање конасултација о побољшавању система надзирања трговинских дотока ка СССР-у. Једно специјално заседање на високом нивоу, уз учешће министара одбране, у јануару 1982., закључило је да „*трговина Исток-Запад зависи од будућности комунизма.*“¹⁹⁸ Тражењем јачања *Сосом-* а, Сједињене државе намеравају да замене појам *технолошки сектори* појмом *производи*. Ти сектори су: телекомуникације, где су савезници најкомпетитивнији.

Познати српски интелектуалац Живорад Стојковић имао је прилике још 1966. да разговара са великим књижевником Сартром у Паризу. Ово је један од првих познатих раних сигнала опасних путева којима се запутила Југославија, о којима се у Београду није јавно говорило. У „*Ревизији словенских студија,*“ која излази у Паризу, Стојковић је забележио и веома значајан монолог славног Сартра том приликом. “У друштву Монија де Булија ја сам 1966., упознао Жан-Пол Сартра. Као и ми, он је ручао у 'Куполи'... Сартр прекида разговор неочекиваним и директним питањем које ми је упутио избебуха: 'Је ли истина да Југославија дугује пет милијарди долара Западу?' И комплетираће своје питање: 'Пет милијарди, говори се, не рачунајући америчку војну помоћ... То је цифра коју не бих волео...'”¹⁹⁹ Сартр је очито добро уочио невоље Југославије и био добро обавештен о кретањима у свету. Можда га је баш Владимир Дедијер обавештавао, јер је са њим био у контакту и пријатељским односима. Питер Прет, истраживач левичар, који се интересовао за проблеме Југославије, по убеђењу марксиста, објавиће 1992. есеј који је потврдио Сартрове информације Живораду Стојковићу у Паризу 1966. Прет, поред осталог, пише: „*Између 1950. и 1963., Југославија добија 5,4 милијарди долара помоћи. У 1961., западна подршка представља 47, 4% њених буџетских прихода*“²⁰⁰

198 Ibid., p. 78.

199 Видети: Živorad Stojković, „Une utopie obligatoire?“, *Revue des Etudes Slaves*, Paris, LVI/3 1984, p. 463.

200 Видети: Peter Praet, *Etudes marxistes*, Belgique, 4ème trimestre 1992., p. 212.

III. 12. Институционализована парализа Југославије

Џорџ Шофлин је приметио да Југославија већ 1985. не може да се окарактерише као постојећа, у било ком смислу.²⁰¹ Паралелно са спољним радовима на растакању Југославије, ништа мање штедри нису били радови домаће комунистичке номенклатуре на сецесионистичким трендовима у југословенском друштву.

Официјално, још од 1974., СФРЈ није више федерална држава, поставши *de facto* конфедерација. То се десило проглашењем четвртог постратног Устава. По Уставу, најнаграђенији аспект Титове оставштине - сва реална политичка моћ предата је у руке племенских шефова СКЈ у шест република и две аутономне покрајине. Потом је, две године пре Титове смрти, 1978., Једанаести конгрес СКЈ увео систем колективног руководства на федералном нивоу власти у Београду, што је добило форму осмочланог државног Председништва. С друге стране, Југославију су на Западу тада сматрали најлибералнијом земљом међу источноевропским земљама, иако том совјетском простору формално није припадала. Поседовала је и развијене елементе тржишне економије, отворене границе, као и милион својих грађана који су радили по европским земљама. Они су већ били до тог степена интегрисани у европску индустрију да су у потпуности водили европски начин живота.

Дејвид А. Анделман, дописник „Њујорк Тајмса“ из Београда, написао је пригодан текст о Титу за “Форин афеарс“. У њему се огледа америчка политика, вербално нескривено наклоњена Југославији коју нагризају први знаци политичке ентопије још те 1980. Већ од долазећег Регана биће јасно да се Југославији „црно пише“ од Вашингтерне. Југославија је била у пакету за подривање и елиминацију још у часу Титове смрти. „*Велики старац балканске политике, Маршал Јосип Броз Тито, не влада више. Док ово пишем, оснивач несврставања, зачетник првог новог бренда социјализма од Лењина,*

201 **Видети:** George Schopflin, „Political Decay in One-Party Systems in Eastern Europe: Yugoslav Patterns“, in: Pedro Ramet, ed., *Yugoslavia in the 1980's*, Westview Press, Boulder and London, 1985.

пријатељ, или барем колега, светских лидера од Стаљина и Рузвелта, преко Хрушчова и Де Гола, до Хуа и Картера лежи смртно болестан. Код куће је покушавао, до самог краја, да искује јединствену нацију од домаћих надмећућих, често антагонистичких етничких група, свака са сопственим аспирацијама у смислу економског и културног развоја, религиозне и политичке свести... Будућност Југославије, кратко, садржи многе клопке и мрачне страсти, које све чекају да се искористе у неким приликама, код куће и у иностранству... Али, има и више од вредности Југославије данас од њене неупитне стратегијске геополитичке позиције. Јер је Југославија постала симбол: отпора Совјетском савезу, система економије и владе од вредности широм Трећег света, кохезије, континуитета и постојања владајуће комунистичке партије која је јединствена због географске близине совјетском блоку и свог одбијање упркос томе да иде својим путем од Москве... Многе земље, због својих особено себичних разлога, повезале су се са Југославијом. А са своје стране, Југославија није била склона да их експлоатише не би ли добила подршку у великом делу света који себе назива несврстаним. Али, сада је дошао други период транзиције, у периоду особите сензитивности за разне снаге са најдиректнијим интересом за Југославију.

Данас је тиха, али интензивна, троугаона борба моћи за Југославију започета између Совјетског савеза, Кине и Сједињених држава, са разним другим јасно заинтересованим играчима – Европом, и Источном и Западном, и Трећим светом који нервозно посматра исход. То је дипломатска, политичка, економска и можда на самом крају војна борба, са улозима који јасно расту у ери колабирајућег детанта. То је борба која у себи садржи пуно истих елемената троугаоног односа који су у игри у дугим деловима света²⁰².

Бивши немачки канцелар Хелмут Шмит је изнео своје виђење будућности Југославије у рефлексјама о будућности НАТО-а у наредном столећу, у комеморативном издању „НАТО Ревизије.“ „Већ у 1980., више европских руководилица, који су се окупили на сахрани Маршала Тита, закључили су да ће се та сложена држава, коју су држали уједињеном од барем

202 Видети: David A. Andelman, „Yugoslavia: The Delicate Balance“ *Foreign Affairs*, (Spring 1980)

*осам нација и етничких мањина талентовани диктатор и његови брутални методи, расточити за пет, максимално десет година. Нико није најављивао могућност за интервенцију Запада у вези са тим, мада је сигурно постојала бојазан од совјетске војне акције. Показало се да су се Совјетски Савез и Југославија декомпоновани симултано“.*²⁰³

Професор у Пол Нице Школи за напредне међународне студије, на престижној школи за дипломате, на Џонс Хопкинс Универзитету, саветник Центра за стратегијске и међународне студије (CSIS) у Вашингтону Д.Ц., Збигњев Бжежински, налази сопствени угао за напад на социјализам, лансирајући идеју надолазећих нациационализама, пре свега у Источној Европи и земљама у транзицији. Вирус је рођен, управо у есеју Бжежинског „Пост комунистички национализам“: „Дошло је време за Запад да се суочи као са политичком темом, са проблемом који су годинама највећи број западних професора настојали да игноришу, и да сви западни креатори политике и даље сматрају табуом: надолазећи талас национализма у Источној Европи и посебно у самом Совјетском савезу. Та дуго успавана тема сада постаје, на динамичан и конфликтни начин, централна реалност некада наоко хомогеног совјетског света... Све до скора, Запад је више волео да занемарује источноевропске националне аспирације и да умањује импликације не-руске националне свести у оквиру Совјетског савеза... Национални конфликти прекинули су илузију о комунистичком братству и опсени неке врсте супра-етничке совјетске националности... У ствари, постоји висока вероватноћа да ће напредовање само-еманипација источноевропских нација и растући смисао националне особености међу не-руским нацијама Совјетског савеза, ускоро учинити постојећи совјетски блок ареном за глобалне најакутније националне сукобе...“²⁰⁴

203 **Видети:** Helmut Schmidt, „The Transatlantic Alliance in 21st Century“, NATO Review, Commemorative Edition 1949-99, pp. 20-24.

204 **Видети:** Zbigniew Brzezinski, „Post-Communist Nationalism“, Foreign Affairs, winter 1989/90.

III. 13. Почетак краја Југославије

Аналитичари у Стејт департменту, у ЦИА и Пентагону, свакако проучавају посебно европске слабе тачке. Природа америчке стратегије у Југославији и на Балкану подразумева дистинкцију између стратегије и политике. Како то каже Шон Герваси: *„Стратегија се састоји у једној серији дугорочних циљева који се сматрају као мање-више компатибилни једни с другима, као и средствима да се следе ти циљеви. Политика је серија акција које се воде из дана у дан, или из недеље у недељу, у претпостављеној перспективи да се ти циљеви остваре. Сједињене државе и Немачка водиле су тајни рат против Југославије током више од једне деценије.“*²⁰⁵

Осамдесетих година главни улог није више власт, већ економија. САД су умешане у једну нову „трку за ресурсе“ у свету. Од тога ће зависити и њихова будућа економска добробит. Према Шону Гервасију, америчком стратегијском аналитичару, америчка политика на Балкану узима у обзир опште следеће циљеве: „1. Стварање новобалканског поретка интегрисаног са Западом, или барем интимно везаним за њега; 2. Обезбеђивање за себе компетитивне позиције на Балкану; 3. Рад у уској вези са Немачком на реорганизовању Балкана; 4. У једнако тесној вези и рад са исламским земљама и посебно са Турском и Албанијом.“²⁰⁶

Први који је схватио да Американци планирају да се појаве у балканској зони, јесте легендарни хрватски екс - комуниста, преживели из Гулага., а и из Јасеновца, дискретни протеже Ватикана, највећи борац за хрватску независност у XX столећу, др Анте Цилига. У својој књизи „Сам кроз Еуропу“, Цилига записује и ову пророчку реченицу: *„У Трећем светском рату, ако човечанство буде имало несрећу да га доживи, Босна може да постане одлучујућа зона за излаз Руса у Ме-*

205 **Видети:** Sean Gervasi, *L'évolution de la stratégie américaine en Yougoslavie*, 1983-1995. Synthèse de l'intervention prononcée par le professeur Gervasi au Colloque „Yougoslavie, Politiques, médias, organisé à l'Université Libre de Bruxelles, 23-25 mars 1995.

206 Ibid.

*дитеран, или Американаца на Дунав, друга Кореја и још нешто*²⁰⁷

Ова етапа америчке стратегије импликује слабљење југословенске државе, економски и преко разних субверзивних активности. Она траје од 1983. до 1989., када се екстремно мења геостратегијска равнотежа почетком рушења комунизма у Совјетском савезу и земљама Истока. Ове промене утичу на политику Вашингтона, који поново процењује своје традиционално савезништво са Југославијом, компликованом и нејединственом земљом која нагло губи своје геостратегијско значење. Толико нагло да је прилично јасно да ће те геостратегијске игре бити касније настављене. Тада ће се Срби наћи у позицији кажњеника за све што није наплаћено Југославији.

III. 14. Америчка „мека моћ“ регрутује и српске комунистичке кадрове

Пеђа Ристић, реномирани српски архитекта, градитељ црква, сведочи о свом искуству са дуго присутном америчком Фондацијом Фулбрајт. Њега су својевремено, Шездесетих, селекционисали за студијски боравак у Сједињеним државама. Али, после ове селекције, он је касније одбијен са више него отвореним објашњењем службеника у америчкој амбасади у Београду: „Узимамо назад вашу стипендију, јер сте Ви већ анти-комуниста“²⁰⁸.

Већ од Шездесетих, многи српски интелектуалци, људи из политичке, културне и научне елите, имају прилику да бораве у Сједињеним државама, Великој Британији, Француској и другим великим земљама Запада, на различитим специјализацијама, стручним усавршавањима, семинарима, симпозијумима. Сарадња међу двома земљама се остварује преко Комисије за културну и цивилизацијску размену Југославије и САД, која је одељење савезне институције за међународну научну, цивилизацијску, културну и техничку сарад-

207 Ante Ciliga, *Sam kroz Europu i ratu, 1939-1945*, Paris, 1954. Комплетно издање: *Sam kroz Evropu i ratu (1939-1945)*, „Na pragu sutrašnjice“, Roma, 1978.

208 Лично сведочење Пеђе Ристића аутору, у Београду, фебрура 2006.

њу (ЈУЗАМС). За Американце, ова форма утицаја је рутина примењивана током деценија на елиту читавог света, свуда где САД виде свој дугорочни интерес.

Важност коју Американци придају овом облику утицаја, „soft power,“ је ван сваке сумње, са високим процентом успеха привлачења страних интелектуалаца у њихов идеолошки табор. Поглед у српску архиву ове сарадње (која се налази у Архиву Југославије), примећује се и да ова институција има један неофицијелни поднаслов: Фондација Фулбрајт. Сва имена и досијеи који у архиви постоје и говоре о образовању у Сједињеним државама, увек су били обележавани са „државна тајна.“ Фулбрајтови стипендисти били су, између осталих: Латинка Перовић и Шпиро Галовић, високи партијски функционери Србије из Седамдесетих, потом Весна Пешић и Биљана Плавшић, две опозиционарке титоистичком комунизму, и многи други.

Американци воле да образују оне чија каријера обећава, а многи су и напредовали у каснијој каријери, управо захваљујући том усавршавању код њих. Генерал Вељко Кадијевић, шеф Армије је, на пример, својевремено био кадет у Вест Поинту. Некадашњи федерални агент СДБ-а, из одсека за контра-шпијунажу у Западној Европи, Божидар Спасић, после пада Милошевићевог режима говори о томе у јавности: „Сваке године ЈУЗАМС шаље фондацији Фулбрајт листу наших потреба. Селекцију је сачинио апарат кадрова Партије. СДБ је давао своје одобрење за сваког кандидата посебно, али није имао право да заустави предлоге. С друге стране, Американци су инсистирали на томе да кандидати буду млади стручњаци који су већ у апарату власти, или на некој утицајној позицији, у лобију, како би се рекло у Сједињеним државама.“²⁰⁹

У периоду од краја Седамдесетих, до 1983., млади перспективни банкар Слободан Милошевић много пута је прелазио Атлантик, и из тог доба има мало поузданих и прецизних података о његовим контактима и пословима у Америци. Уочљиво је да његов нагли политички успон почиње 1984. За тај период се зна да је било америчких сценарија да српски банкар постане нека врста српског реформатора, још пре са-

209 Видети: „Преко Фулбрајта до врха“, *Илустрована политика*, бр. 2196, 17. 02. 2001.

мог Горбачова. До данас су остали непознати многи детаљи на ту тему, нарочито је ли Милошевић користио неке од великих могућности америчког образовног система, рецимо на плану управљања државом, тзв. *state government, state management*. Ако је тога било, као што разумна сумња постоји, рецимо, око Милошевићевог одласка на преговоре у Дејтон, под готово затворским понижавајућим условима, збили су се вероватно и моменти, током грађанског рата у Југославији, када је Милошевић потпуно разочарао америчке тимове за планирање сценарија. Милошевићева лична, као и државна трагедија Србије у Хагу, упућује аутора ипак на такву сумњу.

Бивши дисидент, политички емигрант Момчило Селић, изјавио је у штампи поводом Милошевићевог раног политичког периода: *„Милошевић је, пре свог успона, често боравио у Сједињеним државама као банкарски стручњак, то јест као директор Београдске банке. Али, обично се прећуткује да је он тамо употпуњивао своје искуство као партијски апаратчик. У Сједињеним државама је он посећивао семинаре за управљање људима. Или, тачније, часове за ‘human management’.*“²¹⁰

Селић је пружио још суштинскије сведочење, своје виђење једне од дисциплина које су имали на располагању бројни српски и југословенски кадрови и јавне личности, добитници америчке стипендије. Реч је о Селићевим својевременим искуствима на симпозијумима о „интелигентном напредовању“ и програмацији „људског материјала“. *„И ја сам учествовао на једном од брзих предавања на Рокфорд институту. Обично се за ту сеансу од десет до петнаест дана бира неко усамљено место, брвнара у планини, или вила на обали неког језера. Циљеви организатора су дугорочни. То није пуко регрутовање обавештајних агената. То је проучена пројекција у којој ‘ћак’ учи обичаје, навике, стил облачења, начин живота земље-домаћина“.*²¹¹

Одабрани специмени српског режима, као и других у југословенским Републикама, бројни режимски „патриоти“ који су Србе учили како је „Запад једно зло“, а „САД непри-

210 Ibid.

211 У: „Илустрована политика“, бр. 2196, 17. 02. 2001.

јатељ“, усавршавали су своја знања углавном у тој Америци. То је била уобичајена пракса и доказ за многе кадрове да су озбиљни кандидати за каријере у врху државе. Тако је идеолог који је ојачао темеље Социјалистичке партије, убеђени левичар и „пракисовац“ из Седамдесетих, академик Михаило Марковић, имао драгоцену прилику да буде гостујући професор Универзитета Пенсилванија, у повременим гостовањима, од 1972., до 1992. Студијска путовања најпре је имао 1961-62, па 1974., где је обављао специјализацију. Но, професор Марковић је већ 1953-54., боравио у Лондону, где завршава и свој докторат 1956. Био је потом и члан Европске академије наука и уметности, као и Међународног института за филозофију у Паризу.²¹² Јесу Американци слушали шта он говори о социјализму, годинама, на њиховом универзитету, али је до задњег даха професор Марковић био жестоки критичар Вашингтерне и њеног, за свет погубног, светоназора. Утолико је и „пропала Вашингтернина инвестиција“. Каријеру предавача у Америци имао је и други дисидент Титовог доба, професор Светозар Стојановић, за кога такође не може да се каже како су га Американци потом успешно упрegli у своје дугорочне циљеве. Његов некадашњи реторски жар је, додуше, са годинама спласнуо, што је логично, али ипак није напустио своју леву позицију у погледу на планетарна догађања.

До Деведесетих, амбасадор у САД је и Живорад Ковачевић, пређашњи градоначелник Београда и високи функционер у ЦК СКЈ. Он је у Институту потом провео једногодишњу специјализацију, а поколењима је оставио изванредан речник енглеског језика. Већ се скоро и заборавило да је и Војислав Шешељ био стипендирани ђак Запада. Најпре је био на студијском усавршавању у Манхајму, 1975., па у Грејсфалду (1977) у СР Немачкој. Већ 1978. Обрео се на Универзитету Мичиген, који припада Колецима Велике долине. Шешељ је и један од ретких „америчких студента“ који је, по повратку, признао јавно како су, већ по доласку у Америку, покушали да врбују за посао шпијунаже. Ипак, 1990-91., са

212 **Видети:** „Ко је ко у Југославији“. Помним читањем овог политичко интелектуалног прегледа, могу да се уоче многе личности које су на Западу, а пре свега у Америци, имале прилику да прођу кроз Фондацију Фулбрајт и друге.

групом својих присталица демонстрирао је испред америчке амбасаде нудећи помоћ Америци у нападу на Ирак.²¹³

Бивши агент ДБ-а, Спасић, то и објашњава: „Да, то се дешава, али овај метод није у првом плану. Реч је пре о једном усмеравању ка циљу, о пројекцији људи и ‘бележењу’ стипендиста од који се очекују да буду, у својим земљама, једнога дана, на самом врху, на положајима на којима се до носе важне одлуке. Узмите, на пример, Факултет политичких наука у Београду. Око 25 одсто професора је боравило у Сједињеним државама на специјалним програмима, на предавањима и семинарима. И они овде образују на хиљаде новинара, дипломата, политолога“.²¹⁴

III. 15. Кадрови из српских НВО-а, нови Вашингтернини адути

Од Американаца и НАТО свих ових година су много опаснији и подмуклији, а каткад просто смејући се српској јавности у лице, делали домаћи пројектовани интелектуалци, заљубљени у Вашингтерну. Њихов горљиви и дугогодишњи „теренски рад“ је импресиван свих година растакања Србије. Уочићемо сличности, ако за тренутак упоредимо, на пример, српске „сорошевце“, др Весну Пешић, др Жарка Кораћа, Кандићку, Бисерко и њихове малобројне следбенике, са међународним левим активистима пред Други светски рат, који су делали као покрет „Мир сада“. Тада су француски, југословенски и други европски комунисти, следећи Коминтернине директиве, свесно изводили диверзије војне индустрије и система и отворено деструктивно делали против „трулог домаћег буржоаског система.“ То је била последица солидарисања Коминтерне са важећим Пактом Рибентроп-Молотов, из августа 1938. Пакт је престао да важи нагло – изненадним напа-

213 И овај аутор је такође својевремено (1983-84.) добио западну једногодишњу новинарску стипендију париске фондације *Journalistes en Europe*. Ипак, ова стипендија је била јасно не-америчка, дакле европска. Њу нису основали ултрадесни богати Американци, већ људи попут хероја Покрета отпора Филипа Вијанеа и оснивача дневника *Le Monde*, Ибера Бев-Мерија.

214 **Видети:** „Илустрована политика“, бр. 2196, 17. 02. 2001.

дом Хитлера на СССР, 22. јуна 1941., али до тада су левичари по Европи и у Београду и Србији, од 1938., били званично срамни савезници са хитлеровском Немачком. И данас се интелектуалци који се позивају махом на левичарску традицију, здружено изјашњавају за вредности и светоназор Вашингтерне, што би могло да се опише као појмовни *contradictio in adiecto*. Како то може – залажеш се за Вашингтерну и њену културну, војну и привредну окупацију, безрезервни си присталица неоимперијалистичког вашингтерновског поретка света, тиме готово отворено хвалиш алаво ратно освајање малих земаља код којих још има драгоцених ресурса, пристајеш уз највеће планетарне тлачитеље малих народа, а „продајеш“ српској јавности леве идеје?

У земљи бројних идеолошких продаваца магле, један такав, познати адвокат и у Титово доба поштени дисидент, Срђа Поповић, потписао је својевремено петицију за бомбардовање своје отаџбине. Иза њега је остало стваралачко ништа, као што ће остати и иза бројних вашингтерновски опсеђених такозваних интелектуалаца актуелне српске политичке и интелектуалне креативно импотентне сцене, сви они који су изнајмљени да мисле као и господари у Вашингтерни.

Као антиподни случај аутор помиње интелектуалце које је слушао у Паризу, 2003., у својој некадашњој *Школи високих студија друштвених наука* у Паризу, баш на дан напада САД и Велике Британије на Ирак, 17. марта 2003., како три париска и светска интелектуалца „масакрирају“ политику САД-а у савременом свету и спрдају се с њом. Били су то професор Школе, филозоф Жак Дерида, социолог Жан Бодријар и уредник „Монд дипломатика“ Алан Греш. Боже, како је то разорно и немилосрдно било, и како је јасно произилазило из њихових дискурса да су Американци данас карикатуре принципа и деловања некадашње америчке револуције.

Соња Бисерко и њена одабарна група „сорошеваца“ и „вашингтерноваца“ бесрамно годинама саучествују, а учествују и данас, у саздавању друге албанске државе на Балкану, на рачун српског суверенитета и територијалног интегритета, јер тако Вашингтерна налаже. Вероватно је од оца, комунисте и обавештајца, барем мало научила како да верно

служи новој Коминтерни – Вашингтерни.²¹⁵ Многи вашингтонски курсисти међународних односа имбецилно покушавају да нас убеди како Срби треба све да забораве како, вероватно, осиромашени уранијум, којим су нас ономад гађали, не боли.

Рекапитулирајмо кратко и ко су данас ти вашингтерновски лобисти у Србији, које је Вашингтерна непогрешиво селекционисала за завршне радове на новој безбедносној архитектури Србије и Југоистока Европе. У првом ешалону већ од почетка Деведесетих, налазе се деца, унуци и већ и праунуци шпанских бораца, деца и унуци народних хероја, деца чланова ЦК СКЈ, унуци угледних стаљинистичких полицајаца, унуци шефова обавештајних служби Титовог режима. Омакло се и нешто озлојеђених потомака развлашћене некадашње буржоазије, али деца ове тако специфичне српске левице доминирају. Она већ деценијама лепо живе у очерупаној Србији, криза их не додирује, не осећају свакодневни пакао највећег броја грађана, баш као што су лагодно живели њихови родитељи и дедови у „златно пред-демократско време“. Њима је увек било угодно, они су увек служили Режиму. Они данас немају дилема око Вашингтерних работа на нашем тлу, савршено су у координацији са газдама, имају редовне апанаже, а крцкају још увек и девизе својих умрлих. Ови активисти Вашингтерне редовни су учесници и безбројних бесмислених међународних скупова и курсева о преваспитавању, чак и денацификавању Срба, о новој „светлој будућности“, коју ће, „наметањем демократије“ (по Моравчику) и Србима, донети баш они, асистенти Вашингтерне. Они су, миц - по - миц, заузели већи део факултета, држе већину медија. Значајно, као делегати Вашингтерне, „правилно“ усмеравају политичку класу Србије, асистирају у подучавању новој по-

215 Врхунац ове дугогодишње активности по Конгресу и Сенату САД, јесте очекивано сведочење С. Бисерко, држављанке Србије (као и Хрватске, те са вероватним специјалним статусом и у САД) у Међународном суду у Хагу, на хрватској страни, против Србије (sic!). Да је, рецимо, овакву активност (као претпостављена грађанка САД) имала против Вашингтерне, експресно би била ухапшена још у Хагу, одведена у Вашингтон на суђење за велеиздају и добила засигурно 20 година робије. Поново подсећамо – генијални Боби Фишер је због шаховског меча са Спаским у Црној Гори, до смрти био прогањан од Стејт департамента. Српској влади, наравно, не пада на памет да у свом удварању Вашингтерни, повуче потез који би барем наликовао на америчку законску репресију у оваквом случају.

литичкој „логици“ - да је део територије неиздрживи баласт, да је неизоставно препусте Вашингтерним локалним шиптарским миљеницима, примитивцима и дивљацима, који бесомучно и свуда по КиМ - настављају да ломе све хришћанске надгробне споменике, који и на крају 2013. каменују изгнане комшије када крену аутобусима у манастир да обележе значајни верски празник. То не додирује ни Вашингтерну, а још мање челичне борце Вашингтерне - београдске делегате.

Горљиви активисти Вашингтерне увек у Београду имају прилику да саопште важне поруке-претње српском народу, на свим могућим ТВ каналима, почевши од РТС-а, све што желе, и кад год зажеле, да нам јасно показују како је Вашингтерна увек иза њих. Зато је Вашингтерна баш њих и одабрала, познавала им је дедове и очеве, тачно је снимила њихову „генетику“, нарочито готово ропску склоност да служе јаком, окупатору, да увек исказују кучећу умиљатост према газди, да бесловесно убеђују јавност како је Вашингтерна будућност, а како без безрезервног уласка у злочиначку творевину која нас је загадила осиромашеним уранијумом, НАТО, не можемо да рачунамо ни на какву будућност.

III. 16. Улоге ММФ - а и Светске банке, оруђа Вашингтерне, у разбијању Југославије, по Шосудовском и Маргарети Папандреу

Канадски професор економије из Отаве, Мишел Шосудовски (*Chossoudovsky*) је стручњак за питања криминализовања економије, дужничке кризе и микроекономске реформе које дизајнирају Светска банка и сличне глобалне институције. *Шосудовски* је један од жестоких критичара суровог либерализма у финансијској сфери. Припадник је алтермондијалистичког покрета света и у протеклим деценијама непрестано је разоткривао работе у сиромашним земљама Трећег света, као и у транзиционим земљама, попут бивше Југославије.

На Међународној конференцији о Југославији у Торонту., марта 1996., професор Шосудовски је своје излагање на-

словио „Разграђујући бившу Југославију, реколонизујући Босну.“ Шосудовски је међу првим економистима у свету указао у то време на постојање интервенција ММФ-а и Светске Банке већ Осамдесетих у Југославији.

„Почетни ударац задат је током владе г. Анте Марковића, 1989., и 1990., посебно у јануару 1990., када је ММФ применио своје шок-лечење. Што ће рећи, 'коњску' медицину која је имала врло озбиљне последице по југословенску привреду. То је рецепт који се универзално примењује: у Латинској Америци, Африци и, наравно, у Источној Европи. У Русији је примењен 1991-2., али остаје да је програм банкротирања пуштен у погон 1989., под Марковићем. Запањује ме да се не говори обавезно о спонтаним банкротствима, какве познајемо у Латинској Америци, због лошег пословања. Ова банкротства су на неки начин наређена од Бретон-Вудс институција.“²¹⁶

Последице ове монструозне стратегије, иза које суштински стоји Вашингтерна јесу да је само осам месеци после болне шок-терапије ММФ-а, отпуштено око 600.000 радника у СФРЈ, само у индустријском сектору, од укупно 2,7 милиона радника. Светска банка у том периоду процењује да је 1. 3 милиона радника вишак и да их је требало отпустити.²¹⁷

У категоризацији која је потом начињена, а то су велика предузећа у сектору израде, нафтне прераде, тешке индустрије, дакле срце југословенске индустрије, они су буквално говорили шта све треба да се затвори. То је *дијаболски елемент реструктурирације*, како их је назвао професор Шосудовски. Исти програми банкротирања примењени су, после грађанског рата, у Македонији и БиХ, када је дуг бивше Југославије расподељен међу републикама. Почев од јануара 1990., Запад је правио дампинг на југословенском тржишту, док су границе биле отворене. Други фактор је *компресија унутрашњег тржишта* без преседана. ММФ је такође захтевао замрзавање плата и дошло је до спектакуларног пада животног стандарда.

Професор Шосудовски је уочио и друге феномене. *„Морали бисмо да схватимо још један елемент те кризе. Јануара*

²¹⁶ Ове критике Шосудовски је изнео својевремено у разговору са аутором, на Међународној конференцији о Југославији, одржаној на Универзитету у Торонту, од 23. до 25. марта 1996.

²¹⁷ Ibid.

1990., повериоци и ММФ захтевали су замрзавање трансфера федералне владе ка републикама. То је значило да фискална структура југословенске федерације више није постојала. По мом схватању, управо је то започело сецесију. Ако хоћете, то је сецесија *de facto*, на нивоу фискалне политике, а не политичка. Треба схватити да су структуре које су уједињавале републике биле такође и економске структуре, постојала је извесна структура у банкарском апарату. У легислацији 1989-90., захтевала се дереглементација тих банака. И поново је дошло до обрушавања институција које држе ту кохеренцију између различитих партнера Федерације.²¹⁸

У југословенском контексту су те мере биле врло драматичне, али су драматичне и у екс-Совјетском Савезу, додаје професор Шосудовски. „Читао сам да пензионери у Бугарској тада примају два долара месечно, док су цене потпуно доларизоване. То је сиромашење без преседана у историји. И добро запамтите да су у Бугарској управо наметнули исто правило као и Босни. Рекли су им: морате да успоставите одбор за емитовање новца (*currency board*), који захтева подршку у девизама за монетарну емисију. То значи мера коју би требало чинити била би испитивање легитимитета оних који су на власти, у владама, и веза које ти политичари одржавају са финансијским круговима.“²¹⁹

Шосудовски је средином Деведесетих препоручивао нашем простору да се започне „раскидање тог савеза између поверилаца с једне, и политичке класе са друге стране. Сматрао је да је „потребно је да такозвано цивилно друштво, реч је била у моди, да становништво, дакле, и инстанце тог друштва, преузму бригу институције државе, међу којима и Централну банку, главна министарства одговорна за економско управљање, и да постоји истовремено истинска демократизација.“ Шосудовски је буквално био за „јуриш и заузеће те нову Бастиљу, институције које су сада у рукама поверилаца. Само тако можемо артикулисати алтернативну политику.“

218 Ibid.

219 Ibid.

Професор Шосудовски је инсистирао и на моменту стратегијских интереса Немачке и САД у разарању Југославије. „У очима глобалних медија, Западне силе не сносе одговорност за осиромашење нације од 24 милиона становника“.²²⁰ Шосудовски је подсетио и на несврстани ангажман бивше Југославије, као и на развијене трговинске везе са САД и ЕЗ. Упркос томе, „Реганова администрација је циљала на југословенску привреду у *Директиви о одлуци Националне безбедности 1984 (NSDD 133)*, насловљену *Политика Сједињених држава према Југославији.*“

Већ само помињање овог документа, који је чак и јавности Северне Америке углавном био непознат, довољно говори о интелектуалном габариту и храбрости Шосудовског. Он иде и даље и подсећа учеснике Конференције о Југославији и на други тајни документ, који је претходио поменутом, оном из 1982.: *Директива о одлуци Националне безбедности (NSDD 54)*. У њему се помињу и „*проширени напори да се промовише 'тиха револуција,' како би се збациле комунистичке владе и партије*“.

Истовремено се земље Источне Европе тиме реинтегришу у орбиту западног тржишта. Неспорни показатељ таквих сурових делатности против наше земље, за Шосудовског су табеле индустријског раста СФРЈ. У 1980. је износио 2.8%, да би 1987. пао на нулу, а већ 1990. износио катастрофалних - 10.6%. Очито упућен у наша економска питања, Шосудовски је образложио и једну од кључних година економске програмиране пропасти Југославије, 1990. годину: „*Јануара 1990., ММФ спонзорисан пакет је несумњиво допринео и повећаним губицима предузећа и пожуривањем многих електричних, нафтних, машинских, инжењерских и хемијских предузећа у банкрот. Осим тога, са дерегулацијом трговинског режима, у јануару 1990., поплава увозних добара допринела је даљој де-стабилизацији домаће производње.*“

И још нешто је Шосудовски сматрао апсолутно значајним, али тиме и суштински анти-вашингтерновским „*На улицама Београда видели смо велике демонстрације. Рекло се да*

220 Мишел Шосудовски, „Разграђујући бившу Југославију, реколонизујући Босну.“ Међународна конференцији о Југославији, Универзитету у Торонту, од 23. до 25. марта 1996.

се најзад пробудило цивилно друштво итд, они су опозиција влади Милошевића. Али! Питање које је по мени суштинско, јесте: да ли ће политичка опозиција обавезно предложити решење промене ономе што је било већ саветовано од институција Бретон Вудса, и што је, уосталом, било прихваћено од владе Председника Милошевића. Ако неће, у том случају, уличне демонстрације су у ствари тотални губитак енергије.“²²¹

Шосудовски је, као несумњиво значајан економски мислилац, хуманиста, видео већ у почетку радова на новој безбедносној архитектури Југоистока Европе, средином Осамдесетих, коликих су размера економске лавине које закотрљава Вашингтон преко својих послушничких институција, ММФ-а и Светске банке. Препоручивао је као апсолутно потребно да социјални покрети у Југославији буду свесни тих питања и да почну „да циљају не само своју владу, већ једнако и везе између њихове владе и међународних финансијских институција које намећу те мере. И све док се та питања не покрену, неће бити решења промене, неће бити алтернативне економске политике у Југославији. Нажалост, крхко цивилно друштво није имало ни приближну друштвену снагу да озбиљно уздрма, а камо ли онемогући југословенске власти у захуктавању ка провалији и распаду.

Забринутост Шосудовског односила се нарочито на такозвани период пост-ратне обнове. Упозоравао је да је упркос медијској блокади, „*прерасподела дугова интегрални део мировног процеса*“. По њему је бивша Југославија била под жестоком присмотром страних кредитора, а њени дугови су „*нажљиво подељени и алоцирани на републике. Програми приватизације примењени под супервизорством донатора, допринели су даљој фази дислоцирања и осиромашења становништва.*“²²²

Исти програми банкротирања примењени су, каже Шосудовски, после рата, у Македонији и БиХ, када је дуг бивше Југославије расподељен међу републикама. „*Почев од јануара 1990., Запад је правио дампинг на југословенском тржишту, док су границе биле отворене. У Југославији је постојала ком-*

221 Ibid.

222 Ibid.

пресија унутрашњег тржишта без преседана. ММФ је такође захтевао замрзавање плата и дошло је до спектакуларног пада животног стандарда. Треба схватити да су структуре које су уједињавале републике биле такође и економске структуре, постојала је извесна структура у банкарском апарату. У легислацији 1989-90., захтевала се дереглементација тих банака. И поново је дошло до обрушавања институција које држе ту кохеренцију између различитих партнера Федерације“²²³

Посебно цинично делује за Шосудовског економско управљање БиХ одмах по окончању грађанског рата. Грађани Босне немају чак ни право да допуне тај документ одлучен унапред, који, с друге стране, одлучује о значајним стварима у њихово име. Посебно да ће првог гувернера Централне банке БиХ именовати ММФ за период од шест година, и да исти гувернер неће бити грађанин БиХ, или неке суседне земље. То значи да је исти гувернер један Француз! „За мене је то, коментарисао је Шосудовски, форма колонијалне администрације. У тексту Споразума у Дејтону приметитићете да је забележено: ‘Високи представник је онај који ће у крајњој инстанци тумачити валидност текста Споразума.’ Оно што се уочава у Босни јесте постојање паралелне владе, једне администрације која зависи од сложене међународне бирократије. То је заиста флагрантно повређивање суверенитета једног народа. Зашто се то назива Уставом? А Запад се позива на демократизацију. Онда је требало предвидети процес који омогућује да се васпостави Устав механизмима који проистичу из друштва и народа, како се то налаже у свим демократским друштвима. Али, један Устав који је састављен у војној бази у САД, није Устав, јер нема конституанте у формуле амандмана“²²⁴

За Југославију долазе и даље тешки дани, попут актуелног питања поверилаца, попут „Чејз Менхетен банке” и других. То су немачке и америчке банке, као и Париски клуб, што значи билатерални и мултилатерални дугови. Републике морају да надокнаде, да плате, а трошкови за обнову се процењују као огромни, посебно у Босни. Значајан капитал не

223 Ibid.

224 Ibid.

улази. Шосудовски је и за ову ситуацију имао флагрантан пример, који савршено тумачи технологију пљачкашких операција западних финансијских институција, све под контролом Вашингтерне, „централне“ ових континуалних операција сиромашења Трећег света и земаља у развоју. „Одмах после Дејтонских споразума, влада Холандије је у Централној банци Холандије формирала оно што се назива група за подршку. Она на неки начин даје хитно финансирање БиХ, која је требало да врати порцију дуга Светској банци и ММФ-у, и другим повериоцима. Али, дугови институцијама Бретон Вудса се не могу подвргавати реструктурирацијима, морају се надокнадити. И било је заостатака, посебно са ММФ-ом, који је рекао: пре но што пружимо помоћ, морате да надокнадите те дугове. Без проблема, помоћи ћемо вам. Сачинићемо групу за подршку од Централне банке Холандије и Банке за међународне исплате. Позајмиће се, ако се добро сећам, износ од 37 милиона долара БиХ за надокнаду ММФ-у. Добро, заостаци су тако плаћени, па ћемо вам сада позајмити 45 милиона долара. То је позајмица за обнову. ММФ даје БиХ чек од 45 милиона, али је у условима позајмице условљено да тај новац служи за надокнаду Централној банци Холандије. Тако је начињен пун круг. Остаје дакле тек 8 милиона долара за саму Босну. Позајмили су новац како би могли да буду намирени, али су тиме допринели повећаном задуживању земаља. Последица је и повећана неспособност да се враћају дугови. Фондови неопходни за обнову на неки начин и не постоје“.²²⁵

У свету се тих година уочавала све већа концентрација финансијске и економске моћи у рукама врло уске групе предузећа и банака. Последица је била централизовање богатства које је апсолутно импресивно. Истовремено је забрињавајуће и да се мултинационални интереси и велике банке развијају премештањем и разарањем. За њих је то била игра конкуренције. На пример, шта она чини једна аутомобилска мултинационалка у оваквом развоју тржишта? Делокализује се уништавајући већ постојеће секторе.

Шосудовски је то већ видео на примеру Југославије под налетом ММФ-а и Светске банке, као и мултинационалки -

225 Ibid.

аутомобилска индустрија је у потпуном распаду. „Видели смо и у Чешкој и Словачкој преузимање ауто индустрије. Често се постојећа производна структура разара, а ту су и мања и средња предузећа, која су најрањивија. То су и националне економије, тако да више не постоје, почићене су, ликвидирание. Мислим да је такав случај са југословенском економијом, која је имала извесну кохерентност и у којој су предузећа производила за унутрашње тржиште, али су и извозила. Перспектива је деструкција националне економије, свакако! И онда се дешава оно што називам сивом економијом. Постоји полуилегална економија, која је везана за трговину оружјем, за кријумчарење дроге, итд. Легалну економију замењује тако шверц. Уосталом, то видимо веома добро у Албанији, где обрушавање економског апарата води у серију шверца: дроге, оружја, или нафте током ембарга у Југославији. Новац улази преко италијанске мафије, ту је и проституција. И шта се дешава на кратки рок? Финансијске међународне институције стварају савезништва са бившим номенклатурама. Оне се артикулишу подједнако добро у бившим комунистичким партијама и у новим опозиционим. Узимам поново као пример Албанију, са (својевременом) Демократском партијом на власти, и Сали Беришом, с једне, и различите опозиционе групе, међу којима и некадашња Комунистичка партија, са друге стране. На обе стране номенклатура је заинтересована да се обогати. То чине заузимањем функција које им омогућују да сарађују са финансијским капиталом Европе и Америке у реструктуисању њихове националне економије. Постоји у читавом региону, у бившем СССР и Источној Европи, стварање нове класе поседника, која је проистекла из бивше бирократије комунистичке партије. То је првобитна акумулација капитала. Мислим да социјални покрети почињу са великом пажњом да прате тај развој примене драстичних мера макро - економске адаптације, нарочито у Европи и Северној Америци. Ако се посматрају догађања на светском нивоу данас, постоји осиромашење свих националних друштава. То је вероватно без преседана у историји човечанства. Депресија у Југославији је данас знатно већа него у време слома берзе на Вол стриту 1929., када је пад БНП био око 35%. У Југославији је она данас више од 50%, у готово свим републикама”.²²⁶

226 Ibid.

Наравно да Шосудовски није могао да заобиђе ни замешатељства Сороша, кога овај аутор сматра једном од ударних игала Стејт департмента по земљама у транзицији. „*Дорџ Сорош је учествовао у Међународној групи Подршке (ISG) сачињеној од владе Холандије (још једна „мирођија“ у светској каши“ - sic! - пр. а.) и базелске Банке за Међународна поравнања. Новац који је обезбеђен од Групе подршке, међутим, није био намењен за 'обнову, већ пре да омогући Скопју да отплати неотплаћене дугове према Светској банци*“.²²⁷

И Дејтонски споразум, његове економске димензије, такође је доживео 'масакр' од познатог канадског алтермондијалистичког економисте Шосудовског, али и од Маргарете Папандреу, значајне планетарне активисткиње. Шосудовски је открио замешатељства западних влада и корпорација око „*задобијања потенцијалних стратегијских природних ресурса. Документи у рукама хрватских и босанских Срба указују на лежишту угља и нафте која су откривена на источној страни Динарског појаса, области коју је од Срба босанске Крајине одузела Хрватска армија у коначним офанзивама пре Дејтонског споразума*“.²²⁸ Наводећи и изворе у Светској банци, и сопствене поуздане изворе у САД, Шосудовски је на поменутој Конференцији у Торонту 1996. изазвао велику пажњу и тврдњом о постојању „*значајних нафтних извора у Хрватској под српском контролом, одмах преко реке Саве, у близини региона Тузле. То је касније постао део америчке војне области, са командом у Тузли. Заједнички напори локалних лидера и западних интереса блокирају уједињени отпор Југословена свих етничких порекла против реколонизовања њихове отаџбине*“.²²⁹

Маргарет Папандреу, глобални координатор прогресивне атинске организације „Жене за узајамну сигурност“, уз Шосудовског је била учесник Конференције која је приморала скуп да је слуша нетремице. Познатија као друга супруга и саборац премијера Папандреуа, као и мајка донедавног

227 Ibid.

228 Мишел Шосудовски, „Разграђујући бившу Југославију, реколонизујући Босну.“ Међународна конференција о Југославији, Универзитету у Торонту, од 23. до 25. марта 1996.

229 Ibid.

премијера Јоргоса Папандреуа, госпођа Папандреу је била и више деценија активистичкиња антиглобалистичке оријентације. Своје излагање у Торонту 1996. је насловила „После Хладног рата: поредећи важност међународних и домаћих фактора“. На основу искуства из рата у Југославији, она је најпре поменула стадијуме доприноса не-владних организација: прва фаза је била *избијање непријатељстава*, у којој се *„превентивна дипломатија може користити, а јавност се едуковала у опасностима које предстоје“*. Друга фаза је сам *рат*, у коме су најважније хуманитарне активности, и трећа је *„уплетеност у помирење и обнову“*.

Но, Маргарет Папандреу није заборавила уводне, и можда пресудне спољне факторе за читав ток југословенске драме - *„кап која је прелила чашу,“* сецесију и брзо признавање Словеније и Хрватске од Немачке. Она каже: *„Не мислим да је циљ био рат. Нити да је то обавезно разбијање Југославије. Циљ је био успостављање нео-колонијалног тржишног система на Балкану, успостављање хегемоније, стабилности, контроле енергетских путева... Стратегија која наткриљује све је у вези са оним што се назива 'политика нафтовода', геополитичка корелација разноликих стратегијских фактора, која погађа нафтни пут и превоз нафте, или природног гаса, од нафтних поља до потрошачких тржишта. План игре је следећи: контрола резерви нафте и гаса у Југозападној Азији са схемом за транспорт у Европу, преко Трансбалканског нафтног конзорцијума (Chevron). После тога је нужна, наравно, способност да се уплетеним балканским нацијама наметну одлуке. Поред Југославије, Турска је важан играч у овој схеми, а онда и обновљени интереси Немачке и Америке у овој земљи“*²³⁰

Папандреуова јасно одбацује и уврежено мишљење које тумачи конфликте попут југословенских: *„Тај генетски фатализам, да убиство тече кроз вене балканских народа, је погрешан. Најпре, балканска крв се не разликује од било које људске крви. Друго, на овакав начин, ми их осуђујемо на вечити рат и ту нема места за превентивну дипломатију, за*

230 Маргарет Папандреу, „После Хладног рата: поредећи важност међународних и домаћих фактора“. Реферат на Међународној конференцији о Југославији, Универзитет у Торонту, 23- 25 мај 1996.

*дијалог, за мировне активности, за мировни покрет, за преговоре. Ми такође ослобађамо кривице изазиваче рата. Јадни момци, то им је у генима?*²³¹

Попут Шосудовског, Папандреуова (иначе рођена Американка), подвлачи и важност две Председничке директиве из 1982. и 1984., који *„откривају првенствени дугорочни циљ да се олакша евентуална реинтеграција Југославије у ЕЗ нације“*.²³² Да би водио овакву политику, Запад је, по Папандреуовој, промовисао децентрализацију, што је практично значило слабљење федералног система у Југославији. Као начине слабљења Југославије, она види коришћење *„претњи, притисака. Земље које су желеле да ојачају етничке ентитете у југословенским републикама испоручивале су, тајно, оружје, зајмови су давани као метод контроле“*.²³³

Папандреуова је истакла и појачану активност Бушове администрације, крајем 1990., када је у САД донет закон који ће *„изненада и без претходне опомене, одсећи сваку помоћ, трговину, кредите и зајмове САД Југославији у року од шест месеци. Настављање контингента помоћи било је могуће одобравањем изборних процедура и резултата, које је Стејт департамент наредио да се одрже у шест република. Како бисмо ово назвали? Нео - колонијализам? Клијентелизам? Бенигни патернализам? Или само - права интервенција?“*²³⁴

III. 17. Европски савезници помажу Новом америчком царству у утеривању Југославије у Вашингтерну

У годинама после Хладног рата, Америка васпоставља поново своје сизеренство над једним царством. Распадање Совјетског савеза омогућило је Сједињеним државама да

231 Ibid.

232 Ibid.

233 Ibid.

234 Ibid.

прошири своју зону војне хегемоније све до Источне Европе, наравно уз помоћ НАТО-а, као и на простору Југославије, која је претходно била неутрална, а то је и у 2013. остала још само Србија. Још 1980., прокламована је *доктрина Катер*, која јасно каже: „*Сваки покушај неке спољне силе да задобије контролу над Персијским заливом сматраће се нападом на виталне интересе Сједињених држава*“.²³⁵ Дошао је час за САД да смање своју војну присутност на Далеком Истоку, како би ослободили своје значајне ресурсе (војне, пре свега) за јачање нових ангажмана на Блиском Истоку и на Балкан.²³⁶ Џими Картер изјављује 1980.: „*Једна независна Југославија, уједињена и несврстана је од круцијалне важности за стабилност Европе и света. А подршка територијалном интегритету и независности и јединству је у средишту америчке политике*“.²³⁷ Овакав закон Маргарет Папандреу види као „*политичку машину која је послала мали воз у правцу судара*“. То је, по Папандреуовој, био и знак за европске земље да могу да крену у грабљење Југославије. Оптужује и Немачку и Ватикан да су „*разгореле ватре национализма у бившој нацистичкој савезници Хрватској, а онда брзо признале и Хрватску и Словенију*“.²³⁸ И све то под будним оком центре - Вашингтерне!

Велика Британија и Југославија током Хладног рата

Лондон је верно пратио Вашингтон у асистенцији Титовој Југославији, притиснутој последицама прекида односа са Москвом 1948. Тито је стога по први пут посетио Велику Британију 1953. Винстон Черчил је тада поново премијер, после губљења власти одмах после Другог светског рата. Стари политички лисац изјављује у име западног света свом госту: „*Када би савезник из ратног времена био нападнут, ми бисмо се борили и умрли са вама*“.²³⁹ Континуитет Велике стратегије

235 Ричард Аллен на свој начин тумачи нову доктрину: „*If you were able to shake and disrupt Poland, then the shock waves would radiate out in many directions: into the Ukraine, the Balkans, in Latvia, Lithuania and Estonia, Czechoslovakia*“. Цитирано у: Carl Bernstein & Marco Politi, *His Holiness*, p. 262.

236 **Видети:** Michel COLLON, *Poker Menteur*, p. 113.

237 **Цитирано у:** Michel COLLON: *Poker Menteur*.

238 Ibid.

239 **Видети:** Nora Bellof, *Op. cit.*, p. 151.

која се тиче Југославије видљив је у британској политици чак и 30 година касније, када британски премијер, Маргарет Тачер, каже својој југословенској колегиници, Милки Планинц: “Југославија има прошлост држања покрета несврстаних истински несврстаним”.²⁴⁰

У Шездесетим и Седамдесетим, епохи у којој Совјетски савез постаје поново превладавајући у економским и војним пословима са титоистичком Југославијом, Американци и Британци су у дефанзиви, и ограничени на добављање кредита и нових технологија југословенском режиму. Брисел и Бон добијају суштинску важност у југословенској спољној трговини. Један споразум између ЕУ и Југославије потписан је 1970. И мада се налази у другом прстену подршке, Лондон је веома користан Београду, нарочито у ЕУ, где Британци утичу на потписивање другог споразума о преференцијалној трговини са Југославијом, 1980.²⁴¹

У Лондону, као у Вашингтону, намерно се затварају очи и толеришу чести погрешне југословенске кораке, јер је то цена оја се плаћа да би се Београд држао више-мање ван совјетског утицаја, у покрету несврстаних. У 1972., Британци поклањају лиценцу Rolls Royce МК. 632-41 *Viper* турбоцет авио-мотора, и све што прати тај пројекат највише војне технологије у то време. Тај мотор биће касније у југословенско-румунском авиону *Soko orao/Orao B*, који ће Букурешт и Београд продавати по целом свету.

Влада Маргарет Тачер ће, 1982., чак игнорисати америчке сигнале који се тичу испоруке лиценце за производњу у Југославији још новијег типа турбомлазног авио-мотора Rolls Royce RB-199. Тај мотор стављен је и у авион типа *Tornado*, који је официјелно у снагама НАТО. Британци су дозволили да се угради у југословенски прототип, *Novi avion*, за ваздушне снаге ЈНА. Обавештајне америчке и британске службе у том периоду сигнализују да је ова веома осетљива војна технологија вероватно подељена између Београда и Москве.²⁴² Ова епизода у вези са пост-титовском Југославијом није до краја расветљена и запрепашћује на први поглед. Да тако

240 Видети: Ibid. p.189.

241 Видети: Ibid. p. 183.

242 Видети: Marko MILIVOJEVIC, *Descent into Chaos: Yugoslavia's Worsening Crisis*, p. 24 - 25.

опрезни и неоверљиви Британци, лукави Албион, ставе на располагање такву технологију комунистима у Југославији у тешкој кризи, просто не може да се појми. Но, кратко набројани примери британске политике према СФРЈ Осамдесетих илуструју ипак политичку климу која је још увек владала у водећим земљама Запада према нашем простору, започету још раних Педесетих.

Француска и Југославија: Хладни рат до Митеранових година

После Другог светског рата, француски експерти за спољну политику сигнализују такође, као и њихови амерички и британски савезници, нову опасност после срушене Немачке, Стаљинов Совјетски савез. Промосковске народне демократије на Балкану и совјетска политика генерално виде се као могућа претња за пенетрацију у источни Медитеран, чак до Блиског Истока. Француска не може да заборави сопствене економске, нафтне и рудне интересе у Румунији и Југославији. Југославија је такође и терен франкофоније, као и Румунија. Француски универзитети, Правни факултет и Медицински нарочито, образовали су српску интелигенцију у периоду између два светска рата.²⁴³

Жорж-Анри Суту, историчар дипломатских односа између Француске и балканских земаља, описује француску позицију почетком Хладног рата. „*Да ли је Француска требало да преузме поново своју класичну националну улогу, или да усвоји „западњачкију“ позицију, дајући предност, у односу на своје особене интересе, стварању једног западног фронта са Великом Британијом и Сједињеним државама против СССР - а?... Подсетимо да је пре рата суштински стратегијски партнер Париза на Балкану био Београд. После 1945., важност Београда за француску дипломатију остаје значајна: истовремено због веза из прошлости, али и због круцијалног геостратегијског места ове земље у првој фази Хладног рата*“.²⁴⁴

243 **Видети:** Mines de Bor en Serbie, tout d'abord. У: Georges - Henri SOUTOU, *La France et les Balkans de 1944 à 1955*, Balkan Studios, vol. 44, numb. 1&2, Thessaloniki, 2003, p. 109.

244 У: Georges - Henri SOUTOU, *La France et les Balkans de 1944 à 1955*, Balkan Studios, vol. 44, numb. 1&2, Thessaloniki, 2003, p. 111.

Две школе у оквиру Ке д'Орсеја супротстављене су ка- да је реч о стратегији коју треба применити према Титовој Југославији. Прагматична школа жели да поново успостави добре односе са Београдом, а идеолошки веома подозрива школа је свесна природе отворено комунистичког Титовог режима, од 1945 године.²⁴⁵ Французи анализују знатно више природу југословенског режима него Американци у том периоду и њихови закључци су прецизнији од америчких. Рукводиоци Сједињених држава верују да је „титоизам“ „национални“ комунизам, кадар да „зарази“ дугорочно читав Источни блок и да потом нагризе Москву. Американци су, за разлику од Француза, уверени да може без проблема да се ослоне на Тита и чак да их преведу у западни табор.²⁴⁶

Француски прагматисти се баве пуним повратком Париза у Југославију, а друга струја не заборавља обавезе према политици Вашингтона коју треба следити. Свеукупно, француски дипломате у Београду, као и њихове аналитичке екипе у Ке д' Орсеју, демонстрирају изврсно познавање природе југословенског система, супериорно у односу на друге западне савезнике.²⁴⁷ Већ у августу 1945., француски амбасадор у Београду, Жан Пајар, нема илузија, али тржи да Француска одржава добре односе са Београдом. Пајар је убеђен да би *„Тито вероватно прижељкивао да се превише не ангажује у рађајућем сукобу Исток-Запад и да одржава добре односе са Француском“*. Упркос свему, Југославија не може да се ослони на СССР у својој обнови, већ на Западу, амбасадор Пајар је у то убеђен.²⁴⁸

245 *„КП су биле виђене као инструменти руског традиционалног империјализма, према концепцији генерала Де Гола, на власти до јануара 1946. Говорило се о 'словенском Блоку' и подвлачила се улога 'панславизма', који је заправо инструментализован од Стаљина“*. Видети: Ministère des affaires étrangères, Europe 1944-1960, Généralités, vols. 29 et 30. Цитирано у: Soutou, p. 115.

246 Телеграм из Вашингтона од 1. јула 1948., vol. 22; депеша из Вашингтона од 19. априла 1949, vol. 40; депеша из Вашингтона од 14. децембра 1951, vol. 91. Цитирано у: Soutou, p.115.

247 Париз *„не заборавља обавезе према политици Вашингтона коју треба следити.“* И из ове француске анализе, уверавамо се да су све значајне западне земље које су сарађивале после Другог светског рата са Америком, заправо у обавези сарадње са Вашингтоном, који ће лагано да постане Вашингтерна.

248 *„Неодређеност ове ситуације пружа са разних страна елементе преговора и маневра“*. Депеше Пајар од 20 новембра 1945. и 15. априла 1946, бележи

У јуну 1946., Париз и Београд долазе до трговинског споразума као и до једног аранжмана у принципу о надокнади за француска власништва национализованих добара.²⁴⁹ Од јесени 1949., Сједињене државе, Француска и Велика Британија преговарају о економској подршци Југославији. У априлу 1951., Француска закључује трговинске споразуме са Југославијом. Робер Шуман, француски министар спољних послова (1948-1953.), који добро познаје југословенски досије, нема никакву сумњу - западна солидарност је важнија током Хладног рата. У јесен 1950., Тројица Западњака одлучују да испоруче Београду немачки војни материјал, који је југословенска армија већ делимично поседовала. Француска је једина у стању да брзо испоручи то оружје са своје територије.²⁵⁰

У јуну 1951., *Три западњака* одлучују да поклонима покрију дефицит биланса југословенских плаћања.²⁵¹ Париз у јуну 1951. Бесплатно испоручује Југославији немачко оружје стокирано од 1945. Ове испоруке представљају 25% укупне војне западне помоћи Београду у 1951., најбрже помоћи, јер је реч о само 1.000 км растојања између двеју земаља.

Од 1951., питање стратегијске координације са Београдом је све актуелније. Париз жели да спречи Тита да добија помоћ без узвраћања. Тешке војне разговоре водио је са југословенским генералштабом, амерички генерал Ханди, коме су асистирали француски и британски војни аташеи у Београду, у новембру 1952. Постојала је фундаментална двојност: Тито очекује западну гаранцију у случају напада СССР-а и сателита против њих. Западњаци желе да интегришу Југославију у атлантску одбрану Европе.²⁵² Париз добро дешифрује да Тито жели једну гаранцију против Москве, проширење сопствене слободе акције, а не да се придружи Западу. Током овог периода, долази до посета Југославији војних француских лич-

Дирекција за Европу од 12. јануара 1946, *Yougoslavie*, vol., 41. Цитирано у: Soutou, p. 115.

249 **Видети:** Thomas Schreiber, *Les actions de la France à l'Est ou les absences de Marianne*, p. 35.

250 *Yougoslavie*, vol. 88 passim и белешка Дирекције за Европу од 23. децембра 1950. У: SOUTOU, Op. cit. p. 121.

251 Белешка под-дирекције за источну Европу, од 4. октобра 1952, *Yougoslavie*, vol. 38. **Цитирано** у: SOUTOU, Op. cit. p. 121.

252 Телеграф из Београда од 21. децембра 1952; телеграф из Вашингтона од 27. јануара 1953. *Yougoslavie*, vol. 94. У: SOUTOU, p. 123.

ности, попут генерала Блана, шефа штаба Копнене армије, у октобру 1952. Или крстарице „Жорж Лег“, у новембру 1952.

Међународно котирање Југославије расте, што конста-тује 1955. и француски амбасадор у Београду, Франсоа Куле. Растући утицај Београда у Трећем свету чинио је утолико кориснијим побољшање односа Београда са Москвом, јер Париз има познатих потешкоћа у Алжиру. *„Требало је Југословенима показати ваљаност разлога да ако Француска треба да напусти Алжир, онда би се тамо учврстиле Сједињене државе“*, пише Суту.

Долазак на власт Пјера Мандеса - Франса, у јуну 1954., означава велико отопљавање односа Париз - Београд. Београд позитивно види своје позиције у унутрашњој и колонијалној политици и рачуна на Француску да делује са више аутономије у односу на Вашингтон. Пјер Мандес-Франс позива Тита, у јануару 1955., али Тито одлаже своју посету за другу половину године. Париз је спреман да провери финансијски и економски спор (борски рудници, најпре) између две земље и да поново покрене политичку сарадњу. По други пут, посета је одложена са 7. на 12. мај 1956., када је левица добила изборе у јануару 1956., а Ги Моле и Кристијан Пино долазе на власт.

Титова посета не даје очекиване плодове од Париза. Ниједан прецизни споразум о политичкој, културној, или економској сарадњи није потписан. Париз се, међутим, задовољава тиме да Тито прихвати да се *„фаворизују сви напори у циљу либералног решења алжирског проблема.“* Али, Париз чини један индикативни гест према Титу, изјављујући да је намеран *„да заснује односе између Европљана и муслимана, на аналогној основи са оним који постоји између различитих елемената југословенске Федерације.“* Француска закључује и да о разоружању, безбедности у Европи и Немачкој, Тито дели позиције Москве. Титова посета Москви, у јуну 1956., потврђује све француске анализе – да се Тито сврстао поново на страну Москве. А Суту закључује: *„Идеолошке поделе поново су задобијале своја права, а француске слабе воље да се томе одупире и да се реконституише историјски привилеговани однос са Београдом пропале су још једном.“*

Мит о југословенском самоуправљању усталичиле су групе интелектуалаца око часописа *Autogestion*, Клода Бур-

деа. У 1966., „нова левица“, Уједињена социјалистичка партија (PSU) и раднички синдикат CFDT, усвајају га званично, а самоуправљање постаје официјелна доктрина Социјалистичке партије (PS) на конгресу у Епинеу, 1971. Мишел Рокар чак пише предговор за књигу српског теоретичара Милојка Друловића о самоуправљању. Но, у стварности, ни у једном тренутку самоуправљање није озбиљно проучено у Француској. Југословенско искуство је у ствари игнорисано у свим својим аспектима националних проблема.²⁵³

После смрти Маршала Тита, у Европи и у свету отвара се питање његовог наслеђа. Економска ситуација Југославије привлачи пажњу и на дневном реду је приликом посета Београду Рејмона Бара (новембар 1980.), Клода Шесона (новембар 1981.), Мишела Жобера (новембар 1982), и поново Шесона (април 1983). Шесон сазнаје у Београду да „Бугари поново распаљују македонски проблем“. Ибер Ведрин, тада шеф кабинета Митерана, бележи у свој дневник: *„Пре путовања самог Председника Митерана, у децембру 1983. У Београд, Загреб и Љубљану, једна белешка Центра за анализу и предвиђања Ке д'Орсеја открива да 'никада нације које чине Југославију нису биле толико међусобно удаљене (...) Централне власти и саме су допринеле израњању тих тензија, играјући на националне поделе како би учврстиле своју позицију, не мерећи њихове последице.“*

Управо је то учинио сам Тито, успостављајући 1971., за становнике Босне који су то желели (генерално су то потомци Срба преобращених у ислам) једну „муслиманску „ националност. Аутори ове белешке одсликавају готово опште мишљење пишући: *„Међутим, експлозија треба да буде искључена, јер, упркос поделама, и може готово да се каже - мржњама, сви су против свих и свега у систему, али нико није против Југославије. Нема одрживе алтернативе. То је најбоље утврђење против покушаја побуне, или експлозије“*.²⁵⁴ У једној белешци за Председника, од 8. децембра 1983., Ибер Ведрин пише: *„Нестанак Тита и економска криза оживели су тензије међу Републикама и аутономним покрајинама. Будућност Југославије, дакле, поново се јавља као проблематична.“*

253 **Видети:** Paul GARDE, *Vie et Mort de la Yougoslavie*, pp. 350 - 1.

254 **Видети:** Hubert VÉDRINE, *Les mondes de François Mitterrand, A l'Élysée 1981-1985*, pp. 594-595.

Француска дипломатија и даље нема у свести трагедију, већ само *imbroglio*, збрку, институционалну блокаду. Нема никакве предвиђене промене европских политика према Југославији до краја Осамдесетих. У децембру 1987., током посете Паризу савезног председника Лазара Мојсова, Жан Мизители, тада дипломатски саветник, сигнализује „*институционалну кризу (нестабилност због колективних руководстава), као и националну (опстајање подела и социо-економских диспаритета који потхрањују партикуларизме, антагонизам између Срба и Албанаца на Косову*“ (већ тада се не помиње више и Метохија - прим. а.) Но, Мизители бележи и да се, за експерте, „*ова криза не чини као да мора да доведе у питање приврженост националности Федерацији.*“²⁵⁵

Као и друге владе, Французи уочавају у 1988. „*знаке озбиљних дисфункционисања*“ у Југославији. То су инциденти у савезном парламенту поводом гласања о неповерењу које су захтевали Словенци и Хвати; демонстрације Срба из Војводине за учвршћивање односа са Србијом; сукоб између ЦК СК и Милошевића, оптуженог за фаворизовање популизма и етничко узнемиравање; демонстрације у Београду ради подршке просрпској мањини са КиМ-а; про-албанске демонстрације на КиМ-у.

У новембру 1988., дипломатски саветник у Јелисејској палати, на песимистичан начин закључује своју Анализу: „*Фактори кризе су амплификовани. Осам година после његове смрти, Југославија је и даље Титово сироче. Азређивање централне власти, издизање националних антагонизама, избијање на сцену једног српског лидера са популистичким и ауторитарним тоналитетом (Г. Милошевић), опстајуће економско пропадање (инфлација од 200%, забрињавајући дуг од 20 милијарди долара, чине забрињавајућу позадину.*“²⁵⁶ Као додаток овој анализи, Бранко Микашиновић, бивши министар спољних послова, исписује кратак коментар на маргинама Ведринове књиге: „*Типична површност, немогућност да се виде истински проблеми. А улога Немачке?*“²⁵⁷

255 Ibid., pp. 594-595.

256 Ibid. стр. 594 - 595.

257 Из разговора министра спољних послова Бранка Микашиновића, са аутором, у Београду, лета 1995.

Објашњавајући разлоге кашњења Запада да узме у обзир југословенске догађаје на време, Ведрин пише: „*На другом месту, зато што су стране силе – Сједињене државе, Европа, СССР - биле обузете другим хитним пословима, све до пролећа 1991., током тих година у којима је требало, на против, да се покажу екстра-луцидним. Најзад, зато што ће их емоционални талас који ће преплавити немачко јавно мњење и део америчког и француског мњења, одвести у тумачење тог сукоба на идеолошки начин, да дођу у ћорсокак поводом података из геополитике, историје и географије, и да их доведе до тога да мисле како је растакање Југославије срећна победа над комунизмом! Трагични криви смисао*“.²⁵⁸

Митеран је поново постао веома осетљив на ризик од немачке хегемоније на континенту. Одатле и покушаји учињени у 1980-1981. да се заустави немачко уједињење, потезања са Горбачовом тим поводом и путовање у Источни Берлин у децембру 1990. Ведрин објашњава и бројне разлоге одсутности упозоравања југословенских руководиоца од стране међународне заједнице, нарочито најмоћнијих: Сједињених држава, Немачке, Велике Британије, Русије. „*Почетком Осамдесетих, после Титове смрти, надметање Исток-Запад доживљава свој врхунац са евро-ракетама и трком у наоружавању. После 1985., духове заокупљају прорачунавања шта ће Горбачов да учини. И, почев од 1987., ствари око разоружавања . У 1989-90, треба да се управља немачким уједињењем. Потом, од лета 1990., до пролећа 1991., Заливски рат. Не заборавимо ни ГАТТ, монетарне турбуленције, потрагу за растом, таласе тероризма, Либан, Чад, рат Ирак/Иран, сукоб на Блиском Истоку и, после Заливског рата, почетак мировног процеса. Тек у пролеће 1991., заслепљене силе почињу, као на изласку из тунела, да се налазе брутално суочене са југословенском бомбом са временским механизмом, када је већ прекасно*“.²⁵⁹

Југословенски руководиоци нису послушали Митерана. Он упозорава 23. новембра 1988: „*Свађа око Косова (...) илуструје, међу другим невољама, онај закон који каже да када се подсмева историји, Историја се свети. Верујем да је било му-*

258 Видети: Н. VÉDRINE, *Op. cit.*, p. 595.

259 *Ibid.*, p. 600.

*дро, у недавној прошлости, да се границе не доводе у питање. Ми треба да пледирамо за нове дијалоге, а не да подстичемо нова цепања. Мир је превише крхак“.*²⁶⁰

²⁶⁰ У интервјуу дневнику „Libération“, цитирано у: Hubert VÉDRINE, *Les mondes de François Mitterrand, A l'Élysée 1981-1985*, pp. 603-4.

Четврто поглавље

Идеолошко крсташење Вашингтерне Осамдесетих и Срби и Југославија

IV. 1. Ера ултрадесног Роналда Регана мења стратегију за Југославију: сви и све против социјализма

Пост-ратна америчка политика је евро-центрична. У Европи је започет и вођен Хладни рат. Али, да ли би у свету у коме комунистички изазов почиње видно да омањује, и у коме свуда демократске институције све више израњају, САД и даље биле неопходне као „шампион слободе“? Хоће ли онда Сједињене државе наставити да имају улогу лидера? Оваква забринутост обележава године које претходе окончању Хладног рата и иде руку под руку са растућим национализмом Осамдесетих. То је епоха у којој другоразредни глумац, његов радикално агресивни и анти-комунистички тим, као и нова америчка доктрина, ступају на глобалну сцену.

Роналд Реган, конзервативни председник и његова стратегијска екипа у Вашингтону, непосредно су политички везани за худу судбину Србије, Југославије, као и читавог социјалистичког и комунистичког дела планете у Осамдесетим ХХ столећа. Доктрина овог сина Ирца-католика из радничке класе и мајке протестанткиње, најављује током свог председниковања почетак краја титоистичке Југославије. Око њега је екипа пријатеља, који такође имају радничко порекло и углавном су жестоки католици: Вилијам Кејси, Александер Хејг, Вернон Волтерс, Ричард Ален.²⁶¹

Леви интелектуалци у свету, попут Сартра, Чомског, Владимира Дедијера, отворено критикују у том времену ве-

261 **Више о томе у:** Carl Bernstein & Marco Politi, *His Holiness. John Paul II and The Hidden History of Our Time*, Doubleday, New York, p. 261.

лике силе, као и доктрину Реган од саме њене појаве. Дедијер, Титов биограф, уопште се не устеже у својим критикама политике супер-сила. „Појачани притисак Реганове владе на земље Централне Америке, а посебно против Ел Салвадора, а са друге стране појачани притисак на Пољску, који ће бити још тежи после краја XXV конгреса КПСС, показују да су се две супер-силе одлучиле за хегемонистичке и не-демократске мере. Мислим да је овде реч и о бројним другим регионима у свету. Историјске су чињенице да циљеви сфера интереса нису више само колонијалне, или мале земље, већ да је већ у Јалти фиксиран један принцип: да европске силе, некада велике, морају да буду подвргнуте некој врсти контроле од једне, или друге супер-силе.

Жан-Пол Сартр, Ноам Чомски и ја, у једној декларацији из 1971., сигнализovali смо то, то јест да су све земље европски лидери, са Француском и Немачком на челу, изложене притисцима с једне, или друге стране, с намером да осакаће њихова суверена права и једнакост. Карактеристично је, на пример, да Москва жели да неутралише Савезну републику Немачку обнављањем понуде за поновно уједињење две Немачке. То је оно што је учинио ових дана шеф ДДР, Ерих Хонекер, током свог говора од 16. фебруара, иако је ову идеју уједињења он узео из Статута уједињене социјалистичке радничке партије Немачке. На светској сцени пење се, лагано, и Кина, чији програм војног модернизовања има шансе да још више измени биполарни свет“²⁶²

Доктрина Реган наводно је усмерена ка проширивању слободе (*extending freedom*), а као што је учинила и доктрина Труман, ка заштити слободе. Америчка нација је, казују политичари, против тираније, „у било ком облику, био он левица, или десница“. Реган пре свега мисли на борбу против марксистичко-лењинистичких влада. Њима су намењене различите форме интервенција. Реган често у то време говори: „*The war must be fought through to victory*“. Током деценија је политика суспрезања потенцијалних противника (*containment*) првенствена спољна политика САД, њено тежиште, а њен суштински институционални израз је Западна Алијанса.

262 Владимир Дедијер, у интервјуу са аутором, Београд, 1980., необјављени документ.

Када је 1980. Реган изабран за председника, САД и њене савезнице већ 35 година се налазе у непрестаним активностима обуздавања светског комунизма,²⁶³ што је стајало на десетине хиљада живота и милијарде долара. Американци су у овим активностима користили економске програме попут Маршаловог плана, војне савезе, НАТО и СЕАТО, директне сукобе, попут Корејског и Вијетнамског рата, операције попут оне у Заливу свиња, споразуме о наоружању, попут САЛТ 1, као и тајне операције широм планете.

Бројни су актери и акције Осамдесетих који воде у растакање комунистичког света, најпре у Источној и Централној Европи, потом у СССР-у. У том подухвату пуно помажу: Папа Јован Павле II, пољски синдикат „Солидарношћ“, ефекат Плишане револуције у Прагу, политичко вођство Маргарет Тачер у Уједињеном краљевству, совјетски дисиденти иза Гвоздене завесе. Но, Сједињене државе на челу са Реганом су ипак *central player*.

Реганова стратегија не заснива се само на материјалним темама, попут даљег модернизовања армије (*building up*), или прекидања приступа технологији потенцијалним противницима у будућем сукобу. Веома снажан психолошки чинилац јесте настојање да се промени совјетско убеђење како се Сједињене државе неће тући у случају неког великог сукоба. Реган стога одлучује да мења психолошку климу и успева да Совјете учини нервозним. То Американци успевају нарочито својим провокативним војним вежбама: шаљу флоту Морнарице у совјетске воде, врше летове бомбардера Б-52 над Северним полом ка совјетском ваздушном простору, враћајући своје бомбардере у базу тек у последњи час. Американци шаљу поруку Совјетима да неће дозволити да ико више гура САД, као што је то био случај од времена Харија Трумана. Американци наглашавају како су супер-сила због своје привреде, културног утицаја, примера који дају свету (*soft power*). С друге стране, сматрају Американци, нуклеарни арсенал је једини елемент који Совјетски савез чини супер-силом. Ако им се то одузме, Совјети губе статус супер-силе и постају нека врста земље Трећег света, убеђени су у Вашингтону.

263 Америчка и западна терминологија никада не користи израз социјализам, већ комунизам, вероватно зато што овај потоњи делује још страшније ушима људи на Западу.

Међутим, социјализам (комунизам) није само жив и очито у добром стању у Совјетском савезу, Источној Европи, Југославији, Кини, на Куби и у Северној Кореји, већ се разлио у подсахарској Африци, Авганистану и Централној Америци. На Југоистоку Азије, социјалистички режими су у Вијетнаму, Камбоџи и Лаосу. У Јужној Африци, Анголи и Мозамбику, про-комунистички режими су тријумфовали уз значајну подршку хиљада кубанских војника. Коментатор „Њујорк тајмса“ ићи ће толико далеко да назове ову геополитичку ситуацију „Америка у повлачењу“.²⁶⁴

Тражећи да стекну предност над стратегијском неизвесношћу која је владала у САД после Вијетнамског рата, Совјети убрзавају градњу стратегијског оружја, уз значајно повећање театра нуклеарних снага у Европи. То се дешава после једне експанзије конвенционалних снага Седамдесетих, укључујући ту и тенкове, артиљерију и тактички авион.²⁶⁵ Совјетски Савез повећава и своје оружане снага за још 400.000 војника, после редуковања америчке војне силе у људству на 1.4 милиона војника. Почетком Осамдесетих, совјетски руководиоци самоуверено изјављују „да се корелација снага попе­ла у њихову корист“.²⁶⁶

Обуздавање (*containment*) не функционише довољно брзо да би задовољило новог председника. Роналд Реган одлучује да не само да обуздава комунизам, већ и да га потуче. Он позајмљује неколико идеја од свог ултра-конзервативног колеге Барија Голдвотера, који је већ 1962. тражио да се комунизам порази, саопштавајући то у својој књизи „*Зашто не победа*“ („*Why not Victory*“). Реган држи познати говор 1964., када зарађује за живот у Холивуду као глумац, обраћајући се на телевизији америчком народу у корист ултра-десног председничког кандидата Барија Голдвотера: „*Ми бисмо морали да отворимо наша уста ка милионима људи затвореним по совјетским колонијама у нацијама-сателитима*“.²⁶⁷

264 **Видети:** Ben J. Wattenberg, „It’s Time to Stop America’s Retreat“, „*The New York Times Magazine*“, July 22, 1979, pp. 14-16.

265 **Видети:** Andrew E. Busch, *R. Reagan and the Politics of Freedom*, p. 186.

266 **Видети:** Paul H. Nitze, „Strategy in the Decade of the 1980’s“, *Foreign Affairs*, Fall, 1980, p. 86.

267 **Видети:** „A Time for Choosing“, 27. 10. 1964., у: Ronald Reagan, „*Speaking My Mind*“, New York, pp. 22-36.

За Регана је америчка либерална политика прилагођавања била „ублажавање“, те он позива на политику „мир преко снаге“ („*peace through strength*“). У својим коментарима из периода 1975-1979., Реган често расправља о комунизму с филозофског и јавног политичког гледишта. У мају 1975., он каже да је „комунизам једна тренутна аберација која ће ишчезнути једног дана са земље, јер је противан људској природи“.²⁶⁸ Многи Американци су тада пречесто Регана називали „*empty suit*“ – „одело без садржаја“, али је он показао ко је када доласком на власт око себе окупио изузетно јаку експертску екипу.²⁶⁹ На својој првој председничкој конференцији за штампу, јануара 1981., Реган оштро напада совјетско руководство за посвећеност „*светској револуцији и социјалистичкој светској држави*“.²⁷⁰

У мају 1982., месец дана пре свог познатог говора у Вестминстеру, Реган говори ђацима у својој некадашњој школи (*alma mater*), Eureka College, о скором одступању комунизма. То се дешава током традиционалног америчког образовног ритуала на почетку школске године, који зову *commencement adress*, када се некадашњи ђаци, који су постали познати и славни, обраћају новој генерацији школе. Председник Реган поред осталог каже том приликом: „*Совјети се сударају, јер је централизована ригидна контрола разорила стимулансе за иновирање, ефикасност и лично остварење. Истовремено, совјетска диктатура је исковала најјачу велику оружану силу на свету. Њихова војна изградња, комбинована са присвајањем унапред људских потреба совјетског народа, поткопаће темеље совјетског система*“.²⁷¹

268 **Видети:** Ronald Reagan, „*Communism, the Disease*“, May 1975, radio commentary, in: „*Reagan in His Own Hand*“, New York, 2001, p. 12.

269 Ричард В. Ален, његов први национални саветник за безбедност, сећа се своје посете Регану у Калифорнији 1977. У једној четворочасовној расправи о Хладном рату, Реган је рекао: „*Моја идеја америчке политике према Совјетскогмавезу је једноставна, а неки би рекли симплицистичка. То је ово: ми добијамо, а они губе.*“ (*We win and they lose.*) *Како бисмо морали да радимо да ово постигнемо?* „У: Joseph Shattan, *Architects of Victory: Heroes of the Cold War*, p. 245.

270 **Видети:** *The President's News Conference*, January 28, 1981, Public papers of the Presidents: Ronald Reagan 1981, Washington D. C., 1982, p. 57.

271 **Видети:** Dinish D'Souza, *Ronald Reagan: How an ordinary Man Became an Extraordinary Leader*, p. 140.

Четири дана после атентата на Папу, 17. Маја 1981., Председник Реган, који је делимично прездравео после атентата на њега самог раније, поново се обраћа студентима Универзитета Нотр-Дам, у Саут Бенду, у Индијани. У говору најављује и неку врсту политичког пророчанства. *„Године испред нас биће велике за нашу земљу, за ствар слободе и ширење цивилизације. Запад неће зауздати комунизам, он ће га наткрити. Ми нећемо да се мучимо да то обзнанимо, ми ћемо га распустити као тужно, бизарно поглавље људске историје, чије се последње странице чак сада исписују“*.²⁷²

За америчке либералне демократе и републиканске реалисте један овакав говор је узнемиравајући, јер у то време свака сугестија победе против комунизма изгледа донкихотовски и опасно. СССР је и даље економски јак и војно моћан. Једина опција одговора Запада била је преговарање и прилагођавање. Једном речју – *детант*. Либерални историчар Артур Шлезингер Јуниор, изјављује, после посете Москви 1982.: *„Они у САД који мисле да је Совјетски савез на ивици економског и социјалног краха, спреман да се чак прелије преко, само себе завааравају“*. А најпопуларнији економиста либералног естаблишмента, Џон Кенет Галбрајт, говори о фасцинантној обнови совјетске економије, објашњавајући да *„руски систем има успеха зато што, противно индустријским економијама на Западу, он пружа потпуну запосленост своје радне снаге.“*²⁷³

Реномирани совјетолог Северин Бјалер, са Универзитета Колумбија, пише да *„Совјетски савез није сада, нити ће бити током наредне деценије, у боловима истинске економске кризе, јер је она поносна на огромне резерве политичке и социјалне стабилности, које су довољне да се издрже најдубље тешкоће“*.²⁷⁴ Када Бјалер ово пише, Леонид Брежњев умире, а Јуриј Андропов, шеф КГБ-а, кује планове за долазак на власт, али и сам крхког здравља.

272 **Видети:** „*Adress at Commencement Exercises at the University of Notre Dame*,“ May 17, 1981, Public Papers of the Presidents: Ronald Reagan 1981, Washington D.C., 1982, p. 434.

273 **Видети:** Peter Schweizer, *Victory: The Reagan Administration's Secret Strategy That Hastened the Collapse of the Soviet Union*, New York, 1994, XIV.

274 **Видети:** Seweryn Bialer, „*Foreign Affairs*“, 1982.

Нобеловац Пол Самјуелсон наглашава комунистички континуитет чак још снажније, у својој књизи објављеној 1981., „*Economics*“. Он каже: „*Вулгарна је заблуда мислити како је већина народа Источне Европе у бедџи*“.²⁷⁵ Очигледно, професор Самјуелсон није у своје рефлексије унео пољски народ, који се организује око „Солидарношћи“ исте те године, протестујући због лошег дугогодишњег управљања њиховом земљом под комунистичким руководством.

Истовремено, амерички либерални естаблишмент изражава своје отворено несаглашавање са намером коју је најавио Реган о јачању америчке армије, укључујући и атомски арсенал. Магазин „Њујоркер“ посвећује свој број у фебруару 1982., књизи Џонатана Шела, „*Fate of the Earth*“. Новинар Строб Талбот напада Регана да је увећао ризик од нуклеарног рата својим анти-комунистичким опсесијама и рачуном о војној совјетско-америчкој равнотежи“ која је „дубоко пессимистична“.²⁷⁶

Амерички аналитичари и универзитетски професори настављају са инсистирањем да су Совјети џинови („ten feet tall“) и да их не треба чикати, нити им се треба супротстављати. Оно што експерти не могу да схвате јесте да су совјетски комунисти буквално оманули са основном ствари: у испоручивању роба народу. Уместо хлеба, они продужавају несташнице хране и рационисање за народ, осим за номенклатуру. Обећавали су мир, али гурају свој народ у дугом периоду у серију сукоба, од Берлина, до Авганистана.

Истовремено, Американци имају сопствене проблеме. Амерички удео у светском БНП-у је 40 % у 1960., а у 1990. је пао за четвртину. Уз то је „реганомика“ осетно увећала социјалне неједнакости и концентрише у својим рукама богатство. У 1981., Совјетски савез није више једна сјајна тврђава, већ Потемкиново село. Реган одлучује да искористи као предност пукотине које су у том систему шире, о чему су га известили директор ЦИА Вилијам Кејси, национални саветник за безбедност Ричард Ален, помоћници из Савета за на-

275 Цитирано у: Schweizer, *Op. cit.*, XIV-XV.

276 Видети: Strobe Talbott, *The Master of the game: Paul Nitze and the Nuclear Peace*, pp. 3-4.

ционалну безбедност (NSC), Ричард Пајпс и Роџер Робинсон, и други стручњаци.²⁷⁷

Вилијам Кејси зависи пуно у својим анализама од свог асистента Херберта Мејера, специјалисте за совјетска питања, аутора серије текстова у магазину „Форчјун“ Седамдесетих, у којима описује економско и социјално опадање СССР-а. Кејси инструкује Мејера да изазове конвенционалну мудрост ЦИА и „да донесе алтернативе“. Мејер ствара „струју понашања“ која подвлачи совјетску економску невољу и предвиђа скорашњи крах²⁷⁸ Кејси потом односи ове извештаје Председнику, а Мејерови ставови ће потврдити убеђење Регана да је совјетска економија „у монументалној неприлици“.²⁷⁹

Једна од ствари коју Реган брзо схвата јесте поглед на увозно-извозне резултате и чврсте девизе Совјетског савеза, који могу да се пореде са величином „Денерал Моторса“. За једну империју од 200 милиона становника, то је премало. За Регана, то је *кључна рањивост*. Војнички супер-сила, Совјети су економски кепец. Реган такође види да ова земља суштински зависи од извоза нафте, природног гаса, нешто злата, и оружја. Реган одлучује да натера Совјете да још више троше. То чини убрзавајући трку у наоружању. Од 1981., администрација Реган наставља са офанзивом у спољној политици на више колосека. То укључује и тајну подршку покрету „Солитарношћ“, глобалну кампању редуковања совјетског приступа високој западној технологији, као и стратегију науђивања совјетској економији снижавањем цене нафте и извоза природног гаса на Запад.

Американци примењују ову стратегију серијом директива најстроже тајности о националној безбедности (*National security decision directives-NSDD*). Тачка преокрета је антиципацијски Реганов говор у Палати Вестминстер, у Британском парламенту, 8. јуна 1982. Говор је заправо део америчке стратегије прорачунате да задобије предност над фундаменталним совјетским слабостима. „*Марш слободе и демократи-*

277 Секретар одбране, Каспар Вајнбергер, пише: „*We adopted a comprehensive strategy calculated to shift the focus of the superpower struggle to the Soviet bloc and the Soviet Union itself*“. **Видети:** Schweizer, XV.

278 **Видети:** Joseph Shattan, *Architects of Victory*, p. 247.

279 **У:** J. Shatan, *Ibid.* pp. 247-248.

је... оставиће марксизам-лењинизам на згаришту историје, као што је она оставила и друге тираније које гуше слободу и ућуткују самоизражавање народа“. Реган је тада најавио и крај империје: „Совјетски савез био је ишчепан великом револуционарном кризом у којој је Пољска, тада под ванредним стањем, али задивљујуће непомирљива са репресијом, била стожер. Ако буде понављајућих експлозија против репресије у Источној Европи, ни сам Совјетски савез није имун на ту реалност“.²⁸⁰

Када је окончао свој мандат, Реган је изјавио: „Ја то ни сам изазвао да се деси, дрво је већ било труло. Ја сам га само добро продрмао и труле јабуке су пале“.²⁸¹ Човек који је забележио и ове Реганове речи, Едвин Миз III, дуго низ година његов саветник, подвлачи суштине Реганове стратегије. „Комунизам је побеђен фаталним контрадикцијама: његовим империјалистичким претенциозним плановима с једне стране, и његовим домаћим поражавајућим проблемима с друге“.²⁸²

Москва, сматра Вашингтерна, не може више да има и оружје, и маслац. Она мора да изабере. У таквој ситуацији, Реганова екипа и остатак Запада преузимају иницијативу јачањем своје одбране, као и асистенцијом анти-комунистичким снагама у свету. Паралелно, Запад наглашава своју технолошку и научну супериорност. То конкретно значи да би Запад морао „да заустави гаранцију за техничке и економске тешкоће комуниста“.²⁸³

Роналд Реган жели, не само да обузда Совјете, већ „да их порази“ („*overwhelm them*“), како то каже Џозеф Шатан. Са таквом демонстрирањима силе и америчке моћи, Совјети ни су више имали другог излаза до ли да предузму реформе система, да напусте Лењинов сан да се социјализује свет.²⁸⁴

280 **Видети:** Ronald Reagan, „Address to the Members of the British Parliament“, The Westminster Address, June 1982.

281 **У:** Carl Bernstein & Marco Politi, *His Holiness*, p. 355.

282 **Видети:** Edwin Meese III, *With Reagan*, p. 169-170.

283 **У:** Meese, *Ibid.* p. 171.

284 Ричард Пајпс (Pipes) пише: „Реганова моћ заснива се на поимању и на рањивости совјетског система, који је био стабилан, чврст и популаран, како су му говорили универзитетски професори. А Реган није веровао ни у шта од тога. Све ово је захтевало пуно храбрости“. **Цитирано у:** Joseph Shattan, „Architects of Victory“, p. 294.

Основни принципи који су водили ултрадесничарство Роналда Регана јесу „мир преко силе“ (*peace through strength*), „веруј, али провери“ (*trust but verify*), „тиранија је зло,“ (*tyranny is evil*), и „злу не треба дозволити да тријумфује“ (*evil must not be allowed to triumph*). Маргарет Тачер, ултра-десничарка британских боја Регановог доба, препричава приватни разговор са Председником Реганом 1983., током кога „он изражава своје убеђење да Сједињене државе морају да граде своје оружане снаге све док то буде неопходно, и да ће Совјети морати да промене своје понашање, јер знају да неће издржати тај корак.“²⁸⁵

IV. 2. Национална задужбина за демократију(NED), Реганово идеолошко оруђе

Критични део стратегије Регана јесте јавна дипломатија (*public diplomacy*). Њу помаже мала „хелија“ Регана у Стејт департменту, укључујући аналитичара светске политике Џона Лензовског. *United States Information Agency (USIA)*, *WorldNet*, сателитска мрежа телевизије *USIA*, *The Voice of America*, и *Radio Free Europe/Radio Liberty*, све те моћне институције су доласком Регана на власт додатно ојачане. У свом *Обраћању Стање нације 1982.*, Реган каже: „Ми смо свету обећали сезону истине. Истину о нашим великим цивилизованим идејама: индивидуалној слободи, репрезентативној влади, влади закона потчињеној Богу.“²⁸⁶

Непосредан резултат Вестминстерског говора Регана, уз његово реферисање на „кампању за демократију,“ јесте стварање *National Endowment for Democracy (NED)*, 1983. За Србију је вероватно најинтригантнија америчка институција овог типа „извоза демократије“, управо *НЕД*, чедо Роналда Регана. Управо ова задужбина асистира синдикалним покретима по свету, укључујући и синдикату „Солидарношћ“, који је забрањен у Пољској. *НЕД* организује обуке политичких фигура из читавог света техникама демократије. Реч је о ода-

285 Видети: Shweizer, *Victory*, p.123.

286 Видети: *Address before a Joint Session of Congress Reporting on the State of the Union*, January 26, 1982. У: „*Public papers of the Presidents: Ronald Reagan 1982*, Washington, D.C., 1983, p. 83.

браним политичким фигурама које треба да воде кампање демократизације у њиховим земљама.²⁸⁷

Један извештај Џошуе Моравчика из тинк тенка *American Enterprise Institute*, боље нас упознаје са овим новим америчким приступом у њиховој офанзиви против комунистичког света. „У 1984., америчка влада је по први пут формирала једну агенцију намерно намењену за промовисање демократије у свету. Међутим, НЕД није рука владе. Њом се управља аутономно, преко њиховог сопственог административног савета, уз велику бригу за равнотежу између демократа и републиканаца, пословних људи и синдикалаца, професора и политичара. Агенција сваке године прима кредитне од Конгреса... С времена на време, чланови Конгреса критикују чињеницу да порески обвезници плаћају за један организам који влада не супервизује директно. Но, постоје добри разлози што је НЕД створен тако, пре него да је канцеларија америчког министарства спољних послова.

Првенствени циљ НЕД-а јесте да помогне демократима, нарочито у не-демократским земљама... Бројни демократи којима желимо да помогнемо, осетили би се компромитовани када би прихватили фондове који стижу директно од владе САД. Фондови који долазе из америчког министарства финансија, али дистрибуисани преко неке приватне зависне агенције, која није повезана са америчком администрацијом, ето система који највише одговара“.²⁸⁸

Реган је 1982. предвидео и следеће: „Оно што ће на крају одлучити о глобалном сукобу, то неће бити бомбе и раете, већ надметање воља и идеја“.²⁸⁹ Неколико месеци касније, каже Моравчук, „председник потписује документ о националној безбедности, стварајући 'Project Detocrasy', констелацију интер-агенцијских програма које координише USIA.“ NED започиње своје богате активности по читавом свету, а посебно у Источној Европи.²⁹⁰ Фондови ће бити дистрибуирани посредством буџета трију сестринских институци-

287 Видети: Andrew E. Busch, *Ronald Reagan and the Politics of Freedom*, p. 208.

288 Цитирано у: Michel Collon, *Poker Menteur. Les grandes puissances, la Yougoslavie et les prochaines guerres*, p. 315.

289 Видети: M. Collon, *Ibid.*, p. 316.

290 У то време, од 1982-1984., у Србији један несуђени кадар САД, Слободан Милошевић, човек за кога су Американци рано изразили прилично занимање, започиње успон у власти избором за шефа партије Београда.

ја: *Center for Private Institute International, National Democratic Institute* (везан за Демократску партију), потом једна слична про-републиканска организација, и *Free trade Unions Institution (FTUI)*, која добија лавовски део ових фондова.

Реганова администрација намењује 80 милиона долара Информативној агенцији Сједињених држава за пројекат „Демократија“, потом поново отпочиње радиофонијски рат и „дестабилизује на отвореном небу, необјављеним ратом, једну чланицу међународне заједнице.“²⁹¹

Сам НЕД је у то време финансирао, и ово сазнајемо од Муравчика, велике кампање против више земаља, које су процењене „опасним“, бар тако су на њих гледали у Сједињеним државама. Острвце Гренада и њена лева влада су дестабилизовани 1986., Пољска је земља чији самоуправни синдикат „Солидарношћ“ финансирају САД, Никарагва и њена сандинистичка влада трпе терористичке нападе „Контраша“, итд.

Муравчик указује и да је један издавач успео да распаца у Кини непријатељску анти-социјалистичку пропаганду, „што је потхранило идеје које су се појавиле на Тјенанмену у пролеће 1989.“ Ето и у Кини америчких НЕД-ових пара за „извоз демократије и испуњење судбине Америке“, како цијично и месијански звучи наслов Муравчикове књиге.²⁹²

После свих ових „великих америчких успеха“, како то сами представљају теоретичари и практичари ових институција, Конгрес, који је крајње задовољан, практично дуплира буџет НЕД-а, уз нескривену журбу да га још додатно увећа. Међу јавним заступницима онога што у америчкој политичкој класи и у спољној политици почињу да називају *NED dimension*, фигурише и специјалиста за Латинску Америку, Константин Менџес, специјални асистент Председника Регана за послове националне безбедности. Управо он предлаже, већ од јануара 1981., током конференција у Вашингтону, „*The National Foundation for Democracy*“, „како би се помагало истинским демократским групама у страним земљама.“²⁹³

291 Видети: Régis Debray, *Les Empires contre l'Europe*, p. 39.

292 У: Joshua Muravchik, *Exporting Democracy. Fulfilling America's Destiny*, AEIpress, American Enterprise Institute, Washington D. C., 1992.

293 Видети: Constantine C. Menges, *Inside the National Security Council: The True Story of the making and Unmaking of Reagan's Foreign Policy*.

У престоници Вашингтону, групе за промишљање геополитичких и међународних проблема (think tanks), ангажоване у Регановом крсташком рату против комунизма, воле да илуструју своје „успехе наметањем демократије свуда по свету,“ по идеолошком новуму Џошуе Моравчика. Американци додатно кажу како је 1981. било у свету 54 демократских система, а у 1992. већ 99, уз још 35 земље у процесу демократске транзиције.²⁹⁴

IV. 3. Међународна кризна група (МКГ) - моћан Вашингтернин оперативац на планетарним теренима

Американци су на спољном плану као подршку имали и ефикасну организацију за остваривање својих спољнополитичких планова. Та „алатка“ зове се *Међународна кризна група (International Crisis Group-ICG)*, основана 1995. године од светски познатих личности и специјалиста за међународне односе. Она је последица, тврдили су, „њихове запрепаићености неуспехом међународне заједнице да реагује и ефикасно реши кризе у Сомалији, Босни и Руанди“. Намера оснивача је била, наводно, „да се оснује нова организација – независна од било које владе – која би кроз квалитетне анализе, савете и лобирање помогла владама, међувладиним и невладиним организацијама и структурама, као и светској заједници у целини да спрече, зауставе и коначно реше смртоносне конфликте“.

Гарет Еванс, својевремено министар спољних послова Аустралије и уједно главни оперативац МКГ, дефинисао је и делатност МКГ: „*Мисија МКГ је да спречи и реши смртоносне конфликте: да урадимо све како би смо утицали на оне који могу да промене ток догађаја да прихвате принципијелну по-*

²⁹⁴ Индикативни су и поједини наслови поглавља Моравчикове књиге, попут: *Can Democracy Flourish Around The World?, The Export of Democracy And The Force of Example, Imposing Democracy Through Military Occupation, Covert Action, Overseas Broadcasting And Exchanges*. Агресивно поимање улоге америчке нације у уређењу света, њен месијански позив у човечанству, провејава и овом Моравчиковом књигом, који је само класичан представник ове америчке политичке концепције.

литику и делују тако да смање тензије и одговоре на изазове спорова, а не да их распирују до експлозије’.

МКГ је потом израсла у светски признати „труст мозгова“, Вашингтернин инструмент у превенцији и решавању сукоба широм света. Њом руководи Управни одбор, чији чланови се одликују изузетном репутацијом, искуством и експертизом. Бивши председник Међународне кризне групе, бивши фински председник, Нобеловац за мир (sic!) Марти Ахтисаари, обележио је рад МКГ нарочито на задацима против интереса Срба, од времена бомбардовања 1999., до завршнице крчења пута Албанцима-Шиптарима до њихове независне државе Косове. Био је у најдиректнијој служби интереса САД, истински борац Вашингтерне. Стога Нобелова награда Ахтисаарију спада у срамне одлуке историје Нобеловог комитета.

Пето поглавље

Дејтонска замка и катастрофа потом

V. 1. Дисциплиновање Срба помоћу У-235 и У-236

У јесен 1995. године, трочлана експертска екипа, на челу са професором Будимиром Кошутићем, појавила се дискретно на терену РС, како би допунила информације о коришћењу недозвољене муниције, које је већ имала на располагању. Уз Кошутића је и Илија Симић, из државног *Комитета за прикупљање података о злочинима у грађанском рату у БиХ*, као и нуклеарни струњак, професор Митић. Експертска комисија обрела се на једној од локација са којих је сигнализирована употреба опасног наоружања. Место је сарајевско насеље Хаџићи, одакле је и кренула ова светска вест, која никад није доживела заслужену медијску пажњу планете.

После напада НАТО авиона на бројне позиције Срба у Босни, крајем августа и почетком септембра 1995., и у Хаџићима су чистили штету проузроковану тим нападом. Један од војника ВРС, који је имао задатак да чисти остатке, добио је тако чудне опекотине по рукама, јер је неопрезно додиривао голим шакама делове бомби које су пале на Хаџиће. Пренесен је у Београд, на ВМА, и тамо су утврђене опекотине проузроковане директним контактом са радиоактивном материјом.

Вест о овом догађају изазвала је формирање заједничког тима ВРС и ВЈ, коме су се придружили стручњаци *Института у Винчи и Института безбедности*. У то време, професор Кошутић је био у СМПП-у и бавио се и сектором испитивања ратних злочина. Угледни стручњак за међународно право био је координатор овог тима.

Комисија је дошла и до неких делића специјалне светло-металне легуре која је коришћена за облоге авио-бомби које

су НАТО снаге немилосрдно бацале на припаднике ВРС, али и на српске цивиле, августа и септембра 1995. године. Стручњаци су, на основу бројних сведочанстава војника и народа у крајевима који су бомбардовани, сазнали да су НАТО авиони бацали и мало познате бомбе снажног противоклопног набоја. Наиме, специјална облога тих бомби садржала је и осиромашени уранијум У-235 и У-236. Ова технолошка новина индустрије смрти састојала се у томе да је на терену РС, на пример, таква бомба падала на војна склоништа са бетонском заштитом чак једног метра дебљине, и као кроз сир пробијала се у унутрашњост. Тек унутра се активира експлозив, после чега настају страховити губици у људству. Сведочења многих бораца су налик на најбизарније хорор приче, јер овакве бомбе садрже и моћни психолошки моменат страховите панике код непријатеља.

Поред основног дејства овакве муниције, која се користи у све разноврснијим видовима (често као специјални метци који пробијају оклопе на тенковима и другом наоружању) радиоактивни делови су опасни и за цивиле. Често су деца и сељаци узимали у руке ове комадиће и доживљавали опекоине попут војника који је завршио на ВМА.

Ова појава никада није довољно испитана, јер се државна Комисија касније ућутала, вероватно на сигнал државног Врха. Званично је, врло дискретно, овај чудни став објашњен „страхом да ионако слаба пољопривреда РС не страда у потпуности због прича о радиоактивности”. *Raison d'état* је превладао, па се оглушило о разне сигнале о телесним аномалијама код домаћих животиња из бомбардованих области.²⁹⁵

До данас је под велом тајне остао случај педесетак сељана из места у околини Добоја, на које је пала моћна ракета „томахавк”. Изнебуха, масовна смрт захватила је село врло брзо после пада америчке ракете, у којој је свакако било и опасних радиоактивних материја, забрањених међународним конвенцијама, али дозвољених за експерименте над анархичним Србима.²⁹⁶ Кошутићев тим очито је тада добио

295 Нико од власти у СРЈ и РС није реаговао на појаве попут рођења животиња без длаке, рођење двоглавог јагњета; или на забрињавајућу појаву умирања чак и 50% младунади домаћих животиња у тим крајевима Босне. Појаве су забележене у Хаџићима, на Романији, код Добоја, код Бањалуке, на Озрену и другим местима РС.

296 Видети: НИИ, лето 1997.

наређење да прећути ту перверзну наредбу, које су поменути стручњаци поштовали до данас. Вероватно је и то део мрачних дејтонских нагодби у којима је само народ страдао.

Истину, дакле, треба пре тражити у необјашњивом и недопустивом маниру Милошевића да даје и оно што Американци од њега нису тражили, и да чини улизичке стратегијске гестове према НАТО-у, од којих је често припадала мука званичницима дотичне установе. Једноставно, наређено је да се Запад не узнемирава таквим „ситницама”, као што је коришћење радиоактивних елемената у бомбама које се расипају по главама дивљих *Срба*.

Један од експерата ове екипе, стручњак за атомску физику, др Милан Орлић из Института у Винчи, био је, по мојим сазнањима, отворенији од колега из Комисије, па је 1995. године неколицини страних новинара ставио на увид део врло убедљиве експертске анализе. Медијски одјек је био ништаван. Чак се и чувена институција, бечка *Атомска агенција*, оглушила да реагује на ову аферу, иако је детаљно обавештена о озбиљном случају у Босни.²⁹⁷

Београдски еколози из *Нове зелене странке* такође су послали детаљну информацију Хансу Петеру Диру из престижног *Института „Макс Планк”* у Минхену. *Дир* је, иначе, носилац *Алтернативне Нобелове награде за мир*. Београдски *Зелени* су му понудили да се нађе на челу независне експертске комисије за испитивање овог случаја. Али, чак и овакви морални и стручни ауторитети Европе, попут Дира, реаговали су истоветно као и друге институције - ћутали су годинама, па до данас никакав одговор на понуду никада није стигао у Београд. Тако се обрукала „зелена” Европа, која данас више у опште не личи на Зелени покрет из доба Петре Кели и генерала Герта Бастијана. У питању је, заправо, једна синергија акција међународног заташкавања овог злочина НАТО-а, у којој су учествовали и СРЈ и РС, и НАТО, али и многе независне међународне институције.²⁹⁸

297 Ibid.

298 Подаци добијени од суоснивача Нове зелене странке, филозофа Бранке Јовановић, у бројним разговорима на ову тему.

V. 2. Вашингтерна и српска делегација у бази Рајт - Патерсон, новембра 1995., и шта је Милошевић потписао

И после 19 година у српској политичкој класи намерно се, барем у оном делу који је тада стајао уз Слободана Милошевића, избегава потпуна истина о преговорима у Дејтону такозване југословенске делегације. Да језгровито сажмемо наш став: готово робијашки услови на које су пристали Милошевић и други чланови српске делегације, донели су и катастрофалне резултате, које је тадашња власт непрестано, до свог пада, а ДОС, па чак и актуелна српска политика класа, углавном нетачно, до данас интерпретирала српској јавности. Чак се дошло до бесмислених тврдњи како је Вук Драшковић (о чијем политичком деловању овај аутор има мноштво капиталних примедби), био тај који је Американцима и НАТО-у отворио пут за несметано нарушавање нашег територијалног суверенитета и омогућавање њиховим трупама да се понашају као од куће на нашој земљи.

У војној бази у Дејтону, међутим, Милошевић и српска делегација су били изложени свакодневним комбинацијама врхунских психолошких притисака на Србе. Може се замислити репертоар којима Пентагон и обавештајне службе Вашингтерне располажу у такве сврхе. Српску делегацију, према очевицима преговора, нарочито је импресионирао вртоглава 3D презентација граничне линије између Срба и Муслимана по деловима БиХ.²⁹⁹

У пост-дејтонској, али и у пост-милошевићевској Србији, зачуђујуће дискретно су анализовани документи из Дејтона. Ретко се помиње, на пример, да су Срби тако лако пристали на Изетбеговићев нетачни захтев за преговарачем са српске стране, „српским председником С. Милошевићем”. Пре свега, Милошевић је тада председник Југославије, а не

299 Из уверљивог сведочења аутору бившег министра спољних послова Србије, веома интелигентног пензионисаног дипломате и некадашњег обавештајца, господина Бранка Микашиновића, 1995. године, који је, по повратку делегације из Дејтона, имао разговоре о овој теми са неким од чланова делегације, очевицима тих мучних дана, његовим пријатељима. То свакако није био Милошевић, са којим је Микашиновић прекинуо сваку комуникацију још 1992.

Србије, а потом – јасно је да он има права да преговара у име босанских Срба само до границе која је договорена на заједничком састанку Срба из РС и Србије, који је одржан уз присуство Патријарха Павла у војној вили у околини Београда.³⁰⁰

Дејтон је потписао нелегитиман представник Срба из Босне, без обзира на оне потписе о делегирању те функције њему, које су српски лидери из БиХ потписали пред његов полазак у Дејтон, у Београду, у присуству Патријарха Павла. Сједињене државе су читаво преговарање засновали, дакле, на фалсификовању репрезентативности Милошевића, рушећи без комплекса све узусе англо-саксонске традиције међународног права.

Милошевића ће српска историја и стручњаци за геополитику у будућности морати да „протресу“ кроз сито дејтонских докумената, које је потписао у новембру 1995., после 20 дана специфичног кућног притвора у војној бази Рајт-Патерсон. Милошевић није смео ни на који начин да пристане на услове преговора, није смео да дозволи да буде стављен у тако недостојанствене услове преговарања. Аутору, у сваком случају, није познат сличан пример ниподаштавања и понижавања једне стране у важним међународним преговорима.

Још је један важан детаљ пажљиво „крчканог“ дејтонског преговарања, који сведочи о Вашингтернином тоталном пристајању уз Муслимане и Хрвате, против свих интереса Срба, са обеју страна Дрине. То је питање *Дванаест тачака мировног програма у Босни босанског председника Изетбеговића*, које, на велико изненађење јавности објављује „*The Wall Street Journal Europe*“, у свом издању од 23. августа 1995., које је овај обзнанио 18. августа.

У том часу нико међу вођама Срба у БиХ, као ни међу Милошевићевом екипом у Београду, није обраћао пажњу на

300 Подпредседник РС, др Биљана Плавшић, поверила је током рата у БиХ овом аутору да је тада председник Слободан Милошевић, на крају тог важног договора са Патријархом Павлом, њу лично запањио, јер је пољубио велики крст у Патријарховој руци, што је готово невероватан догађај у животу Милошевића. Љубљење крста било је и симболична заклетва да делегат свих Срба у Дејтону, син распопа, Слободан Милошевић, неће изневерити преговарачки оквир договорен том приликом. Но, управо је учинио обрнуто, није одржао обећање докле сме да иде у преговорима, а одакле не сме да пристаје ни на шта. Ваљда ће неко од присутних на том састанку ускоро и обавестити нашу јавност о чему је била реч, каква је трагична вероломност Слободана Милошевића била у питању.

ову, показаће се, изузетно важну индикацију будућих догађаја. Професор Биљана Плавшић, тада потпредседница Републике Српске, Председница Републике Српске, лично је указивала аутору, у више наврата после Дејтона: *„Преговори и Споразум у Дејтону су резултирали понављањем, готово у реч прецизно, свих тачака Изетбеговићевог предлога из августа. Ту је недостајала тек тачка о Брчком. Све је већ било унапред припремљено и Срби су пристали на све са чим су Муслимани дошли у Дејтон”*.³⁰¹

Неоправдано је, међу историчарима садашњости који се баве ратом у екс-Југославији, занемарен у анализи овај Изетбеговићев документ. У њему је, на пример, јасно и да иза муслиманског председника стоји *Исламска конференција*, светско репрезентативно тело муслиманске Уме. Тон којим Изетбеговић најављује будуће преговоре, необичан је за такве врсте политичких догађаја. То је, пре, све наредба до наредбе, очито сугерисана из кругова у Вашингтону и у Исламској конференцији. Милошевић је, резултати Споразума то потврђују, врло дисциплиновано потписао све ове предлоге - наредбе Алије Изетбеговића.

Текст Предлога који „The Wall Street Journal Europe” насловљен је: *„Сарајевске тачке су основни састојци”*. Следи мировни програм у Босни у 12 тачака, објављен 18. августа:

1. *„Свако мировно решење мора да се заснива на суверенитету и територијалном интегритету Републике Босне и Херцеговине. Србија би требало да прихвати обострано признавање свих држава после распада бивше Југославије.*

2. *План Контакт групе из јула 1994. је и даље валидан за нас. Ми мислимо да би то требало да буде и за његове ауторе. Ми смо, од почетка, прихватили могућност мањих преиначења у овом плану. Ми их притом прихватамо под условом да интерна скица мапе, било у квалитативним или квантитативним појмовима, не може да буде мање повољна за нас него што је садашња мапа Контакт групе;*

3. *У оквиру Опсежног Мировног Плана, питање Сарајева треба да буде уређено. После Сребренице и Жепе, ми*

301 **Видети:** Зоран Петровић Пироћанац, *Мали појмовник геополитике*, Центар за еџополитипке студије “Југоисток”, Институт за политичке студије, Београд, 2004.

нисмо спремни да имамо Сарајево којим управљају Уједињене нације;

4. Питање Босне је питање демократије. Ми признајемо једнака права Србима у Босни, али не права режиму Пала. Тај режим, пошто је заснован на геноциду, треба да буде или војно поражен, или изолован. Ми смо спремни да поново преговарамо са вођством српског народа, који ће прихватити елементарна права не-српског становништва у Босни и Херцеговини и који ће се понашати у складу са нормама понашања цивилизованог света. До тог времена, нико у свету нема права да директно или индиректно подржава режим Пала, пошто би то значило подршку геноциду и злочину;

5. Пошто би потписивање мира у ово време закичило интегрисање Босне и Херцеговине војним средствима, уставотворни договори о БиХ не треба да садрже ништа што би могло да нашкоди њеној мирној реинтеграцији у будућности. То мора да садржи све што омогућује ту интеграцију и посебно:

- гаранцију људских права и слобода, укључујући слободу кретања људи и добара;
- право избеглица на повратак својим домовима;
- право на приватну имовину и обавезу враћања конфисковане имовине, или илегално узурпиране имовине.

Међународна супервизија биће обезбеђена за поштовање права са тог аспекта. Ми не признајемо било какве референдуме одржане на деловима територија под условима етничког чишћења и терора.

1. Ратни злочини биће даље жустро прогањани и тај процес требало би да се интензивира и убрза;

2. Примену мировног плана требало би да гарантују војне снаге Контакт групе од пет земаља чланица. Пошто су Сједињене државе Америке иницијатор нове мировне иницијативе, значајне америчке снаге требало би такође да се укључе. Српско повлачење на интерне границе разграничења требало би да се комплетира у оквиру периода не дужег од седам дана од датума потписивања мировног споразума, под претњом силе. Границе између Босне и Херцеговине, Србије и Црне Горе биће ефикасно запечаћене све док се мировни план потпуно не испуни;

3. Земље потписнице ће успоставити специјални фонд за обнову ратом погођене Босне. Саме ове земље ће значајно допринети овом фонду;

4. Земље потписнице ће подржати и политички и материјално јачање федерације Босне и Херцеговине и учиниће све да допринесу побољшању једнаких односа између Републике Хрватске и Републике Босне и Херцеговине.

5. Преговоре са српске стране требало би да води председник Србије Слободан Милошевић. Ако Срби одбију план, или га прихвате а не примене, ембарго на оружје против Босне биће подигнут и друге мере силе биће предузете против српске армије Пала. Санкције против Србије ће се заострити;

6. Потписници мировног споразума ће помагати Босни и Херцеговини да ефикасно обезбеде своју одбрану у будућности. Они ће такође подржати чланство Босне и Херцеговине у ММФ-у, Светској банци и другим међународним организацијама глобалне и регионалне важности;

7. Мировни споразум, поред тога што је потписан од непосредно заинтересованих страна, требало би да буде потписан и од представника чланова Контакт групе и такође од представника Исламске Конференције, именованог од те организације.³⁰²

За илустрацију тврдње како је Милошевић у Дејтону заправо потписао улазак НАТО-група на српску територију (а потом се узјогунио и из необјашњивих разлога чак упао у замку бомбардовања Србије од стране НАТО-а, четири године касније, јесте и део „Споразума између СР Југославије и НАТО о транзитним аранжманима за операцију мировног плана”. Посебно део докумената које је Милошевић потписао на све начине је званична пропаганда у Београду скривала од јавности. Ни опозиција се није трудила да јавности предочава шта све практично значе ове обавезе. Непрестано се званично тврдило како је Милошевић готово генијално обавио посао, спасио земљу, довео до праведног мира.³⁰³ Ево шта, поред осталог, предвиђа тај Споразум:

302 Видети: „The Wall Street Journal Europe,” August 23, 1995.

303 Док се у ауторовом прилогу у анексу види Милошевићев потпис на споразум о боравку и проласку НАТО снага у и кроз Србију, у књизи са тим докумен-

„Споразум између Савезне Републике Југославије и Организације Северноатлантског пакта (НАТО) о транзитним аранжманима за операцију Мировног плана

Имајући у виду чињеницу да Организација северноатлантског пакта планира, у сарадњи са Уједињеним нацијама, подршку спровођења мировног плана у Босни и Херцеговини, или могуће повлачење снага УН из бивше Југославије, и да Уједињене нације могу да захтевају да се та операција обави;

Имајући у виду потребу да се установе адекватни транзитни аранжмани за извршење / спровођење те Операције;

Постигнута је сагласност о следећем:

1. У овом Споразуму, следећи изрази имаће значење које им се овде даје:

- „Операција“ означава подршку, спровођење, припрему и учешће НАТО и особља НАТО у мировном плану у Босни и Херцеговини, или у могућем повлачењу снага УН из бивше Југославије;
- „Особље НАТО“ означава цивилно и војно особље Организације северноатлантског пакта, са изузетком локално унајмљеног особља;
- „НАТО“ означава Организацију северноатлантског пакта, њена помоћна тела, њен војни штаб и све њене конститутивне националне елементе/ јединице које раде на подршци, припреми и учешћу у Операцији.

2. Влада Савезне Републике Југославије ће дозволити слободан транзит копно, железницом, водом или ваздухом, за све особље, терет, опрему и робу и материјал било које врсте, укључујући ту и муницију потребну НАТО за извршење Операције, преко територије Савезне Републике Југославије, укључујући ту ваздушни простор и територијалне воде Савезне Републике Југославије.

3. Влада Савезне Републике Југославије ће да обезбеди, или ће помоћи да се обезбеде, по најнижој цени, објекти и услуге који су, по мишљењу НАТО, нужни за транзит.

тима, објављеној у Београду, аутори су, највероватније на притисак власти, „избрисали“ Милошевићев потпис. **Видети:** Др Милорад Павловић, Др Новак Поповић, *Сецесија у режији великих сила*, ИЦР, Институт за политичке студије Београд, 1996.

4. НАТО ће бити изузет од подношења инвентара и друге уобичајене царинске документације о особља, опреми, материјалу и намирницама који улазе, излазе, или пролазе кроз територију Савезне Републике Југославије ради подршке Операцији. Власти Савезне Републике Југославије ће свим погодним средствима олакшати све покрете особља, возила и/или снабдевања у лукама и на аеродромима и путевима које се за то користе. Возила, бродови и ваздухоплови у транзит у неће подлегати прописима за регистрацију и комерцијално осигурање. НАТО ће бити дозвољено да користи аеродроме, путеве и луке без плаћања царине, дажбина, путарина и сличних трошкова. НАТО неће захтевати изузеће од разумних наплата за тражене и добијене услуге, али се неће дозволити да транзит буде ометан преговорима за наплату таквих услуга. НАТО ће унапред обавестити Владу Савезне Републике Југославије о начину транспорта. О путу који ће се користити биће постигнут заједнички споразум.

5. Одредба Конвенције о привилегијама и имунитетима Уједињених нација од 13. фебруара 1946., која се односи на експерте у мисијама, примењиваће се, *mutatis mutandis*, на особље НАТО које учествује у Операцији, осим ако овај Споразум не предвиђа другачије. Поред тога, НАТО, његова имовина и средства ће уживати привилегије и имунитете које одређује поменута Конвенција и који су одређени у овом Споразуму.

6. Све особље које ужива привилегије и имунитете по овом Споразуму поштоваће законе Савезне Републике Југославије уколико је поштовање поменутих закона у складу са повереним му задатком/мандатом и уздржаваће се од активности које нису у складу са природом Операције.

7. Влада Савезне Републике Југославије схвата потребу за експедитивним процедурама улаза и излаза особља НАТО. Особље НАТО ће бити изузето од прописа за пасоше, визе и пријављивање који се примењују на странце. Особље НАТО ће носити исправе за идентификацију које може да показује властима Савезне Републике Југославије на захтев, али се неће дозволити да такви захтеви ометају, или одлажу, транзит.

8. Војно особље НАТО ће нормално носити униформе, а особље НАТО може да поседује и носи оружје, ако је на то овлашћено наредбама. Власти Савезне Републике Југославије

ће прихватити као важеће, без такси, или дажбина, возачке дозволе, које су особљу НАТО издале власти у њиховим земљама.

9. НАТО ће бити дозвољено да истиче заставу НАТО и/ или националне заставе својих конститутивних националних елемената/јединица на било којој униформи НАТО, на транспортним средствима и објектима.

10. Војно особље НАТО ће под овим околностима и у свако време бити под искључивом јурисдикцијом својих националних елемената за све кривичне и дисциплинске прекршаје које би могло починити у Савезној Републици Југославији. НАТО и власти Савезне Републике Југославије ће се међусобно помагати у спровођењу надлежности.

11. У својству експерата у мисији, особље НАТО ће бити имуно од личних хапшења, или задржавања. Грешком ухапшено, или задржано особље НАТО биће одмах предато властима НАТО.

12. Особље НАТО и његова покретна имовина у транзиту кроз Савезну Републику Југославију ће бити изузети од свих пореза Владе Савезне Републике Југославије.

13. НАТО ће бити дозвољено да користи сопствене телекомуникационе службе. То ће укључити право да користи средства и услуге које омогућују пуну способност комуницирања, и право на бесплатно коришћење читавог електромагнетског спектра за ту сврху. У спровођењу тог права, НАТО ће уложити све разумне напоре да се координише са одговарајућим органима Савезне Републике Југославије, и да узме у обзир њихове потребе и захтеве.

14. Одитетни захтеви за штету, или повреду нанете државном особљу, или имовини, или приватном особљу или имовини у Савезној Републици Југославији, подносиће се преко државних власти Савезне Републике Југославије одређеном представнику НАТО.

15. Уколико нема претходног решења, спорови у погледу тумачења, или примене овог Споразума решиће се између Савезне Републике Југославије и представника НАТО дипломатским средствима.

16. Одредбе овог Споразума ће да важе и за цивилно и војно особље, имовину и средства националних елемената/јединица земаља НАТО које делују у вези са Операцијом, или у везу са помоћи цивилном становништву, али које остају под националном командом и контролом.

17. Додатни аранжмани могу да се закључе ради разраде детаља Операције, узимајући у обзир и њен даљи развој.

18. Влада Савезне Републике Југославије ће пружити, за транзит, државама ван НАТО и њиховом особљу које учествује у Операцији исте привилегије и имунитете који се овим Споразумом дају државама НАТО и њиховом особљу.

19. Одредбе овог Споразума остаће на снази до завршетка Операције, или како Стране другачије договором.

20. Овај Споразум ступа на снагу по потписивању. Дано у бази Рајт-Патерсон, Охајо, 21. новембра 1995. и у----- на дан-----1995.

За Савезну Републику Југославију
С. Милошевић, својеручно“

За Организацију
северноатлантског пакта

НАТО је у Дејтону истовремено потписао три споразума у Анексу 1-А са Босном и Херцеговином, Хрватском и СР Југославијом. Са БиХ је Споразум садржавао 23 тачке, са Хрватском такође 23 тачке, а са Србијом 20.³⁰⁴

Када се пажљиво о овим детаљима размисли, остаје снажан утисак о чудној координацији политичких потеза на линији Сарајево - Вашингтон - Београд у летњим месецима 1995. И догађаји који су претходили Сребреници, па и одлука да се крене у ту операцију баш тада, остају задатак за будуће историчаре. Превише боде у очи чињеница да је Сребре-

304 Аутор користи фотокопиран примерак писма Мадлен К. Олбрајт, сталног представника САД у ОУН, од 29. новембра 1995, насловљеног Генералној скупштини, Педесетом заседању. Наслов оригинала је: „Letter dated 29 November 1995 from the Permanent Representative of the United States of America to the United Nations addressed to the Secretary - General.“ Ову фотокопију је бивши министар спољних послова Србије, Г. Бранко Микашиновић добио из својих поузданих извора, врло брзо по настанку документа, током децембра 1995. У Анексу ове студије налазе се неколике странице овог документа. Занимљиво је да су присталице Милошевића, у поменутом издању са документима из Дејтона, објавили и овај документ, али су фалсификовали крај, у коме, у српској верзији, нема Милошевићевог потписа, док се он налази у овом америчком примерку.

ница тек три недеље претходила *Операцији Олуја* у Книнској Крајини, којом су Срби заувек етнички очишћени из те области. Будућност ће свакако показати директну везу „*Операције Сребреница*” и „*Олуја*”, то јест да су спољни политички и обавештајни фактори одиграли ту перверзну игру, а да су локални фактори, као и увек, само саучествовали. Недоступност свих докумената, али и искрених сведочанстава, засад не оправдавају ове тврдње, али и данас има довољно индиција за сумње о великим политичким играма у окончавању рата у БиХ. Свакако да Изетбеговић, Туђман, Милошевић и Срби из Босне у томе нису били пресудни чинилац, *prime movers*, већ тек *мали играчи, players*, како налажу правила глобалних стратегија.

Мање позната је и тактика „*виртуелне дипломатије,*” којом су Американци, веома успешно, махали током три недеље добро маскираног робијашког боравка преговарача у Бази Рајт-Патерсон. Наиме, вршен је својеврстан психолошки притисак демонстрацијама технолошке супериорности САД и фасцинирања *low-tech* политичара са Балкана. Тако су амерички преговарачи доводили Милошевића и остале до моћних компјутера да погледају тродимензионалне виртуелне анимације терена. На тај начин су разрешили и питање преговарачког ћорсокака око ширине коридора који је повезивао муслиманско контролисано Горажде са Сарајевом, а који су опкољавали Срби. Сједињене државе су тражиле за Муслимане пет миља ширине за коридор, а Срби давали две. Демонстрирајући технологију такозване *дигиталне конвергенције*, амерички тим је најпре дигитализовао, а онда стопио два сета података, сателитске снимке зоне око Горажда и информацију о висини терена. Створена је јединствена дигитализована база података. Онда је коришћен програм звани *Powerscene*, да би се створио виртуелни тродимензионални приказ спорног простора. Затим су виртуелно „*провозали*” српске преговараче дуж демаркационе линије. Када је за само неколико минута овај ћорсокак савладан (а Срби увидели да и даље могу да доминирају коридором са околних брда), најзначајнији резултат можда је било наметање *информативне доминације над српским преговарачима*. Један од чланова

делегације РС (вероватно се мисли на Момчила Крајишника - прим. З. П. П.) је био видно и звучно узбуђен висином и степеном америчког познавања ситуације, све до појединачних кућа и места о којима су Американци поседовали врло интимна знања. Амерички преговарачи су заправо рекли: „*Ми знамо где живите, и можемо тамо да циљамо, као што јасно видите*“. Тако је информативна доминација мерена у појмовима *психолошког импакта*, не у технолошким, или квантитативним, мерама, попут протока битова или ширине таласа.

Деценију касније, током посете генсек НАТО-а, Јап де Хоп Схефера Београду, јула 2005., потписан је споразум о копненим линијама комуникације НАТО-а преко територије СЦГ. Споразум је са наше стране потписао министар иностраних послова СЦГ, Вук Драшковић. „*Тај споразум омогућава снагама НАТО-а, укључујући и КФОР, да у случају потребе реагују било где у региону где су угрожена људска права и мир. У случају да се на Косову понови насиље овај споразум олакшава брзо реаговање снага НАТО-а*“, рекао је Драшковић.³⁰⁵ Увод у претходни документ, који је Милошевић потписао у Дејтону 2005., говори како је немогуће да се каже како је Вук Драшковић потписао дозволу НАТО да се шеткају територијом Србије. То је већ учинио пре њега Слободан Милошевић, кога је у Дејтону сломила Вашингтерна. Најфрапантнији пример је антологијска сцена када Милошевић долази на састанак у војну робијашницу, базу „Рајт-Патерсон“, и запрепашћеним саговорницима саопштава „да им дајемо Сарајево“. Тек тако, „дунуло“ му, јер је то, зар не, баш његова прђија, и ту су и његови преци покопани! Или је то плод неиздрживог притиска на Милошевића, о коме до данас нико није сведочио, а аутор се нада да би то једино могла да учини, евентуално, др Мирјана Марковић-Милошевић у својим мемоарима.

305 **Видети:** „Споразум са НАТО-ом“, *Политика*, Б92, БЕТА, 18. 07. 2005.

Шесто поглавље

Последице НАТО рата против Срба - годину дана касније, четрнаест година касније

VI. 1. Рат *хај-тек* Вашингтерне и *лоу-тек* Срба 1999. године

Рат против Србије 1999. био је кукавички рат Вашингтерне - Вашингтона и 18 вазалских земаља чланица Алијансе, против једне малене земље од 7.5 милиона становника. Тај рат *high tech* нападача против *low tech* браниоца (Вирилио) имао је и значајне експерименталне димензије: од сателита, напада на ЕПС, до поновног тестирања осиромашеног уранијума и невероватно агресивног коришћења медија против Срба. Ево једне интелектуалне бесмислица која је обишла свет. „*Варварство тотал-национализма је заправо започело ужас*”, написао је светски познати социолог Едгар Морен у париском референтном дневнику „*Le Monde*”, непосредно по престанку бомбардовања Србије .

Ноншалантни закључак, правдање пред грозоморном употребом осиромашеног уранијума против цивила, а све под плаштом „хуманитарне ингеренције”. Да ли се славни социолог барем мало изненадио осиромашеним уранијумом у бомбама које је са толико радости испраћала интелектуална елита Француске и света, па и он, перјаник НАТО - крсташења против „фашизованих” Срба? Питање је, сматрам, више него наивно и одговор је: није ни Морен, као ни остали интелектуалци, оптерећен било каквом грижњом савести. На жалост, аутор сматра да је и Морен пао на интелектуалном испиту и показао неразумни и недостојни став спрам очите криминалне политике Вашингтерне.

Овај цитат на почетку је још једна илустрација ватреног ратног доприноса „петог рода армије НАТО-а”, виђених

западних интелектуалаца, срозаних на претходницу бомбардера са бомбама са осиромашеним уранијумом.³⁰⁶

Западни интелектуалци ових година неодољиво тужно наликују стаљинистичкој интелектуалној елити, која је дценијама саучествовала у затирању духа руског и других источноевропских народа, и у физичкој ликвидацији милиона. Западни интелектуалци су овога пута били саучесници удара на Србе у подмуклом рату 1999., овериоци војних акција НАТО савеза.

Заједнички посао бомбардовања Срба обављен је са делимичним успехом, јер нису разорили Београд, како су многи, попут америчког генерала *Шорта*, прижељкивали. Али, успели су да окупирају Космет и припреме га за дефинитивно отцепљење од матице Србије. Посебно поглавље, од кога се доброно зазире у 19 земаља које су „херојски” напале Србе, јесу *еколошке последице бомбардовања*. Ни еколоштери, ни јавност Запада (али ни наша), нису суштински ушли у тему бројних загађивања Србије. Онај истински шок доживеће се једнога дана када проговоре сви који су нам „сервирали” разна загађења, и који су тровали читав живи свет у Србији. Логични закључак произашао је из чињенице о којој се ни код нас не говори довољно: потпуно је неприродан пораст малигнитета код становништва у Србији од времена бомбардовања, и тешко да се он може тумачити једино укупно високостресном ситуацијом у којој као народ живимо годинама. Сетимо се само Вијетнама и тоталног уништења његове флоре, фауне, као и вишедценијског невидљивог плаћања цеха рату код Вијетнамаца, са енормним порастом конгениталних малформација, иреверзибилних оштећења код новорођених. Вијетнамски народ био је изложен нехуманим и недозвољеним хемијским средствима која и данас проузрокују тешке инвалидности.

У престижном немачком часопису „*Европска безбедност*,” објављен је и текст извесног немачког еколошког представника *Фишера* у седишту ЕУ у Бриселу. У есеју „*Косово и штете у људској средини*”, Фишер упозорава на обим еко -

306 По нашој класификацији савременог ратовања, осим класична три рода армије, НАТО је успешно лансирао и *четврти - медије*, као и *пети род - НВО*, не-владине организације, уз подршку истакнутих специмена интелектуалне класе у својој служби.

катастрофе, која доводи у опасност много шири географски појас од Србије. Он констатује да *„ЕУ нема никакав конкретни ефикасни план за санирање намерно проузроковане штете.“* Сазнајемо преко Фишера и за РЕЦ (Регионални центар у централној и источној Европи). Овај Центар, са седиштем у Будимпешти, израдио је за Европску Комисију извештај о конкретним последицама бомбардовања Србије. Њихова екипа боравила је, одмах по окончању рата, 10 дана на Косову и по Југославији. Како Фишер каже, *„вратили су се са терена ужаснути: земљиште, воде, ваздух достигли су степен загађења који онемогућују здраву пољопривреду и узгајање стоке за дужи временски период.“* Констатовали су да су избеглице у избегличким зонама по Косову, али и Македонији и у Албанији, изазвали и сами мини еколошке катастрофе, секући шуме да би дошли до огрева, или подигли колибе.³⁰⁷

Комисија ЕУ, РЕЦ, указује пре свега на милионе тона расуте нафте из срушених капацитета петрохемија у Новом Саду и Панчеву. Наводе и *„милион тона разних хлоро киселина, сто тона амонијака,“* који су отекли у Дунав и проширили загађење до Румуније и Бугарске. Мерења тих загађења просто су запрепастила чланове комисије РЕЦ. Фишер указује и на решеност Комисије ЕУ да се пре свега помогне у еколошкој обнови пре свега Косова. То ће бити тест за Европу, каже он, да одлуке из Амстердама које се тичу екологије, не буду само мртво слово на папиру. И Фишиеров закључак: *„Становништво ратних зона неће моћи да поново пронађе достојанствен живот ако се не поправи еколошка ситуација. Драматизовано одређивање једног шефа специјалне мисије за Косово неће само по себи бити довољно“.*

Међутим, ни једна комисија ЕУ, нити било која НВО формација, нити значајни еколошки покрет, нису у довољној мери до данас сигнализovali драматично загађивање Србије бомбама са осиромашеним уранијумом. Ми сада знамо да су војници Алијансе, највише Американци, Французи, Немци и Енглези, имали стриктна наређења и детаљне мапе који их опомињу да не залутају у зоне у којима је НАТО сипао товари ових недозвољених бомби. Многе су индикације да земљиште Косова за дуги период неће бити здрава средина и да ће мно-

307 Видети: *“Europäische Sicherheit”* no. 10\1999.,

ги малигнитети показати у наредним годинама праве димензије овог најподмуклијег вида ратовања.

Но, геостратегија и геополитика, као и војне анализе, су области у којима се хладно анализују промене и достигнућа војне операције и рата, и готово се не обраћа пажња на људске патње и губитке. Многи геостратези, војни и дипломатски аналитичари, тако већ месецима проучавају и билансирају операцију против Срба и предвиђају прве године XXI столећа на екс-југословенском простору.

Ради бољег спознавања непријатних перспектива које се јављају на обзору српског националног (и даље погибелно разједињеног) XXI века, начинили смо овај преглед доминантних мишљења из крила Западне Алијансе. Убеђени смо, као и увек, у корисност нашег суочавања са свим новим изазовима, ма како непријатни били. Тачно дијагностиковање и предвиђање тако је трагично недостајало Србима и протеклих година, као и у читавој историји. Вероватно да смо један од ретких народа који самоубилачки иде „грлом у јагоде“ увек када је потребна промишљеност, опрезност, лукавост и преданост очувању националне есенције у погибелним временима.

Гласови са Запада који данас расправљају о рату против Србије, ма колико дисонантни били, сагласни су у томе да су заправо они победници ове (у многоме новој врсти) ратне операције. Прва непријатна истина за нас је *тотални пораз на терминолошком плану*. Највећи шиптарски успех, онај дугорочни, у који су уложили деценије лобирања широм света и знатна финансијска средства, јесте успешна *лингвистичка герила*, коју су дуго водили против Србије. То је дефинитивно насилно углављивање у светску политичку терминологију појма *Косова*, уместо *Косово*. Заправо, *Косово и Метохија*, како једино исправно гласи именовање српске јужне покрајине.

Иза овог српског топонима, коме је у албанској варијанти измењено само последње слово (и који на албанском језику ништа шиптарски не значи, нема замену), стоји и именица *Косовар*, редукована у значењу само на Шиптаре Албанце. Елегантним потезом нестају Срби и из географије, књижевности, културе уопште, што је знатно погибелније за нас од историјски тренутне НАТО окупације. Но, Вашингтерна

мора да зна како ће српски народ запамтити све што је она учинила у самом географском срцу српског бића, нарочито атак на српски идентитет и територијални интегритет. Не знамо колико ће та окупација трајати, али се историјски гледано, неће ни мало пријатно завршити по „светског пајкана“, Сједињене државе, виновника мука српског народа на Југу.³⁰⁸

Свет је, перфидно жмурећи, допустио ову најопаснију диверзију српског националног бића, припремајући тако будуће енциклопедије, уџбенике географије, историје, који ће бити „културно очишћени“ од сваког присуства Срба. То ће свакако бити олакшано већ извршеним физичким уништењем многих манастира и цркава, најчвршћих доказа српске многовековне присутности на Космету. „Чишћење“ богомоља је само у првих годину дана НАТО окупације досегло размере које, за мене сумње нема, на обзорју већ показују тоталну деструкцију сваког српског културног трага.

Шиптари овај посао обављају са својственом упорношћу, истрајношћу и дисциплиновано, па не чуди њихов перверзни *културоцидни успех*. Њихова елита, која је све више школована на Западу, свесна је да је највећи успех, али историјски посматрано - „успех“, победа на плану топонима и језика. Албанци Шиптари, притом, ових година улажу велике напоре да потпуно очисте своју географску карту. Смишљају углавном новокомпоноване албанске топониме, бришући староставне српске, што је својеврсни културни криминални подухват, који ни мало не узбуђује ЕУ, а камо ли Вашингтерну.

Те дугорочне погубне стране овог рата мало ко евоцира и у српској политичкој класи. Корени овога сежу барем тридесет година у прошлост. У време док су Хрвати лобирали за НДХ, Словенци за независну Словенију, Шиптари за Велику Албанију, и сви други за сопствене нације, српски политичари су затирали у самој Србији сваку самосвест, у име Југославије. Никада у Србији протеклих деценија није било ни једног тима, ни једне индивидуе, која је предлагала, или упражњавала, лобирање за српску независну државу, за срп-

308 Током грађанског рата у БиХ, њујоршки недељник је, на својој насловној страни, назвао своју државу *Global Cop*, сликовито описујући њену улогу у савременом свету

ске националне интересе, или за потврђивање српског бића Космета. Нико никада свету није показивао да су наши ма-настири стари више од 600 година, а да Шиптари немају никакав историјски траг своје присутности на Космету старији од 150 година (мислимо на шиптарске, а не на турске џамије).

За то време, Шиптари су по бројним западним парла-ментима, по западним јавностима (пре свега у САД, Фран-цуској, Немачкој, Швајцарској, где су имали највеће разуме-вање), међу њиховим политичарима, упорно „доказивали” шиптарску суштаственост Космета. „Косовари” су тако по-бедили на пропагандном пољу, а Србе и после уласка НАТО трупа на КиМ докрајчују као псе, усамљене старице у опусте-лим кућама Шиптари закивају коцима о подове, или убијају незаштићене жене кад крену на Ускршњу или Божићну мо-литву у такође опустеле преостале цркве.³⁰⁹

Мада је ово шиптарска „победа” уз америчке невидљи-ве бомбардере, фактор време иде им у прилог, и све ће се то једнога дана „испеглати” и приредити за будућу бесловесну историју XXI века, на начин да све изгледа природно, пра-ведно и једино могуће. У томе ће им помагати издавачи ен-циклопедија, географских уџбеника и гео-карата. Простор Космета архитекте планете наменили су (бар за догледно време) - Шиптарима. Србе терају да се по ободу КиМ-а зани-мају шиптарским герилцима и тако своју пажњу одвраћају од Косовске Митровице и других преосталих српских мини-ен-клава.

Месецима после окупирања Срби нису више били на-рочити предмет медијске пажње планете. Просто су ишче-зли из вести. Ипак, геостратези и стратегијски аналитичари западних водећих *think tank* тимова интензивно су анализо-вали протекли рат против Србије. Додуше, претежно га кр-штавају – *Рат на Косову*, што је још један начин да се забашу-ре немилосрдни удари по цивилној инфраструктури читаве Србије. Када се каже - рат на Косову, онда у свести просечног западног читаоца и грађанина то ипак значи нешто ван Ср-бије, никако као саставни територијални део Србије. Рат на КиМ - у подразумева у медијски избомбардованој западној

309 Видети: документација *Политике* за 1998, 1999.

јавности “праведан и нужан хуманитарни интервенциони-зам” слободног света, суоченог са “суровим национал - комунистички оријентисаним Србима, уљезима на Косову”.

На примерима из елитних америчких, француских и немачких геостратегијских и политичких кругова можемо стећи слику резимеа рата против Срба. Мајкл Манделбаум, члан елитног америчког политичког консултативног тела, *Савета за спољне послове (CFR)*, објавио је у часописа „*Спољни послови*”, занимљиву анализу у темату “НАТО и Југославија”. Манделбаум овај рат сумира уверењем да су авиони НАТО обавили успешно своју мисију, јер су српску армију приморали да се повуче са Косова. Међутим, он признаје да су политичке последице интервенције дијаметрално супротне од почетног циља.

По Манделбауму, дошло је до недопустиве грешке у процени. То се види по стању на терену: „*Балкан је у ужасном стању, створени су опасни преседани, а односи са Русијом и Кином су погоршани.*“ По Манделбаумовим изворима, „*до бомбардовања је на Косову у грађанском рату било око 2.500 мртвих, а током 11 недеља бомбардовања погинуло је око 10.000 људи, док је 1.4 милиона расељено*”.³¹⁰

Амерички аналитичар констатује и „*разореност великог дела српске економске инфраструктуре, разореност Косова, и урушену стабилност земаља у региону.*“ На основу свега, Манделбаумова набрајања постављају и питање толико демонизованог Милошевићевог циља у том рату, тј. да ли је егзил Шиптара изазван Милошевићевом стратегијом, или су га провоцирали авиони НАТО, у садејству са УЧК. Манделбаум такође признаје важан детаљ, непосредни узрочник избијања рата. Када су Срби прихватили услове прекида рата Кумановским споразумом, добили су важне уступке у односу на тврде услове-ултиматуме из Рамбујеа.

Занимљиво је да баш ни један западни аналитичар овог рата, ни једном речи не помиње толико важан мали детаљ са почетка бомбардовања. Наиме, тешко се превидом може тумачити игнорисање чињенице да је Тачи 25. марта, путем саопштења на албанским радио и ТВ станицама, позвао Шип-

310 In: Michael Mandelbaum, NATO and Yugoslavia, *Foreign Affairs*, September - October 1999.

таре у безпоговорни егзил, што је за последицу имало готово моментално запањујуће дисциплиновано дизање стотина хиљада Шиптара и одласка ка Албанији и Македонији. Ову димензију свакако би вредело подробније анализовати, јер објашњење моћи оваквог позива Тачија, у име свешиптарског покрета, добрано би помогло да се схвати унутрашња масовна психологија овог народа и механизми успешног делања ка путу стварања сопствене државе на туђој земљи.

Манделбаум у свом есеју полемише и са тзв. „Клинтоновом доктрином”, која подразумева „хуманитарну интервенцију.” Да се подсетимо, овај интелектуални изум француских „Лекара без граница” и екипе око Бернара Кушнера и Бернара Анри-Левија с почетка Осамдесетих, Американци су брзо инкорпорисали у своју нову доктрину владања планетарним догађајима. Хуманитарци су пуштани као претходница, а НАТО снаге су упадале у финалу догађања, као неизбежни наоружани хуманитарни спас за земље пенетрирања. Тако се родило новокомпоновано право на одбрану општељудских вредности, људских права, уз примену силе и интервенисање у унутрашње послове суверених земаља. Манделбаум сматра да је оваква насилна интервенција супротна читавом међународном праву. И у домену повреде људских права Манделбаум увиђа двоструке аршине, када је у питању Европа, или када је у питању Африка.

Наспрам Манделбаума, само као занимљив детаљ треба поменути републиканског Бушовог противника у борби за председничку кандидатуру. Реч је о сенатору Џону МекКејну, некадашњем пилоту, заробљенику Вијетнамаца. Он је марта 1999. изразио своје одобравање напада на Србе, полетно узвикнувши: „Бомбардујмо, а после држимо палчеве”. Бостонски *US Strategic Institute*, у сарадњи са *Центром за међународне односе* Универзитета у Бостону издаје часопис „*Стратегијска ревија*“. Летњи број 1999. посвећен је тек окончалој операцији на Косову и америчкој војној сили. Главни уредник Бенџамин Шемер објавио је есеј „Сада када је НАТО добио свој први рат” у коме пита „*зашто је Милошевићу остављена потпуна слобода да терорише Косово*”?³¹¹

311 Видети: Benjamin Shemer, *Strategic Review*, summer 1999.

Шемер такође закључује да НАТО мора да ревидира своју војну стратегију, јер су снаге ангазоване стратегијом за коју се унапред знало да је погрешна. Реч је о томе да је сачињен споразум који се односио само на ваздушне снаге НАТО-а. Пословично надмено амерички Шемер је незадовољан и великим утицајем земаља које су током операције имале врло скромно конкретно војно учешће. Он такође критикује и Клинтоново одбијање да слуша савете шефова америчког здруженог генералштаба (JCS), цитирајући наводне Председника: „Ово није рат Пентагона, већ Беле куће.” За разлику од неких својих колега, Шемер не дефинише рат против Срба као „ваздушни рат”. „Бродови америчке морнарице лансирали су крстареће ракете на Србију, а авијација је обавила тек трећину укупних мисија. Не може се имати авијација у операцијама без асистенције морнарице,” каже Шемер.

У часопису „Стратегијска ревија”, Стивен Обин (Aubin) нам открива да су припреме НАТО за 78 дана ваздушне кампање трајале 11 месеци.³¹² Обин пише да су од почетка војни шефови НАТО инсистирали на „ограниченом карактеру операције која се мора водити опрезно и професионално, са минимумом неопходних снага за постизање циљева, како би се систематски дислоцирале, деградирале, девастирале и на крају разориле српске снаге, осим ако Милошевић не прихвати захтеве међународне заједнице”.³¹³

По Обину, Весли Кларк је муку мучио са истовременим примањем наређења од Клинтона и од Савета НАТО. Западни савезници, (читај: Клинтон и његов војно-политички тим) комбиновали су, по Обину, „теорију ескалације и теорију рата исцрпљивања, уз помоћ високе технологије, али без губитака (zero death)“.³¹⁴ Свих 19 земаља Алијансе лако је убеђено да ово и прихвати. Обин тврди да Савез није ни мислио на прави рат, нити га је припремао. Аутор пореди прве дане

312 Овај податак говори о крајњој подлости Вашингтерниног поимања дипломатије и међународних односа. С једне стране су змајавали Србе преговорима, слали емисаре у Београд, а истовремено се темељно припремали за напад на Србију. Да би се напала нека земља уз примену америчке доктрине, зване *American way of war*, заиста је потребно тих 11 месеци.

313 **Видети:** Stephen Aubin, *Strategic Review*, summer 1999.

314 Ibid.

кампање на Косову са „Пустињском лисицом” (Desert Fox), операцијом против Садама, из децембра 1998. Ископао је из војне статистике податак да су „*после 20 дана бомбардовања погодили само 103 циља, од чега 60 циљева ваздушне одбране и српских војних средстава*“.³¹⁵

Један од ваздухопловних команданата, *Дејвид Вилби*, порицао је у разговору са Обином нападе на касарне, и признао само нападе на штабове и средства трансмисије. Американци тврде да је *војна сила употребљена само у ограниченом виду, као подршка сталним војним иницијативама*. Речју, Американци су били далеко од стварних могућности гађања и разарања српских циљева, тј. да су крајње селективно гађали Србе.

Мало грађана Србије и данас зна како је НАТО у кукавичком нападу на српски народ претрпео највеће војничко понижење од свог оснивања. НАТО авиони су, од првог до последњег дана бомбардовања гађали и велики број макета српског наоружања. Та слика може да се пореди са немачким пилотима, који 1940. бесомучно „лупају“ по моделима енглеских авиона. Клинтон, Кларк и читава врхушка Вашингтерне, претходно већ осрамоћени обарањем бомбардера „невидљивог“, запањено су посматрали повлачење српских снага са Косова и Метохије убрзо после склапања Кумановског споразума. Срби су извукли готово комплетно наоружање захваљујући свом ратном лудству. На челу тог ингениозног тима у српској армији налазио се проф. др генерал Сениша Боровић. Убрзо ће он и многе његове колеге бити за ово понижавања НАТО снага „награђени“ превременим пензионисањем (sic!).

Обин такође процењује да је број полетања авиона, из извора Пентагона, „*за 78 дана бомбардовања, био између 32.400 и 37.200*. Поређења ради, *за 43 ратних дана у Заливу, било је 112.235 полетања*“,³¹⁶ чиме Обин српским аналитичарима јасно предочава да су изузетно добро прошли. Здрав разум налаже да се овај моменат прилично лако прихвати, подсећањем да је реч о војној сили чији је годишњи буџет (за остале земље света) фантастичних 260 милијарди дола-

315 Ibid

316 Ibid

ра. Обин сматра да је НАТО повећавао свој притисак од прве фазе, која је личила на „Пустињску лисицу,” све до 31. маја. Тога дана забележено је „778 полетања, од чега 338 бомбардерских“.³¹⁷

У овој анализи уочљиво је наглашавање да је НАТО чекао месец дана пре но што је напао југословенске мас-медије и политичке циљеве. Американци закључују „да је тиме Милошевићу дато време да опљачка Косово и успостави одбрамбене мере”.³¹⁸ Уз констатацију да је српска армија претрпела тек незнатна погађања, закључује се и да је „разорено 70% путних мостова, 50% железничких, и 100% рафинерија нафте”.³¹⁹

Амерички аналитичар закључује „да је систематска ерозија економске инфраструктуре натерала Милошевића да прихвати споразум који није значио и пораз.” Тако је српска армија напустила Косово са свим материјалом, а суверенитет Југославије над Косовом је очуван, „док су оптужени за ратне злочине остали на власти.” Једини позитивни резултат операције је, по Обину, да је „истовремено будућност и Косова и Милошевића неизвесна”. По виђењу Обина, које је врло често у стручним америчким круговима, операција „Allied Force” није у складу са доктрином америчког ваздухопловства.

НАТО се у односу на Србе одлучио првенствено за нападе на српску ваздушну одбрану, чиме је, сматра Обин, „пружена Милошевићу прилика да се консолидује и чак преузме иницијативу.” Американци иначе авијацијом увек паралелно нападају, што значи да симултано воде акције против копних непријатељских снага, и против система командовања и инфраструктура и тзв. центара равнотеже.

Можда једно од централних питања око којих се воде полемике и у Америци, и у Европи, јесте одлука НАТО да се не употребе копнене снаге. Многи пензионисани генерали оштро су због тога критиковали Клинтона и Здружени генералштаб (JCS) америчке војске, како кажу, непријатно се сећајући Вијетнамског рата.

317 Ibid

318 Ibid

319 Ibid

Уочљиво је у анализама пензионисаних генерала да је рат на Косову у потпуном нескладу са такозваном *доктрином Вајнбергер*. Некадашњи државни секретар за одбрану је почетком Осамдесетих трасирао нову америчку доктрину, чији су кључни елементи у употреби и у најновијој филозофији ратовања у Вашингтону. Наиме, реч је о такозваном *америчком начину ратовања (American way of war)*, који подразумева најпре намеру да се у сукоб иде само са стопроцентним гаранцијама победе, и јасним политичким циљевима. У том случају, Американци дуго припремају своју војску, па логистичке предприпреме обезбеђују да ће, када се једном уђе на војиште, непријатељ бити прегажен.

Када је НАТО кренуо на Србе, те доктринарне јасноће није било. Ови кругови данас тврде да се на Косову и са Србијом десило нешто налик на својевремену операцију америчких marinaца у Бејруту, када се дипломатија неспретно комбиновала са војном операцијом. Струја која напад на Србе сматра неуспехом (али, никако из хуманих разлога), крсти га војнички – *доктрином Клинтон*.

Коментар из наше перспективе може у овоме да буде једино: хвала Богу што је на нама примењена доктрина Клинтон, а не доктрина Вајнбергер. Амерички аналитичари попут Обина уочили су још неке „рупе” у НАТО пакту. Иако сматрају да је кампања против Срба (радије користе термин *кампања*, него *рат*) одлично обављена, уз минималне губитке, како нападача, тако и цивила код Срба, замера се што у врховној команди у Бриселу (*Saseur*), као и у Вашингтону, нема авијацијских генерала на важним позицијама одлучивања.

За НАТО се такође каже како је то првенствено политичка организација, па тиме и неподобна за функцију командовања у време рата. У пуном јеку рата, француски академик, Жак Бламон, стручњак за космичка истраживања, писао је о савременом виду моћи нација, о космичким средствима. Она су „*главни метод сакупљања, трансмисије и дистрибуције информација данас,*“ пише академик Бламон. Оно што се у савременом свету све чешће користи као појам, *информатичко ратовање (Information Warfare)* могуће је једино уз помоћ сателита. Сиromaшне земље су тако унапред елимини-

сане из саме могућности вођења савременог рата. Како каже Бламон, пре сукоба ова средства откривају цивилне и војне инфраструктуре. Како се криза развија, они постају привилеговани инструмент блиског управљања. Било је јасно, већ првих дана рата против Срба, да су силесије сателита који се крећу земљином орбитом, кључни елемент операција. Тако се у координисању агресије на Србе слегло чак 50 сателита, који су обављали шпијунске послове за НАТО ударе на Србију. Поред тога, ако је веровати Бламону (који у овој области апсолутно све зна), барем 15-20 космичких система коришћено је у припреми и извршењу напада.

У домену овог најсавршенијег дела припрема савремених сукоба, па и рата против Србије, сателити су непроцењива драгоценост. И ту се одмах суочава са чињеницом да су *Американци апсолутни дириженти коришћења сателита у западној војној доктрини*. Французи, Енглези и остали далеко заостају за америчким системима које су начичкали око Земље. Веома значајна америчка институција, *National Reconnaissance Office (NRO)* поседује сателите који по сваком времену прецизно виде противничку војску као на длану.

Ти такозвани *radars imagers* кадри су да пре удара сниме прецизно све детаље код противничке војске, а да после удара исто тако прецизно утврђују штету. Стручњаци кажу да је ово огромна тајна машина која храни обавештајним подацима тактику и стратегију НАТО, то јест доминантних Американаца.

Код Американаца је дошло до успостављања нове структуре тактичке шпијунаже, пре почетка рата са Србијом. Она подразумева скуп агенција америчких оружаних снага и конципирана је због убрзавања избора мета и преноса података оперативцима. За то се користе и метеоролошки сателити, као и телекомуникациони, који преузимају посао координисања свих снага нападача. „*Космичка шпијунажа постала је мултипликатор силе на три нивоа: стратегијском, тактичком и оперативном*”, каже Бламон, и то је рат против Србије врло добро показао. Немили закључак чланица Алијансе јесте и да су *Американци апсолутни владари у овом домену*. Готово боду очи сличност позиције чланица некадашњег Варшавског уговора према Русима и данашња позиција Францу-

за, Немаца, Енглеза и свих других чланица НАТО пакта према Американцима.

Бламон констатује ову немилу и понижавајућу позицију, која се очитовала током читавог рата против Срба: „Савезници се држе по страни од суштине, немају приступ подацима, не доносе крупне одлуке. Не-америчка обавештајна средства су безначајна. Једини сателит који ‘гледа’ Земљу и није амерички, је француски ‘Хелиос... Главни ефекат америчке војне космичке моћи је стварање несавладиве дистанце међу савезницима. Нико од савезника није био кадар да види читаво војиште, нити да има стратегијски избор циљева, нити процену удара”.

„Српски простор је током рата, тврди даље Жак Бламон, ‘покривало’ чак 6 сателита - *optic imagers*.“ Али, мора да се каже да и та најсавршенија технологија шпијунирања из ваздуха још увек не може стопроцентно да решава питање густих облака. Хвала Богу, ту препреку је Алијанса имала највећи број дана над Србијом и Косметом (у априлу и мају - 80% времена са облацима), што је прилично ометало операције из ваздуха. Но питање ових сателита забрињава данас све мале и средње земље које нису под америчким интервенционистичким кишобраном. Од сателита нема ефикасне одбране, мада су Срби успешно крили своје трупе испод земље, на начин да их ни сателити, када су бивали добро укупани, најчешће нису детектовали. Ово искуство свакако ће бити занимљиво многим армијама света, мада је логично да је ЈА користила искуства Срба из Босне, али и Вијетнамаца и Ирачана.

У септембру 1999. је у Паризу одржан скуп „Прве лекције из рата на Косову”, који су организовали Фондација за стратегијско истраживање (FRS), Одељење за међународне односе Универзитета Paris II, и војни часопис „*Defense Nationale*”. Уз учешће елитних стручњака за геостратегију и међународне односе, расправљало се о три главне теме: *Природа рата и појава нових актера, нових облика насиља; Војно-стратегијски аспекти ваздушне кампање; Правни аспекти рата.*

Србима често несклон филозоф Андре Гликсман, који себе неосновано види као наследника великог француског геостратегијског мислиоца овог столећа, Рејмона Арона, го-

ворио је на тему „*Косово: нови облик сукоба у постхладноратовљу*”. Гликсман увиђа „*ментално и материјално разорување*” западних генералштабова, које се одиграва после распада СССР-а. Он наводи генерала Поаријеа, који још 1994. дефинише ову „*кризу темеља*”. Гликсман такође констатује да Француска, по први пут у 200 година, нема одређеног непријатеља (ни Немачку, ни Источну Европу). Добро дијагностикује да ће „*будући сукоби пре бити вођени ван наших граница,*“ имајући на уму директно искуство са бомбардовањем Срба. Такође признаје да су „*Западњаци очигледно минимизовали способност одговора српског генералштаба и дивљаштво узвраћања на бомбардовање: више од половине косоварског (sic!) становништва депортовано тапи militari*”.

Гликсман, бивши антиратни активиста, маовац, трансформисан у најжешћег бранитеља *Нато хуманитарног неоколонијализма*, није пропустио прилику, на овом важном скупу, да изрази и перверзно жаљење што Западна алијанса није била много жешћа у разарању Србије: „*Наши лидери најавили су да ће се ствар средити кроз неколико дана; удари су били пет пута слабији него они који су инаугурисали кампању против Ирака. Да ли се мислило како је Милошевић пет пута блажи од Садама Хусеина?*”

Српску политику на Косову Гликсман види као пуку „*националистичку и расистичку (sic!) грозницу,*” убацујући тако пропагандни клише покрета за солидарност са Шиптарима у овако озбиљну стратегијску расправу. Једноставно, ни на овако високом нивоу није издржао да не изрази своју нетрпељивост према свему што је српско. Његов узор, Арон, свакако би му прилично замерио на оваквом понашању. Али, вреди наставити са цитирањем Гликсмана, јер је његово резонување типично за средњу генерацију стратегијских аналитичара Запада, оне у Европи која је безрезервно пристала уз „*american way of war*”. Он признаје да је „*на обема странама било потпуног потцењивања противника, заснованом на дубоком непознавању*”.

Гликсман даље каже: „*Рат на Косову изгледа као рат у коме се непријатељи укрштају а да се никад не додирну; то је 'хипермодерни' рат. У ствари, реч је о сусрету два метода*

рата, а не о два рата који прекривају један другог. Први је рат српског генералштаба на Косову, који се састоји у максималном коришћењу цивилних популација, на хиљаде начина: као таоце, покорне жртве, људског штита, као пројектила за дестабилизовање околних земаља. Тај метод свакако није нов, као што сведочи последња офанзива комунистичких Вијетнамаца: да би заузели Сајгон, пред собом су гурали милионе избеглица; наједном, јужновијетнамска војска није била особито мотивисана да пуца у гомилу. Да су Западнаци упали на Косово, они би се сударили са тим типом проблема. Замислите тенкове НАТО-а који интервенишу на Косову, и трупе српских милиција које гурају, уз милосрђе које их карактерише, косоварске жене и децу под тенкове НАТО - а: прегажене бебе, фотографије на насловној свих новина; за два дана, рат би се завршио...“

Јесте се унео у причу филозоф Гликсман, али треба схватити да овакве, нама просто невероватне пројекције, истински обитавају у главама људи који фигуришу као консултативне личности озбиљних тимова који одлучују о судбини народа широм планете. За аутора је ипак знатно едукативнији био Франсоа Жере, стратегијски аналитичар, који је говорио о „Игри без правила“. Жере најпре констатује намеру Беле куће да усред рата на Косову (мај-јуни) изложи планети доктрину Клинтон, својеврсну нову повељу међународног права. Ипак, у последњем часу, вероватно због можда не баш очекиваног исхода рата против Срба, Американци су одлучили да још није време за такав документ. Зато овај стручњак поставља питања око нових правила планетарне стратегијске игре, на основу којих вредности су засноване, какви би били њихови принципи, и да ли би имали универзалне вредности. Жере каже: „Суочен сам са проблемом поља ширења и географске валидности ових принципа. Ако верујем г. Тонију Блеру и извесном броју одговорних у америчком Стејт департменту, чак и извесном броју француских званичника, ови нови принципи су важећи за Европу. То значи да су ограничени на географско поље, што је противречно са самим принципом универзалности, за који се очекује да превлада у области етике. Проблем је, када се говори једино о Европи, далеко од тога да је једноставан, јер нико није кадар данас да каже где се тач-

но заустављају његове границе. Да ли се ови 'универзално – европски' принципи стварно заустављају у Брест-Литовску, на Бугу, на Кавказу, на границама Турске? Да ли оне мало заокрећу Курдистаном? Да ли се продужују до међа Персијског залива. Ова питања нису неофанзивна, јер баи знамо да је нови доктринални концепт НАТО значајно загазио на појам ЗОНЕ. На крају је усвојен појам 'евро-атлантске зоне и њене околине', и свако зна како ће бити могуће да се у овај термин стави готово свако географско ширење које затреба када дође моменат. То зависи од геополитичке визије која се има”.

Ето јасног, и готово опипљиво, циничног размишљања из самог средишта француске стратегијске мисли. Подсећа на деголовску школу, која је тако трагично осакаћена у Француској, и која је одавно тамо губитничка линија промишљања геостратегије. Жере је, у овом тону, поставио и питање односа према „старом поретку ствари”, тј. „је ли доведен у питање принцип територијалне суверености, легитимне одбране Државе унутар признатих граница као суверених и недодирљивих“. Ако је тако, закључује Жере, онда је та новост скопчана са ризицима које садржи.

Али, Жере показује и своју другу, атлантску страну размишљања, која је немилосрдна према Србима. Он критикује вођење тог рата пре свега „због откривања намере да се у војиште не убаце копнене трупе, што је лишавање елементарне предострожности да се барем резервише опција коришћења силе,” што би Србе додатно обесхрабрило.

„Нагомилана око СР Југославије, велика количина средстава истовремено ваздушних, поморских и копнених, која би омогућила барем да се кредибилно уздрма воља да се она и користе, дала је преговарачима у Рамбујеу маневарску маргину коју никада нису искористили. Другим речима, зашто су себи одсечене обе ноге, а хтело се да се хода”, каже Жере. Разматрајући даље разлике унутар Алијансе у поимању националних и виталних интереса, Жере констатује да „велика сила (САД) наставља да тако размишља о својим, а тражи да остали запостављају сопствене интересе.“

Генерал Алан Баер је говорио о „Стратегијским поукама операција НАТО на Косову”. Основно питање и за Баера, и за друге генерале савезница из НАТО пакта, јесте да ли се

рат против Србије (који они чешће крсте „конфликтом”) из реда револуције у војним пословима (стручно: RMA: Revolution in Military Affairs). Овај појам је у оптицају већ годинама, и да би се на питање одговорило, мора се дефинисати сам концепт, који чине четири битне одреднице: 1. Једна или више великих технолошких еволуција; 2. Успостављање, на основу претходне, нових система наоружања; 3. Концептуалне и операционалне иновације које одговарају развијању тих нових система наоружања; 4. Инхерентно прилагођавање структура командовања и система сила тим иновацијама, тим успостављањима, и тим технолошким еволуцијама.

По генералу Баеру, постоје *три технолошке области*, којима се прелази на револуционарни начин умећа ратовања: 1. Капацитет локализовања; 2. Капацитет идентификовања; 3. Капацитет прогањања. Ови појмови тичу се *„знатно већег броја противничких мета, у знатно ширем волумену, током повећаног протока времена и са већом ефикасношћу него у прошлости, све распоређујући и расподељујући информације које се односе на ове мете, брзином која је до тада непозната“*; сматра генерал Баер.

Наоко компликовани војни речник ипак краси јасноћа, и мало удубљивање у дефиницију свакако доноси и код лаика резултат - присетиће се сваки бомбардовани Србин и становник Србије неких од елемената којима су непријатељски генерали тежили, практично тестирајући војне новине ударом на нашу земљу. Баер уочава да је *„највећи квалитативни пробој у војном домену постигнут у новим способностима вишеструких циљева“*. Ако се на часак присетимо оног тако честог осећања сваког грађанина Србије, током бомбардовања 1999. - да смо били немоћне мете пред узнапредовалом технологијом разарања, онда ће речи генерала Барера заиста бити разумљивије. Овде је битна чињеница *да је време постало првенствени фактор будућих војишта*. КиМ, као полигон нових војних технологија, доказало је напредак у војном домену. Нападаци су, захваљујући узнапредовалим техникама симулација, толико коришћеним у њиховим узнапредовалим тренажним центрима последњих година, још од рата у Босни,

успевали у новим методима „да се снаге одведу и опреме знатно ефикасније и рентабилније него претходно”.

У домену планирања операција, рат на Космету је добар пример за маневар планирања, вођен знатно пре започињања операција. И Баер критикује мешање политичара у војне операције: „Планирање је имало за циљ долазак до резултата: посебно инвентарисање и третирање извесног броја циљева. Када се зна да су, свакога дана, политичке власти Савета Алијансе штиклирале, међу циљевима планирања, оне који су могли, или нису могли да буду третирани, разуме се да су одговорни војни вођи, који су 'радили' на овом маневру, имали мука да одговарајуће воде своју акцију”.

Овај моменат мешања политичара у војне послове, највећи део западних стручњака, као и генерал Баер, сматрају одлучујућом препреком за много ефикасније, (читај: много разорније) резултате бомбардовања. Ипак су, чини се на основу оваквих размишљања, постојала знатна неслагања лидера Алијансе у концепту кажњавања Срба, и нарочито интензитета разарања инфраструктуре (пример наводног Шираковог противљења рушењу београдских мостова).

Занимљив је и проблем коришћења такозваног *интелигентног оружја*, то јест *прецизно вођене муниције*, у рату против Србије. У рату у Заливу, коришћено је тек око 10% прецизних оружја, а 90% муниције је спадало у класичну муницију. Баер тврди да је за Србију удео прецизне муниције био знатно већи, а има и тврђења да је пропорција била управо обрнута на Заливски рат. Остаје, међутим, кључна квалитативна разлика између рата против Србије, и рата у Заливу. Против Ирачана је Запад применио класичну ваздушно-копнену операцију, чија је чисто ваздушна иницијална фаза имала за циљ припрему потоње копнене инвазије. То што је против Срба изузета баш копнена интервенција, по Баеру је капитална стратегијска грешка. Занимљив је и овај део Баеровог излагања: „То што је у тим условима, са битком и искључиво ваздушним ударима, председник Милошевић био, супротно свим проценама, доведен до капитулације, док је читав свет мислио крајем маја да ће он сачувати људска и војна средства за бројне месеце отпора, и да ће оштро 'казнити' НАТО када,

*volens volens, те снаге буду морале да интервенишу на Косову, остаје за мене дубока мистерија. Као и Збигњев Бжежински, ја бих привилеговао његово пето могуће објашњење, то јест – 'остављање' Срба од Русије*³²⁰ О тадашњој улози Руса, коју су многи у Србији оценили као нечасну, јер нису Србима доставили оружје које би било прилично одвраћајуће (попут антиракетних система С-300), може да помогне и детаљ који и Гликсман помиње у расправи о рату на Косову. Гликсман каже: „Зна се да 80 одсто руског становништва није било спремно да води рат са Западњацима. Али, у срцу су били са српском армијом”.

У делу расправе око такође популарног војног концепта о „нулта губицима” у операцијама (zero death), у рату против Срба она није, по Баеру, играла значајну улогу. Он сматра да су „цивилни губици код Срба били ограничени, а, с обзиром на број извршених удара, квантитет онога што сам непрестано себи одбијао да називам 'брљотинама', тотално занемарљив.” Ту Баер заправо говори о рогобатном термину „кола-тералних грешака”, избегавајући га, наравно. На самом крају свог излагања, он каже: „Што се тиче противничких српских снага, не располажем заиста подацима који ми омогућују да их проценим, али је за уочавање да су током свог повлачења са Косова, мени изгледали као да нису били дубоко погођени”.

Доминик Давид, један од најзначајнијих стручњака Француског Института за међународне односе (IFRI), предаје као професор на војној академији Сан Сир-Коекидан. На скупу је говорио о „Истинским и лажним стратегијским лекцијама рата на Косову.” Давидов први закључак је „да није било капитулације српске армије, ни српске државе”. Рат на Косову Давид види као сцену „новог начина коришћења високо усавршених средстава у области обавештајне службе, третирања информација и прецизно вођених оружја”. Професор елитне војне академије помиње и нама толико неугодних и штетних оружја које он назива „одсјајем барокних оружја, о чему се мање говорило на Западу: графитне бомбе на електричне централе”. Али, коришћени су и други видови: „информатичко оружје против Милошевићевих рачуна, или рат против рачунара српске противваздушне одбране”.

320 Видети: текст Збигњева Бжежинског „Косово, историја промашене војне вештине”, у париском дневнику Le Monde, 14.10.1999.

Иако је степен коришћења ових оружја још увек под ознаком војне тајне, Давид констатује да су „*по први пут у историји ова усавршена средства коришћена систематски.*“ Професор Давид такође износи тврдњу „*да се само три НАТО авиона нису вратили у базе, и да су губици били знатно већи против Садама.*“ Он анализује и *неефикасност ваздушних удара на почетку удара.* Мало су погађали српске снаге на Косову, између 5% и 20%. После више месеци бомбардовања, то је врло мало, „*чак и ако су лишила Србе могућности да воде рат против Западнака, што несумњиво никада није била њихова намера*“, признаје Давид.

Као наравоученије из рата против Срба, Давид износи: „*Постојала би тако данас, између рата и мира, интервенција, која би могла да буде рационална, чиста, ограничена, располагала би политичком логиком, специфичном техничком логиком. Тако бисмо ушли у нови век изумевши нов начин коришћења наше силе: ову интервенцију, ни рат ни мир, морални маневар који бисмо могли да тежимо да верујемо у њега без много физичких последица.*” То што овакав закључак изводи професор војне академије једног од битних нападача на Србију, само потврђује моје уверење како је протекли рат за њихове политичко-војне елите био тек експериментисање нових видова рата и интервенције. Никоме, наравно, не пада на памет да се каје због бомбардовања Срба, или да жали због невиних цивилних жртава. Они једино размишљају у категоријама корисности нових оружја, нових стратегија.

„*Француска је суперсила,*” галски кочоперно, а тако самозаваравајуће, изјавио је француски премијер Лионел Жоспен, 22. октобра 1999. године, на *Институту за високе студије националне одбране. Трусту* војних и стратегијских мозгова Француске Жоспен је говорио о „*изузетној години за наше оружане снаге, ангазоване на Косову у ратним операцијама у служби права (sic!)*”.³²¹

Премијер је најпре говорио о чиниоцима еволуције планете, помињући три фундаментална узрока: 1. *Турбуленцију међународне реалности у рекомпоновању;* 2. *Економску*

321 У: Allocution de M. Lionel Jospin, Premier ministre, le 22 septembre 2000., lors de l'ouverture de la session annuelle de l'Institut des hautes études de défense nationale (IHEDN). **Видети:** *Défense Nationale*, N° 625 Novembre 2000.

мондијализацију; 3. *Растући утицај планетарних система комуникација.*

Констатујући у првом делу говора „глобалну стратегијску равнотежу САД, Русије, Европе и Кине, и дифузију силе између више политичких, економских и војних полова, која ће несумњиво карактерисати почетак наредног столећа, „Жоспен је говорио и о интервенцији на Косову. Рат против Срба правдао је вољом међународне заједнице да се делује и неопходношћу хуманитарне ингеренције. Оправдање налази у више резолуција Савета безбедности, заснованих на Глави VII Повеље УН, а које је Београд наводно упорно кршио, тврди Жоспен. За Жоспена, дакле за француску државу, рат против Срба је „маркантни догађај, и дипломатски и војно.“

Међу поукама „сукоба на Косову“ Жоспен најпре помиње „да је Француска држала своје место у политичком вођењу операција... не губећи истовремено политичку контролу употребе наших снага“. И Жоспен тврди да њихов циљ није било уништење српске стране, већ „задобијање тачке политичког прекида и капитулације г. Милошевића, како би се постигло повлачење српских снага, повратак избеглица и улазак на Косово једне снаге одржавања мира... Ваздушна армија показала се као ефикасни војни начин у служби политичког управљања једном кризом”.³²²

Француски Премијер такође наглашава значајну еволуцију француских војних могућности у односу на њихов заливски ангажман, осам година раније, пре свега у домену обавештајног рада, прецизних удара и дању и ноћу, као и у компетенцији француских војника у оквиру међусавезничких структура. Значајну поуку Француза у овом рату Жоспен овако изражава: „Ваздушне операције на Косову показују колико је одлучујућа способност овладавања простором противника, са свим могућностима оружане силе под уском политичком контролом”.

Уочљива је и свест Француза о квантитативном, али и квалитативном, јазу између Американаца и осталих савезника, Европљана пре свих. „Осим броја борбених авиона које су и једни и други ангажовали, несклад између капацитета ко-

322 Ibid.

мандовања сакупљања анализа и интегрисања информације у реалном времену, увећао је последице технолошког напредовања САД. Та ситуација им је омогућила да играју одлучујућу улогу у областима попут овладавања информацијом и електронске околине, процене удара, коришћења крстарелих ракета. За неку опрему, Француска управо смањује јаз, посебно у програмираној испоруци ракета *Scalp* и *Apache*”.

Што се француске војне будућности тиче, а поучен бомбардовањем Срба по Космету (упорно избегавајући да констатује у свом говору шта су све чинили са цивилном инфраструктуром по Србији), Жоспен набраја задатке: „Ми морамо да ојачамо могућности командовања и контроле операција... У будућности, што се тиче радио- хватања, посебан напор требало би посветити способностима по сваком времену, било да је реч о космичком и ваздушном посматрању, или о навигацији сателитима. Технолошко инвестирање могло би да се нагласи дроновима, средствима за офанзивно ометање и избацавање из функције противваздушне одбране; оно би се могло наставити са невидљивошћу аеролетилица. За информативне системе и командовање, морао би се учинити напор у овладавању информацијом у реалном времену.”³²³

У својству шефа Асоцијације Клаузевиц, немачки генерал Клаус Науман је у престижном часопису „Европска безбедност“ објавио есеј „Поуке из ангажмана на Косову.” Познати генерал, који и сам у свођењу биланса рата против Срба признаје и личну одговорност за бројне грешке операције, залаже се за хитне исправке планирања операција за будућност.³²⁴ Као члан НАТО делегације која је 18. јануара 1999. стигла у Београд (а предводио ју је Весли Кларк), Науман препричава састанак са Милошевићем. То је заправо последњи сусрет са председником Милошевићем, током кога НАТО генерали сазнају о његовој одлуци „да војно у пролеће реши проблем Косова, иако смо га обојица упозоравали.” Атлантски савез је одмах обавештен о Милошевићевој одлуци, али у потоњим преговорима „Србија се задовољила да баца прах

323 Allocution de M. Lionel Jospin, Premier ministre, le 22 septembre 2000., lors de l'ouverture de la session annuelle de l'Institut des hautes études de défense nationale (IHEDN). Видети: *Défense Nationale*, N° 625 Novembre 2000.

324 Видети: Claus Nauman „*Europäische Sicherheit*”, 1999.

у очи. За НАТО, као и за ЕУ, *нераговање би се окончало непоправљивим губитком кредибилности*”³²⁵

И генерал Науман нам открива да су „*припреме НАТО пакта за обрачун са Србима почеле још јуна 1998.*“ По првобитном плану, наметање мира укључивало је и копнену акцију, уз борбе, ако буде потребно. Тим планом, војни планери упозоравају врх НАТО пакта на ограничења операције која би била само ваздушна. План који Науман оцењује као „*војно остварив*”, одбациће током лета 1998. Савет НАТО-а, јер се чланице нису споразумеле око квоте у обезбеђивању 100.000 војника неопходних за операцију упада на Космет после бомбардовања. Овај моменат неслоге чланица Савеза био је, по овом аутору, кључни је у коначном скромном успеху операције против Србије. И Науман, као и многи други генерали Савеза, тачно оцењује разлог суштинског неуспеха НАТО пакта, иако су натерали Милошевића на споразум о повлачењу.

Тај занимљиви сведок открива нам још један, али ранији, сусрет са Милошевићем, октобра 1998. у Београду. Кларк и Науман проводе чак 16 сати у преговорима са председником Милошевићем. Науман каже да је Милошевић пристао на уступке и стварно повукао део својих ефектива, као и да је прихватио присуство посматрача. Међутим, недопустиви потези УЧК (које Науман еуфемистички назива *изазивањима*) чине да Милошевић промени мишљење. Науман види Милошевића као победника у три претходна рата, који игра на неодлучност Савезника, као и на вету Москве, и коме се „*допушта да оконча етничко чишћење без ризика од још једног рата са НАТО пактом, за који зна да не би био кадар да га добије*”³²⁶

Науман овај потез Милошевића сматра великом грешком, али тумачи и тврдоглавошћу проистеклом из убеђености да ће неколико дана сукоба довести до комешања у окриљу Савеза, па и до распада. Немачки генерал тврди да је до тога могло чак и да дође, да није било шока које су слике албанских избеглица проузроковале код светског јавног мњења. Пензионисани Науман сумира операцију као политички успешну. У војном делу, обзиром на грешку лишавања

325 Ibid.

326 Ibid.

од копнене интервенције, он види „одличне резултате у дејству против - ваздушне одбране Срба и прекида веза Косова и Србије, добре у ударима на системе командовања и слабе у ударима на раштркане и камуфлиране српске снаге.” Али, то није било довољно у првој фази напада да Срби прихвате стационирање мировних снага, па су бомбардовања захватила читаву Србију и њену инфраструктуру. Занимљиво је и Науманово запажање из домена информације. „Срби су,“ по њему, „увек имали 9 сати предности у пропагандном смислу, јер је НАТО губио време обавештавањем савезничких влада“.³²⁷

Констанс Стелценмилер, у есеју о Бундесверу, објављеном у листу „Ди Цајт“ уочава нужност промене коришћења блиндираних формација на основу искуства са Србима. „Слава Бундесверу, али тешке блиндиране формације припадају сада прошлости. И ако би требало притећи у помоћ савезницима, интервенција би захтевала пре мобилне, окретне јединице, које могу да се брзо премештају, прилично налик онима ангажованим данас на Балкану”.³²⁸

Исто тако, пошто је паралисање непријатељске команде данас могуће уз помоћ компјутерских вируса који се убацују у банке података непријатеља, очито је да су у Бриселу и Вашингтону од Срба у том смислу имали много више проблема но што се то још увек признаје. Зато Науман предлаже за будућност „специјалне снаге командовања” у окриљу штаба НАТО снага, које би се бавиле борбом против компјутерских вируса, као и правовременим пласирањем НАТО пропаганде и информација.

Науман окончава есеј својом жељом и прогнозом вида решавања будућих конфликта, на основу рата против Срба: „Надам се, у сваком случају, да Косово обележава крај епохе у којој је рат био прихваћен у Европи као средство политике, и да ће се отворити период сарадње у којој ће улога националних држава у спољној политици и безбедности прогресивно прећи у други план. У том случају, ма колико био дуг пут који треба прећи, моћи ће да се каже како је све добро што се добро сврши”.³²⁹

327 Ibid.

328 У: Constance Stelzenmuler, *DieZeit*, no. 39,1999.

329 Ibid.

Рецимо и да после рата против Срба НАТО дуго још ни-су објавили укупне трошкове, како су то обичавали у претходним интервенцијама, попут Заливског рата. Не зна се тачно колико је финансијско учешће чланица Савеза, док су Срби проценили укупне губитке у инфраструктури на око 100 милијарди долара. Међутим, та штета није доказана до данас, мада Срби нису ни пуно претерали, по многим проценама.³³⁰

VI. 2 Осиромашени уранијум против осиромашених Срба: „деветнаест на једнога“

О хиљадама жртава 78 дана бомбардовања 1999. у Србији сваке године медији подсећају јавност на ту кукавичку ваздушну операцију „осиромашеним уранијумом против осиромашених Срба“. Срби ово никада неће заборавити, нити опростити Вашингтерни. „Политика“ је 2013. Изузетно квалитетно то учинила својим језгровитим досијеом „Деветнаест на једнога“. Међутим, прве „порције“ уранијумских борби за Србе бачене су над Републиком Српском, током грађанског рата у БиХ. Наравно, ниједну бомбу нису НАТО авиони бацили на Муслимане и Хрвате, ту „част“ имали су искључиво Срби. Најжешће искуство било је намењено просторима Добоја и Озрена, која је 1995. интензивно бомбардовала авијација НАТО. *„Мете бомбардера Алијансе од 30. августа до 5. септембра 1995. године били су војни објекти на Усори, складиште муниције на Барама, оба приградска насеља једва два километра удаљена од центра Добоја. Срушени су до темеља и репетитор Радио Добоја, релејни систем на Беџњу, ТВ репетитор 'Краљица' на Озрену и разрушено складиште ВРС у Поточанима на истој планини“.*³³¹

УН су такође утврдиле чак 200 пута већу концентрацију контаминираних прашине опасна по здравље у касарни у Хан

330 Што се тиче Вашингтерних трошкова, ево мале илустрације цене напа-дачке технологије: Једна америчка крстарећа ракета, које су на Србију обила-лато лансирани са бродова у Јадрану, стаје 1 милион \$. Један авион Ф-11 стаје 45 милиона \$, хеликоптер „Апач“ 15 милиона \$, док један бомбардер „Б 111“ („невидљиви“) стаје читаве 2 милијарде \$.

331 **Видети:** Љ. Ђурић, „РС: Уранијум убија одложено,“ *Политика*, 01. септембар 2013.

Пијеску.³³² Тим Уједињених нација за очување животне средине је 2002. године „утврдио концентрацију урана, на неким подручјима знатно већа од дозвољене. Опсежна истраживања, која су обавили лекари Одељења ОРЛ Опште болнице Добој, установила су да су обољења од карцинома коже лица и врата повећана за два и по пута у односу на предратни период. На Одељењу урологије последњих година такође је 50 одсто болесника са малигним обољењима, што опет указује на могућност одложеног деловања појачане радијације“.³³³

Треба критиковати и владу РС због тога што је била за све ове године, индолентна, баш као и Влада Србије, што узрочна веза бомбардовања НАТО авијације и повећане смртности пацијената и оболевања од малигних болести, није оштро представљена УН и НАТО. Гранате са осиромашеним уранијумом избациване су на српске борце, али и цивиле у БиХ, од краја августа до 6. септембра 1995. године из авиона «А-10», намењених за подршку муџахединима и Изетбеговићевој војсци, који су кренули у том периоду на српске снаге на Озрену.³³⁴

У епизоду бомбардовања Србије 1999. ушао је податак да је прва крстарећа ракета “Томахавк” погодила циљ у Батајници, 4. марта 1999. године у 20.45 сати, и то време представља официјелни почетак агресије НАТО-а на СР Југосла-

332 Највероватнији разлог за ударе по касарни Хан Пијесак јесу подземне анти - нуклеарне инсталације бивше ЈНА, тј. једног од потенцијалних скровишта за Тита и врх државе у случају напада Варшавског, или НАТО пакта.

333 **Видети:** Љ. Ђурић, „РС: Уранијум убија одложено,“ *Политика*, 01. септембар 2013. Исти аутор додаје: „Најизраженије на сарајевском подручју, које је било под контролом српских снага и у више наврата последње године рата у БиХ било је мета напада авиона Алијансе. Стручњаци УН оценили су да постоји велики ризик по здравље људи и у непосредној близини бомбардованих циљева у Добоју. Вођа тима УН Пека Хависто тада је нагласио да је концентрација контаминираних прашина уранијума опасна по здравље. Стручњаци за заштиту животне средине УН контролисали су и касарне у Лукавици, на Корану и Хаџићима, Јахорински поток на Палама, резервоар воде и уништено складиште муниције у Калиновику, мост преко реке Дрине у Фочи и бившу касарну у Устиколини. Резултати су такође били алармантни, посебно када је у питању локација бившег Техничко-ремонтног завод у Хаџићима. Мерења на остацима граната у околини показала су да је радиоактивно зрачење и две хиљаде пута веће од нормалног“.

334 НАТО је много касније потврдио да је на укупно 17 локација испалено 10.800 граната. Од тога више од две хиљаде односи се на циљеве у Хан Пијеску и Хаџићима, а те гранате садржале су и до 300 грама осиромашеног уранијума - извештај је о резултатима истраживања Тима стручњака Уједињених нација за заштиту животне средине. **Видети:** Ibid.

вију.³³⁵ „Без одлуке Савета безбедности Уједињених нација, кршењем Повеље УН и темељних начела међународног права, снаге 19 земаља, чланица НАТО-а, започеле су ваздушну кампању уништавања циљева у СР Југославији, пре свега у Србији и на Косову и Метохији. Рат је потрајао пуних 78 дана, до 10. јуна 1999, мада су планери НАТО-а оптимистички тврдили да ће отпор СР Југославије трајати тек десетак дана.“³³⁶ Како пише Слободан Кљакић у „Политикиној“ Теми недеље: „Прва операција НАТО-а, у оквиру његове нове, офанзивне стратегије, непланирано је потрајала знатно дуже, а бројне тешкоће у том рату који је требало брзо да буде окончан захваљујући хируршкој прецизности и несравњивој надмоћи агресора, учиниле су да за неколико недеља буде умерено обележавање 50-годишњице постојања овог војног савеза. Припреме за агресију трајале су дуго, а могућности НАТО-а испитане су претходно у бомбардовању положаја Војске Републике Српске, током рата у Босни и Херцеговини.“³³⁷

Крајем 1998. у немачкој штампи је објављен податак да су НАТО планови за напад на СР Југославију били дефинисани у лето те године. „У планирању напада НАТО-а предвиђено је више стотина војних циљева у Србији и на Косову. Из дугачке листе циљева изабрани су за случај потребе и приоритетни циљеви, у које су убрајани уређаји за противваздушну одбрану, командна места, репетитори и складишта оружја, муниције и горива, у зависности од конкретне војне налоге и актуелне војне ситуације. Савезници су направили и планове за заузимање Косова и за копнени улазак у Србију, планиране су и трупе које би се морале пребацити из Америке за Европу“, писала је неколико месеци пре почетка рата Лотра Рил.³³⁸

Слободан Кљакић подсећа како за почетак агресије није добијен мандат УН. „Стратези НАТО-а су заобилажењем одредби Повеље УН цинично, елементарно силеџијски про-

335 **Видети:** Слободан Кљакић, *Политика*, електронско издање, 04. 03. 2013. Читалац Јелена додаје занимљив детаљ: 08/04/2013. „Око 20 часова 24. марта 1999., било је детонација у Новом Саду, пре наведене Батајнице и 20:45. Била сам тад у Новом Саду и нажалост још увек се добро сећам“.

336 **Видети:** Сл. Кљакић и др. „Годишњица НАТО бомбардовања, Деветнаест на једнога“, *Политика*, 24. 03. 2013.

337 Ibid.

338 Ibid.

ширили значење Члана 51 Повеље УН, који каже да је 'насиље легитимно, али искључиво у складу с правима народа', односно да је у случају употребе насиља 'једини изузетак право на самоодбрану', док је 'свако друго војно ангажовање освајачки рат' ³³⁹.

Војно-политички коментатор „Политике“ Мирослав Лазански, анализовао је копнену инвазију Србије, названу „Браво-минус“, коју је Бела кућа популарно назвала по генералу Веслију Кларку, човеку од поверења ратног злочинца Клинтона, егзекутору бомбардовања и команданту НАТО-а - „Венсов план“ (очита алузија на познатији „Венсов план за БиХ 1991. - прим. а.) Лазански пише: „У планираној копненој инвазији СР Југославије, према плану „Браво-минус“, или како су га у Белој кући звали „Венсов план“, по генералу Веслију Кларку, врховном команданту НАТО-а, требало је да учествује око 175.000 америчких и британских војника“ ³⁴⁰. План је наишао на очекивани скептицизам, попут оног који је изражавао начелник Здруженог генералштаба, генерал Хенри Шелтон, као и секретар за одбрану Виљем Коен. Клинтон тим за националну безбедност и британски премијер Тони Блер, Италијани, Немци и Французи били су за бомбардовање.

Лазански, зналачки, широком јавном мњењу дочарава и планирану Вашингтернину варијанту ове агресије која се није одиграла (и по овом аутору бољу за Србију) - пет опција овог плана: „Слање више хиљада војника хеликоптерским десантима у средиште Косова, чиме би покушали да раздвоје југословенске снаге, затим улазак јединица НАТО-а из Македоније у Прешевску долину, па онда на Косово.“ ³⁴¹ Копнени удар

339 Ibid.

340 У овом *post festum* промишљању, аутор је ипак склон ставу да је за Србију знатно погоднија војна опција била копнена интервенција НАТО-а. Првенствено због тога што бомбардовање осиромашеним уранијумом не може, по грозоморној штети по становнике Србије, ни са чим да се мери. Српски народ ће деценијама осећати страшне последице бомбардовања обезбужене Вашингтерне, која је сејала хиљаде тона осиромашеног уранијума, загађујући дугорочно флору и фауну Србије, као и бројне становнике, који ће од овог рата умирати још задуго у будућности.

341 Велики српски географ и геополитолог, Милован Радовановић, говорио је о значају Прешевске долине за Србију: „Познато је у европској политичкој и културној историји и политичкој географији да су одређени региони, стратегијски правци и коридори, пролази, превоји, повије и доминантне тачке контролног, забрањивајућег, или олакшавајућег проходног и кореспондентног

из Македоније био би велики политички проблем за Скопље, Македонија је јавно саопштила да неће дозволити употребу своје копнене територије. Трећа опција била је пролаз код Качаника кроз клисуру, односно да се оклопним трупима крене кроз планински пролаз такође из правца Македоније, што је била за нападача врло тешка варијанта јер је све било мињано. Четврта опција био је напад из Албаније, због тога је америчка инжењерија почела да гради и поправља путеве према Косову. Заправо, један правац копненог наступања НАТО-а требало је да буде од Скадра ка Призрену, уз реку Дрим, долину Барде до граничног прелаза Врбница. На том путу би-

положаја, имали значајну улогу за процесе формирања националних држава, њихове међусобне етничке, економске и културне везе, за вековне миграције становништва и сеобе читавих народа. Нарочито за ратне операције нападачког, или одбрамбеног карактера, као и за конципирање геополитичких и геостратегијских модела и доктрина и њихову практичку реализацију...“Прешевско - кумановска удолина била је на правцу војног похода краља Стефана Дечанског 1330, на Велбужду (Ћустендил), где је извојевана значајна победа над бугарском војском, после које је Србија загосподарила нишком и знатним делом вардарске области. Кроз исту усолину је - долазећи преко Ћустендила и Кратова, прошао турски султан Мурат 1389. године, упутивши се у бој на Косову. Истим правцем је наступала и турска ордија под Мехмедом Освајачем која је, продревши од Кратова у прешевско- кумановску удолину, прешла преко Карадага попречним путевима, користећи кончуљски теснац Биначке Мораве, да би затим, у области Горње Мораве на косовској страни освојила знаменити рударски град Ново Брдо 1. јуна 1455. Истом маришутом је 1463. године Мехмед Освајач кренуо у поход на Босну... Прешевско - кумановска област са Желизовом и кривоаланачким крајем била је средиште народног устанка против Турака, под војводом Карпошем. Код Куманова је 23. и 24. октобра 1912. српска војска нанела први одлучујући пораз турској вардарској армији у Првом балканском рату. Најзад, прешевско - кумановска удолина се својим јужним делом у Априлском рату 1941. године нашла на једном од главних стратeгијских правца у наступању немачке армије из Бугарске, преко Криве Паланке и Страцина, ка Куманову и Скопљу...Од 2000. године, Прешевска долина - заправо широко пољско развође на потезу од Бујановца па до државне границе између Републике Србије, односно СР Југославије и Републике Македоније, у средишти је пажње наше и европске политичке јавности и различитих операцијских сценарија наспрамно распоређених формација Војске и полиције СР Југославије, оружаних одреда албанских терориста који су преко административне - а фактички фланкиране војно-политичке границе између Косова и моравског рога јужне Србије- продрли у безбедносну (тампон) зону успостављену Војно техничким споразумом почетком јуна 1999, затим војних снага КФОР-а на косовској, тачније горњоморавској страни покрајине, дуж планинског обода прешевског Карадага, формација НАТО у Македонији, као и македонске војске и полиције. Прешевска долина као органска саставница Моравско вардарске железничке и друмске магистрале, постала је тако најнеураличнија европска геостратегијска тачка која директно угрожава комуникацију између Србије и Македоније, као и најкраћу транзитну копнену везу средње и остале Европе са Егејским морем и источним Средоземљем.“Цитирано у: Зоран Петровић Пироћанац, Мали појмовник геополитике. Субјективнимултидисциплинарни глосар неопходан свакоме ко промишља свет Трећег миленијума, „Југоисток“, Београд, 2004.

ла су два моста, оба је наша војска спремила за рушење. Југоисточно је долина Пагаруша. Други правац требало је да води од Кукса у Албанији преко Лика и Фијерзе брдовитим и планинским тереном уз границу све до места Зуб. Та два пута била су једини правци за копнену инвазију НАТО-а из правца Албаније према Косову. Али, за било који копнени удар противник је морао да претходно контролише управо долину Пагарушу, јер оба пута иду њеним ободом, она је паралелна с границом, неких 14 км унутар југословенске територије. У долини Пагаруше биле су укопане и добро маскиране наша 549. моторизована бригада и 52. артиљеријско-ракетни пук ПВО. И пре него би копнене снаге НАТО-а стигле до те долине два моста била би срушена.

Пети сценарио је предвиђао да се инвазиона војска прво прикупи у Мађарској и да се онда са севера покуша улазак у Србију уз истовремене нападе и с југа. И све то уз истовремено бомбардовање Србије из ваздуха. Ради спречавања хуманитарне катастрофе на Косову? Коначни циљ је био да у року од 90 дана НАТО војници дођу на терен и поразе Србе и Југославију до краја октобра. Удар из правца Мађарске дуж река Дунава и Тисе била је радикална верзија плана 'Браво - минус, али је НАТО знао да је подручје између Дунава и Тисе било минирано и поседнуто нашим јаким мешовитим противоклопним снагама. Управо на том правцу је и бивша ЈНА увежбавала одбрану од напада снага Варшавског уговора из правца Балатона. Модел успешне одбране од технички надмоћнијег противника. Београд је у Војводини за одбрану поставио пет дивизија, док би за одсудну одбрану могао да привуче још две дивизије, као и још једну из стратешке резерве Врховне команде. НАТО је на том делу фронта планирао да развије у првом ешалону четири дивизије, док би две дивизије оставио у Македонији и Албанији за случај југословенског контраудара. Иначе, Војска Југославије је управо због кружне одбране државе главнину својих снага и стратешку резерву држала јужно од Београда, западно од реке Мораве, северно од Космета, источно од Црне Горе, око Крагујевца и Краљева... За НАТО је био проблем што концентрација њихових великих војних ефектива није била могућа не до октобра месеца, већ ни до краја децембра, а онда би се све то морало да се одложи до пролећа јер терен уз југословенско-албанску границу

није проходан зими. Зимско време знатно би отежало и употребу авијације НАТО-а. За инвазију Југославије радикалног карактера по плану „Браво-минус” било је потребно најмање 12 тешких НАТО дивизија с пуном логистиком. А већ се скоро закорачило у лето. Јер, да би се немачки Бундесвер припремио за копнени напад на нашу земљу из правца Мађарске била су потребна четири месеца, за САД и Велику Британију тај период припрема износи шест месеци. Проблеми географије, логистике и времена нису ишли у прилог „Венсовом плану”, али све то као да нико није знао, или није смео, или није хтео да каже Слободану Милошевићу. Да ли бисмо ми, ипак, у Србији све то и издржали?³⁴²

„Политика“ је у свом досијеу подсетила и на статистику бомбардовања Србије, од које ће се земља још дуго опорављати. „У здруженој акцији НАТО-а учешће је узело 19 чланица овог савеза, земаља које су тада имале друштвени бруто производ од 3,3 хиљаде милијарди долара, а њихових 743,8 милиона становника живело је на 22,3 милиона квадратних километара. Савезна Република Југославија имала је друштвени бруто производ од 3,8 милијарди долара, 11,5 милиона становника и површину од 102.000 квадратних километара. Деветнаест на једнога, наравно да се и то може (однос бруто друштвеног производа 860,3:1; становништва 67,3:1; површине 228,7:1). Број жртава, војних и цивилних, које је СР Југославија имала у овом неравноправном рату, до данас није тачно установљен и питање је да ли ће се то икада догодити. Процене су различите, говоре да је током агресије животе изгубило између 2,5 и 3,5 хиљаде људи, мада има и оних који говоре о могућих 10.000 жртава. За протеклих 14 година нису установљене ни размере материјалне штете, тако да се процене крећу од 30, најчешће око 100 милијарди долара. Има и оних који кажу да штета износи 130 милијарди долара.”³⁴³

За аутора је, усред ове грозоморне статистике екстремне обезбјеђености команданата НАТО-а и водећих политичара који су дозволили овакво кукавичко и криминално во-

342 Видети: Мирослав Лазански, „Зашто је Милошевић попустио“, *Политика*, 24. март 2013.

343 Видети: Сл. Кљакић и др., „Годишњица НАТО бомбардовања, Деветнаест на једнога“, *Политика*, 24.03. 2013.

јевање против Срба 1999., кључно питање: зашто је НАТО систематски користио недозвољено ново оружје за масовно уништавање - бомбе са осиромашеним уранијумом? Зар није било довољно класично наоружање? Уз све друге оптужбе НАТО-а и Вашингтерне превасходно, овај моменат армагедонског у бомбардовању Срба играће у будућности итекако важну улогу, када се однос снага на планети промени, па про- функционишу међународни судови.³⁴⁴

Међу ретке примере части наспрам одурног НАТО бомбардовања убрајамо речи јасне оптужбе Биргите Малзан, представнице Савета за мир из Касела у Немачкој. *„Осуђујемо овај сурови рат, који је вођен без имало поштовања међународног права, уништавајући животе многих људи на директан или индиректан начин. Осуђујемо уништавање инфраструктуре, као и грубо кршење Женевске конвенције. Као страховити ратни злочини нарочито се истичу употреба касетних бомби, бомбардовање хемијске индустрије, где су ослобођене велике количине диоксида, затим употреба осиромашеног уранијума. Рат је једнострано био уперен против Србије, изазвавши даљи економски пад, и у Србији на Косову. НАТО треба да надокнади нанете штете”*³⁴⁵

Међу сведочењима читалаца „Политикиног“ електронског издања, занимљиво је и писмо Каролине Ули: *„Колико је болесних, а поготову деце, чак и нерођене деце, зашто сви жмуре??? Ја морам опет на операцију због бомбардовања 'Заставе' у Крагујевцу осиромашеним уранијумом, прва операција миома на материци ми је била 2009 године и сада сам на листи чекања за штитну жлезду коју треба целу отклонити, тегобе су ми кренуле одмах након бомбардовања. Зашто држава не реагује???”*³⁴⁶

„Новости„ су подсетиле да је непосредни повод за бомбардовање била акција српске полиције у Рачку, једном од највећих упоришта такозване ОВК, 15. јануара 1999. године. *„Тадашњи шеф Верификационе комисије ОЕБС на Космету,*

344 Нека се заувек у српској јавности понавља: агресију на Србе 1999. извршиле су: Белгија, Холандија, Данска, Исланд, Чешка, Француска, Немачка, Мађарска, Италија, Шпанија, Грчка, Турска, Канада, Велика Британија, Норвешка, Пољска, Португал, Луксембург и Сједињене Америчке Државе.

345 Видети: М. М. - И. Л., „Живе ране од ‘анђела““, *Новости*, 23. март 2012.

346 Видети: *Политика* електронско издање, 02/01/2014.

пензионисани амерички генерал, Вилијем Вокер, представио је ову акцију јавности као 'масакр' албанских цивила. Тога дана је и почела, дотад незапамћена медијска кампања. Мултинационалне снаге, у чијем саставу је било 37. 200 војника, из 36 земаља, имале су задатак да обезбеде мир за све националне заједнице на Космету. А како су га 'обезбедиле', говори податак да је од почетка њиховог мандата са Косова и Метохије протерано 280.000 Срба и других неалбанаца. Киднаповано - 1.500. У јужну српску покрајину ушло је, тада, 800.000 Албанаца. Од тога - трећина која на Космету никада није живела“.

Невиђен поступак је и затварање у схевенингенски заговор готово комплетног руководства српске државе - политичког, војног и полицијског. И овај детаљ је невероватно селецијство Вашингтерне, чији су стратегији „измозгали“ да су Срби заиста највише налик хитлеровцима, иако су бранили сувереност своје државе. Клинтон и други сматрали су да је најбоље да се Србима спектакуларно суди, баш као нацистима у Нирнбергу после Другог светског рата.³⁴⁷

За разлику од 1999., када су тек најхрабрији на Западу помињали последице бомбардовања осиромашеним уранијумом, више од деценије касније, примера је све више. Годишњама се у западним медијима помињу хиљаде угрожених војника из Риминија и околине који су учествовали у ратним операцијама на Косову, у Ираку и Сомалији.

„Политика“ помиње изјаву Давида Ерколанија, заменика јавног тужиоца у Риминију, како у Италији већ има десет таквих „случајева.“ „Случајеви' су људи: италијански војници који тврде да је за њихово озбиљно нарушено здравствено стање одговоран осиромашени уранијум којем су били изложени као припадници трупа НАТО-а током и после бомбардовања СРЈ 1999. године. Верује се да ће се јавити још много војника чије је животе угрозила муниција пуњена осирома-

347 „Највишу казну добио је генерал Полиције Властимир Ђорђевић - 27 година. На 22 године осуђени су Никола Шаиновић, Сретен Лукић, Небојша Павковић. Генерале Владимира Лазаревића и Драгољуба Ојданића Трибунал је осудио на по 15 година. По оптужници за Косово у Хагу је суђено и Слободану Милошевићу, тадашњем председнику СРЈ и Милану Милутиновићу, председнику Србије. Милошевић је преминуо пре изрицања пресуде, а Милутиновић је ослобођен оптужнице.“ У: М. М. - И. Л., „Живе ране од 'анђела“, Новости, 23. март 2012.

шеним уранијумом“.³⁴⁸ Једну од пријава поднео је тридесетчетворогодишњи Н. Н. из касарне „Јулије Цезар,” који је током 2002. и 2003. године учествовао у мисијама на Косову, а потом 2006. у Ираку.³⁴⁹ Допис Тужилаштву упутио је и бивши пилот Д. Л., “који је доставио и дописе Министарства одбране, послате током 1999. и 2000. године, у вези с ризиком који са собом носи осиромашени уранијум. Дакле, Министарство је знало какву опасност по здравље представља осиромашени уранијум. Овај војник био је подвргнут детаљном лекарском прегледу после којег је установљено да између његове болести и учешћа у операцијама током којих је коришћен осиромашени уранијум постоји узрочно-последична веза”³⁵⁰

Новинар Озрен Милановић помињањ случај Фалка Акамеа, бившег адмирала у италијанској Ратној морнарици, данас првог човека ветеранске Асоцијације војних жртава и њихових породица (Anavafaf). „Акамеа је изјавио својевремено да подаци којима располаже ово удружење указују на чињеницу да је готово две стотине војника умрло после учешћа у мировним мисијама у којима су били изложени дејству осиромашеног уранијума, а да је више од 3.000 оболело од разних врста карцинома. „Тешко је рећи да ли су се војници контаминирали током операција у Ираку, Сомалији или на Косову, јер се код неких симптоми болести јављају после годину, а код неких тек за десет или петнаест. Већина војника није добила никакву одштету јер њихове породице нису имале новца за скупе судске поступке“ - рекао је Акамеа. Говорећи о жртвама, бивши адмирал тада је поменуо и случај сада „покојног лекара Франка Нобила, који је с војницима боравио на Косову и који је објавио књигу о првих 13 случајева умрлих од 'балканског синдрома' ”³⁵¹

„У једном од наводно пет налета америчких борбених авиона коришћен је осиромашени уранијум, а половину од 500.000 напада у којима је употребљаван, чиниле су бомбе, по-

348 Видети: Озрен Милановић, “Италијански војници жртве осиромашеног уранијума“, “Годишњица НАТО бомбардовања, Деветнаест на једнога“, *Политика*, 24. 03. 2013.

349 Ibid.

350 Ibid.

351 Ibid.

казује статистика Пентагона, писала је Политика“ 2013.³⁵² У наредном периоду најмање још 10.000 људи у Србији умреће од рака узрокованог бомбардовањем НАТО-а осиромашеним уранијумом 1999. године, објавио је британски биолог Роџер Кофил, а пренео Би-Би-Си. „Неће бити поштеђени ни војници Кфора, болничари... сви који су се у то време затекли на поменутом делу Балкана - објаснио је Кофил“.³⁵³

По Кофилу, први знак свакако је повишена радијација у скоро свим центрима Балкана, забележена непосредно након бомбардовања. Средином јуна 1999. године, научници из Грчке објавили су резултате према којима је у том региону, сваки пут када би наишао ветар из правца Косова, била забележена радијација повишена за најмање четвртину. Сличним истраживањима бавили су се и научници из Бугарске, који су дошли до податка да је над њиховом земљом забележена повишена радијација од осам одсто, а над СРЈ чак и до 30 одсто. Први знаци тровања појавили су се пола године након бомбардовања. Иако НАТО тврди да север није бомбардован, највише оболелих од рака на северу Косова.³⁵⁴ „Иако је територија општине Урошевац једна од највише бомбардованих касетним бомбама, како истиче др Србљак, подручје где се сада налази америчка база „Бондсил“ није контаминирана, што је и стручно забележено, али остаје чињеница да су 2007. војници из састава Кфора који су били стационарни на подручју Метохије, а оболели су од рака, добили судски спор са НАТО-ом који је покушавао да оповргне да су се војници разболели у мисији на Космету“, бележи угледна „Политика“.

Др Мирјана Анђелковић Лукић је на научном скупу у Београду, 2013., изнела изузетно значајне податке о бомбардовању Србије 1999, те смо сматрали корисним да део реферата, објављеног у „Политици“, пренесемо готово in extenso.³⁵⁵

352 Видети: Мирослава Дерикоњић, „Италијански војници жртве осиромашеног уранијума“, *Политика*, 31/03/2013.

353 Ibid.

354 Ibid.

355 Видети: Др Мирјана Анђелковић Лукић, виши научни сарадник, „Нуклеарни и хемијски рат“. Из реферата са округлог стола одржаног у „Сава центру“ у Београду, „Од агресије до сецесије“, 23. 03. 2013., у организацији Београдског форума за свет равноправних . Објављено у *Политици*, 24. 03. 2013.

„Снаге НАТО-а су 1991. пут дејствовале по 986 цивилних објеката, од чега је 119 потпуно уништено, а 867 тешко оштећено. На 113 локација бачено је 50.000 пројектила с осиромашеним ураном, а 57 циљева је нападнуто касетним бомбама. Напади су изведени на градска подручја при чему је избачено 156 контејнера са 37.440 касетних бомби. После доласка међународних војних и полицијских снага, јуна 1999, с Космета је протерано око 350.000 углавном Срба, али и становника других националности. Извршено је преко 8.000 терористичких акција, убијено 2.000, а отето 1.500 и рањено 2.500 људи. Укупна ратна штета је процењена на 120 милијарди долара, од чега је само војска, изузимајући војну инфраструктуру на Космету, претрпела штету од девет милијарди долара.

У току агресије НАТО-а на СРЈ регистровано је 26.095 полета авијације, од чега је 18.168 извела борбена авијација. Лансирано је око 37.000 ракета, бомби и других пројектила с око 40.000 тона убојног високобризантног експлозива. На почетку агресије, НАТО је ангажовао 371 авион дневно, а на крају агресије тај број је повећан на 1.200 авиона дневно. У одбрани од НАТО снага, југословенска војска или српске снаге, како су је називали политички и војни званичници Алијансе, оборила је 61 авион, седам хеликоптера, 30 беспилотних летилица и 338 крстарећих ракета. Подаци о броју оштећених борбених авиона и других борбених система, који су пали на територије суседних земаља, нису познати и мало је вероватно да ће их НАТО икада објавити.(...)

Командант НАТО снага Џорџ Робертсон је изјавио 2000. да је на Космету, на локацијама према Албанији, гађано 112 локација, а ван Космета 89 локација. По локацији је пало 15-396 килограма урана.³⁵⁶ Бомбардовање војних и цивилних

356 У документацији српског дневника “Новости“ постоји и овај језгровит „календар пакла“ бомбардовања: 78 дана НАТО бомбардовања Србије 1999. : 24. март - почело бомбардовање; 27. март - ПВО оборила „невидљиво“ бомбардера Ф117, код Руме; 1. Април - срушен Петроварадински мост у Новом Саду; 12. Април - бомбардован путнички воз у Грделичкој клисури. Погинуло десеторо људи; 14. април - четири пута гранатирана колона избеглица код села Мадан, 70 људи погинуло, а 100 рањено; 17. април - бомбардован аеродром Батајница, од гелера страдала трогодишња Милица Ракић; 23. април - бомбардована зграда РТС - а, погинуло 16 радника; 27. април - у бомбардовању Сурдулице, погинуло више од 20 цивила, међу њима и 12 деце, а више од 150 је повређено; 7. Мај - Ниш је засут касетним бомбама, 17 цивила убијено; 8. мај - троје погинулих у бомбардовању кинеске амбасаве у Београду;

циљева 1994. и 1995. у Републици Српској и 1999. у Србији осиромашеним ураном проузроковало је смрт 34 војника оружаних снага Италије и 38 француских војника, као и стотине умрлих цивила, Срба, муслимана и Албанаца. Оболели су и војници из Холандије и Немачке.

Поред директних штета изазваних експлозијама бачених бомби и ракета, на територији СРЈ се водио специјалан рат, који по својим ефектима спада у хемијске и радиолошко - нуклеарне ратове... Наши лекари драматично упозоравају да је повећан број оболелих од разних врста карцинома и леукемије и да је Србија по броју новооткривених и оболелих од карцинома међу првима у Европи. Такође суморно предвиђају да предстоји епидемија карцинома у Србији. Рак масовно коси становнике Србије. Према последњим подацима Националног регистра за рак, од ове опаке болести 2011. умрло је 21.007 особа: 12.085 мушкараца и 8.922 жене. Посебно забрињава чињеница да стопа смртности расте брже него стопа оболевања. Морталитет се годишње увећава за два и по, а учесталост оболевања за два одсто. Због тога нам прети опасност да се нађемо у ситуацији да се број новооткривених случајева малигних обољења и број умрлих на годишњем нивоу - изједначе.

Доктор Снежана Живковић Перишић, из Одељења за превенцију и контролу незаразних болести Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, каже да је од 2002. до 2011. стопа морталитета од рака у Србији порасла за 17 одсто! Од рака бронхија и плућа годишње умре 4.600 оболелих, од малигних тумора дојке 1.600, а од грлића материце 500 жена. Рак дебелог црева и ректума покоси још 2.600 оболелих, а карцином простате - 800.”³⁵⁷

Поменимо поново француског мајора Бинела, који се, симболичним гестом, солидарисао са Србима, пред бомбар-

12. Мај - погођен КБЦ „Драгиша Мишовић“ у Београду, погинуло троје болесника и један радник, а рањено више пацијената; 9. јун - у Куманову потписан Војно-технички споразум; 10. јун - усвојена Резолуција 1244 СБ УН.

357 Ibid. Читатељка „Политике“, Софија Јоцић, реаговала је на блогу дневника, 24/03/2013. „Шта друго рећи, осим - страшно! Живим у малом месту где су почеле да умиру масовно и особе у касним тридесетим годинама од рака. Зашто се не прича о томе да ли постоји неки лек свему овоме, а не само да се бележе статистике?“

довање, 1998., предавши им једну листу планираних НАТО циљева у Србији. Без обзира што је наша Војска имала већ ту процену потенцијалних мета, и што су готово све и антициповали, ражаловани француски војни обавештајац заслужио је своју улицу у Србији. Но, Бинел је и поводом једног од обележавања годишњице бомбардовања, захваљујући и др Мили Алечковић, послао своје мисли поводом тог догађаја. Данас и даље, и још више, уз српски народ. Он је, поред осталог, написао: *„Бомбардујући Београд, као што су то чинили нацисти за време Другог светског рата, савезници су себе оцрнили за вечност... НАТО агресија против поносног и слободног српског народа, драма која се догодила уз саучешће дела јавног мњења које су злоупотребили НАТО и његови сателити. Управо зато сам одлучио да осујетим такву несрећу. Био сам приморан да иза решетака француског затвора пратим даљи тог догађаја који ће његове учеснике и кривце задуго историјски обележити... Признавањем независног Косова и Метохије од стране вашингтонских сателита, драма се данас наставља. И Француској је својевремено био одузет Алзас, па га је вратила. Народи који немају прошлост, немају ни будућност. А они који сачувају свест о томе ко су и шта су, свест о онима који су их створили, ако од модернизма узму оно што је добро, могу да наставе пут даље... Из мог париског затвора осетио сам велико пријатељство према Србима, које су тукли зато јер су бранили живот, културу и слободу, своја најосновнија права.“*³⁵⁸

VI. 3. Извештај Сенегалца Бакари Кантеа, шефа прве мисије УНЕП - а

У мају 1999. Уједињене нације у целини су сакриле од јавности шокантан извештај Сенегалца Бакари Кантеа, шефа прве мисије УНЕП-а (Програм Уједињених нација за човекову околину) о еколошким последицама бомбардовања СР Југославије. Овај текст УН никад нису објавиле, али су ње-

³⁵⁸ Видети: Г. Чворовић, „Писмо мајора Бинела: Срби не смеју да забораве прошлост“, *Новости*, 25. март 2013.

гови делови процурили у јавност захваљујући саговорнику „Вести”, америчком независном новинару Роберту Парсонсу, извештачу из међународних институција у Женеви. Он је успео да добије Кантеов извештај од свог извора у УНЕП-у и 17. јуна 1999. објави његове делове у женевском дневнику „Куријеу” (Le Courrier) под насловом „Скривен алармантни извештај о последицама бомбардовања Југославије: Отрови које УН неће да виде”.³⁵⁹

После 12 дана боравка у још бомбардованој СР Југославији, у мају 1999, где је био са мисијама других агенција из система УН, Бакари Канте је УНЕП-у поднео извештај који говори о еколошком ужасу: атмосфера и тло у бившој СР Југославији трајно су загађени отровним материјама због бомбардовања индустријско-хемијских комплекса и због употребе оружја са осиромашеним уранијумом. Извештај је категоричан у оцени да ће наредне генерације које живе на бомбардованом тлу патити од канцерогених обољења, леукемије, биће повећан број спонтаних побачаја и деформитета новорођенчади.

У извештају Бакари Кантеа пише да су због бомбардовања природу у СР Југославији загадиле отровне супстанце међу којима су најопаснији полихлоробифенили (ПЦБ), висококанцерогени и одговорни за имунолошке болести. У извештају се наглашава да је један литар полихлоробифенила довољан да се загади милијарда литара воде. ПЦБ се налази у електричним трансформаторским станицама и у бројним нафтним рафинеријама које су биле мета НАТО-а. Додаје се да је бомбардовање и бројних фабрика у којима су употребљавани тешки метали изазвало, између осталог, и ширење кадмијума и метилизоване живе (најотровнији облик живе). Реч је о металима који остају отровни чак и ако се разнесу на простору од више хиљада километара. Резултат: Затрован је и Дунав У осмом поглављу цензурисаног извештаја Бакари Кантеа говори се о загађењу које је проузроковала употреба оружја са осиромашеним уранијумом.

„Према расположивим подацима снаге НАТО-а употребиле су муницију са осиромашеним уранијумом гађају-

359 Видети: „Парсонс обелоданио „Вестима” скривени извештај УН,“ *Вести*, 16. 07. 2009.

ћи војне и цивилне циљеве. Употребљена је муниција калибра 30 милиметара. Испаливана је углавном из авиона типа „А-10”, као и крстарећих ракета „томахавк”. Ове ракете могу да пробију челик дебео 57 мм. Њихово пуњење је радиоактивно и сматра се да садрже уранијум 238, чија радијација износи око 3,4 Мвq. Уранијум припада групи токсичних елемената који улазе у другу групу радионуклеида веома високе токсичности. Ова врста муниције је нуклеарни отпад и његова употреба је веома опасна по здравље. Употреба ове муниције има ужасне последице по становништво јер поред телесних повреда проузрокује радиолошку контаминацију. Та контаминација има токсичне и радијацијске последице које узрокују канцер”, пише у Кантеовом који је током маја 1999. године упућеном Генералном директору УНЕП-а Клаусу Топферу.

Канте даље наводи: „Приликом употребе (експлозије) оружја са осиромашеним уранијумом настаје уранијумски оксид (U_3O_8 и UO_2) као и, између осталог, веома реактивни гасови радијум и радон. Оксидне честице су ширине између 0,5 и 5 микрона и ветар може да их разноси на удаљеност од више стотина километара. Пошто у региону Југославије најчешће дувају северозападни ветрови, то практично значи да загађење иде од Југославије ка Мађарској, Немачкој, Хрватској и Босни или ка Албанији, Бившој Југословенској Републици Македонији и Грчкој”.

Роберт Парсонс каже да му је један непосредно упућени дипломатски извор пренео да је у јулу 1999. једна група швајцарских научника дошла до још драматичнијих закључака о последицама ОУ на Балкану, него оних које садржи забрањени извештај Бакари Кантеа, крајем маја исте године. Њихово истраживање било је део активности дипломатске групе ФО-ЦУС коју су чинили Швајцарска, Аустрија, Русија и Грчка). - Пошто је Швајцарска била та која је покривала све трошкове, остали чланови групе су морали да ћуте.

Аутор забрањеног текста упозорава: „Радиолошка и хемијска контаминација” не праве разлику „између војног особља које употребљава те ракете, између циљева, територија, невиних цивила, медија, група које су тамо како би указале разне врсте помоћи, нити се та контаминација зауставља на

државним рампама, нити је временски ограничена. Време полураспада осиромашеног уранијума је 4,5 милијарди година”.

„Насеља су најтеже погођена на Косову”, истиче Бакари Канте, који је такође упозорио: „Бомбардовање НАТО-а догодило се у време сетве пољопривредних култура од животног значаја за становништво – кукуруза, сунцокрета, соје, шећера, шећерне репе и поврћа. Бачени осиромашени уранијум утицао је на квалитет ваздуха, тла, воде, што је имало, како дугорочно тако и краткорочно негативне последице по ланац исхране.”

VI. 4. Ратни злочинац генерал Весли Кларк припрема се за исисавање српских ресурса на КиМ-у

Велика Вашингтерна још од уласка на КиМ, јуна 1999., припрема пљачку и експлоатацију на велико ресурса малих Срба (и малих Шиптара), уз помоћ америчких генерала, бивших министара и тајкуна, у завршници радова на новој безбедносној архитектури и геометрији Југоистока Европе. Ратни злочинац, амерички генерал Весли Кларк, ђаво лепог лица, водио је, као главнокомандујући НАТО снага, нелегални криминални рат против Србије и бацао, на све грађане Србије, бомбе са осиромашеним ураном. 1999.

Филмски ангажовани документариста Мајкл Мур назвао га је „касапином Косова“. Генерал је био у везама и олакшавао бен Ладеновим исламистичким герилцима да се боре против Срба. Бен Ладен је, опет, снабдевао једну од најважнијих УЧК јединица током сукоба на Космету.³⁶⁰ *Косова* је после сукоба и америчке окупације српске територије прогласила

³⁶⁰ Доказане су анализе једног од највећих светских стручњака за анти - рероризам и борбу против исламизма, Јосефа Боданског. Човек који ради за републиканце у Конгресу показао је у коликој мери су *Ал-Каида* и *Усама бен Ладен*, као и Иранци, били дубоко присутни у Албанији свих година рата у Босни и потом на Космету. Албанска држава, чланица *Исламске лиге*, удомила је најстрашније непријатеље хришћанства и јеврејства да покушају да прошире сферу борбеног ислама усред Европе. То су помогли својим не - реговањем и Американци, и Европа. Логично је што сада дрхте од исламиста по свим својим градовима. *They Asked for It!*

независност 2008., а то је признало око 90 земаља, укључујући САД и већину чланица ЕУ, али не и Србија.

Добио је Кларк за своје „уранијумске заслуге“ (од којих данас масовно умиру и Албанци-Шиптари, то се ретко помене) главну улицу у Пећи, по којој је овај аутор из аутобуса посматрао како се три краве слободно шетају *Булеваром Веслија Кларка*, као у индијским градовима.

Бивши генерал НАТО-а, Кларк, „бацио је око на косовски угљ“. Рудари раде на отвореном угљенокопу од 2009. Пензионисани генерал америчке армије, Весли Кларк, који је водио НАТО кампању за избацивање српских снага са Косова пре 13 година, сада се нада да дубоко копа како би начео угљене ресурсе територије. Његова компанија *Envidity* (занимљив корен ове речи - *envy*, *завист*, *злоба* - sic!), која се фокусира на чисту енергију, аплицирала је за дозволу експлоатисања на Косову и за производњу синтетичког горива, ако могу да се пронађу значајна лежишта угља.

Канадска компанија, чији је Кларк председник, саопштила је да, ако истраживање буде успешно, могла би да евентуално производи до 15.9 милиона литара (100.000 барела) дневно висококвалитетног синтетичког дизел горива. Компанија процењује да би влада у Приштини (sic!- З.П.) могла да има корист у извлачењу 300 милиона евра, што је петина њених садашњих прихода. Косовске познате резерве лигнита или мрког угља су процењене на 14 милијарди тона. Споксмен министарства за економски развој, Гезим Баксаку, рекао је да је апликација разматрана.³⁶¹

Руска агенција је, потом објавила вест да генерал Кларк намерава да инвестира 5.5 милијарди долара у овај посао на Космету.³⁶² Ето суштине још једног савременог енергетског рата, овог на Космету. Дође НАТО, бомбардује уранијумским бомбама, а онда командант ратнозлочиначке операције (јер је осиромашени уранијум недозвољено оружје, по ОУН) бива награђен експлоатисањем наших рудних налазишта.

О припремама енергетског рата на Космету овај аутор је говорио и у „Геополитици“. Најдрастичнији примери су

361 Видети: AFP, 1. јуни 2012

362 Видети: *Global Research, Voice of Russia*, 29. 06. 2012.

својевремено били долазак енглеских геолога у истраживачку мисију на Космет, одмах по проглашењу независности, у марту 2008. (јер, чим се негде појаве Енглези, па још истражују резерве руда - дери кожу на шиљак!) А одмах по интервенцији и окупацији 1999., САД се помогле Шиптарима у изради најсавременијег атласа, израђеног уз помоћ сателитске технологије. У 2012. виде сви (надам се и сами Албанци-Шиптари) да нема ничег за цабе код великих предатора туђих ресурса. Албанци-Шиптари добијаће мрвице, и биће слуге покорне богатунима који ће исисавати са нашег заједничког тла све што доноси велике паре. Добро су Американци и Енглези истражили чега још све испод косметске земље има, па намеравају да то убрзано експлоатишу. Заборављају само (или их је баш брига) на мали, али дугорочно гледано, пресудни детаљ - да питају за дозволу и Србе, српску државу.

Та надменост показана је без икаквих устезања још градњом (од 1999.) и „новог Рамштајна“ - базе „Бондстил“, на простору од 700 хектара. Нити су питали, а камо ли замолили српску државу, власника тог простора, ако потврђује и Резолуција 1244 УН, нити су до данас платили ренту. Нити намеравају, али, платиће и за то, за све друго, кад-тад, то је гвоздени закон историје, баш као што се они позивају на силу, хиљадама километара од сопствене територије

Овде је поново уочљива улога великих агенција, па ево и АФП, које саучествују у, мисле они, „свршеном чин“ на Космету, уз невероватан фалсификаторски тон својих вести. Без обзира шта мислили о Милошевићу, не може нико озбиљан да овако третира историју, и географију. Србија је држава, имала је тада онаквог председника, а сада оваквог, али нико нема права да државу своди на „јаког човека“, а да сепаратизам (само код других) гледа тако симпатичним очима, уз резултат добрано уништене Србије, на ползу Албанаца-Шиптара и нарочито великих западних компанија, попут Кларкове.

КиМ је „земља високог ризика“, са високо цењеним ресурсима. Од новембра 1995, Србији је озваничен статус који су Немачка и Јапан стекле 1945. године. Мадлен Олбрајт је 1998. саопштила да је „Клинтонова администрација прогласила нову врсту ограниченог суверенитета за Србију,“ оправдавајући интервенцију страних сила у унутрашње послове

досад суверене државе. Бушова администрација је наставила ту политику према нама, Обамина такође. Србија ће и наредних година морати да плаћа цехове које су одредили за наплату *Билдерберг група*, *Савез за спољне послове* и слични економско-безбедносни архитекте савременог света.³⁶³

Срби су једини народ у региону без и једног савезника, или кандидата за савезника. Војно су срозани на неважан регионални фактор, у доброј мери им је уништен официрски кадар, тотално им је осакаћена некада значајна војна индустрија, тако да су оружане снаге у овом часу смешно-тужне демотивисане формације које је лако докусурити. И поред тога, За Американце су Срби и данас велики стратегијски изазов који превазилази нашу демографску и географску важност.

Од почетка америчке окупације Космета 1999., Србији се откида и остатак КиМ-а, не би ли јој на крају остала утешна 1/8 територије, комад од моста у Митровици на север.³⁶⁴ Коначне границе зацртане су нам тако налик на оне које је имала Краљевина Србија Краља Милана.

Запад одавно отворено најављује и ресурсну окупацију у енергетском рату против Срба присвајањем Обилића и његове резерве угља за наредна столећа, као и остала рудна богатства. Мала Србија, мајушни КиМ, представљају пету светску силу у резервама лигнита, што је фасцинантан податак, открив нам Миломир Степић у својој новој књизи. Листу чине: 1. Немачка 2. Аустралија; 3. САД; 4. Кина; 5. Космет.³⁶⁵ То је средиште намера завршетка радова на новој југоисточној безбедносној архитектури и геометрији. Американци, на-

363 **Видети:** З. Петровић Пироћанац, *Аргумент*, 12. 10. 1998.

364 Космет је и загађен бомбардовањем 1999. У једном извештају припремљеном у телима Европске Комисије (EULUP) наводи се да је обрадива земља на Косову затрована, због чега коришћење домаћих пољопривредних производа представља реалну опасност за животе косовских грађана. “Грађани који конзумирају воће, поврће, месо, или млечне производе, доводе у опасности своје животе. Пољопривредни производи који се гаје на Косову представљају велику опасност и могу довести до спртног исхода”, наводи се у извештају. EULUP је потврдио контаминацију пољопривредног земљишта преко дозвољених максимума тешким металима, а посебно хромом, никлом, оловом, цинком и арсеником. Висока концентрација тих загађивача влада на целом Косову, наводи се у извештају EULUP - а.

365 **Видети:** Миломир Степић, *Косово и Метохија. Постмодерни геополитички експеримент*, ИПС, Београд, 2012.

рочито пензионисани генерали, попут Веслија Кларка, конкретизују и енергетски рат против Срба, покушавајући да експлоатишу њихове ресурсе на Космету. *Глобални пајкан (Global Cop)*, САД, тако незадрживо граби ка свом коначном стратегијском циљу за овај део света – пљачкање ресурса и на овој тачки планете.

Стратегијско размишљање, успешан геополитички поглед на садашњост, нарочито на будућност, подразумева увек опрез, увек! Србији је, упркос наоке близине кандидатуре за ЕУ, додељена махом улога *европских талибана, економски некорисне зоне Европе*. Ми смо проказани, маркирани као кужни елемент континента, простор и ентитет намењени експериментима *in vivo*. Ми смо непожељно друштво, према коме су дозвољене свакојаке економско-политичке блудне радње. За „уређени“ свет смо и даље народ доказано неодговоран, кривоклетнички и до зла бога тврдоглав. Готово да нема у свету ТВ серије, филма, позоришне представе, у којима се помињу Срби а да и даље нису описивани углавном као апсолутно негативан појам, оличење покварености. Србин је „универзални војник зла, реметилац напретка и мирног живота поштених народа планете“.

Нова европска безбедносна архитектура и геометрија стога подразумева за наш простор да су *Косово и Метохија*, та „земља високог ризика“, *предати Шиптарима*. У Београду готово нико није чуо за капитални подухват Шиптара, „Атлас Косова“, који је дефинитивна потврда њихових геополитичких циљева аминованих од Запада.³⁶⁶

И мало тога 2014. године може да их спречи да наставе тријумфално довршавање историјског циља Албанаца - заокруживање простора Велике Албаније. Будући да Срби никада на то неће пристати, слободан сам да прогнозирам и будући нови рат са Албанцима из Тиране и нашим Шиптарима, у не тако далекој будућности (када се Србија ослони на ноге). Ма какав миротворачки дух да се запати на овом простору, то је далекорочна будућност региона. Рат ће бити неизбежан, управо зато што су Американци тако темељно остварили све услове Шиптарима да се приближе свом стогодишњем сну -

366 Из изјава Проф. др. Милована Радовановића, у разговорима са аутором 2001-2005.

независној Држави Косови, на српској територији. Та илузија Шиптара, остваривана стрпљиво, пре свега демографијом стављеном у строгу политичку функцију овладавања територијом, може и да потраје. Међутим, у историјској перспективи, завршиће се изузетно неповољно по овај млади народ, зато што ће у том рату против њих бити и други народи региона, осим Срба, чије територије такође желе да присвоје: Црногорци, Македонци, Грци, можда и Бугари.

Србија се, због Космета, стратегијски и даље сматра *фактором нестабилности региона*. САД су, мада даљи него Русија, неприкосновени фактор и балканских геополитичких прекрајања. Нова европска безбедносна архитектура, то су Американци. Остали су испомоћ, претежно дисциплиновани извршитељи, евентуално пипалице за мине, попут Француза 11. јуна 1999, када су испред Американаца улазили граничним прелазом „Бенерал Јанковић“ из Македоније на Космет.

Ма колико непопуларни били, уз безброј реалних замерки стратегијском понашању моћне Америке, може им се, непобедиви су и даље, као глобална стратегија, геополитика *lonely superpower*.

Нарочито им Срби ништа не могу. Америка, планетарна геополитичка „кројачница“ и даље пресудни фактор (*prime mover*). „Бондстил“, на „Цвијићевој линији“ представља нову базу за „очување демократије, нафте и гас“, нови Рамштајн.

„Осећам да сам се вратила кући. Ово је најзад наше“, озарено је изговорила млада докторка из Тиране, док смо улазили у Приштину, јула 1999, аутомобилом француске телевизије. Један члан екипе, њен момак, презриво јој је одвратио: „Шта, ваше, да није било наше војске, никада то не би било ваше!“ У овај дијалог смештена је читава геополитичка драма региона и све истине протеклих година. Албанка из Албаније изразила је обичним и искреним речима стогодишњи геополитички циљ једног народа који живи у две земље.

Think tank тимови преко Атлантика (сви до једног наклоњени „коначном решењу албанског проблема“ – давању независности другој албанској држави на Балкану), наше проблеме еуфемистички карактеришу. Кажу да наш регион одликује *нестабилност због структурних проблема, узбур-*

кане мањине, канцер корупције, све већи криминалитет друштва. Додао бих уз то и кашњење наших економија за 20-30 година у односу на Европу и Америку.

У Европи Двадесет седморице говори се о одавно о „Европи са две брзине“, чак и тамо има разлика у ритму напредовања и економског благостања. Ми смо овде у четвртој Европи, као део јединственог циља Албанаца са обеју страна Проклетија - Велике Албаније.

Једна од најутицајнијих (и најопаснијих по суверенитет земаља) НВО, *Међународна кризна група*, веома тачно је у свом извештају из 2000. године дијагностиковала те албанске циљеве. „Косовски Албанци немају ни најмање интерес у 'суштинској аутономији' као крајњој тачки њиховог односа са Србијом. Они су у убеђењу да међународна заједница има обавезу - неки тврде како верују да им је то било обећано - да трансформише оно што они сматрају *de facto* независношћу коју сада уживају од Србије, у де јуре независност кроз неколико година. Ако би косовски Албанци закључили да је ово немогуће, њихово понашање према међународној мисији на Косову суштински би се изменило“.³⁶⁷

Шиптарским албанским методом миц-по-миц, дошли смо до фазе када из Приштине опуштено, као да је то њима „тата оставио у наслеђе“, нуде западним компанијама да инвестирају у заједничку експлоатацију у угаљ и руде. Српска влада и целокупна политичка класа за то време губе енергију у начину означавања у међународној комуникацији неважних фус-нота, или звездица, од Американаца фингираних разговора. Ова важна информација сателитске приштаинске шиптарско-албанске владе Запада довољно говори колико су Срби, по ко зна који пут у историји, у трагичном кашњењу. Стратегијска неодлучност на дипломатском, економском, па и војном плану, ставља Србију на реп догађаја неважних статиста, уместо да одлучно заузме своју природну функцију актера, без кога нема свеукупног трајног решења на Југоистоку Европе.

367 Зато је Финац Ахтисари, годинама шеф *Међународне кризне групе*, и добио Нобелову награду 2008. Успешно је водио Албанце са КиМ-а у независност, од 1999.

Три главна индустријска и бизнис сектора КиМ-а су: „1. Рударство и енергија; . 2. Пољопривреда (Око 1,1 милиона хектара, око 588.000 хектара, дакле 53% је обрадива земља. Око 60 одсто становништва живи у руралним областима) 3. Производња хране.

КиМ има завидну баштину природних ресурса. Са 14.7 милијарди тона. Косово поседује пете доказане резерве лигнита. Руда је од огромног значаја за земљу, представљајући на дуго рок један од круцијалних фактора за генерисање струје. Штавише, по цени експлоатације од 1,1 евро/ GJ енергије, косовски угљ дефинитивно представља најбољу вредност за новац у региону. Обзиром на високу тржишну потражњу за енергију у региону, Влада Косова сада развија велике пројекте у вези са експлоатацијом лигнита и капацитета производње електричне енергије. Ови пројекти нуде јединствене прилике за компаније које желе да се ангажују у енергетском, или рударском сектору у региону.

Осим лигнита, рударство базног метала била је главно упориште косовске економије још од предримских времена. Савремено рударство у овом пољу започело је Тридесетих година прошлог века, када је Комплекс Трепча (рударска компанија на северу Косова) обновила британска компанија “Selection Trust”. Цинк, олово, злато, кадмијум и бизмут експлоатишу се дуж Трепчиног Рудног појаса. Резерве олова и цинка процењују се на око 48 милиона тона, никла на 16 милиона тона. Резерве хрома достижу 89 милиона тона, а боксита 13, 2 милиона тона.

Има разних рудника који могу или да се добију кроз процедуре трајуће приватизације, или могу да буду обновљени улажењем у доинт-венчере са приватним власницима. За детаље који се тичу специфичних рудних могућности у оквиру процеса приватизације, молимо контактирајте Косовску Агенцију за Приватизацију.“

Албанци нуде и инвестиције у туризму, чак и наш ски-центар Брезовицу, као да то није направила Србија, као да то нису финансирали буквално сви наши родитељи, већ Тирана. Нуде и „680 соба, ресторане, 9 ски-лифтова, услуге аеродрома у Приштини“, поред осталог. А српска држава ћути,

расправља о астериксима на таблама испред учесника међународних скупова. Понуду шиптарско-албанског Министарства трговине и индустрије у Приштини здушно рекламирају аустријске и многе друге агенције.

Али, у Београду постоји породица која дуже време блокира Вашингтерну у својим одлукама о приватизацији рудног богатства. До сада је незгоднија Вашингтону него читава српска влада, јер поседује *тапије* на 100. Годишњу експлоатацију угља, а зна се добро да је власништво и централни појам у америчким темељима. Београдска породица Савчић, коју заступа један од њених изданака, г. Лешић, доказано поседује *тапије* на косметске руднике. Иако без икакве помоћи српске државе, породица је у Њујорку пронашла адвокатску канцеларију која је, уз моћну институцију - *тапије*, практично зауставила процес приватизације угљенокопа на Космету. Лешић је досад учинио више него целокупна држава у овом енергетском рату против Срба. Иначе, имовина породице износила је, 1947., када су им је комунисти, које је заступао Петар Стамболић, одузели, милијарду тадашњих долара, што је засигурно данашњих неколико стотина милијарди долара. Зар паметна држава не би преузела случај од породице, а на крају њима дала део надокнаде, а добила огромно, за више векова експлоатације?

Седмо поглавље

Вашингтерна, Запад, Ал Каида и Ума заједно против Срба

VII. 1. Вашингтернин и српски „Викиликс“ у 69 слика

Шта је још страшније од извештаја швајцарског посланика у ЕП-у, Дика Мартија, о трговини органима на КиМ-у?³⁶⁸ Ови ратни примери из *балканске историје садашњости*, који нису досад били у вестима „Викиликса“. Оне оптужују САД и савезнике Вашингтерне за подршку сепаратизму Словенаца и Хрвата, потом и за помагање исламистичким покретима у стварању Изетбеговићеве Босне, па коначно и практичном утирању пута другој албанској држави на Балкану, на територији Србије, одавно у ОУН, чији је и суоснивач.

У овим *сукобима ниског интензитета* на простору бивше Југославије, контролну функцију имале су највеће спољне обавештајне службе водећих земаља света, од МИ-6, ЦИА, БНД-а, Мосада, до руских, пакистанских, турских и палестинских обавештајаца. Наравно, дискретну функцију, чак и важнију од цивилних служби, имале су и војне обавештајне службе Запада, пре свега САД, о чему говоримо и у овом поглављу.

Грађански и верски рат у Босни и израњање исламизма коинцидирају са ремоделирањем доктрине САД 1992., и са доктринарном еволуцијом армије САД. У контролисању *сукоба ниског интензитета (LIC)*, САД толеришу јачање исламиста у БиХ и на КиМ-у, у Македонији, чак и сарађују са њима. Све то уз перманентно растакање српског геополитичког простора, гурање Срба у други и трећи план регионалне

368 Видети: Интервју: Дик Марти., РТС, 26.01. 2011.

стратегијске важности. На питање зашто су Американцима били толико ближи чак и исламисти него Срби, одговор је делом у чињеници да су амерички стратежи сматрали почетком последње деценије XX века „да би њихова победа на Балкану утврдила америчко вођство у свету после хладног рата у далеко већој мери него победа у тек окончаном Заливском рату“.

Нарочито је поново уједињена Немачка исказивала експанзионистичко понашање према нашем простору, па и према читавом Југоистоку Европе, стогодишњим геополитичким немачким сном о „Јужној капији Немачке“. Знамо одавно и о притисцима Немаца 1990. на Буша Старијег да помогне у разарању Југославије. Али, знамо и о превази Митерана, кога је Буш Старији тада више слушао него Кола, те за коју годину суспрегао остваривање војно-стратегијских планова. Клинтон и његов подмлађени и стратегијски разуларени тим ће потом убрзати свој уплив у наш простор и остварити мноштво потеза и акција који ће довести до потпуног разарања крхког југословенског простора.

Ови балкански занимљиви примери говоре о словеначко-хрватској фази Вашингтернине помоћи југо-сепаратизму, о муслиманској и о шиптарско-албанској фази. Историчари прохујале *историје садашњости* у бившој Југославији имају пред собом задатак да детаљно истраже занимљив и потпуно занемарен сегмент протеклог рата. Овај мини „српски Викиликс“ олакшава задатак бројним примерима који подсећају на умешаност страних фактора у локални сукоб. Мада су све стране владе одлучно негирале сваку умешаност у грађански рат у Југославији на страни Словенаца, Хрвата, босанских Муслимана и Албанаца-Шиптара, а њихове дипломатије папагајски годинама понављале мантре о „еквидистанци у сукобима“ и њиховим „напорима да се на нашем простору пронађе само мирољубиво решење“, истина је сасвим другачија.

НАТО се определио за страну наспрам Срба, свуда и непрестано, још пре почетка сукоба. Амерички пилоти су на својим задацима тих ратних Деведесетих добијали у мисијама јасна наређења: Срби су непријатељи. У тренажним центрима по Америци, попут базе Лежен, Армија је увежбавала урбане борбе по импровизованим градовима у базама, којима је атмосфера дочаравана и спрејевима исписаним ћириличним

написима по зградама. Њихови обавештајци, специјалци, па и штапски официри у редовима словеначке, хрватске, муслиманске, па касније и шиптарске-албанске војске, итекако су доприносили ратном напору сепаратистичких делова земље.

Овде стављамо на увид бројне, до данас неразјашњене, веома неугодне, моменте рата на экс-југословенском простору, обзиром на тотално прећуткивање из земаља НАТО, мноштво занимљивих примера НАТО умешаности у грађански рат, још од његовог почетка. Има ту, наравно, и руске, и турске, и арапских, иранских, и иних мешања у време грађанског рата, али је потка Вашингтернино замешатељство у безброј варијанти.

Ради истине, треба да се нагласи и да су све ово добро знали у КОС-у и другим Милошевићевим обавештајним службама, али да су све прећуткивали. Преживели стубови тог дилетантског режима, коме је, попут већине других режима протеклих деценија, национални интерес увек био неважна категорија, дугују српском народу и одговоре на ове драстичне примере, јер су одиграли многе политичке потезе на ползу Вашингтерне.

Амерички стратеги сматрали су почетком последње деценије XX века „да би њихова победа на Балкану утврдила америчко вођство у свету после хладног рата, у далеко већој мери него победа у тек окончаном Заливском рату“. Својственим мета-политичким разгранатим активностима, САД и њене најближе западне савезнице стају на страну Муслимана и Хрвата у тињајућем сукобу још 1991., у време када су читав свет убеђивали како су на еквидистанци у овом сукобу. Знамо одавно да су у цепању Југославије и југословенском сукобу ниског интензитета контролну и значајну функцију имале западне обавештајне службе. Нарочито је поново уједињена Немачка исказивала експанзионистичко понашање према нашем простору, па и према читавом Југоистоку Европе, стогодишњем геополитичком немачком сну, „Јужној капији Немачке.“

У свим овим догађајима итекако је важна и хантингтоновска тема. Линија одвајања балканских земаља православне традиције и других земаља Истока западне хришћанске традиције, остаје данас јасна као у прошлости. Она такође

одговара и линији поделе између региона који су дуго трпели отоманску доминацију (Албанија, Бугарска, Румунија, источне провинције Југославије) и доминације које су део мањевише директно политичко-културног германско-хабсбуршког скупа (ДДР, Чехословачка, Пољска, Мађарска, Трансилванија, западне провинције Југославије).

Када је реч о уплетености Запада у помагању тзв. *политичког ислама* (термин је смишљен у америчким *тимовима за планирање сценарија*), поменимо, његову генезу од краја Другог светског рата. Да бисмо прешли на стратегије борбе против тероризма, у пролегомени је нужно учити на примерима из скорашње прошлости. После Другог светског рата, Педесетих и Шездесетих, па до данашњег тренутка, амерички председници заредом имају пред собом проблем одбране америчких интереса на Блиском Истоку и у Јужној Азији. Тако је било од времена Ајзенхауера, Кенедија, Џонсона, Никсона Клинтона и администрације Џорџа Буша Млађег.

Амерички интереси од краја Другог светског рата, састоје се у заштити стратегијске географије и у одбрани приступа поморским и ваздушним путевима у поменутиим регионима. Ти путеви се бране директно због одбране великих резерви нафте и природног гаса у и око Арапског полуострва и Персијског залива. Индустријске земље су све гладније ова два природна ресурса после Другог светског рата, који је потпуно ресурсно исцрпео европске земље нарочито, али и Америку.

Америчка политичка елита почиње већ Педесетих афирмисање отворено анти-комунистичке (али и анти-западне, показале се много касније) муслиманске екстремне варијанте - *исламизма*. Западни мозгови су прогурали до реализације *превођење ислама у политичку равн*. Тимови за планирање сценарија су западним лидерима сервирали *улазак ислама у зону политике*. То је оно моћно и ефикасно оружје и сила против Совјета током завршнице Хладног рата. То је истински почетак и корен данашње светске исламистичке мреже, Ал Каиде!

Онда је букнуо Авганистански рат, разбуктан како би у Вашингтону трио Џими Картер - Станфилд Тарнер - Збигњев Бжежински, спровео доктрину *поткопавања совјетског*

царства. Била је то дуго чекана прилика, и Американци ни-
су жалили 10 милијарди долара за њу за „freedom fighters“ у
Авганистану, међу којима је био и Усама Бен Ладен. Зашто то
ради у својој стратегији Америка, „Global Hegemon“, како сво-
ју земљу назива Роберт Каган.

Тачно деценију касније, Буш Старији ће прославити уз
шампањац руско повлачење из Кабула. Никога није интере-
совало што је у ствари припремљен терен за тотални цихад
и нови грађански рат у сиромашном Авганистану. Та ЦИА-
политика донела је потом, Деведесетих, никад виђени бум
производње марихуане, опијума и полу-произведених опи-
јумских варијација и хероина у зони Авганистана и околине.
Бум директно потом удара САД и Запад и тај период предста-
вља рекорд и експлозију дроге доспеле до западних дилера и
младих корисника на Западу.

Комунизам, „систем моноорганизационе хијерархије“,³⁶⁹ у
протеклих две деценије је доживео историјски фијаско по-
разом од капитализма. На сцену је изронила слично струк-
турисана исламска *религиозна моноорганизација*, која је пре-
наглашавањем неких аспеката доктрине ислама, проузроко-
вала револуционарни поход против западне цивилизације,
сличан, по горљивости и фанатизованости, бољшеvizму у
младим данима. Наспрам варијанте некадашњих комуниста
„Шпанаца“ - нашли су се савремени исламистички борци, му-
цахедини, а стале су уз њих и САД, „*the Lonely Superpower*“.³⁷⁰

Планетарни замах цихаду, светом муслиманском рату
за Уму, дао је Ајатола Рухолах Хомеини, верски вођа иранске
револуције. У Вашингтону су, у време учвршћивања Ислам-
ске револуције у Ирану Хомеинија, Председник Роналд Реган
и његов стратегијски тим са потпредседником Џорџом Бу-
шом Старијим, довршавао доктрину помоћи исламу у Азији,
у борби против Совјетског савеза.

Сједињене државе и амерички естаблишмент су поли-
тички родитељи бен Ладена и Ал-Каиде, и многих ислами-
стичких интегрита прилежно помаганих, обучаваних и фи-

369 Видети: Др Најдан Пашић, *Историјски фијаско. Систем моноорганизацијске хијерархије: године распада (1987-1992)*, ФПН - Београд, UNIREKS Подгорица, 1996.

370 Видети: Samuel Huntington, „The Lonely Superpower,“ *Foreign Affairs*, 2001.

нансираних од у Азији, на Блиском Истоку и другим крајевима света од Седамдесетих прошлог столећа.

„Ислам у служби слободног света” био је, показало се почетком новог Миленијума, прилично неинтелигентни слоган америчке државе. Саудијска Арабија и Пакистан су биле уточиште екстремним муслиманским покретима Азије од краја Седамдесетих. САД су новом доктрином отвореног помагања авганистанским побуњеницима, муџахединима, исламистима, „породиле“ велики број бораца који су се тукли против совјетског окупатора. Саудијски двор је финансирао муџахедине, а пакистански генерали и војна обавештајна служба су им пружали позадинску базу. Реганова администрација, коју није одликовала значајна стратегијска интелигенција, већ једино несавладива мржња према комунизму, те се зато једино бавила краткорочним промишљањем решења стратегијских проблема, представља симболички почетак ђавољег круга који ће 2001. године резултирати ужасом Менхетна. Мала армагедонска операција муџахедина-самоубица је стајала Усаму бен Ладена само милион долара, а америчку државу 3.000 мртвих грађана и 400 милијарди долара економске штете.³⁷¹ Око 250.000 исламских бораца је од почетка Седамдесетих, до напада на САД, добијало оружје, обуку, храну и другу опрему од Вашингтона. Чак и ово неодољиво наликује на Коминтернине сличне активности широм планете. Вашингтон је прилежно копирао револуционарне тајне делатности Москве и дуго успешно водио револуционарне исламске покрете, који ће на крају постати исламистички. Новинар „Еј-Би-Си”, телевизије, Џон Кули, написао је на ову тему сјајну анализу, *„Несвети ратови: Авганистан, Америка и међународни тероризам”*.³⁷²

Међу помаганим и обучаваним исламистима је панисламска елита касније одабрала најбоље, најиздржљивије, најфанатичније, најнесаломивије борце за вођење планетарне борбе против Запада, у име исламске нације, Уме.³⁷³ Из

371 **Видети:** Zoran Petrović Piroćanac, *Usama ben Laden i 'Zelena Kominternina' protiv judeo-hrišćanske civilizacije*, Evro, Beograd, 2002.

372 **Видети:** John K. COOLEY, *“Unholy Wars, Afghanistan, America and International Terrorism,”* Pluto Press, London, Sterling, Virginia, 1999.

373 “Вашингтон тајмс” тек после катастрофе „9/11” „признаје” да су САД уложиле својевремено у антисовјетску герилу Авганистана за време окупације земље, чак 10 милијарди долара. И да је и најтраженији човек планете, уце-

нове генерације војно и религиозно полетних муслимана је Усама бен Ладен. Америчке обавештајне службе су на почетку, у рату у Авганистану, сматрале да је реч тек о „добром потенцијалу за обраду“. Добро су протумачили да је жељан славе, да је добар материјал за ЦИА - процесовање, али ни су проценили да може и да им измакне контроли. На крају су га Американци убројали у горку категорију - „Blowback“. Тим изразом се управо означавају случајеви који су измакли америчкој манипулативној контроли, и још озбиљније - њиховим, од нациста наслеђеним и потом даље развијаним, техникама контроле ума. Суштинско непознавање исламске цивилизације није могло да појми како ће занесени исламистички револуционар стварање своје организације за помоћ муџахединима, „Мактаб Ал-Кидамар“ (МАК), само искористити као степеницу до Ал-Каиде, којој тешко могу да предвиде следећу терористичку акцију.³⁷⁴

Захваљујући кобној америчкој доктрини помоћи „зеленом тоталитаризму,“ како би се уништио „црвени тоталитаризам“, Вашингтернина наивност и турбо-прагматична политика према борбеном исламу, нанела је огромне и неизмериве штете западној цивилизацији и вероватно иреверзибилно одредила смер света наше деце и унука.

Недуго после „9/11“ 2001., Елиот Коен, цењени професор војне стратегије, објављује књигу *Врховна команда: Војници, државници и Лидершип у Ратно доба*. У њој је узвикнуо: „Четврти светски рат је почео!“ Трећи рат, каже Коен, био је Хладни рат, а четврти је - Запад и његови савезници против исламизма. „То је верски рат,“ тврдио је полемолог, у хантингтонској визији сутрашњице.³⁷⁵

У Европи, „судар цивилизација“ је сматран кошмаром који треба одагнати. За америчке неоконзервативце, то је била чињеница. Амерички теоретичари, иначе, не воле појам

њен на 25 милиона долара, Усама бен Ладен, био део тог војног програма „помоћи“, која је кулминирала талибанским религиозним фашизмом и бен Ладеновим спектакуларним крвавим акцијама.

374 На почетку кризе са Авганистаном, председник Буш изјављује: „Ја нисам спреман да пошаљем ракету од 2 милиона долара, која ће завршити у неком шатору, или на гузици неке камиле“. Видели смо како се све изродило у асиметрични рат бен Ладена против Америке.

375 **Видети:** Eliot A. Cohen, *Supreme command: soldiers, statesmen, and leadership in wartime*, Free Press, 2002.

тероризам, који сматрају превише неодређеним, већ користе израз „милитантни ислам“. Један од истакнутих теоретичара у САД, Норман Подорец, каже: „Првенствени циљ 4. Светског рата је да се промене владајући режими, како би се 'исушиле мочваре' у којима просперира милитантни ислам“.³⁷⁶

Чак и на тлу САД. У бројним војним центрима увежбавали су их издржљивости, коришћењу оружја, саботажама, техникама убијања, комуникацијама и прислушкивањима. У Америци постоји тзв. принцип Арчија Рузвелта: „ЦИА је врховни менаџер, US Special Forces и одабрани савезнички експерти су тренери“. У такве екипе деценијама су спадале „Зелене беретке“, америчке официјалне армијске специјалне снаге. Они су, кад је затребало, водили копнене операције за потребе цихада, од Авганистана, до Босне и Космета. Прикључивали су им се увек и британски САС, заправо њихови ветерани.

У међувремену, стасала је већ трећа генерација исламиста, „пост-Авганистанаца“, исламиста-револуционара, који верно следе идеје исламског Че Геваре, Усама Бен Ладена и његовог „зеленог исламистичког политбироа“. Они су образовани, верски фанатизовани, али и социјално свесни борци против експлоатације ресурса својих земаља од стране Запада. Међу 1.3 милијарде муслимана широм планете непрестано се регрутује елита за судар са Западном цивилизацијом. Асиметрична оријентација њихове борбе донеће и наредних година нове ударе на Запад, али и на Исток и Далеки Исток (Кину).

Безобзирне и редовно гломазне доктрине великих увек највише нашкоде малима. Тако је и безусловна подршка САД исламистима планете осакатила многе мале, пре свега не - муслиманске и хришћанске нације, а исламистичким групацијама ојачала крила у толикој мери да је сасвим неизвесна борба за њихово уништење, коју је својевремено прокламовала екипа Џорџа Буша Млађег. „Усамљена супер-сила“, САД, како ју је назвао Семјуел Хантингтон, ни после септембра 2001., ни после ликвидирања Усама бен Ладена 2012., под нерасветљеним околностима, не проналази квалитативно другачији приступ цивилизацијским проблемима.³⁷⁷

376 Видети: Norman Podhoretz, *World War IV: The Long Struggle Against Islamofascism*, Vintage, 2007.

377 Видети: З. Петровић - Пироћанац, *Ал - Каида: Усама бен Ладен и 'Зелена Коминтерна' против јудео-хришћанске цивилизације*, Еуро, Београд, 2002.

Већ од раних Осамдесетих, особена географија и историја Југославије је мамила израњајуће исламске силе. Саудијци и Иран су видели у Балкану идеални простор одакле ће изазвати Европу. Циљале су регион, који је постао део великог плана прозелитима радикалног ислама, у областима где су живеле муслиманске мањине. Кристофер Делизо, амерички аутор књиге *„Долазећи балкански калифат: опасност од радикалног ислама по Европу и Запад,“* тврди како је „Вахабизам као колонизација планиран широм велике границе која се протезала од Централне Азије до Балкана. Тако је Балкан, попут Кавказа током Чеченског сукоба, постао регион где је тип борбе, који је водио до победе где је афганско-арапски џихад могао да буде поновљен. Верски жар који је легитимизовао опасни рат против совјетских „неверника“ био је пресађен после Авганистана у Чеченију, и друге руске кавкаске републике, као и на Балкан. За џихадисте су руски и српски националисти постали реплике Совјета, народа без Бога.“ Кључно питање Кристофера Делизоа, јесте: *„Је ли Запад веровао да би други рат у заступању могао да се води дуж Јадранског мора, тек неколико миља од обале чланице оснивача ЕУ“*³⁷⁸

Лорета Наполеони пише у уводу ове књиге: *„Запад је једноставно увучен у сукоб, због свог схизофреног понашања. Данас нове израњајуће силе жељно темељно промовишу пролиферацију сукоба у областима где живе муслимани. Циљ је једноставан: религија је идеолошка одећа која прерушава ратове у економско освајање. Делизо тумачи како су Деведесетих, саудијске хуманитарне организације организовале џихадске бригаде које су деловале као авангарда покрета вахабијске идеолошке колонизације на Балкану. Њихов задатак је био освајање нових територија, управљањем арапских пара и религиозних идеја да то чине. Фондови су преплавили регион за градњу џамија и медреса, где су млади Муслимани посебно могли да буду индоктринисани. Међутим, док је до Деведесетих таква индоктринација била усмерена у јачање џихадске борбе у далеким земљама, попут Кашимира или Авганистана, од 1988. се мета променила. Методичним жаром Делизо реконструише везе између Ал Каиде и Балкана. Он показује*

378 **Видети:** Deliso, Christopher, *The coming Balkan caliphate: the threat of radical Islam to Europe and the West*, Praeger Security International, 2007.

важност коју је религија играла пре и до завере 9/11, као и у трагичној транзицији Европе од само финансијског стојера Ал Каиде до главне мете - саме себе...“

Ево индикативних примера, мале антологије саучесништва Вашингтерне и њених верних савезница у операцијама и делатностима у борби против српских стратегијских, геополитичких и државотворних интереса.

xxxxxxxxxx

1. Од 1988. уочено је из аналитичких служби српске државе присуство значајног броја службеника Министарства спољних послова Аустрије у словеначком Министарству спољних послова у Љубљани. Аустријанци су већ годинама уназад убрзано обучавали и припремали словеначке дипломате за време после раскида, о коме се већ све знало у то доба. Исто тако, многи Словенци политички су школовани и кадровски припремани већ тада, најпре у Бечу, а потом и по најважнијим образовним и политичким центрима Запада. Јанез Становник, потоњи први председник независне Словеније, провео је, тако, многе године у Вашингтону као представник СФРЈ, који је гро својих активности имао у искључивом интересу Словеније, у шта су спадале свакако и кадровске припреме.³⁷⁹

2. У лето 1991., ЈНА пилоти су у једној акцији у Славонији, бомбардовали хрватску базу у којој се налазило и подоста муниције. Погинуо је до данас непознати број војника, који су поделили судбину са онима на које су „нагазили“ обавештајци ЈНА. Реч је била о немачким војним инструкторима, официрима немачке Армије, који су инструисали Хрвате у грађанском сецесионистичком рату против Југославије. Никада немачка војска нити држава нису поменули овај догађај, он као да се није догодио.

3. У јесен 1991, у бици за хрватско-мађарско село Ласлово у Славонији, добровољачка јединица Жељка Ражнатовића-Аркана убија неколико црнокошуљаша-добровољаца хрватског ултрадесничара Параге, међу којима је био и Ен-

³⁷⁹ Ово је аутору, у више разговора средином Деведесетих у Београду, открио бивши српски министар спољних послова Бранко Микашиновић, ерудита, изузетно виспсени и талентовани српски дипломата, моћан аналитичар у домену обавештајности.

глез Џон Едвард Вајт. Био је припадник Збора народне гарде, али је са собом носио и документе из Велике Британије. Реч је била о активном поручнику армије Британске Круне. Британски официри-добровољци били су у редовима хрватских паравојних јединица ЗНГ већ током 1991 у Славонији, где је убијен и поручник Вајт. Покушај овог аутора да добије било какав одговор од министарства војске у Лондону, наишао је на ледени зид, и тотално прећуткивање. У Фуламу, крај Лондона, интервјуисао је потом његову мајку, сестру и зета. До данас сви ћуте о Вајтовом учешћу у окршајима против Срба, против којих је и погинуо. Његово тело, колико аутор зна, још увек лежи покопано крај Ласлова, уз неколико Парагиних бораца. Жељко Ражнатовић-Аркан и његови борци потврдили су листом овом аутору да се Вајт пред погибију показао као изузетно храбар борац у хрватској јединици.³⁸⁰

4. Државна безбедност у Сарајеву имала је, још пре босанске експлозије, још 1991., опиплјиве доказе о активностима социјал-демократског покрета у Сарајеву, чији је члан био извесни Расим Кадић. Пут, дневнице за једномесечни боравак у Либији платили су Народни комитети. Либијци су их обучавали како да прошире мрежу покрета широм БиХ, Македоније, Санџака и Црне Горе. Циљ је била припрема за преузимање власти у скорој будућности. Успут је требало да се шире мудрости Моамера Гадафија из његове „Зелене књиге“. Мисуратијеве активности су заправо либијски допринос за формирање Патриотске лиге, неке врсте Изетбеговићевог „Народног фронта“.

5. У септембру 1992. Агенција БИНА сазнаје да су добровољци из исламског света, који се боре на босанском фронту против „хришћанских неверника“, све присутнији на ратиштима. У тој првој „мапи“ размештаја исламских снага у Босни (коју је агенција сачинила 1992. уз помоћ израелских пријатеља на ратном терену БиХ) уочено је неколико десетина исламских бораца у самом Сарајеву, који су се у граду затекли почетком сукоба, као студенти и „студенти“. Западне процене из више извора говориле су о броју од око 1.700

380 Аутор поседује аутентичне Вајтове документе, које је после операције у Ласлову добио од Жељка Ражнатовића Аркана. Видети фотокопије у анексу ове књиге.

наоружаних муџахедина на тлу БиХ. У Тузлу је стигло, у августу 1992., 120 бораца, у два аутобуса, а чета је комбинована од Кувајћана, Турака, Алжираца. Примећени су и „црни“ Муслимани из Нигерије, а најзанимљивији моменат је било присуство Вахабита - „Авганистанаца“, са дугогодишњим герилским искуством у ратовању против Руса. Већа група добровољаца примећена је и око Котор вароши. Од почетка рата највећа концентрација муџахедина примећена је у зони око Високог, градића симбола исламске Босне. Саудијска Арабија, једна од најумешанијих земаља у Босни, послала је неку врсту јединице за специјална дејства, борце који се боре за ислам где год затреба. Овде је заправо први траг Усама бен Ладена и његових бораца на тлу Европе, мада се тада још не зову Al-Qaida. То је време у коме је Усама бен Ладен још увек близак саудијском двору и официјално признат борац за УМУ, светску исламску заједницу.³⁸¹

6. Већ од лета 1992. Американци су формирали два кампа за обуку јединица за специјалне намене на тлу Словеније. Инструктори су били Американци и Немци. Обучавали су муслиманске војнике за рат у Босни. Један од два кампа налазио се у Горењској. После месец и по интензивне обуке, војници, претежно Муслимани из Босне, али и многи добровољци, исламисти, тајним каналима су, преко Хрватске, слали на босански фронт.

7. Новембра 1991., српски добровољци при Бањалучком корпусу, чији је командант био генерал Узелац, а заменик Пуковник Вуковић,³⁸² заробљавају у Славонији, код Новске, хрватског пуковника, бившег официра ЈНА, који признаје, поред осталог, да је у име хрватског сецесионистичког покрета, а као активни официр ЈНА, путовао пре грађанског рата од Канаде до Аустралије и америчких НАТО база у Немачкој, како би се договарао са усташама из дијаспоре. Пуковник је згранутим војним истражитељима говорио чак и о стратегији према Србима - да им се откида комад по комад територије: Косово, Санџак, Војводина - да се Србија на крају сведе на простор око Мораве. Разлог за ово драстично редуковање је,

381 BINA, 10. 09.1992.

382 Погинуо је касније у хеликоптеру изнад Копаоника, под неразјашњеним околностима.

рекао је хрватски официр, нови светски поредак. У њему Срби не смеју никако да имају јаку војску, нити милион војника у случају општег рата.³⁸³

8. Још у лето 1992. новинари београдске новинске агенције „БИНА“ сазнали су о кршењу ембарга на увоз оружја у БиХ и Хрватску, преко сплитске луке „Лора“. Реч је о артиљеријској мунисији иранског порекла, аутоматском оружју и другој војној опреми. Сплитска лука је и место очекиваног искрцавања добровољаца из исламских земаља, у случају да рат у Босни и даље ескалира. Има и индиција да је део иранске и турске војне помоћи на необјашњив начин спуштен и на аеродром у Сарајеву. О допреми наоружања за рат у Босни обавештен је и део официрског кадра снага УНПРО-ФОР-а у Хрватској и БиХ. Емисари су стизали преко Загреба и одседали најчешће у хотелу „Интерконтинентал“. Неколико иранских ајатолаха, као и изасланика саудијског двора било је уочено у Загребу на путу за Сарајево у то време. Западне обавештајне службе, и војне, и цивилне, добро су знале за ове догађаје, и за разговоре у Загребу и Сарајеву, али се то прећуткивало.³⁸⁴

9. У октобру 1992. емитована је вест из Словеније: „Амерички стејт департмент има под својим патронатом два кампа за обуку јединица за специјалне намене на тлу Републике Словеније. У овим тренажним центрима инструктори су амерички и немачки војни саветници. Њихов посао је истоветан оном који су обављали у разним земљама Централне Америке у последњих петнаест година. Обука траје месец дана и после тога ‘амерички ђаци се устаљеним каналима пребацују, преко хрватске територије, на бојишта у Босни. Словеначке власти ову сарадњу са Стејт департментом држе под шифром ‘строга поверљиво’, али наши извори говоре да је један од кампова за обуку негде у Горењској”³⁸⁵

10. Чак и Израел и јеврејске организације имају, од Срба потпуно неочекивано, место у срамном помагању исламиста

383 **Видети:** Зоран Петровић Пироћанац, „Спирала смрти за једнократну употребу“, *Дуга*, бр. 1716, мај 1999.

384 BINA 2. 08. и 20. 08.1992.

385 BINA, 20.10.1992.

током босанског рата. Бројне јеврејске хуманитарне и кари- тативне организације интензивно су крајем 1992. и почетком 1993 радиле на извлачењу преосталих Јевреја из Сарајева и других градова БиХ. Било је бројних дискретних посета је- врејских представника из света у то време. Потом су Караџи- ћеви људи, као и неки активисти Јеврејске заједнице, зајед- но извели евакуацију непознатог броја аутобуских конвоја. То није спорно, али ће бити занимљиви мемоари јеврејских функционера из Америке и Израела, потом јеврејског сара- јевског представника заједнице Черешњеша, на пример, као и Др Радована Караџића и његових блиских сарадника. У пи- тању су, све указује на то, и значајне суме новца, али је најва- жније то што су у конвојима били, осим бројних Муслимана из Сарајева, и истакнути исламисти-добровољци из света. Израелски обавештајци су, на лицу места, као и увек у слич- ним приликама, добро знали за овај детаљ. Државна поли- тика је, очито, захтевала да иначе најприлежнији анти-исла- мистички борци планете, Израелци, зажмуре, очито посаве- товани од Американаца, који једини на свету имају ту врсту утицаја на њих.

11. Припадници специјалних снага војске РС ухватили су пред православни Божић 1993. два активна обавештајна официра Армије САД у зони планине Игман. Срби су били немало изненађени, без обзира на већ стара сазнања о уче- шћу великог броја страних грађана у муслиманским редови- ма, било као плаћеници, било као добровољци. Знали су и о присуству америчких, чак и мађарских официра, у штабови- ма муслиманске армије, али је божићно заробљавање на во- јишту било првокласна атракција. Караџић је у време овог заробљавања, без објављивања вести у медијима, бројним контактима са Американцима, па је ова вест строго чувана. Американци су предати својима, а Срби су били врло дис- кретни.³⁸⁶

12. Крајем јануара 1993, у Београду се изненада обрео високи функционер француског МИП-а. Дешава се то после офанзиве Хрвата на Крајину. Тада је процурило да су Фран-

386 **Видети:** Новинска агенција „Бина“, 07. 01. 1993. Аутор је до информације до- шао личним истраживањем, сведочењем полицајца из личног Караџићевог обезбеђења.

цузи желели да хитно и максимално амортизују неугодне ефекте њихове дебеле умешаности у хрватско-српски спор. Срби из Крајине су на једној позицији УНПРОФОР-а тада узаптили војне карте које су недвосмислено показале да су Французи на тим позицијама унапред знали све правце и циљеве хрватске офанзиве. Западне војне службе су, у функцији снага НАТО-а, од почетка грађанског рата у Хрватској инсталирали своје обавештајне официре, као и саветнике. У хрватским штабовима су од почетка рата били и амерички пензионисани генерали и виши официри, који су кључно, уз Милошевићево наређење за повлачење, допринели хрватском тријумфу у „Олуји“. Иначе, ни данас се не зна о чему је Милошевић тада разговарао са Будевеом.

13. Почетком 1993., аутор се затекао у београдској дедињској вили „Босанка“, у којој су босански Срби имали свој дипломатски штаб. У посету министру спољних послова, професору Бухи, стигао је сиријски амбасадор у Београду. Он је тада успео да измоли од Срба да групу од 33 сиријска студента (а многи су били само „студенти“, муслимански добровољци) извуку из опкољеног Сарајева. По мојим сазнањима, Буха и Караџић су морали да пристану на договор, обзиром да је то захтевао лично Милошевић.

14. Став такозване међународне заједнице према догађајима у Босни и према умешаности исламског елемента изузетно је индикативан на примеру спомен-комплекса концентрационог логора Јасеновац. Наиме, подручје је спадало у зону под заштитом УН, према постигнутом Венсовом плану. После повлачења ЈНА Јасеновац су запоселе хрватске оружане снаге. Ту је у марту 1993. боравио батаљон из Јордана, у оквиру снага УН. О њиховом односу према овом, за Србе, Јевреје и Роме, светом месту, сликовито сведоче графити самог споменика исписани - на арапском језику (sic!): „Алах је велики“. Сведочење о овом скрнављењу имамо захваљујући пензионисаном израелском пуковнику Рафаелу Хоровицу, стручњаку за медије у кризи, који је тада као саветник дискретно помагао Радовану Караџићу. Хоровиц је овај вандализам снимео малим фото-апаратом, када је посетио у то време јасеновачки комплекс са босанске стране, а потом предао фотографију свом пријатељу - овом аутору. Ни Амери-

канцима, ни Немцима, ни Французима, ни иним западним припадницима снага УН, а ни муслиманима у свету, уопште није сметало овакво понашање муслимана-Палестинаца из Јорданског батаљона УН, задуженог да брижљиво чува овај значајан светски споменик.

15. За аутора је симболички врло тужна слика беде Запада сведочанство немачке новинарке недељника *„Дер Шпигел“*, Ренате Флотау. Неодређеног датума 1994. године она је два дана заредом у предворју кабинета Алије Изетбеговића у Сарајеву, разговарала са Усамом бен Ладеном. Тај елегантни, али и бизарни Арапин (одевен традиционално арапски, баш као што га знамо са неких фотографија), по њеном сведочењу, учинио јој се као још један међу бројним чудацама и „уврнутим“ типовима које је сретала по ратној Босни и другим крајевима. Зато, како каже, није ни објавила интервју са њим. Усама бен Ладен, сетимо се, још није био толико познат у то време, заправо мало Европљана и Американаца је знало ко је. Чак је госпођа Флотау од њега добила и визит-карту, али га није интервјуисала. Исламистички интернационалац се тада слободно шета Сарајевом.

У време када је, захваљујући фирмама попут „Рудер-Фин“, муслимански босански председник израстао у планетарни лик Робина Худа, анти-фашистичког герилца и Вилија Бранта заједно. Никоме није сметало што је Усама бен Ладен, почетком рата у Босни већ бивши амерички савезник, обилазио своје борце по фронтovima. У време када „продаје“ слику борца за *„мултиетничко и мултикултурно босанско друштво, наспрам српског дивљаштва, фашизма, расизма, примитивизма.“* Усред Сарајева, док по Босни секу главе Усамини борци из бригаде „Ал Муџахидин“, које бен Ладен финансира. Америчке, израелске, немачке, руске службе, добро знају ко је он и зашто је у Босни. А онда се, деценију касније, прича о балканској слабој карици у борби против тероризма на Балкану? Међу онима који су једино од почетка запомагали да је реч о исламистичком упаду у Европу?³⁸⁷

387 **Видети:** З. Петровић - Пироћанац, *Ал-Каида: Усама бен Ладен и 'Зелена Коминтерна' против јудео-хришћанске цивилизације*, Еуро, Београд, 2002. Немачка дописница из Југославије Ренате Флотау, у разговору са аутором, 2002. у Београду, потврдила је ово ретко драгоцено сведочанство из грађанског рата у БиХ.

16. И посрнули Руси у време Јељцина су продавали оружје Хрватима у жеку рата, али су им чак слали и инструкторе у Хрватску, да обучавају Хрвате на продатом наоружању. Није случајно што је Туђману, а не Милошевићу, Јељцин доделио највише руско одликовање у то време.³⁸⁸

17. Нигде и никада, ни Срби, ни Македонци, ни Албанци, нису објавили да су током неколико месеци непрекидно на тирански и скопски аеродром слетали француски војни авиони. Из Француске су допремани муниција и оружје, као припрема за *American way of war* на Космету. Може се само замислити које су то количине, ако је транспорт трајао месецима. Овде је реч тек о сегменту тих транспорта, јер помињем само француски део посла у коме је учествовало 19 земаља чланица НАТО и свака је дала допринос и у транспортовању материјала и трупа на будући фронт. Милошевић и његов Врх су имали поуздане информације о томе, али није било јавне приче о овом опасном ескалирању ка рату, а камо ли неке званичне ноте Французима и свима другима. Ево још једног објашњења који Милошевићевци и даље дугују Србији.

18. Поменимо и стратегијски битан тузлански аеродром. То је била главна база за дотур оружја из исламског света, а под супервизијом – америчке војске. Американци не само да нису спречавали кршење ембарга који су сами наметнули, већ су, напротив, олакшавали дотур „Херкулес“ транспортерима. Иначе, од Тузле авиони долећу до Србије за непун минут и то је највећа опасност по српску стратегијску дубину. Додуше, Срби и сами носе део кривице за истине о Тузли, јер нису желели током рата да доставе америчкој тадашњој опозицији, републиканцима, снимке пресретнутих разговора турских и америчких пилота и контролора летова над Тузлом и у директној вези са дотурањем оружја. О разлозима овог значајног прећуткивања су свакако знали генерал Младић, потом Караџић, али и генерал Перишић и Милошевић, јер су прислушни центри Војске РС и СР Југославије били опремљени софистикованом опремом за прислушкивање НАТО-пилота и имали су сазнања о свим таквим летовима.

19. Лондон је од Осамдесетих, све до катастрофе „9/11“, домаћин исламистичких самита организација попут *Хамаса*,

388 Видети: Недељник, *Marianne*, 1994.

Хезб-Алаха, Исламског цихада - кичмених стубова данашње Ал-Каиде. Чувале су их полиција, обавештајне и специјалне службе Вашингтерне, а поменуте групације су се потом укључиле у цихад у БиХ. По француским изворима, и Усама бен Ладен походио је (1996-1998) Лондон својим “цетом”, где се сретао са новинарима, у време када се скривао код Мула Омара у Кандахару. Ево савршене илустрације саучесништва Енглеза, најпоузданијег савезника Вашингтерне, у фази сарадње са исламистичким групама планете, када су несебично помагали узлет муслиманских верских фанатика, чак и на тлу Лукавог Албиона.

20. Бернар Кушнер, министар здравља Француске, у лето 1992. године, каже за *TF1*, у војној бази Вијакубле: “Санкције су увек по мало прекасне, али ја сам присталица онога што се зове право на ингеренцију, тј. удар унапред. Знали смо куда то води, да ће се тако одиграти у Босни. На несрећу, међународна дипломатија нема довољно брзе рефлексе. И ми знамо да ће се то десити на Косову, и шта се ради на Косову. Треба увек предвидети.”³⁸⁹

21. У часопису “Међународна политика”, ген. сек. НАТО-а, Немац Манфред Вернер, одговара 1994. и на питање “није ли једна од главних преокупација НАТО, у кризи у екс-Југославији, да се предупреди ширење сукоба на Косово, или у Македонију, чак на земље-чланице НАТО, као што су Грчка, или Турска?” Вернер, који је већ тада био у терминалној фази обољења од рака, овако одговара Французима: “Овај ризик заразе био је и остаје једна од највећих брига НАТО. Наши чланови морају апсолутно да користе сав свој утицај, у УН и другде, да стабилизују ситуацију на Косову и у Републици Македонији. Треба један потенцијални агресор да зна да ће проширење сукоба обавезно изазвати одлучну интервенцију међународне заједнице”.³⁹⁰ Није познато да се ико у СМИП-у, Војсци, Полицији, или било којој партији, позабавио овим Вернеровим, и многим другим раним упозорењима. Обратимо пажњу на речник - када говори о Србији и Србима, онда помиње “ризик заразе”, “стабилизовање ситуације на Косову,”

389 Видети: З. Петровић Пироћанац, *Избрисати српски вирус*, „Југоисток“, Београд, 2008.

390 Видети: *Politique Internationale, l'été*, Paris, 1994.

“потенцијалног агресора,” и “одлучну интервенцију међународних снага”. Ево и примера конкретних рефлектовања ове политике на свет.

22. Нећемо прећутати ни то да Москва и данас подржава *Хамас*, и не дозвољава да се палестинска исламистичка организација третира као терористичка организација, а руски лидери примају у званичну посету палестинског екстремистичког лидера Каледа Машала, 2006. Све то упркос чињеници крвавих *Хамасових* руку до лаката, већ више од две деценије, у шта спада и братска помоћ муслиманима у БиХ, камо су Палестинци слали своје најiskusније стручњаке за ратовање и кукавичко подметање експлозивних направа у рату против Срба у БиХ.³⁹¹

23. Још у лето 1992. новинари београдске агенције „Бина“ сазнали су о кршењу ембарга на увоз оружја у БиХ и Хрватску, преко сплитске луке „Лора“. Реч је била о артиљеријској муницији иранског порекла, аутоматском оружју и другој војној опреми. Сплитска лука је и место искрцавања добровољаца из исламских земаља. Део иранске и турске војне помоћи на необјашњив начин је спуштан и на аеродром у Сарајеву. О допреми наоружања за рат у Босни обавештен је и део официрског кадра снага УНПРОФОР-а у Хрватској и БиХ. Емисари су стизали преко Загреба и одседали најчешће у хотелу „Интерконтинентал“. Неколико иранских ајатолаха и изасланика саудијског двора било је уочено у Загребу на путу за Сарајево у то време. Западне обавештајне службе добро су знале за ове догађаје, и за разговоре у Загребу и Сарајеву, али се то прећуткивало.³⁹²

24. Од почетка рата највећа концентрација муџахедина примећена је у зони око Високог, градића симбола исламске Босне. Саудијска Арабија, једна од најумешанијих земаља у Босни, послала је неку врсту јединице за специјална дејства, борце који се боре за ислам где год затреба. Овде је заправо први траг Усама бен Ладена и његових бораца на тлу Европе,

391 Средином Осамдесетих београдска новинарка јеврејског порекла, Дубравка Рајх, интервјуисала је у Израелу генерала Аријела Шарона. Када му је једним питањем Рајхова замерила како се Израел понаша према Палестинцима, славни војсковођа јој је одвратио: „Боље ви проверите ко на Косову Албанцима дотура оружје. Ваши пријатељи Палестинци!“

392 **Видети:** Новинска агенција *Бина*, 02. 08. и 20. 08.1992.

мада се тада још не зову Ал-Каида. То је време у коме је Усама бен Ладен још увек близак саудијском двору и официјално признат борац за УМУ, светску исламску заједницу. У септембру 1992. су добровољци из исламског света који се боре на босанском фронту против „хришћанских неверника“ све присутнији на ратиштима. У тој првој „мапи“ размештаја исламских снага у Босни (1992. сачињене уз помоћ израелских пријатеља на том терену) уочено је неколико десетина исламских бораца у самом Сарајеву, који су се у граду затекли почетком сукоба, као студенти, или „студенти“. Западне процене из више извора говориле су о броју од око 1.700 наоружаних муџахедина на тлу БиХ. У Тузлу је стигло у августу 1992. 120 бораца, у два аутобуса, а чета је комбинована од Кувајђана, Турака, Алжираца. Примећени су и „црни“ Муслимани из Нигерије, а најистакнутије присуство је било Вахабита „Авганистанаца“ са дугогодишњим герилским искуством у ратовању против Руса. Већа група добровољаца примећена је и око Котор вароши.³⁹³

25. Већ у октобру 1992. амерички Стејт департмент има под својим патронатом два кампа за обуку јединица за специјалне намене на тлу Републике Словеније. У овим тренажним центрима инструктори су амерички и немачки војни саветници. Њихов посао је истоветан оном који су обављали у разним земљама Централне Америке у последњих петнаест година. Обука траје месец дана и после тога «амерички ђаци» се устаљеним каналима пребацују, преко хрватске територије, на бојишта у Босни. Словеначке власти ову сарадњу са Стејт департментом држе под шифром „строга поверљиво“, али извори говоре да је један од кампова за обуку негде у Горењској.³⁹⁴

26. Почетком 1993., у зиму, у опкољену Сребреницу генерал Филип Моријон је, заједно са помоћи за опкољене Муслимане, увео и америчке официре прерушене у УНПРО-ФОР француске униформе, што су Срби добро знали. Они су обавили, приликом боравка у самој Сребреници, многе обавештајне радње и поставили су локаторе, а потом мирно одшетали са генералом Моријоном. Очито је да је Младићева

393 Видети: Агенција Бина, 10. 09.1992.

394 Видети: Бина, 20.10.1992.

наредба гласила да не дирају прерушене Американце, који су се ту нашли захваљујући Младићевој дозволи из хуманитарних разлога.³⁹⁵

27. Од 1994. ЦИА је отворила базе за мониторинг простора и војних снага у Албанији. Као „потенцијалне мете“ одабрани су искључиво - Срби. Нису дирали у бен Ладенове људе, који су се и ту припремали за џихад против Срба. Американци су били финансијска подршка и тренери косметских Албанаца-Шиптара од самог почетка. Када је почела градња „Бондстила“, крајем јуна 1999., добили смо и логично објашњење такве политике.³⁹⁶

28. Као репортер београдског „Телеграфа“, аутор се обreo на планини Мајевица окованој снегом, међу Србима опкољеним муслиманским снагама, у марту 1994. Жестоко окружење је имало смисла за нападаче, јер се све одиграло око телекомуникационог центра, изграђеног у пренапрегнутом бетону. То је једно од телекомуникационих чворишта телефонских, радио, телевизијских и других веза бивше Југославије, једна од најважнијих тачака на Балкану. И једна и друга зарађена страна желела је да га има за себе. То сам назвао *битком за релеје*, у оквиру *ратова за релеје*. Околним брдима кроз велику хладноћу пробијали су се громки узвици: „*Такбир, такбир! Алаху акбар!*“ На мање од пушкомета видео сам „Авганистанце“, прекаљене добровољце у рату за УМУ. Тада сам видео француска војна следовања по стандардима НАТО, која су Срби нашли код заробљених муџахедина и припадника муслиманске војске. НАТО се чак бринуо и за то да се „муџахедини, борци за мултиетничку Босну и Европу“, добро хране у борбама. На Мајевици сам и добио од српских бораца Специјалне бригаде МУП Р, марта 1994., године ланч-пакет НАТО-а, француске производње, намењен исламским борцима у Босни током овог рата. Нису се устезали ни да хране муџахедине против Срба, док су у свим земљама НАТО водили пропагандне ратове против истих исламиста.

Ђаци Американаца из Авганистана водили су свој нови рат, уз прећутно знање Запада, који је чекао да падне довољно

395 Информација добијена из војних извора ВРС, одмах по одласку Моријовог конвоја из Сребренице.

396 **Видети:** „Bin Laden in the Balkans“, *The Washington Times*, June 22, 2001.

крви, и да они преузму контролу над том важном тачком. Тако се све и завршило, јер су у пролеће у телекомуникациони центар избила разна УНПРОФОР оклопна возила, шведска и ина, и то је прешло у руке Муслимана, то јест Запада.³⁹⁷

29. Неидентификованог дана лета 1994. део Специјалне бригада Полиције РС примају борбу са муслиманских снагама у области око Фоче. Међу погинулим Муслиманима налази се и обавештајни официр француске Армије. Ни Срби, ни Французи до данас никада званично нису, разумљиво, поменили овај моменат, нити име погинулог ликвидираног официра. Био би то још један доказ умешаности земаља НАТО пакта у грађански рат у Босни, на страни Муслимана.³⁹⁸

30. Бугари су, током рата у Босни и припрема за обрачун Албанаца-Шиптара са Србијом, у Софији гостили „Усаминог Суслова“, идеолога Ал-Каиде, др Ајмана Ал-Завахирија (алијас *Мухамед Хасан Али*). У *Партији права и слобода*, и њеном протурском и происламском вођи, др *Ибрахиму Наталију*, исламисти имају свесрдну подршку за дејства према Босни, Космету, Рашкој и Македонији. Завахири је мирно припремао људе из штаба, тзв. *Напредног центра за подршку и координацију*. Бодански пише: „Учесталост посета је порасла током 1995., одржавајући растућу важност балканског Фронта исламистичке интернационале. У лето 1995., после покушаја убиства египатског председника Хосни Мубарака под његовим заповедништвом, Завахири је почео да премешта неке од својих штабова из Женеве у Софију“.³⁹⁹ То је било познато и Бугарима, и Американцима, и Израелцима, и нико није прстом мрднуо да га ухапси, или ликвидира. Најцрње у свему је што то није учинио ни Милошевићев режим, чији су обавештајци свакако морали да знају каква крупна исламистичка риба је надохват руке.

Знали су ово и Бугари, и Американци, и Израелци, а нико није прстом мрднуо да ухапси бен Ладеновог заменика, или га ликвидира. За Србе је најважније што је Ал-Завахири у

397 Видети детаљније у: Зоран Петровић Пироћанац, *Телеграф*, март 1994.

398 Из разговора аутора са официрима елитне Специјалне бригада МУП РС, у Семизовцу крај Сарајева, 1994.

399 Видети: Yossef Bodanski, *Some Call It Peace*, 1996. Српско издање: *Јосеф Бодански, Неки то зову мир, Југоисток*, 1998, стр. 98 - 99.

више наврата боравио и у Југославији, координишући цихад против Срба у Босни, потом и на Космету. Чак ни Милошевићев режим није нашао за сходно да Завахирија једноставно отме, или ликвидира, како би то учинили, на пример, Израелци, кадгод им неко затреба „због националног интереса“. Важно је поменути да ни републиканци у САД, за чији је један конгресни тим радио и Израелац Бодански, није успевао да разбије блокаду у овим темама у самим САД. Толико снажно су Клинтонови демократе све блокирали, у име омекшавања ислама према САД.⁴⁰⁰

31. Команданти ОВК су били добро извежбани официри са ратним искуством из БиХ, махом припадници *Ханџар дивизије*. Од 1993. године, када их је Изетбеговић, истакнути теоретичар борбеног ислама, активирао, косметски Албанци - Шиптари су спадали у елитне јединице за блиску заштиту лидера. Током рата било их је у БиХ десетак хиљада учесника у цихаду. Директива шиптарских лидера била је: кроз ратно искуство припремити се за ослобођење Космета. И о томе је писао *Јосеф Бодански*, конгресни експерт за тероризам из Вашингтона, обавештајац израелске провенијенције, у књизи *Неки то зову мир*. Он тврди: ”Средином 1993. Сарајево и његови савезници су се већ спремали да покрену операције у стратешкој позадини Југославије. Кључни део плана је био да се поткопа Косово и брзо ескалира оружана борба против Београда из база у Албанији. У јуну, влада Саудијске Арабије је даровала милион долара да се сагради ‘избеглички логор’ за босанске муслимане у Албанији. Средином јула, међутим, високи босански званичник у Сарајеву поверио је новинару Би-Би Си-ја, Миши Гленију, ‘да је босанска влада имала намеру да базу искористи за герилце да би их слала на Косово. Срби не би били у стању да разликују (босанске) герилце, лингвистички, или етнички, од локалних Срба. У међувремену, Сарајево и исламисти започињу припреме и обуку албанских кадрова за будућу ескалацију исламистичке борбе на Косову. Средином 1993. Сарајево је оживело Ханџар дивизију са свом њеном фашистичком културом и уживљеношћу у улогу достојних наследника својих СС претходника. Првенствена улога Ханџар дивизије јесте да буде претгоријанска гарда председника

400 Видети: Yossef Bodanski, *Some Call It Peace*, 1996. Српско издање: *Јосеф Бодански, Неки то зову мир*, Југоисток, 1998, стр. 98 - 99.

Алије Изетбеговића и других високих вођа у Сарајеву. Ханџар дивизија се састоји од 2.500 до 3.000 елитних војника распо-ређених у Сарајеву и 6.000 до 7.500 јаких снага за допуну у Фојници“.⁴⁰¹

32. Ради објективности, било је и са српске стране по-теза који су невероватно наликовали на анти-српске делат-ности током грађанског рата. Пример је из лета 1998., када је дошло до жестоке битке између српске војске и муџахединске јединице која је покушала пробој из Албаније преко планине Ђеравице. Срби су их одбили и на попрштну је остало по-доста мртвих Јеменаца, Саудијаца, Палестинаца, Ирачана, и других „интернационалиста“. Следи занимљив расплет, мало познат српској јавности. Десетак дана после битке, на српско-бугарској граници је приведен Арапин који је одлично гово-рио српски. Био је то некадашњи студент у Београду. Војни обавештајци утврђују да је реч о - активном потпуковнику Садамове регуларне армије, Нури Салипу Мохамеду (ратно име), команданту поменуте муџахединске јединице са Ђера-вице. Наравно, студирао је као несврстани у Београду нека-да. И није му сметало да убија српску децу која су бранила српску границу. Човек је нестао, вероватно поклоњен брату Садаму, а да се ништа у јавности никада није рекло. То је било перверзно тумачење патриотизма Милошевићевих сабораца, шефова Војске и Полиције у то доба.

33. Американци мирно посматрају дуготрајну сарадњу Ругове са Иранцима, још од почетка Деведесетих, као и обуку кадрова УЧК у Ирану. САД су свуда другде са Ираном биле у затегнутим односима, а у Албанији и на КиМ-у толеришу иранско мешање, допремање оружја и исламизацију хри-шћанског простора. После Дејтона, Иранци су непрестано наглашавали како „деле осећање које су изразили Босанци да, мада споразум у Дејтону није праведан, он јесте корак да се спречи даље крвопролиће у БиХ“. Високи функционер МИП-а Ирана, Ебрахим Рахимпур је изјавио да је „Босна опстала за-хваљујући жртвама њених муслиманских грађана и помоћу њених пријатеља, нарочито Ирана... Обавеза муслиманских земаља према Босни и њеном муслиманском становништву постала је дубља него пре“.⁴⁰² За америчку доктрину, ислами-

401 Видети: Јосеф Бодански, *Неки то зову мир*, стр. 215.

402 Видети још: Јосеф Бодански, *Неки то зову мир*, стр. 22 - 29.

зам је, дакле, љути непријатељ на тлу САД, а на тлу српског народа у БиХ, перверзни савезник. И сам Холбрук тадашњу подршку касније гланца овом изјавом: „То је био пакт са ђаволима, али без тих људи, босански муслимани били би сигурно изгубљени“.

34. На планини Игман су током рата у Босни француски и холандски артиљерци повремено пријатељски чаврљали уз јутарњу кафу са аутентичним „Авганистанцима“. Муџахедини тада ником нису сметали, иако су имали исте циљеве и методе као и данас. Треба рећи да су НАТО-стратеги током читавог рата у Босни и Хрватској, имали веома добре односе са исламистичким добровољцима, па и људима Усаме бен Ладена.⁴⁰³

35. Возућа на планини Озрен, у Босни, септембра 1995., имала је све предуслове да добије статус заштићене зоне. Ипак је током десет дана била немилосрдно бомбардована од НАТО-авиона бомбама са осиромашеним уранијумом. Американци су крај операције, буквално докрајчивање добро утврђених српских војника преживелих од бомби са осиромашеним уранијумом, препустили, ником другом до ли Бригади „Ал Муџахид“, коју је финансирао лично Бен Ладен. На Озрену су његови исламистички борци упадали у разорене српске бункере и клали преживеле. Успут су секли главе и котрљали их потом пред бригадским камерманом, што је данас светски позната пропагандна касета бригаде „Ал Муџахид“. У пропагандном филму Бригаде, виде се и српске главе које се котрљају, и смотра коју врши Алија Изетбеговић, и свеукупна примитивна, средњовековна атмосфера акција цихадиста. Ту касету је Биљана Плавшић, председница РС, приказала згранутом Карлу Билту у Бањалуци 1997., али је требало сачекати „9/11“ па да ови снимци буду емитовани на ЦНН-у и свуда по свету. Усамини борци били су тако, те 1994., премијерно, копнене јединице НАТО - пакта у свету, на српском Озрену.⁴⁰⁴

403 Из ауторовог разговора са новинарима француске телевизије ТФ1, током задничког новинарског рада у БиХ у време грађанског рата.

404 Аутор је примерак ове ВХС касете добио лично од Биљане Плавшић, председнице Републике Српске 1997., непосредно пошто ју је приказала Карлу Билту, приликом његове опроштајне посете.

36. У босанском граду Травнику, током рата је одржан прави конгрес исламиста из читавог света, у локалном хотелу. Делегати су долазили преко Албаније. Како Америка, Велика Британија, Немачка, Француска и остале западне земље - главне мете тероризма, држе потпуно обавештајно тај простор под својом контролом, зашто никог нису ухапсили, нити спречили? Међу присутнима су били и *Наваф ал-Хазми* и *Калид ал-Михдхар*, муџахедини из редова *Босанске муслиманске армије*, који су се укуцали у Пентагон 2001.⁴⁰⁵

37. У случају Рачак на Космету 1999, пред почетак бомбардовања, било је и мртвих британских САС - војних специјалаца. Зато истрага није ишла до краја и зато није све рекла Финкиња Хелена Ранта, форензичар, као ни амерички специјалац за овакве послове, Вилијам Вокер. Много тога ће се још открити када немачко Министарство спољних послова у Берлину у својој архиви скине једном ознаку строге тајне са досијеа о госпођи Ранти. Ранта је, очито, била уцењена од америчких обавештајних структура. Наравно, Американци поседују решење читаве загонетке, јер је Клинтонова специјална екипа помно пратила све те догађаје.

У круговима ОЕБС-а у Паризу се знало још 1999. да постоји консензус о прећуткивању многих детаља. Операцију ликвидације групе ОВК пратила је бројна екипа ОЕБС-а, са позиције довољно блиске да тачно оцене војничку оправданост српске операције. Замешатељство после школски изведене операције српских специјалаца настаје када није саопштен прави број погинулих. Извори из ОЕБС-а говорили су о дупло више мртвих Албанаца, готово стотинак. Уочено је да су имена погинулих, „који су дали живот за отаџбину Косову“, а појавила су се потом у косметским новинским умрлицима, била потпуно другачија од званично објављених са списка ОЕБС-а. И како то пословично бива, тамо где су Американци, увек су и Британци. Међу мртвим албанским борцима форензичари и ОЕБС су, у првом моменту, констатовали присуство - *неколико необрезаних мушкараца*, дакле не-Албанаца. Били су то - погинули британски специјалци из елитне формације САС. Њима се потом траг губи, неће их бити када су потом медији пуштени да се све фотографише.

405 **Више о томе:** Јосеф Бодански, *Неки то зову мир*.

38. Швајцарци објављују 2001. извештај о активностима Ал-Каиде у Великој Британији и на КиМ-у, које контролише НАТО. „Према египатским и француским тајним службама, Бен Ладен, који је био гост талибана истовремено кад и бројни други тражени исламисти, довео је око 500 арапских муџахедина у Тирану. Изгледа да су се они, раме уз раме са УЧК са Косова, борили и били умешани у дела најбруталнијих освета против српских цивила“.⁴⁰⁶

39. Новац и оружје непрекидно су, и после 1999., стизали на КиМ, као исламистичка подршка. Обавештајни пуковник француске армије, Бинел, каже ми у интервјуу: „НВО томе доприносе, као што је то био случај током рата у Босни и Херцеговини. У књизи 'Ратни злочини у НАТО-у', ја дајем имена НВО и адресе на којима смо их налазили у Зеници. Е, па, то су исте НВО које делају на Косову! И треба бити поштен, неки од чланова ових НВО су поштени људи. Но, они су приморани да слушају“.⁴⁰⁷

40. Македонске, руске, француске и египатске обавештајне структуре својевремено су потврдиле да је један од искуснијих вођа Ал-Каиде командовао на Космету, током 2001., „тренажним логором исламиста у сектору под командом америчких трупа“.

41. Зна се и да је Египћанин Мохамед Ата, најславнији самоубица у акцији 11. септембра 2001. био добровољац у Босни, и да је тамо стицао војничка знања и челичио дух за акцију свог живота у име борбеног ислама.

42. Када су израелски и амерички емисари преговарали, у зиму 1992-3., са Радованом Караџићем на Палама о пропуштању конвоја са цивилима из Сарајева, преко Игмана, гости су, махом активисти светских јеврејских организација, прекршили тај договор. Караџићеви људи, као и дискретни активисти Јеврејске заједнице, заједно су извели евакуацију тих бораца, у непознатом броју аутобуских конвоја. У питању су, све указује, и значајне суме новца. Но јеврејски активисти су допустили да се, са сарајевским цивилима, прошверцују, до Израела, па оданде у своје исламске земље, и добровољ-

406 Видети: *Neue Zürcher Zeitung*, 24. 10. 2001.

407 Видети: З. Петровић Пироћанац, интервју са пуковником Пјер-Анри Бинелом, магазин *Европа*, Београд, март 2005.

ци, „студенти“ из арапског света, који су се борили у редовима Алије Изетбеговића. То је одиста била перверзна акција Јевреја, који су уз цивиле из Сарајева, спасили и један број опасних цихадиста и исламистичких интернационалаца да се извуку из ратног Сарајева. Неко од њих ће вероватно једном написати истиниту причу о овој хуманитарној акцији, у којој су прошверцовали и сопствене најљуће непријатеље. Ето колика је моћ Вашингтерне, кад су и Израелци учествовали у њиховом спасавању.

О овој операцији би једном могао да проговори и представник јеврејске заједнице у то доба у Сарајеву, господин Черешњеш. Моји београдски јеврејски пријатељи и познаници из Јеврејске заједнице, попут знаменитог књижевника Давида Албахарија, молили су ме „да то оставим за касније, да није час“, признајући тиме индиректно аутентичност мојих информација, које је аутор „искамчио“ у Караџићевом непосредном окружењу. Сигуран сам да није спорна тврдња како су израелски обавештајци, на лицу места, као и увек у сличним приликама, добро знали за овај детаљ.

43. Бивши пуковник-обавештајац, Француз *Пјер-Анри Бинел*, потврдио је аутору, у интервјуу 2005: „*Што се тиче догађаја у Сарајеву, укључујући ту два инцидента на пијаци Маркале, наше француске и енглеске обавештајне службе радиле су заједно. У књизи 'Ратни злочини у НАТО-у' објашњавам како смо морали да се боримо, Французи и Енглези, раме уз раме, против ЦИА. Имали смо доказ да за бомбардовање пијаци Маркале крајем августа 1995, није могло да се оптуже Срби, због полазне тачке граната. Такође описујем фотографију коју су снимиле наше тајне службе, на којој се виде људи у тренутку поласка ка муслиманској зони, одмах по испаливању граната. Али, између афере на пијаци Маркале у фебруару 1995, и оне у августу, Председника Митерана је заменио Председник Ширак. И овај је прихватио да се оптуже Срби, да се прихвате ваздушна бомбардовања НАТО-а која су Американци одавно желели и која француски генерали присутни на терену нису желели. Зашто? Какви интереси су се крили иза ове одлуке?*“⁴⁰⁸

408 **Видети:** З. Петровић Пироћанац, интервју са пуковником Бинелом, магазин *Европа*, Београд, март 2005.

44. Већ у самртничкој постељи, Франсоа Митеран при-ма на разговор познату ТВ новинарку Лор Адлер (FR3). При-знаје јој да је од војске имао информације како Срби нису виновници масакра на Маркалама, како су у монтирање дога-ђаја уpletене и блискоисточне терористичке групе. И поред тога, отишао је у Сарајево и положио венац на место маса-кра за које су и даље оптужени Срби. Логика савезништва са Американцима била је јача је од истине коју је велики по-литичар претходно сазнао. Важнија је била Вашингтерна од непослушних Срба.

45. Како је могуће да је и 2001. и касније, Абу Хамза, Си-ријац и *Afghani alumnus*, муџахедински вођа током рата у Бо-сни, директно одговоран Усами бен Ладену, живео у Сараје-ву? Американцима и бројним другим пријатељским служба-ма никад није пало на памет да ухвате драгоценог исламисту, који им је годинама био пред носом.⁴⁰⁹

46. У детаљу догађаја из рата у БиХ, у зиму 1995. године, види се очити утицај иранске обавештајне службе и њених метода. Амерички и француски војници открили су једну ба-зу иранских исламистичких инструктора у околини Сараје-ва. Наводни дипломати у иранској амбасади у Сарајеву, а за-право инструктори Револуционарне гарде, “Паздарана,” под-учавали су муслиманске босанске специјалце како се у дечје играчке и многе употребне предмете поставља експлозива циљем убијања деце и цивила, и ширења панике међу станов-ништвом. Ове методе радо користе сви у исламском свету, од “Хамаса”, “Исламског Дихада” и бројних екстремних пале-стинских фракција у Израелу, потом “Хезб-Алах” у Либану, “Паздарани” у Ирану, као и њихови следбеници широм пла-нете. Иако су Американци све сазнали, једноставно су врати-ли “дипломате” њиховој амбасади, без икаквих других после-дица. Све је прећутано, јер је америчка администрација била у фази неталасања са исламом и покушаја да се побољшају односи са исламским земљама, пре свега са Ираном, који је итекако широм бивше Југославије разгранао своје подривач-ке и терористичке активности.

409 Видети више: Evan Kohlmann, *Al-Qaida's Jihad in Europe: The Afghan - Bosnian Network*, Berg, 2004.

47. Где не оде америчка војска, одлази *MPRI*, америчка консултантска и *rent-a-war* фирма пензионисаних високих официра. Били су и У Хрватској од 1991, и у Македонији 2001. Код нашег јужног суседа су обучавали Албанце-Шиптаре, иако Американци држе базу Криволак у Македонији, дакле сарађују са македонском државом. Уз Американце, раме уз раме су и муџахедини под командом *Завахирија*, рођеног брата др Ајмана Ал Завахирија, исламистичког Суслова Бен Ладена. Сећамо се да је македонска регуларна армија заробила 2001. два америчка инструктора код Арачинова, у околини Тетова, што је брзо заташкано приморвањем Македонаца да их пуште, као и заробљене шиптарске терористе. Био је то драстични пример циничног америчког толерисања и македонских исламиста. Македонски специјалци опколили су македонске шиптарске борце, уз које се борила и група „Авганистанаца“. У моментима када је било јасно да ће бити ликвидирани ако се убрзо не предају, наступа амерички *Deus ex machina*. Послали су аутобусе за Шиптаре-Албанце, а хеликоптер за своје инструкторе. Мистериозно наређење македонским властима, које је без поговора извршено, укључивало је хитно извлачење из обруча ових исламистичких добровољаца. Да цинизам буде већи, њима су послани аутобуси у које су ови наоружани ушли и одвезли се у непознатом правцу, који без много муке можемо да лоцирамо као хеликоптерско превозење у „Бондстил“, одакле им се губи сваки траг. Каква је то слаба карика у питању онда?

48. Аутор Јосеф Бодански је први сигнализовао присуство Иранаца и других исламистички оријентисаних држава у рату у БиХ. Његови прецизни подаци о путевима наоружања, о умешаности обавештајних служби арапског и уопште муслиманског света у борби Алије Изетбеговића за „мултинационалну Босну“, директно су неутралисани, најпре од Стејт департмента и Беле куће. Бодански је својим истинама директно поткопавао америчку политику на Балкану, а она је била изричита - тотална подршка Алији Изетбеговићу.⁴¹⁰

49. Од 1994. ЦИА је отворила базе за мониторинг простора и војних снага у Албанији. Као „потенцијалне мете“ ода-

410 **Више о томе:** Јосеф Бодански, *Неки то зову мир*.

брани су искључиво - Срби. Нису дирали у бен Ладенове људе, који су се и у Албанији припремали за џихад против Срба. Американци су били финансијска подршка и тренери косметских Албанаца-Шиптара од самог почетка. Када је саграђен „Бондстил,“ добили смо и логично објашњење такве политике.

50. *Усама бен Ладен* је, уз подршку Изетбеговића припремао ширење ватре ислама на шири регион, Космет, а потом и Македонију, па је *Ал-Каида* вршила темељне припреме инфилтрације својих активности. Позадинска база је постала Албанија, а улазак је био “мекан”, преко хуманитарних организација, разних исламских банака и других форми помоћи муслиманском становништву Космета. Најпре је Саудијска Арабија финансирала изградњу кампова за обуку, слично онима у Авганистану и Пакистану, а паралелно су радили и Иранци, уз благонаклоност Запада, који је помно пратио развој догађаја, ни у чему не интервенишући. Комешање у Албанији и навала хуманитараца почиње још 1994-1995., а кулминација је почетком 1998. За Усаму постоје подаци да се појавио у Албанији видно истурујући своје богато саудијско порекло у вођењу хуманитарне агенције. Наводно је добио наклоност власти у Тирани зато што је намерио “да помогне најсиромашнијој нацији у Европи”. У земљи изједеној корупцијом и пост-комунистичким распадањем, људи из врха су свакако добро знали ко је Усама бен Ладен и какви су му циљеви.

51. Руски лист “Глас Русије” средином 1998. озбиљно упозорава Запад и Албанију због могућих последица забрињавајућих активности у Албанији: “*У редовима ОВК боре се плаћеници из Саудијске Арабије, Јемена и Немачке, где постоји арапска заједница. Муџахедни сачињавају тзв. ‘трећу групу у саставу ОВК’. Она је формирана у Минхену почетком јула, а затим је пребачена у Албанију, преко италијанске луке Бари и потом на Косово. Таква подршка је пружена и пружа се у још већим размерама само муслиманском руководству у Босни.*”

52. После убијања 58 туриста у Луксору, новембра 1997. неколико виновника злочина, чланова “Џама’а Исламиа” из Египта, пребачено је на косовски фронт, почетком 1998. Иза

плана је поново бен Ладен, који је претходно склопио договор са Паздаранима из Ирана о “подршци албанском илегалном покрету на Косову”, како је писао лондонски “Тајмс”.

53. Стејт департмент 1998. ставља ОВК на листу терористичких организација које финансирају своје операције продајом хероина, као и новцем исламистичких држава и појединаца, попут бен Ладена. Међутим, Американци истовремено и обучавају ОВК усред Албаније, тик поред логора бен Ладена.

54. У јесен 1998. албанска полиција, да би удовољила инсистирањима ЦИА и ФБИ, хапси четворицу Египћана. Испоставља се да су они људи Муле Омара, талибанског верског лидера, и да им је бен Ладен обезбедио услове за деловање у Албанији, преко организације-фасаде за пружање хуманитарне помоћи, “Исламска обнова”. Њихова намера била је да дигну у ваздух америчку амбасаду, па су Албанци проценили како је то превише, и како је паметније да их жртвују Американцима, тако што ће их изручити египатским властима. Тај потез толико је разљутио “Исламски џихад” доктора Завахирија, да су следећег дана по изручивању разрушене две америчке амбасаде у Африци.

55. Аустријски ТВ новинар Малте Олшевски, написао је у својој књизи “Од Караванки до Косова” многе занимљиве детаље о деловању спреге бен Ладен - Шиптари и Албанци. Олшевски помиње алжирског терористу који је пред судом сведочио да је у Албанији радио за Усаму. Тада се први пут јавно говори о сусрету Усаме бен Ладена са шефом албанске тајне службе, који је одговоран директно тадашњем председнику Салију Бериши. Хамбуршки “Конкрет” у јуну 2000. помиње ове тајне везе: *“Бериша одржава најтешиње контакте са Букошијем, који већ годинама под заштитом некадашњег немачког министра иностраних послова Кинкела борави у Бону, као такозвани премијер косовских Албанаца и из Немачке, уз толеранцију савезне владе, шаље финансијска средства (преко 200 милиона марака) за оружану борбу против Срба. Као противтежу непредвидљивој терористичкој групи Букоши-Бериша, КФОР и УНМИК су успели да стабилизују Тачијеву струју и дали јој отворену карту за деловање - Тачијевог брата, код кога је полиција у јануару открила огромне количине оружја и милион марака прљавог новца, ослободио*

је шеф УНМИК-а Кушнер, новац му је враћен, а Тачију је чак упућено учтиво извињење.”⁴¹¹

56. Фатос Клоси, албански шеф обавештајне службе, у маниру “наивне француске собарице”, изјављује: “Циљ Бен Ладенових група не превазилази албанско питање. Он је ограничен на борбу против Срба на Косову”.

57. У Албанији није било, међу најважнијим политичарима, од Фатоса Наноа, преко Сали Берише, до шефа обавештајне службе “Шик,” Фатоса Клосија, ни једног важног политичара који не познаје бен Ладена. Са свима њима је седео више него једном, и договарао стратегију победе Шиптара над Србима на Космету. Ту дилеме нема, јер су сви окупљени око Хаменеијеве инструкције иранској обавештајној служби “да се Албанцима на Косову помаже свим распложивим средствима, до коначног ослобођења од Срба”. Француски геополитолог Александар дел Вал тачно дијагностикује догађаје око Косова: “Албанија је постала - нарочито од времена рата у Босни - америчка подружница, дуплирана једном логистичком базом подршке за тајну исламску интервенцију.”⁴¹²

58. У две базе које је финансирао и организовао Усама бен Ладен било је увек 500 муџахедина на обуци (Подграде и Корча), а многи су преко Проклетија касније убацивани у борбу против српских снага. Своје редове овим борцима јачале су чак и сепаратистичке снаге ОВК Бујановца, Медвеђе и Прешева, после бомбардовања Југославије, после окончања рата. Како сигнализују српске обавештајне структуре, само су приче за јавност то да су 1998. западне службе „у једној од највећих акција против Ал - Каиде у Албанији готово потпуно уништиле тамошњу организацију, а самим тим и највећи део исламског утицаја на догађаје на Косову.“ Нема бесмислености тврдње и лажи, а никакав доказ за тврдње никада није приказан.

Усамине људе су српске снаге чак и хватале у јесен - зиму 1999 - 2000., па се поуздано зна о присуству Ал - Каиде на

411 Видети: Malte Olschewski, *Von Den Karawanken Bis Zum Kosovo: Die Geheime Geschichte Der Kriege in Jugoslawien*, Ethnos, 2000.

412 Видети: Kosovo: Analyse Alexandre Del Valle, *TV France 3*, Paris, 27 février 2008. Дел Вал је убедљив у доказивању како су Срби истинске жртве тог рата, у коме је Запад довео на власт најсуровију нарко мафију, на челу са ОВК.

југу Србије. Бен Ладенови *Alumni*, предводили су шиптарске герилце који су упали са Космета у околину Бујановца и укопали се, пркосно, непрестано јачајући присуство, од почетних 300 људи, на око 15.000 на врхунцу кризе. Уместо да уз присуство западних медија, знатно наклоњенијих Србима од обарања Милошевића, у октобру 2000. године, крену у одлучну акцију разоружавања, а у случају неуспеха - ликвидирања побуњеника које су предводили Усамини "Авганистанци", одлучено је у Србији да се преговара, уз непрестане нове губитке људи, како се већ дешавало годинама пре тога на Космету. Очито је да је нова власт у Београду настојала да се допадне Вашингтерни у сваком свом потезу, потпадајући под кобни утицај НАТО-а, чак и у оваквим читим ситуацијама када је територијални интегритет Србије и њен национални интерес морао да буде брањен по сваку цену.

59. Усама бен Ладен је, паралелно са значајном подршком Шиптарима на Југу Србије, у најновијој фази њиховог сецесионизма, сличне напоре улагао и у подршку Албанцима у Македонији. Све шеме су поновљене са Косова, укључујући и организацију гериле, која формално не носи име ОВК, већ ОНА, али јој је генералштаб у Приштини.

60. Заиста је права иронија писање "Вашингтон тајмса," у мају 1999., док су Американци загађивали уранијумским бомбама Космет и Србију. Откривали су америчкој јавности како је "ОВК позајмљивала новац од познатих терориста попут Усаме бен Ладена." А још од 1994. ЦИА је отворила своје базе за мониторинг простора и војних снага у Албанији. Као „потенцијалне мете“ одабрани су искључиво - Срби. Нису дирали у Усамине људе који су се и ту припремали за обрачун са Србима. Били су и ЦИА и друге обавештајне структуре САД поуздана подршка, обука и финансирање косметских Албанаца-Шиптара од самог почетка. То је пример за пословични прагматизам Вашингтерне „до бола“, ако треба. За такав прагматичан циљ Американци ће увек сарађивати и са самим ђаволом.

61. Присетимо се и изјаве Слободана Милошевића, да те после Усаминог напада на Америку, крајем 2001. Он открива детаље у вези са Бен Ладеном, у чију веродостојност

треба веровати, јер је годинама директно преговарао са администрацијом Била Клинтона. Хашком Суду је тврдио да је Бен Ладен од 1998. до 2000. био стално настањен у Албанији, како су му открили Американци. Наводно, *”бен Ладен је у Албанији чекао да се примири ситуација после његових акција бомбардовања америчких амбасада у Танзанији и Кенији.”* Нашу јавност треба подсетити да нису само Американци Милошевићу давали информације о бен Ладену у суседству. Имао је он мноштво обавештајних података од својих војних и цивилних обавештајних служби са терена Космета, а и из саме Албаније, из писања штампе, али никада није на њих реаговао. Неразумно је апстраховао елементе ситуације које је могао да искористи у против-нападима на међународном плану. Ипак би било неког одјека светске јавности када би Милошевић саопштио шта све ради Ал-Каида у нашем суседству и директно против нас. Уместо тога, одржавао је сјајне везе са Ираном, или Ираком. Чак је Мира Марковић хвалила Усаму бен Ладена као сјајног борца против империјализма.

62. Француски пуковник Бинел спада у капиталне сведоке сребреничких догађаја 1995., јер је у својој књизи говорио о неколико стотина живих муслиманских бораца које је лично и видео почетком 1996., а који су спадали у већ у мртве из Сребренице јула 1995. Бинбел је говорио о будућим сведоцима, што подразумева број између 200 и 900 бораца. Да узмемо средњу вредност, дакле, око 500 живих, а придодатих фамозној цифри од 8.000 убијених у сребреничким биткама.

Бинелу је, иначе, својевремено судио француски војни суд због одавања поверљивих војних тајни НАТО пакта Србима, пре бомбардовања Србије 1999. Тада му је одузет и чин, и одликовања, и био склоњен из јавности, уместо да лежи у затвору затвора. Но, када се олуја стишала, дискретно је постављен у радио програм, као коментатор државне станице „Радио Франс Ентернационал“, што говори да је он ипак извршио задатак своје армије, да није био прави шпијун Срба, већ подметнут од Француске у једнократној акцији француске „меке моћи“.

Говоримо о, код нас, а и у Хашком трибуналу, досад нерасправљаном детаљу из трагичних дешавања око Сребренице 1995. Француски високо кредибилни војни сведок

свакако је пуковник Бинел. У дужем интервјуу, другом који је пуковник Бинел дао овом аутору 2005., наводимо и следеће: „Несрећа је желела да ће бити потребне још године да би се признало на светском плану да су муџахедини и милиције Алије Изетбеговића, „Црни лабудови“, починили барем исто толико злочина као и они за које се оптужују Арканови Срби. А засад, нико не жели да призна како су се Срби више бранили, него што су нападали. У једном рату, има мртвих на обема странама. То објашњавам у „Ратним злочинима НАТО-а“. То је, дакле, био случај у Југославији. Што се Сребренице тиче, ја се сећам, и то сам и рекао и написао, да смо у пролеће 1996. видели муслиманске мушкарце доброг здравља како излазе из шума да би се пријавили америчкој дивизији у Тузли. Било их је неколико стотина, и говорили су да су напустили Сребреницу ПОСЛЕ ПАДА ГРАДА. Та велика војна групација, дакле, није били масакрирани. Али, Американци су их окупили и организовали да напусте регион ка некој непознатој дестинацији. Неки су отишли у Сједињене државе. Ми нисмо могли да их испитујемо да бисмо сазнали шта се тачно десило. А са настављањем америчких ратних злочина које је НАТО починио 1999, може се очекивати да историја рата у Југославији буде још дуго фалсификована од стране пропагандиста. Биће потребно да западни актуелни диктатори напусте власт како би се сећање вратило и могло да каже истина. То ја покушавам да учиним мојим књигама“⁴¹³

Индикативан је и крај једног ауторовог сведочења пред Хашким трибуналом, 2009., поводом ових догађаја. Судијама је скренуо пажњу да је у својим истраживањима дошао до података да су неки од поменутих муслиманских бораца из Сребренице, који су се извукли из окружења, стигли у Ричмонд, град у Вирџинији, САД. Судије апсолутно није занимао овакав податак.

63. Око 350 војника УНПРОФОР-а Младићеви и Карацићеви борци су, у лето 1994., када је НАТО започео бомбардовање Срба у лето 1994., спонтано хапсили по Палама и

413 Видети: Pierre-Henri Bunel, Crimes de guerre à l'OTAN, Editions Carnot, Paris, 2002. Српски превод: Пјер-Анри Бинел, *Ратни злочини НАТО-а*, «Гутенбергова галаксија», 2003. Видети и: Pierre-Henri Bunel, *Menaces islamistes*, Editions Carnot, Paris, 2001.

другде. Било је то невојничко понашање војника који нису слушали наређења, те тим својевољним акцијама начинили велики међународни скандал, чак произвели кризу. Из историјске перспективе можемо да имамо ипак разумевање за те акције хапшења НАТО војника и њиховог масовног и хаотичног везивања за дрвеће, мостове, истурене српске положаје и комуникационе центре. Многи ухапшени унпрофоровци су то и заслужили, јер су им доказане и недозвољене радње током мисије, на пример, постављање локатора, што је била омиљена дисциплина НАТО-а у активностима против Срба у БиХ. Већина тих похапшених војника Запада има да захвали пословичној српској политичкој наивности, која увек превиди да за нешто заузврат добије велико ништа, што су уопште остали живи, те касније наставили своје војне анти - српске делатности на фронтovima.

64. Израелско-амерички експерт за неконвенционално ратовање и тероризам, *Јосеф Бодански*, вероватно је најтемељнији аналитичар феномена бен Ладен и његових „исламикеаза“ Ал-Каиде расутих по читавој планети.⁴¹⁴ У књизи која је годинама била прећуткивана, а после догађаја „9/11“ изнебуха постала национални хит Америке, „Бен Ладен: човек који је објавио рат Америци“, све је о овом феномену, на најквалификованији и најинтелигентнији начин речено.⁴¹⁵

У сусрету са Боданским, у Вашингтону, у лето 1996., аутор је чуо мноштво занимљивих непознатих детаља о југословенским дешавањима. Бодански је тврдио, на основу својих обавештајних делатности, да је Туђман од Запада, чији је делегат био Хелмут Кол, већ 1988. обавио је тајне разговоре са вођом хрватске опозиције Фрањом Туђманом. Тема је била сецесија Хрватске. „Када су срели Фрању Туђмана, који је поседовао митоманске и егоманијачке карактеристике, били су

414 Појам „Исламикеза“ сковао је професор *Рафаел Израели* са Хебрејског универзитета у Јерусалиму, за исламске самоубице који по Израелу и широм света већ сеју смрт у спектакуларним акцијама. Израели је овај израз и тумачио у српској ТВ документарној емисији „Исламикеза“, аутора З. Петровића Пироћанца, из 2002. године. После неколико година, Израели је објавио и есеј о „исламикеазама“. **Видети:** Israeli, Raphael, "Islamikaze and their Significance". *Journal of Terrorism and Political Violence* (Fall 1997).

415 **Видети:** Yossef BODANSKY, *Bin Laden, The Man Who Declared War On America*, Prima Publishing, Rockling, 1999.

сигурни да је сепаратистички хрватски покрет састављен,“ рекао је Бодански аутору. Пошто су завршили цементирање тзв. партизанске, оне малобројније гране хрватског покрета, остало им је тада да разговарају и са усташама. Млађу струју је представљао „произвођач мекика“ из Торонта, Гојко Шушак, а оне Павелићеве, војни усташки командант Дубровника из 1941., Ројница, „тврди усташа“, који је живео у Буенос Аиресу.⁴¹⁶

Бодански је знао и да су од почетка 1994. године на Тузлански аеродром редовно слетали турски и амерички војни транспортери, крцати опремом и муницијом за Алијину војску. Ембарго није важио за америчког савезника, само за Србе.

65. Швајцарци објављују 2001. извештај о активностима *Ал-Каиде* у Великој Британији и на Космету, које контролише НАТО. „Према египатским и француским тајним службама, Бен Ладен, који је био гост талибана истовремено кад и бројни други тражени исламисти, довео је око 500 арапских муџахедина у

Тирану. Изгледа да су се они, раме уз раме са УЧК са Косова, борили и били умешани у дела најбруталнијих освета против српских цивила“.⁴¹⁷

66. Нудимо овде и одломак из ратног дневника команданта шиптарске муџахединске јединице “Абу Бекир Сидик”, Екрема Авдије “Абусухеиба” на КиМ-у. „Идем у Босну да се обучим за рат... Тамо сам се обучио за руковање лаким пешадијским оружјем и веитинама војне тактике. У Зеници упознајем Абдулаха Духајмана из Саудијске Арабије, који је оснивач Исламског балканског центра... Директно из Ријада, почетком јула 1997. године, уместо на Косово, отишао сам у Босну. Тамо сам се састао са командантом јединице ‘Муџахедин’, чији је надимак Абу Маали. Циљ састанка био је да нам обезбеди паре и транспорт за убацивање оружја из Албаније на Косово... Одлуку о формирању јединице муџахедина донео сам почетком јуна 1998. године, а оформио сам је средином

416 Из разговора са Јосефом Боданским, у здању *Сапон*, у америчком Конгресу у Вашингтону, јула 1996.

417 **Видети:** *Neue Zürcher Zeitung*, 24. 10. 2001. И: Agence France Presse „BIN LADEN WAS GRANTED BOSNIAN PASSPORT“, „September 24, 1999

јуна. Место формирања, махала Кобра у селу Доњи Преказ, где је смештен и штаб јединице. Назив јединице Абу Бекир Сидик. Командант јединице сам ја, заменик Шпенд Коприва, Мухамед Авдија, мој брат, помоћник је за позадину, а у штаб су ушли још Сами и Алија Хоти, Адам Авдија и Неџмедин Лауша. Циљ формирања - борба муџахедина на Алаховом путу. У строју приликом формирања било нас је 70... У мојој јединици 'Абу Бекир Сидик' било је 40 странаца. Дошли су из Саудијске Арабије, Египта, Албаније, Ирске и Македоније. Долазили су разним путевима до Албаније. Неки преко Италије, други преко Турске и Бугарске, трећи преко Македоније, а било је и оних који су у Албанију ушли из Грчке."⁴¹⁸

67. Француски амбасадор Марк Бонфу својевремено је критиковао западни став према присуству исламиста на југословенском тлу: „У Југославији, биле су сматране добродошлима исламистичке легије странаца. Током година, 'Мосад' је бринуо да сачува 'Хамас' како би подвалили Арафату. Током грађанског рата у Либану и током њених последица болести, 'Хизб-алах' је налазио уплива код западних новинара. У Босни и на Косову, Срби су починили злочин упуштајући се у ужасе над муслиманима, али, зар Европљани нису начинили грешку остављајући исламисте да ухвате корена пред вратима латинства?"⁴¹⁹

68. Нигде никада ни Срби, ни Македонци, ни Албанци, ни Вашингтерна, нису објавили да су током неколико месеци непрекидно на тирански и скопски аеродром слетали француски војни авиони. Из Француске су допремани муниција и оружје, као припрема за *american way of war* на Космету. Може се само замислити које су количине, ако је транспорт трајао месецима. Овде је реч тек о сегменту тих транспорта, јер ми помињемо само француски део посла у коме је уче-

418 Јединица је десеткована и њени делови заробљени у српској акцији у Дреници, јула 1998 драстичан пример присуства Ал-Каиде на нашем тлу илуструје активности др Ајмана Завахирија који има базу у Софији. Нико ни у Србији, а камо ли у свету, није гласно сигнализовао свету о каквој пошасту је реч. Досије је објавио београдски недељник "Телеграф", из пера Милоша Антића, али тек септембра 2001.

419 Видети: Marc Bonfou, Défense Nationale, 12/ 2001. Такође видети: International Conference: Western Balkans - the Gate for Terrorism and Organized Crime . Modern Strategies against terrorism and importance of planning on a regional scale in order to effectively combat terrorism, Belgrade, 18 - 19. 06. 2007.

ствовало више земаља чланица НАТО. Милошевић и његов Врх су имали поуздане информације о томе, али није било јавне приче о овом опасном ескалирању ка рату, а камо ли неке званичне ноте Французима и свима другима. Ево још једног објашњења који Милошевић дугује Србији.

69. Ни 1995., у време када је прикупљено толико оптужујућих доказа против увереног исламистичког делања Алије Изетбеговића и његове екипе, па чак ни до данас, већ 19 година после грађанског рата у БиХ, западни аутори махом су срамно наставили да га приказују лажно. Нико никада није поставио питање спречавања Изетбеговића да из Сарајева на почетку сукоба пусти цивиле да напусте град. То је, заправо, био уверљиви доказ о отворено исламистичкој оријентацији ратовања, јер су грађани Сарајева лишени Повеље о људским правима, права да напусте зону ратних дејстава.⁴²⁰ Зашто је Запад избегао наметање статуса отвореног града Сарајева, што би избегло уопште могућност да Срби гађају град са брда? Каква је све прљавштина иза овакве стратегије Американаца и Европе око почетка рата у Сарајева? Када би се отворено о овоме проговорило, било би неупоредиво лакше суђење Караџићу.

Тако Јахиа Садовски, из тинк танк екипе *Brookings*, тврди за муслиманског вођу да је „класични реформиста“. Тврди чак да је „у својој *‘Исламској декларацији’* хвалио англо-саксонску филозофију и да нигде није позивао на стварање исламске државе у Босни, или чак независну Босну“ (sic!).⁴²¹ Могли бисмо, засигурно, дуго да цитирамо примере (намерно?) погрешног тумачења Изетбеговићеве политичке филозофије. Реч је о примерима интелектуалне беде западних, пре свега америчких политичких аутора, о њиховом саучесништву у стејтдепартментским работама на овом тлу. Они су тако прикривали болесни исламизам отеловљен у Изетбеговићевој мисији *уклињавања исламизма у Европу*.

420 На ово, додуше, можемо да додамо и перверзну одлука Срба (од кога наметнуте?) да гађају сопствени град, претходно напуштајући своје сигурне позиције у самом Сарајева, реметећи равнотежу неке врсте Бејрута, са јасним „зеленим линијама“ поделе.

421 У: “The Brookings Review“, 1993.

Осмо поглавље

Како је Вашингтерна освајала Косово и Метохију

VIII. 1. Спуштање Американаца на Балкан

Раздирање „трбуха Србије“ (како је велики географ Милован Радовановић називао Косово и Метохију) је стратегијска завршница радова на новој европској безбедносној архитектури у зони Југоистока. Ти радови из процеса дугог трајања донели су, после бомбардовања Србије 1999., базу „Бондстил“, крунски доказ наопаког америчког концепта уједињавања Европе.

У Медитерану су Американци, са Шестом флотом, присутни још од краја Другог светског рата, али је почетком Деведесетих изузетно занимљив њихов нескривени интерес за Балкан, посебно на Албанију и Југославију. У време када никакав политички догађај више није могао да шокира, очекивала се и могућност да се по докрајчивању комунистичког режима у Албанији, свет нађе и пред једним новим савезом Американаца са не-комунистичком, вероватно и исламизованом, Албанијом. Њихове поморске и ракетне базе на улазу у Јадран свакако су стратегијски чинилац за респект. Југославија, опет, по привредној и политичкој организацији друштва убедљиво је тада најближа Европи, представља за Американце тачку за дестабилозовање Европе, простор који може у одређеним околностима да уздрма све што је ЕЗ постигла за неколико деценија.

Зато Србија пре свега, а и Хрватска и БиХ, никако неће за Американце бити стратегијски улог значаја једне Гренаде, или Никарагве. Нису била без основа ни размишљања да управо Американцима одговара у тадашњој фази кризе у Југославији чак и јачање фашисоидних опција.

Аналитичари из Стејт департмента, ЦИА и Пентагона свакако су посебно проучавали Европу и њене слабе тачке, посебно бивше комунистичке просторе, који такође природно хрле у загрљај Европе Дванаесторице. Американци, без сумње, раде на заокруживању нове стратегије према Европи, која се географски локализује на простор Југославије, као изузетно погодну за њихов начин деловања у посткомунистичкој Европи. Југославија је била ново стратегијско бојно поље у невидљивом судару Европе и Америке на раскршћу столећа. Притом је потпуно безначајно имају ли посла са комунистима, социјалистима, или капиталистима на нашем простору.

Референтни стручњак за стратегију, француски генерал Андре Бофр, каже да је *„стратегија непрестана инвенција заснована на хипотезама којима би требало експериментисати у пуној акцији, и где ће се грешке у процени тешко платити поразом“*. Он додаје *„да управо у томе лежи највећа тешкоћа стратегије, нарочито у епохама брзе еволуције, какав је данас случај“*.⁴²²

За Американце су Срби били велики стратегијски изазов који превазилази њихову демографску и географску важност. САД свакако у стратегијским студијама на којима раде, или које су завршиле, настоје да избегну стратегијске грешке које су у прошлости чиниле европске силе на нашем простору, пре свега увек највише заинтересовани - Енглези. У ту категорију почетком Деведесетих спадају најпре Немци, Италијани, Аустријанци, Бугари, као и Французи, модератор Европе. Начелне изјаве Американаца, које су сличне европским, да су за целовиту Југославију, домен су дипломатске рутине. Реч је била о сасвим разумљивим маневрима великих сила у домену стратегије, која више није директна, већ индиректна, а она је подразумевала да су велики ратови за догледно време немогући, али да они мали, локални, прави или политички ратови, морају да трају, да се потхрањују. Американцима су увек потребне тињајуће ватрице на Балкану, а српски простор и анархични менталитет тог народа олакшавају стратегијским аналитичарима креирање могућих варијанти за будућност.

422 Видети: BEAUFRE, André, Introduction à la stratégie, Paris, IFRI/Economica, 1985.

Српска држава је била значајна за Европу, то су добро знали и Американци и ЕЗ. Ово питање је изузетно компликовано, а могуће га је увек додатно компликовати, уз приме-су хрватског и босанског простора. Када се све то заокружи шиптарско - албанским проблемом, онда смо остали шампиони геополитичког шаха овог дела Европе.

Србија тако израња лагано као онај филозофски камен који омогућује да се реше сви проблеми, о коме говори позоришни комад „Зигфрид”. За том формулом, у поменутој представи француског књижевника Жиродуа, трагају немачки генерали. На такво трагање мирисала је некако и запетљаност српског питања у Европи, коме, руку на срце, треба придодати и хрватско, босанско и шиптарско”.⁴²³

Та 1991. година била је време када су ове просторе походили Лорд Карингтон, Ван Дер Брук, Сајрус Венс и слични политички калибри Западне алијансе, која тек што је била измасакирала Ирачане у првом Заливском рату. Било је то доба Робера Бадентера, коме су бројни овдашњи стручњаци за међународно право и међународне односе здружено предлагали „*Неке могуће импликације коренитог мењања уставног устројства Југославије - Међународноправни и политички аспекти тзв. 'Раздруживања'*”.⁴²⁴

У једном од редовних радијских коментара на Радију Б-92, годину касније,⁴²⁵ аутор је видео будућу “Србију - као геостратешки чварак”. То је један од ретких стратегијски важних простора света у који Американци дотад нису претходно никад забили свој нос.⁴²⁶ „Зар Милошевић још новембра

423 Између 17. и 19. јуна 1991., на РТС-у и на радију Б-92 аутор је дао ову стратегијску анализу насловљену “Американци, Европа, Балкан и Срби”. Вероватно су изнети ставови зазвучали многима футуристички, али је блиска будућност у многоме надградилa ова стратегијска предвиђања за српски простор.

424 Експертска расправа у Центру за стратегијске студије у Београду, априла 1991., у којој су учествовали: др Константин Обрадовић, Ристо Блажевски, др Живојин Јазич, Цвијето Јоб, др Станко Ниц, др Данило Турк, др Ватрослав Векарић, итд.

425 *Радио Б-92*, 07. 04. 1992. **Цитирано у:** Зоран Петровић Пироћанац, *Суноврат*, Југоисток, Београд, 2000.

426 Просто је зачуђујуће колико је српска стратегијска мисао апстраховала америчке и НАТО планове за овај простор, или у најбољем случају недопустиво много каснила у предвиђању оваквог тока догађаја. Или аутор греша -можда су само вешто забашуривали и скривали од народа оно што су претходно сазнавали ?

1991. није потписао капитулацију Книна, а до данас то није обелоданио ни занавек обогашеном народу Крајине, ни нама у матици? Да није било беса *Богдана Маглића*, ни данас се о том незапамћеном чину злочинства над сопственим народом, не би знало у јавности. Питам зато и Милошевића, и читаву политичку класу Србије, и Душана Михајловића, и ту карикатуру од Владе народног јединства: зашто баш нико није желео да обелодани нацији да је Милошевић још новембра 1991. ставио потпис на тзв. *Венсов план*, у коме јасно стоји да су Хрвати суверени у Крајини? Из ког је то државног интереса Крајишницима пуне четири године скривано да је бесмислена њихова борба, и зашто је, коначно, Милошевићев режим, и сви ми заједно, спровео геноцид над делом сопственог народа (узгред, једини потпуни посао етничког чишћења у овом рату)? И господин Д. Михајловић, и сваки други политичар, морали су да знају за документ УН са Милошевићевим потписом, који је *Окун* показао Маглићу у здању на Ист риверу.

Почетак 1992. године је за прилежне аналитичаре (и тек овлаш најављиване нове европске безбедносне архитектуре) био већ прилично алармантан, па је наспрам потмулог ћутања Државе и њених стратегијских структура могло да се назре како Европа и Америка намењују тадашњој Југославији, захваљујући у доброј мери стратегијски недораслим државним руководиоцима, величину најуже могуће Србије.⁴²⁷ И све трагедије које су се десиле српском народу потоњих година, и што се и данас на КиМ-у свакодневно дешава - да Србе годинама на Косову и Метохији свакодневно малтретирају, а неретко и убијају, наочиглед ЕУЛЕКС-а и КФОР-а, закотрљало се знатно раније.

427 „У њој, видим то јасно, неће дозволити на крају да остане ни Косово, ни Санџак, нити Војводина. Сабиће тако Србију у величину геостратегијског чварка и моћи ћемо да будемо задовољни ако нас буде једва пет милиона. Остали смо болно сами на светској сцени. Чак ни Грци не могу пуно да нам помогну, јер имају јасних обавеза према ЕЗ...Још једном у овом веку, Срби ће ускоро видети да су дизали у небо лажну вредност (Милошевића - прим- а.). Као и у перверзној копулацији са Титом, коме су Срби ватрено деценијама лизали стопала, схватиће они убрзо превару србијанске Србије. Напуштени од свих, комунистички муцахединизовани, Србијанци ће ломити прсте, чупати косе и масовно хистерисати. Биће касно. Већ је касно...Србија мала, ускоро мања но што си икад била.” **Цитирано у:** Зоран Петровић Пироћанац „Суноврат,” Југоисток, Београд, 2000.

Девето поглавље

Стратегијско „загревање“ САД и НАТО-а у последњој деценији XX столећа

IX. 1. Од Задра до Кинеског зида

Илустрација за овакав наслов јесте обзнањивање парадигматичних америчких стратегијских планова 1992. Министарство одбране САД је тада објавило своје планове за постхладноратовски период планете. У документу на 46. страници, чији је супервизор био изузетни стручњак Пол Волфовиц, пентагонски подсекретар за политику, а „газда“ секретар одбране Дик Чејни, пројектована је америчка политичка и војна мисија.⁴²⁸ Главни циљ је *„осигуравање да се ни једној ривалској суперсили не дозволи израњање у Западној Европи, Азији, или на територији бившег Совјетског Савеза.“* У Водичу за планирање одбране (Defense Planning Guidance), буквално стоје путокази остварења неприкосновеног америчког лидерства. Поред осталог: *„Требало би да очекујемо будуће коалиције да буду ad hoc скупштине, које често неће трајати после криза са којима се суочимо, а у многим случајевима носећи једино генерални споразум о циљевима које треба постићи. Најважније је осећање да је светски поредак у крајњем случају подржан од САД... Америка би требало да буде у могућности да делује независно када се не може оркестрирати колективна акција.“*⁴²⁹

Деведесете, наше постхладноратовско доба, за главно обележје има процес (или покушај) униполарне доминације САД над остатком планете, и немилосрдни девестирајући процес мондијализације планетарне економије. У оба тренда

428 Видети: *The New York Times*, 08. 03.1992.

429 Ibid.

одлучујућу улогу имају центри моћи у САД, како мамутски корпорацијски интереси, дакле цивилни, тако и војно-политички кругови у Вашингтону. Пад Берлинског зида 1989, постао је вододелница геостратегије великих светских фактора и беочут разматрања свих војних и цивилних аналитичара стања планете Деведесетих.

Овај симболични чин и последице које су по планету проистекле из њега, натерали су америчке стратегије да се престоје и осмисле нове концепте. Усудићу се да лоцирам те центре америчког *decision making*-а на тела и институције у Вашингтону. Нарочито занимљиви су *Савет за националну безбедност (National Security Council)*, у коме су најближи сарадници Председника САД, и Пентагон, прецизније, соба за конференције на другом спрату, позната у пентагонском жаргону као *Tank*. То је заправо место редовних састанака војног врха САД, *Joint Chiefs of Staff*.

Овај врх пирамиде стратешког одлучивања најмоћније земље света има за собом бројне институте, институције, универзитетске центре (1650-sic!), сенатске, конгресне и друге комисије које дају свој допринос у креирању америчке геостратегије; тај сложени механизам је импресиван и заслужује посебне есеје.

Наше аспирације су овог пута знатно скромније: да на неколико исечака из пребогате геополитичке архиве САД, покушамо да укажемо на, по нашем осећању, њихове потезе и тенденције на планетарној разини.

За хронологију геостратегијске доктрине САД чини се врло индикативним догађај из новембра 1991, који се збио у Риму. Амерички генерал Галвин, командант НАТО снага у Европи, износи пред чланове НАТО пакта документ под називом *Joint Precision Interdiction*. Документ је заправо лансирао новине у односима унутар НАТО снага и америчку оријентацију на чврсто контролисање организације, као и на њено усмеравање, сходно сопственим стратегијским интересима. Није остављен неки значајан простор за концепте попут француског, који је и даље местимично носталгичан према визији Де Гола, о аутономности француске војне силе у односу на америчку. Врло оштро је сузбијена иницијатива о аутономној европској одбрани, кроз формирање француско

– немачке бригаде. Остављена је „утешна“ варијанта названа *Eurocorps*.

Галвинов концепт заменио је претходни дугогодишњи концепт из времена биполарног стратегијских односа, познат као *FOFA- Following on Forces Attack*. Речју, *Роџерсова доктрина* инсистирала је на тактици удара по целој дубини војишта непријатеља, у случају сукоба са другим блоком.

Од новембра 1991. је на снази, дакле, концепт који рачуна на такозване *Снаге брзог реаговања*, које располажу са 100.000 војника. Од тога је само величина бригаде у људству европски удео, а остало су Американци, који на војиште изводе махом своје авионе. Целокупне снаге имају 500.000 војника и овде би европски удео у људству био знатно већ него у *Снагама брзог реаговања*. Амерички резервисти у овом концепту представљају најважнији људски фактор.

Истовремено са новом стратегијом, стручњаци су уочили код Американаца кресање војних буџета, док се 1990. за војску издвајало 293,3 милијарде долара, за 1994. је било намењено 24. милијарда (реч је о фискалној 1994. години, која у Америци почиње 1. Октобра 1993). Податак не треба да чуди, јер је у питању класични пример прагматизма. ‘Кресање’ војног буџета последица је незапамћеног растакања руске државе и неорестаниог гомилања проблема руске привреде и друштва.

Много мање запажено у јавности прошло је тада, 12. децембра 1991. године, говор тадашњег државног секретара Џејмса Бејкера на једном од елитних америчких образовних институција, на универзитету Принстон.

Бејкер је будућој америчкој елити том приликом изложио врло занимљиве нове правце америчке стратегије, признајући да се „од 1989. године трага за тачкама обостране користи са Русима“ Американци су током читавог периода Горбачовљеве власти интензивно дипломатски и политички деловали и припремали нови концепт. Резултат је веома успешан за Америку, и поразан за Русе: Москва после многих деценија није за САД више *такмац и партнер*, већ *партнер*. Наоко, ствар није тако лоша по Русе, али у стварности реч *партнер* у америчком појмовном систему увек значи: неко

мање важан, неко под контролом, неко ко послушно следи америчку линију и задовољава се стратегијским мрвицама.

Бејкер је на Принстону инаугурисао нову геополитику САД у Европи, њихово продирање у *Heartland*, стожер света, како га је поимао британски географ и стратег Макиндер. Државни секретар је, поред осталог, рекао: „*Мапа и политика Евроазије мењају се у огромној мери, а са њима и претпоставке које су водиле америчку политику од Другог светског рата... Ми имасмо шансу да укотвимо Русију, Украјину и друге републике чврсто у Евроатлантску заједницу и демократски комонвелт нација*“.

Овај поход на Русију имао је за један од првенствених циљева да стратегијски обезглави Русе и остале републике које поседују нуклеарно наоружање. Догађаји су потврдили да је нарочито Украјина сметала у том плановима, јер се нескривено супротстављала намерама посрнулог руског руководства и Американаца да се демотирају нуклеарне главе под контролом Украјинаца. Посао од 1991. године је 1993. пред Американцима, а неизвесност је била једнака као 1991., јер Украјинци, и поред договора са Москвом и Вашингтоном, неће дозволити да им се одузме овај последњи и једини прави адут у преговорима са Америком.

Када је о бившем СССР-у у овом периоду реч, Американцима је заиста једина права препрека у стратегијском нормализовању овог огромног простора нуклеарни арсенал од око 30.000 нуклеарних бојевих глава. Економска клешта која су стегнута око руског и осталих вратова у Хартланду, делују врло ефикасно, без видних наговештаја привредног опоравка Руса. Изузеци у томе су из домена свемирске технологије и продора у космос. Поред свих недаћа, Руси су значајно испред Американаца у космосу, што је непреболно за амерички мегаломански национални понос. Информације из овог домена су најшкртије, па није било јасно јесу ли Американци на путу да се инфилтрирају у овај домен руског недодирљивог сегмента. Ако у томе успеју, Руси ће остати без икакве одбране, а Американци би у том случају могли да огласе свету како су постали неприкосновени господари планете. Упркос свему што није ишло у прилог Русима, постајала је разумна процена да до потпуне стратегијске катастрофе велике земље неће доћи, те да ће успети да поврати статус снаге стратегиј-

ске равнотеже на планетарној разини. То би, уосталом, било корисније и за саму Америку, која без такмичења са другима стагнира и запада у опасне цивилизацијске воде.

Говор на универзитету Принстон, који се одликовао и ултимативним захтевима за реформе у Русији, по укусу САД, није добио публицитет у светским медијима какав би се очекивао за тако важне ставове. Свакако је у питању био некакав сигнал домаћим медијима да се много не таласа, па је за тишје владало до марта 1992. У „Њујорк тајмс“ људи из врха америчке власти тада убацују причу–вирус о новом концепту америчке стратегије. Тада постаје јасно да је Џејмс Бејкер високошколцима на Принстону пуштао само пробни балон и припремао јавност за нешто што се већ дуже крчкало у Пентагону, вероватно баш у поменутој просторији на другом спрату, познатој као *Tank*.

Документ од 46 куцаних страница, испоставило се, већ је циркулисао ‘на највишем нивоу’ у Пентагону током неколико недеља, писао је њујоршки дневник и најављивао да ће Дик Чејни, секретар за одбрану, током месеца и званично објавити тај садржај. Нађено је одговарајуће име за документ: *Defense Planning Guidance*. Занимљиво је да је за особу која је добила дозволу за ово цурење важних папира одабран Дејл А. Весер, заменик Пола Д. Волфовица, пентагонског подсекретара за политику и стварног аутора овог радног папира о новој америчкој геостратегији.

Супервизор документа Волфовиц је иначе један од кључних експерата за глобална стратегијска питања и угледан функционер - веза на линији Стејт департмент - Дефенсе департмент, увек консултован у време криза и близак чврстом језгру у Савету за националну безбедност. Овај интерни документ (*Internal administration policy statement*) кружио је, пре објављивања у медијима, међу војним и цивилним лидерима министарства одбране и служио је већ као упутство за делање у свим правцима. Био је то нови оријентир за припрему војних буџета, снага и стратегије за период до краја 20. столећа. Узбуђење око документа *Defense Planning Guidance* било је велико и због чињенице да ће он ући у историју као прво двогодишње упутство створено после окончања хладног рата.

Језик овог документа краси јасност у сваком сегменту и одлучност Америке да потпуно заокружи планету својим геостратегијским концептом униполарности. Вредно је стога цитирати неколико одломака из овог поучног штива, које је довршено 18. фебруара 1992. у Пентагону, важеће за фискалне године 1994-1999. На самом почетку *Упутства за планирање одбране* се каже: „Овај Приручник за планирање одбране обраћа пажњу на фундаментално нову ситуацију која је створена колапсом Совјетског Савеза, распадањем унутрашње, као и спољашње, империје, и на дискредитовање комунизма као једне идеологије са глобалним претензијама и утицајем. Ново међународно окружење је тако захваћено победом Сједињених држава и њених коалиционих савезника над агресијом Ирака првим постхладноратовским конфликтом и одређујућим догађајем у америчком глобалном лидершипу. Уз ове две победе, била је и једна мање видљива, интеграција Немачке и Јапана у систем колективне безбедности, који предводи САД и стварање демократске зоне мира. Наш први циљ јесте да се спречи поновна појава новог ривала, било на територији бившег Совјетског Савеза, или другде, који представља опасност оног реда који је раније представљао Совјетски Савез“.

Овај документ пратили су и разрађени концепти нове војне доктрине, која је популарно названа *win-win*. Реч је о концепту ратовања уз истовремена два војишта. Американци су једноставно ставили до знања да могу да поднесу, са или без савезника, два истовремена рата, на две тачке планете истовремено. Ентони Лејк, Клинтонов саветник за безбедност, даће додатна објашњења нове доктрине САД, и то на елитном универзитету Џонс Хопкинс, септембра 1993: „Америка располаже најснажнијом војном силом, највећом економијом, и најдинамичнијим плуриетничким друштвом. Наш лидершип је тражен и поштован на све четири стране света... Није више реч о томе да се заузда, већ да се прошири, консолидује, доврши победа. Наши интереси и идеали не обавезују нас само да се ангажујемо, већ да руководимо... Ми морамо да промовишемо демократију и економију тржишта у свету, јер то штити наше интересе и нашу безбедност, и зато јер је реч о одсјају вредности које су истовремено аме-

*ричке и универзалне... Ми бисмо морали да делујемо на мултилатералном плану када то служи нашим интересима, и унилатерално када то служи нашем циљу.*⁴³⁰

Касније ће Лејк бити још експлицитнији (нарочито као порука Србима) у „Њујорк Тајмсу”: „Нека ствари буду јасне. Одржавање мира није наш приоритет, нити у спољној политици, ни у терминима одбране. Прва мисија наших оружаних снага не састоји се у вођењу мировних операција, већ у добијању ратова. Ето зашто смо у овом пост-хладноратовском периоду, ми приступили тоталној ревизији наших потреба у области одбране”.⁴³¹

IX. 2. После БиХ и Хрватске - „бушење“ Косова и Метохије

Када се НАТО 1994. године домогао врхунски важне базе и једног од најважнијих војних полигона Европе, Криволака у Македонији, било је дефинитивно много тога јасно. Наша Држава, Војска, Полиција и Скупштине, све су учинили да се о томе што мање говори у јавности. Ћутали су и Милошевић, и Влада Србије, и Јовица Станишић, и генерал Перишић, и Скупштина Србије, као да је у питању неважан догађај, а не уклињавање НАТО пакта у наше слабине. Срамно су сви у политичкој класи Србије ћутали када су Македонци, охрабрени од Американаца, заузели 120 км² српске територије у области Горе.⁴³²

Државни врх, читава политичка класа Србије, очито нису умели да се прилагоде новој стратегијској ситуацији у региону, нити да осмисле икакво предупредивање, или амортизовање оваквих најављујућих удара на нашу земљу, који су

430 **Видети:** Anthony Lake, “From Containment to Enlargement”, Johns Hopkins University School of Advanced International Studies Washington, D.C., September 21, 1993.

431 **Видети:** Anthony Lake, „The Limits of Peacekeeping“, *The New York Times*, February 06, 1994.

432 Једино су Горанци патриотски алармирали српску јавност о тој чињеници, коју је пренео у њихово име велики српски географ, Проф. Др Милован Радовановић, али је њихово запомагање било игнорисано од српског режима.

крајем деценије кулминирали ваздушним ратом против Срба.

Током 1993., аутор је у Паризу чуо и сасвим јасну претњу француског стручњака за међународне односе, Тијери д'Монбриала, већ познатог атлантисте, приликом кратког сусрета. Он је тада упозорио Србе „да Западу није потребно стотине хиљада војника за пешадијско ратовање, да су кадри да из ваздуха добију сваки рат”.⁴³³ Све је било кристално јасно још тада, у пословично транспарентној америчкој стратегији у целокупној историји, и овога пута. До данас српска држава, њен Врх, нису никада ни поменули, а камо ли озбиљно анализовали, или предложили, да релевантне институције у земљи, као и јавно мњење, озбиљно разматрају судбинске изазове. Никога да на крају доведе до избегавања потписивања „Војно-техничког споразума“ у, нигде другде него Куманову.⁴³⁴

Срби су тако увучени, гурнути у једну, за дужи период, непријатну „стратегијску кашу” (заједно са Републиком Српском, БиХ, Албанијом). И данас су у економски некорисној зони Европе. Ту се, већ две деценије, муче у социјалној безперспективности, економском паклу и културном очају, као нација које се у Европи није свикла на Нове Узусе Нове Европе. То цивилизацијско потпалубље Европе⁴³⁵ има више од две деценију и један „периферијски европски ћошак“, који је најнепријатнији, и најрискантнији, и баш њега су доделили Србима. Аутор притом ни после децембарског сигнала (2013.) ЕУ о почетку преговора о уласку Србије, није оптимиста по питању статуса чланице ЕУ.⁴³⁶

Западна алијанса је упадом у Космет и тоталном окупацијом *Трбуха Србије* (како Космет назива географ Милован Радовановић) на путу да и физички окна овладавање стра-

433 Разговор аутора са Тијери д' Монбриалом у седишту *IFRI* у Паризу, 1993.

434 Кумановска битка је тако, као почетак заокруживања стратегијске целине српске државе, оваквим срамним споразумом потрета. Није ваљда да је случајно одабран баш тај топоним за име споразума?

435 Термин је аутор лансирао и често користио у јавности, нарочито у коментарима на Радију Б-92, од 1991. године.

436 Био би веома дуг списак препрека које се већ дуго постављају Србији, а није их било својевремено ни за Бугарску, Румунију, Словачку, итд.

тегијском жилом куцавицом на незадрживом путу за Београд – линијом Бујановац–бугарска граница (50 км ваздушне линије). Како ми је пред рат у Југославији говорио француски географ Рукс (иначе велики пријатељ шиптарског народа): „У случају напада, овај простор се не може бранити”. Не треба пуно говорити колика се нова стратегијска опасност том чињеницом поново наднела над Србијом.⁴³⁷

Јер, Срби су дуги низ година немоћно посматрали завршницу стратегијских радова на прекрајању европског континента на крају Миленијума. Један део њихове легитимне територије је поклањан исламу усред Европе, и још једном на рачун националних интереса српског народа. Албанци-Ма-Шиптарима се одавно припремало поклањање територије, јер Америка тако истовремено додељује још један поклон исламу, кога годинама жели за савезника, или барем за толерантног посматрача њених рекомпозиционих радова у Европи и широм планете. Као и увек, америчка геополитика дела ла је на уштрб малих народа, попут српског.

Исламска димензија на КиМ-у, поменимо и овај проблем, такође не сме да се апстрахује у анализи америчког напредовања на нашем тлу. Не треба да завара шиптарска стратегија задобијања подршке светског јавног мњења, заправо вешто глумљење про-европске оријентације Албанаца-Шиптара у тој борби за отцепљење. Средином Деведесетих се овај аутор лично уверио у технологију тих шиптарских јавних напора. Са екипом француске ТВ станице *TF1*, ушао је у седиште партије најпопуларнијег политичара, (а после бомбардовања и првог председника *Косове*), Ибрахима Ругове. Увели су нас за интервју у просторију са великим портретом Мајке Терезе, али сам у доласку видео и отворена врата друге, истоветне просторије, у којој је на зиду на арапском стајао велики натпис из Курана. Та просторија била је намењена саговорницима-муслиманима, пред којима је речник квалитативно другачији него пред западњацима.

У чланку „Вол стрит џурнала - Европа“ из 2001., најбоље се види чему су Американци прибежавали у дугогодишњем крчењу пута свог стратегијског надирања на Косово и

⁴³⁷ Видети: З. Петровић Пироћанац, „Раздирање трбуха Србије као завршница радова на новој европској архитектури“ *Књижевна реч*, октобар 1999.

Метохију. Подсећа се да је албански сепаратизам на КиМ-у формално карактерисан као „џихад“ у октобру 1998., на годишњој међународној конференцији у Пакистану. У свом мемоару из 2006., тадашњи пакистански председник Первез Мушараф реферисао се на „косовски џихад“, а у новембру 1998., британски *The Times* поменуо је ОВК добровољца из Саудијске Арабије, који је холандском новинару у интервјуу рекао „да је Косово његов осми џихад“. Аустралијски терориста Дејвид Хикс се такође обучавао са ОВК. Без обзира како ми инсистирамо на виђењу Косова, исламски свет га види онако какав је он у стварности“.⁴³⁸

Кристофер Делисо, амерички аутор, каже: „У име подршке замешатељској и хипокритској интервенционистичкој политици, Запад је иронично створио све слове за радикални ислам да се укорени. Укратко, интервенционисти на Балкану постали су очајнички свезани за политику катастрофе.“ Делисо после своје исцрпне студије „Долазећи балкански калифат“, поставио је крајње питање: како ће Америка приволети свет да стане против терориста када је у ствари приморала свет да их спонзорише (што и наставља да чини. „Међународна администрација која је отворила радњу у јулу 1999. морала је да се суочи са окорелим борцима ОВК, од којих су већина били опасни, а понеки су контролисали моћне, злочиначке мреже организоване на клановима, док су потајно били политичари. Пошто су такви људи имали способност да изазову све, од политичких ликвидација до масовног оружаног отпора док трепнеш, УНМИК званичници су брзо схватили да је боље да се дође да споразума са екс - УЧК, него да их сусретну. ‘Дил је био, оставите нас на миру, оставићемо вас на миру’, закључује бивши шведски ОЕЦД званичник на Косову’. То има своју корист, углавном, у томе што нам је било дозвољено да живимо“.⁴³⁹

438 Видети: “Al Qaeda’s Balkan Links”, *The Wall Street Journal Europe*, November 01, 2001.

439 Видети: Deliso, Christopher, *The coming Balkan caliphate: the threat of radical Islam to Europe and the West* / foreword by Loretta Napoleoni, Praeger Security International, 2007.

IX. 3. Примат Цвијићеве директрисе за америчку окупацију

Американци се у вишегодишњем процесу распада Југославије спуштају према Дунаву и 577 км његовог тока у рукама Срба. То се остварује још од краја 1994., када код Вуковара, штитећи Хрватску, избијају на Дунав и побијају америчку заставу. Већ крајем грађанског рата у Хрватској, Американци тиме нескривено најављују упад на Цвијићеву линију. Цвијићева директриса (приближно, линија: Валона - Скопје - Космет - Србија - Дунав) доживљава праву снагу после готово читавог века теоретске успаваности. Судбина је хтела, или боље речено - нова стратегијска ситуација у Европи са поновом Уједињеном Немачком је наметнула, нову европску безбедносну архитектуру, у којој Срби извлаче најдебљи крај. Иако наши стратеги и државни Врх очито нису учили на стратегијској оставштини Јована Цвијића, наши непријатељи су итекако зналачки то разрађивали у својим командним тимовима.

Ушавши на КиМ 11. јуна 1999. из Македоније, НАТО (а испред америчких пешадињаца, да поново подсетимо, ишли су француски војници са пипалицама за мине - тужно срозавање деголовске Француске!) још није ни стабилизовао стање у окупираној бившој српској провинцији, а убрзано је, већ крајем јуна 1999., стварао простор за нову базу. Има ли речитије слике војно-стратегијских намера најмоћнијег савеза планете? Космет су Американци замислили као још једну одскочну даску Американцима, на путу до Дунава, али и у Еуроазију. Његова визија геостратегијског развоја европског стратегијског обзора тек је на прелазу миленијума достигла праву снагу и амерички генерал Весли Кларк и амерички штабови очито респектују Цвијића, знатно више но сами Срби.

И лаици могу да појме невеселу будућност Срба, баце ли поглед на географску карту. Када се говори о завршници радова на рекомпоновању Нове Европе, онда то значи да са Косметом посао није завршен. Дисциплиновање Срба до краја подразумева, из НАТО перспективе, радове до краја.

Прчкање по нашој географији подразумева промене до Новог Пазара и Суботице. „Глобални пајкан“ (Global Cop), САД, граби ка свом стратегијском циљу за овај део света.

Командант НАТО снага, генерал Весли Кларк, обзнао је после завршетка бомбардовања колико је српски простор важан за позицију НАТО-а, и да им је намера да остану још дуго на нашој земљи. „Бондстил“ код Качаника треба да осигурају успешно окончање „стабиловања региона“. Треба и да још јасније покаже Србима како је Косово за догледно време дато Шиптарима, и како мало тога може да их спречи, гледано из данашње перспективе, да наставе тријумфално довршавање историјског циља Албанаца - заокруживање простора Велике Албаније. Обзиром да Срби никада на то неће пристати, нису нереалне ни прогнозе за један већи регионални рат у региону у ближој будућности. У њему ће актери бити превише агресивни Албанци и Шиптари, који су се одавно већ и превише замерили не само Србима, већ и Македонцима, Грцима, Македонцима, а ни Бугари у тој опцији не би били немогући учесник у даљој будућности. Својом агресивном политиком, Албанци као народ превише су се раширили преко свог губера реалног потенцијала, па, ако не постану реалнији и мање осокољени америчком заштитом, има изгледа да их задеси и кажњавање за такав нереални геополитички подухват. Неће ни Американци овде остати стотину година, а и нови геополитички ветрови планете ослабиће и њихову жељу да „попују“ свуда по планети. Ма какав миротворачки дух да се запати на овом простору, дугорочна будућност региона је да ће рат зато бити неизбежан, управо зато што су Американци створили све услове Шиптарима да се приближе стогодишњем сну - панбалканској држави. Та илузија Шиптара, остваривана стрпљиво пре свега демографијом стављеном у строгу политичку функцију овладавања територијом, може и да потраје.⁴⁴⁰

Међутим, у историјској перспективи, завршиће се изузетно неповољно по овај млади народ, не сумња овај аутор. Дисциплиновање Срба је био нескривени циљ Запада још пре три деценије. Француски геополитолог Жан-Пјер Ражо

⁴⁴⁰ Један од ауторових ментора, париски географ и геополитолог Ив Лакост, у више разговора и интервјуа Деведесетих је потврдио да су Албанци са КиМ-а остварили своје великоалбанске циљеве очитом дугорочном злоупотребом демографије у политичке сврхе.

видео је међуетничке сукобе у бившој Југославији као споља провоциране, са циљем да се непрестано, од Словеније до КиМ-а, суштински ослаби српска национална есенција.⁴⁴¹ Таквом стратегијом, на коју српски Врх није имао одговор, најефикасније је испуњаван план о рекомпоновању нашег простора. Онеспособљавање потенцијала Србије да сакупи милион војника, сакаћење њене војске још од почетка ратних сукоба на овом простору, десетковање младих и способних војних кадрова и њихово терање из војске, инсистирање на преторијанској полицији у служби узурпаторских интереса номенклатуре око Милошевића, запаћивање мафије и плутократије у Србији, обесхрабривање сваког поштеног и истрајног рада њених грађана, терање младих из земље, и још много зала, није само посао обављан изнутра. Свакако су томе припомогли и бројни и врло вешто распоређени (и по свету, али и у земљи - преко разних сумњивих невладиних организација) тимови за планирање сценарија (*scenario planning teams*).

Послови на КиМ-у, досад обављени, и ови трајући, или се тек припремају, доказују ову тврдњу. Поново инсистирамо на *новој безбедносној архитектури Европе*, у којој су међу важним радовима и дисциплиновање анархичних Срба до мере да више никада не представљају опасност по комуникацијске, привредне и ине правце, који пролазе делом бившег југо-простора (*Via Militaris*), а пре свега најважнијом реком Европе Трећег Миленијума - Дунавом! Притом се сматра да је Србима довољан животни простор за 5 милиона становника, и *basta!*⁴⁴²

Западна Алијанса је упадом на КиМ 1999., и тоталном окупацијом „Трбуха Србије“, отворио себи и пут да и физички оконча овладавање стратегијском жилом - куцавицом на незадрживом путу за Београд - линијом Бујановац-бугарска граница (50 км ваздушне линије). Како ми је пред рат у Југо-

441 Разговор са, аујтором за загребачки магазин „Старт“, у Паризу, 1988.

442 На вечери са турским амбасадором у Београду, почетком грађанског рата у распадајућој Југославији, 1993. (када је преименован и отпавника послова, због санкција Србији - sic!), аутор је од искусног дипломате научио о важном стратегијском елементу регионалне сцене. Турска, наима, сматра Србију (није говорио о Југославији) и Београд, средокраћом воденог пута од Северног мора до Црног мора. За Турску је Србија земља Црноморског басена и то је изузетно важна чињеница, коју наш Врх није ни мало умео да уклопи у геополитичке планове.

славији говорио француски географ Мишел Рукс (иначе велики пријатељ шиптарског народа): „У случају напада, овај простор се не може бранити”.⁴⁴³ Не треба пуно говорити колика се нова стратегијска опасност том чињеницом надноси над Србијом од 1999.

Лондонски „Економист” језгровито је описао расположење за рат на КиМ-у међу чланицама Алијансе. „Упркос америчким против-тврдњама, Југословенски рат је открио да је НАТО дубоко подељен у војним опцијама. САД су биле најратоборније по питању ваздушног рата и циљања Милошевића. Британија је највише желела да ангажује копнене снаге, док су Немачка и Италија биле најзабринуте да увуку Русију у градњу мира и у добијању УН подршке за план прекида ватре”.⁴⁴⁴

IX. 4. „Бондстил” - стратегијска баба-рога, нови „Рамштајн” и утеривач у НАТО

Претходне илустрације рата против Србије 1999. бацају знатно више светла на америчку доктрину уклињавања у Централни Балкан, у - КиМ. Објашњавају интензитетом бомбардовања осиромашеним уранијумом колико им је било важно да се угнезде у метар тачно на ту суштински важну стратегијску Цвијићеву директрису, коју географи и геополитолози сматрају стратегијском кичмом региона. Око ње су судбински увезани сви геоекономски планови, о њој морају да воде рачуна све пројекције нафтовода и гасовода. Онога ко контролише овај правац, и има намеру да крене Вардарско-моравском долином ка Београду и Дунаву, не може нико да задржи. Када неко, попут Американаца од 1999., посади своју велику војну базу баш на овој тачки, то поуздано значи да ће та земља контролисати регион за дужи низ година и деценија.

„Бондстил” је и растеређивање немачке територије, на којој су, од завршетка Другог светског рата, све до данас,

443 У: Зоран Петровић Пироћанац, „Интервју са Мишелом Руксом”, *Борба*, 1991.

444 Видети: *Economist*, 1999.

Американци држали главне трупе и ракете. Како су Немци тиме „платили“ Американцима ратне дугове, дошло је време да други народи почну своја отплаћивања. Срби су у Европи први кандидат, „традиција“ је, чини се, поново поштована, па је велика америчка база посађена на српској територији.⁴⁴⁵

„Ред“ је, пошто је Србија одређена да плати за сав екс-ју-гословенски простор, као „виновник“ рата, као „конгенитални ратни злочинац.“ Нису ти „злочини“ размера нацистичких из Другог светског рата, али су примењене све технологије маркирања Србије као узрочника тих ратова. Већ раније, Срби су бачени у *економски некорисну зону Европе*. Тиме су Американци и конкретно растеретили немачки „Рамштајн“, чија је војно-стратегијска и политичка реплика „Бондстил“ - нови надзорник евроазијских простора.⁴⁴⁶

Овом базом су Американци потврдили своју стратегијско-политичку оријентацију - стали су уз Албанце, наспрам свих интереса Србије.⁴⁴⁷ „Бондстил“, који је добио име по америчком нареднику Џејмсу Бондстилу, носиоцу медаље части, заправо је мали град смештен на 700 хектара земљишта.⁴⁴⁸ Иако по Резолуцији 1244. и тај део КиМ-а формално припада

445 На КиМ-у је још једна војна, француска база, о којој се мало говори. „Француска база 'Белведер' је у Јужној Митровици. Из ваздуха се види са колико је школске приљепности 'скоцкана' на повећем терену. Све је под конац, на све стране осматрачнице и митрајеска гнезда, сваки придошлица види се као на длану из велике даљине. Улази се серпентинама и контрола на улазу је ригорозна, чак и за припаднике УНМИК-а. Одмах после улаза видни су камени блокови поређани дуж спаваоница, висине око метар и по. Мали и значајан детаљ, јер говори о степену опреза и страха од терористичких акција. Блокови говоре да је већ далека прошлост безрезервна подршка Албанцима, јер потенцијални терористи неће доћи са српске, већ са шиптарске стране. Полицајци се околином возе искључиво блиндираним 'Ланд Роверима'.“ У: Зоран Петровић Пироћанац, „Ђутање мржње“, *Статус*, 2004.

446 9. јуна 1999. у Куманову је склопљен споразум између НАТО-а и Србије, чиме је окончано 11 недеља бомбардовања. Американци су за обезбеђивање мира потом обезбедили 55.000 војника НАТО, чиме је број војника на Балкану достигао 88.000.

447 У близини главне саобраћајне комуникације Космета, на путу између Качаника и Урошевца, САД су већ неко време планирали градњу великог аеродрома. По дебљини слоја за узлетно-слетне писте, било је јасно да је реч о аеродрому који капацитетом треба знатно да премаши „Слатину“, аеродром који су у Приштини на кратко заузели Руси 1999. Ту је било предвиђено слегање и најтежи војни транспортери, и очигледно је да су подразумевало и како ће на новој локацији бити задовољени строги стандарди НАТО пакта.

448 Када је започета градња, Пентагон је „Бондстил“ описивао као „највећу америчку базу још од Вијетнама.“

Србији, нико од српских власти се до сада није усудио, барем ради привлачења пажње светске јавности, „због меке моћи“, који би свакако привукао пажњу, да од САД затражи ренту за коришћење нашег земљишта. Тапије и ту постоје, као уосталом и на много друге земље на КиМ-у, али је Србија једина тачка на планети где Американци игноришу неприкосновеност приватне својине и од УН признате територије неке земље.⁴⁴⁹

За малу и сиромашну Србију нису занемарљиви милиони долара које Американци дугују за коришћење 700 хектара, у земљи која је камчи непрестано кредите по свету. Американци су на том огромном простору базе још почетком прошле деценије саградили 160 здања за становање своје војске, многе административне зграде, спортске и комерцијалне капацитете, чак две цркве и огромну војну болницу. Постоји чак и могућност да, када им ту досади, скокну колективно до Софије и тамо се додатно проведу.⁴⁵⁰

IX. 5. КиМ, доктрина сукоба ниског интензитета и дисциплиновање Трећег света Европе

Ратом у Заливу 1990-91., САД су успеле да за неколико година одложе ремећење стратегијске равнотеже на Блиском Истоку, очувају изворишта нафте за сопствену експлоатаци-

449 Први текст у Европи о почетку градње америчког аеродрома и војне базе, објавио је београдски дневник *Блиц*, 15. јула 1999. Добрано скраћени текст, објављен је тек на 7. страни, а аутор је био З. Петровић Пироћанац. Месец-два касније, европски и амерички медији почињу да објављују вести и репортаже о будућем „Бондстилу“.

450 Ту је „Образовни центар Лора Буш“, крштен по Првој дами САД. У слободно време војска може да се образује и универзитетски, јер су два Универзитета, онај у Мериленду и у Чикагу, отворили своје филијале усред „Бондстила“. Све то за смештај око 7.000 војника, које чува војска на 11 осматрачница начичканих унаоколо. Они чувају и преко 1.000 возила, и 55 хеликоптера, „Апача“ и „Црних јастребова“. Ту је и 250 шатора у азијском стилу, у коме обитава по шест војника. Важна димензија овог описа је и очекивана америчка пропагандна намера да медији увек потенцирају њихову технолошку супериорност у односу на сличне војне инфраструктуре других земаља. Сваки војник на располагању има угодно грејање и ер - кондишн, топлу воду 24 сата, телефонске централе, данк-храну код „Бургер Кинга“, пица-продавнице по принципу од игле до локомотиве, гимнастичке сале, библиотеку, и шта још све не.

ју, уз штедњу сопствене нафте. Потом су кренули у спуштање ка Медитерану, и, по први пут, завлачење у Балкан. То је еманација чврсте стратегијске намере да остану водећа сила планете, пошто су Руси привремено испали из трке. Постојала је у то време процена да ће тадашња ЕЕЗ (Дванаесторица) бити претворена у „тврђаву Европу“, која ће САД и Јапану онемогућити приступ Великом Тржишту. Зато Американци и крећу ка Балкану, па се ту појављују њихови бродови на улазу у Јадран. У региону је Југославија, по привредној и политичкој организацији друштва убедљиво најближа европској интеграцији, па тиме представља за Американце потенцијалну тачку дестабилизовања Европе, ново стратегијско бојно поље у невидљивом сукобу са Европом на раскршћу миленијума. Тадашње начелне изјаве, сличне америчким, да су за целовиту Југославију, биле су пука дипломатска рутина. То је била *индиректна стратегија* великих сила, што подразумева да су велики ратови онемогућени за догледно време, али да они мали, локални, морају да трају, да се потхрањују, били они политички, или прави. Американцима су биле потребне тињајуће ватрице на Балкану, а српски простор и анархични менталитет Срба олакшавали су стратегијским аналитичарима креирање сценарија. Када су у све унели и шиптарско - албански проблем, Срби су изронили у фактор геополитичког шаха овог дела Европе.

Тако и у 2008. Американци исказују стратегијску заинтересованост за наш простор. У новије време, и Руси се полако појављују на овој стратегијској сцени. Средином Деведесетих, преко вуковарских ада на Дунаву, које су Хрвати добили после свог отцепљења од Југославије, док су Срби гледали пут КиМ-а, Американци су већ пуну деценију испунили Цилигино пророчанство - по први пут у историји су избили на Дунав, и ту ће у догледној будућности и остати.

Још од 1990 се ради на довршавању *стратегијског учвршћивања америчке позиције, војним припремним радовима на „ јужном српском фронту - Косову, трбуху Србије”*. То је и део америчке *grand strategy*. Космет спада у део артикулисања *Водича за планирање одбране (Defense Planning Guidance)* и *Националне војне стратегије (National Military Strategy)*.

По *Водичу*, Американци су по први пут господари стратегијске светске сцене, и диктирају свету на одлучујући на-

чин. А њихова представа света фокусира се на зоне Блиског Истока, Еуроазије и Европе. Редослед није промењен ни у 2008. години.

За наш простор овај концепт значи стварање *нове безбедносне архитектуре Југоистока Европе*, у којој је Србији намењена мучна позиција *економски некорисне зоне Европе*. Стога није било за чуђење вашингтонско глуво и слепо форсирање војних припрема за Космет, још од 1990. Подршка Албанцима-Шиптарима била је готово отворена свих ових година.⁴⁵¹

За протеклих пола века, Вашингтон је потрошио на одржавање перформанси свог војног естаблишмента близу 20 билиона долара.⁴⁵² Америка, захваљујући овим монстербуџетима и може да примењује „амерички начин војевања“ (*American Way of War*). Он подразумева дуги припремни период нагомилавања снага, технике и људства, и удар тек када поуздана процена потврђује да после њиховог удара неће бити значајног одговора непријатеља, обзиром да је савршен са земљом.

Значајно је да амерички ратни колеџи, као и елитне школе војног командовања, своју доктрину све више усмеравају ка Трећем свету, после пада Берлинског зида. Америчка безбедносна стратегија све више пажње посвећује те области „*које карактеришу нестабилност, често анархија, немогућност институционалног владања на западни начин, економско назадовање, еколошко погоршавање, итд.*“

Један од стручњака за светску безбедност, Стивен Мец (Metz), својевремено је најавио у Трећем свету појаву тзв. „трака“ насилних региона, где је немогућа власт. Назива их

451 Током Деведесетих, чак су и америчке ТВ станице, попут CBS-а, „покривале“ активности шиптарске гериле. Снимали су репортаже пратећи конвоје на коњима, преко албанских врлети, на српску територију. Коњи су носили наоружање и годинама је и тако припреман и снабдеван српски јужни фронт. Вашингтон није био против независности никада.

452 Џон Д. Стајнбрунер из „Брукингса“ је средином Деведесетих тим поводом написао: „*Ни једна постојећа војна сила не може да оправда степен спремности који ми настојимо да очувамо. Наши званични годишњи одбрамбени буџет је пет пута већи од било које друге земље, и већи од комбинованих буџета свих већих земаља са којима формално нисмо у савезништву, и са њима бисмо, разумљиво, могли да дођемо у сукоб. Комбиновани званични буџети одбране Русије, Кине, Ирана, Ирака, Сирије, Либије, Индије и Северне Кореје, на пример, износе 20% америчког.*“

„државама које су омануле „, у којима је дошло до „слома реда и цивилне администрације“. Још почетком прошле деценије Мец је, занимљиво је, најављивао „земље са деловима своје територије које су перманентно ван владине контроле“.⁴⁵³

Без оклевања кажимо: и КиМ, и Србија, и други делови экс-Југославије, били су сврстани у ову категорију. У том одавно најављиваном *модификовању стратегије према Трећем свету*, Американци су и видели да ће уместо великих ратних сукоба, све више долазити до „офанзивних и дефанзивних мисија“ америчке армије.⁴⁵⁴ Зато су и одређене доминантне гране будуће америчке армије: снаге за специјалне операције, војна полиција, војна обавештајна служба, авијација, артиљерија и ваздушна одбрана.

Овом концепту *сукоба ниског интензитета (Low Intensity Conflict - LIC)*, Американци су на многе начине давали практичну, огледну димензију на экс-југословенском простору у протеклих готово две деценије. А концепт подразумева и одлучну подршку чланица Алијансе (и Немаца, „ударне песнице САД“). Не треба пренебрегавати као је снага њиховог удара огромна. Њихови буџети, наоружање, технологија, имају моћ да разоре и знатно већа подручја но што је традиционално недисциплиновани српски простор.

Од 1998., пред бомбардовање Косова и Метохије и читаве Србије, када су у праву били они који су сматрали да од Руса не треба очекивати помоћ, стратегијска сцена се огромно изменила. Ствари не морају да буду по Србе иреверзибилно црне, и поред свих перформанси Америке. Тако је, у само једном случају - да Русија стратегијски, војно, економски, увиђа овде сопствене користи наспрам америчке стратегије. Да је спремна да Србима дугорочно обезбеђује енергенте по повлашћеној цени, а да ненастањене делове Србије настани својим ракетним системима, који би ућуткали моментално све дугогодишње нападе споља, па и прекинули са претњама о економским и другим санкцијама.

453 **Видети:** Недељник *Аргумент*, 12. 10. 1988.

454 Офанзивне мисије су: хуманитарна и еколошка помоћ и интервенције, уда-ри кажњавања непријатеља, или зарад јачања међународних акција, као и традиционалне специјалне операције. Оне подразумевају и контролу имиграције, антитероризам, заштиту снага за време еколошких и хуманитарних мисија, као и стратегијску одбрану против оружја масовног уништавања.

И други моћни геоекономски, пре свега - долазак Кине на наш простор. Како би овај тандем, традиционално пријатељски расположен према нама, могао лагодно да се уклони и одавде (пре свега Кина) крену на Европу. Заиста, једино питање на које српска држава мора да сазна поуздан одговор: колико је уопште извесно да Русија стави под безбедносни кишобран Србију? Може ли Србија, и којим гаранцијама, да привуче Русију да јој буде балкански Израел, баш као Израел Америци на Блиском Истоку? На Западу се одавно процењује да Москва жели да поново узме под своје „блиско иностранство“. У сваком случају, питање дотиче државе Партнерства за мир НАТО-а. Русија може реално да ускоро буде чак и у позицији неке врсте новоизрањајућег вође Покрета несврстаности које доживљава сопствену ренесансу са енергетском кризом.

IX. 6. Нова база намењена „очувању демократије,“ нафте и гаса

Америчка база „Бондстил“ је почела да се гради још у јуну 1999. „Бондстил“ омогућује сада ваздушну моћ Америци у оквиру лаке ударне дистанце (*within easy striking distance*) до нафтом богатог Блиског истока и Каспијског мора, као и до Русије. Од Вијетнамског рата ово је највећа изграђена америчка база, са око 7.000 војника. Градила ју је највећа компанија за градњу америчкој војсци, *Hallyburton's KBR*. Њен генерални директор био је тада Дик Чејни. Занимљив детаљ је писање дневника *Washington Post*, пише пре бомбардовања Југославије 1999: „Са растућом крхкошћу Блиског истока, нама ће требати базе и права на прелетање на Балкану, да бисмо заштитили нафту Каспијског мора.”

Руски аналитичар Дмитриј Воскобојников уосталом и сматра да је нафтовод кључни разлог отимања КиМ-а. Ту је предвиђен трансбалкански нафтовод, познат и као АМБО (Албанско-македонско-бугарска нафтна корпорација). Воскобојников указује на занимљив детаљ тим поводом: АМБО је регистрован у – САД.⁴⁵⁵ Његова функција је пренос наф-

455 Један од акционара је адвокатска канцеларија „White and Case“, у којој је специјални саветник Бил Клинтон.

те (од 2011. године) из Капсијског мора, преко луке Бургас у Бугарској, до албанске луке Влера, и коначно бродовима до Источне обале САД. Тај пројекат је започет још 1996. године, у режији енглеске ћерке компаније *Halliburton* (Чејни), *Brown and Root Energy Services*. Пројекције су тада говориле да нафтовод има годишњи промет од 600 милиона долара.

Бондстил је први у ланцу база грађених током ове декаде. Американци су изградили и базе у Мађарској, Бугарској (једна од најзначајнијих), у Босни, Албанији и Македонији. Земља на којој је изграђена база је међутим и даље легално власништво Србије. И налази се у метар тачно смештена на *стратегијској Цвијићевој линији*.⁴⁵⁶ Западна Алијанса је окупирањем Космета, *Трбуха Србије*, како је то говорио велики професор Милован Радовановић, и физички овладао српском стратегијском жилом куцавицом на незауостављивом продору ка Београду, линијом Бујановац - бугарска граница, простора од око 50 км ваздушне линије.⁴⁵⁷

„Усамљена суперсила“ (*Lonely Superpower*), како Самјуел Хантингтон дефинише САД, заокружила је појас Југоистока Европе на геостратегијском плану.⁴⁵⁸ Најпре је запосела Јадран, још почетком рата у екс-Југославији. Потом су јој Хрвати и Муслимани, уз америчку свесрдну логистичку, војно-саветодавну, чак и уз директну генералску пензионерску и плаћеничку помоћ, генерала са три и четири звездице, обезбедили Купрешку висораван.⁴⁵⁹ Добили су и подземни аеродром у Бихаћу. Избили до Вуковара, и тако први пут у историји стигли директно на Дунав на стратешкој тачки *Каније Југоистока*, како су немачки геополитичари називали

456 *Цвијићева линија*: Линија Валона - Скопје - КиМ - Србија - Дунав. Ова стратегијска линија доживљава ренесансу свог значаја после читавог века неоправданог стратегијског запећка.

457 Пред рат у Југославији, 1991. године, француски географ Мишел Рукс, иначе велики пријатељ шиптарског народа, рекао ми је у интервјуу: „У случају напада, овај простор се не може бранити“.

458 **Видети:** Samuel P. Huntington, „The Lonely Superpower,“ *Foreign Affairs*, March/April 1999

459 *MPRI*, Global Provider of Integrated Training & Security Solutions. Реч је о приватној фирми пензионисаних америчких генерала, који често сарађују са Пентагоном и Стејт департментом у „наметању деократије“ планетом. Доказана је њихова умешаност на страни Хрвата, Муслимана и Шиптара у грађанским сукобима у екс-Југославији. Гледано из српске перспективе - злочинска америчка паравојна фирма. И даље се са њима суди једна група српских исељеника у САД.

наш важан стратегијски простор. Американци су веома близу да остваре оно о чему су Немци сањали више од сто година: најпре начинити од региона отпад, рушевине малих држава (*kleinstaatgerumpel*), како би се изразио Хитлер. Потом, уз принцип све присутније филозофије *ограниченог суверенитета* нација, направити нови „велики привредни простор“ (*grosswirtschaftsraum*), како је говорио Раушнинг. Је ли заиста крајњи домет присуства „Бондстила“ на „Цвијићевој линији“, остваривање будућег балканског савеза помоћних народа (*hilfsvolkern*), опет по Раушнингу?⁴⁶⁰

Сама одлука да се бомбардује Југославија (заправо Србија са КиМ-ом, док је Црна Гора углавном изузета из кажњавања, осим ретких војних мета ВЈ на њеној територији), донета је у пуном јеку припреме прославе 50. годишњице Алијансе.⁴⁶¹ Тада се озваничава и „Alliance’s Strategic Concept“, - Стратегијски концепт Алијансе. То је наставак стратегијског концепта договореног у Риму 1991., с тим што верзија из 1999. ојачава став да, ако жели да издржи као витална организација, НАТО треба да је спреман да одговори на нове претње и „допринесе стабилности у региону“, као и да настави своју примарну мисију одбране чланства, како је наглашено у члану 5 НАТО Повеље. Срби су се Американцима, конфликтима у Хрватској и БиХ, па потом са Албанцима-Шиптарима на КиМ, баш наместили да тестирају уживо своју нову доктрину, да првенствено демонстрирају одржање своје кохерентности.⁴⁶²

Најчешће прећуткивано питање од аутора који се баве геополитиком јесте Нова Јалта. Не знамо поуздано је ли она заправо потпуно предата Американцима, а ако није, и поред „Бондстила“, докле је губер Руса? Заправо је нереално да су Руси потпуно одустали, после последњег видљивог, а кратког демонстрирања некакве силе, заузимање аеродрома „Слати-

460 Ове значајне појмове немачке геополитике из прве половине XX столећа, аутор је одавно преузео од Бора Мишељића, једног од оснивача Центра за геополитичке студије „Југоисток“.

461 У то време примају се нове чланице и сетимо се сцене - македонски председник Киро Глигоров седи, као Титова узданица, уз Клинтонa, присуствује тој свечаности, док Србију Американци засипају бомбама са осиромашеним уранијумом. Никада се ова македонска срамота неће заборавити у Србији.

462 **Видети:** Joyce P. Kaufman, „NATO and the Former Yugoslavia: Crisis, Conflict and the Atlantic Alliance“, *The Journal of Conflict Studies*, Vol. XIX No. 2, Fall 1999.

на“ код Приштине, после чега су се повукли. Руска база за овог аутора опште није неостварива на српском тлу. Ако могу Американци непозвани, могу ли Руси позвани? Једна једина јединица анти ракетног система Топољ-М, донела би стратегијско растерећење Србији и тешко да би напади на Србе потом били као деценијама до сада. То је, сматра аутор, кључни моменат стратегијског разрешења безизлаза Срба, који засигурно не желе у савезништво са онима који су ураном по нашим главама осакатили српски народ за дуги период у будућности.

Руски аналитичар Дмитриј Воскобојников уосталом и сматра да је нафтовод кључни разлог отимања КиМ-а. Ту је предвиђен трансбалкански нафтовод, познат и као АМБО (Албанско–македонско-бугарска нафтна корпорација). Воскобојников указује на занимљив детаљ тим поводом: АМБО је регистрован у - САД.⁴⁶³ Његова функција је пренос нафте (од 2011. године) из Каспијског мора, преко луке Бургас у Бугарској, до албанске луке Влера, и коначно бродовима до Источне обале САД. Тај пројекат је започет још 1996. године, у режији енглеске ћерке компаније *Halliburton* (у којој своје значајне функције има Дик Чејни), *Brown and Root Energy Services*. Пројекције су тада говориле да нафтовод има годишњи промет од 600 милиона долара.

IX. 7. Американци, ислам, Шиптари и КиМ

Планери америчке стратегије у Вашингтону годинама су сугерисали, а влада спроводила толерантну политику према исламским земљама и попуштање, где год је могуће. Наравно, на штету малих народа, попут српског. Косметска драма мора се посматрати и кроз овакву призму, јер је тако јаснија отворена подршка Америке сецесионистима на Космету.

Мали пример из времена пуних НАТО-припрема за напад на Србију, крајем 1998. Српски медији су пуни вести о нападима УЧК на српску полицију широм Косова и Метохије. Поред осталог, забележили су детаљ да су, захваљујући америчким дипломатама на терену, Шиптари крајем новем-

⁴⁶³ Један од акционара је адвокатска канцеларија “White and Case”, у којој је специјални саветник Бил Клинтон.

бра 1998. ослободили инспектора МУП-а Подујево. Држао је ОВК српског инспектора, на српској територији(sic!) у свом затвору (sic!), који је тек 2 км (тако пише “Политика”) код Подујева.⁴⁶⁴ Још је само недостајало да се догоди *Косова*, па да Срби схвате какве законитости и токови глобалне стратегије утичу на америчко виђење коначног решења косметског питања.

Угледни коментатор Розентал је, априла 1996. године, отворено говорио о томе „*да је Клинтон тајно одлучио 1994. године да дозволи Хрватској да постане отворена аутострада за испоруке иранског оружја и војних тренера за муслиманску босанску владу, која је тада у рату са босанским Србима.*” Тако је, каже Розентал, „*Клинтон отворио пут Техерану да оствари ствар коју је највише желео из босанског рата, исто оно што је највише плашило Европљане - милитантну исламску иранску базу у Европи. Иран је брзо успоставио терористички центар и тачку расподеле - и политички рај у Европи, у најнестабилнијој области Континента.*”⁴⁶⁵

Осим Розентала, о овоме је пуно писао и индигенични обавештајни израелски стручњак Јосеф Бодански, и неколицина других америчких и светских стручњака за исламски свет. Иранци и милитантни ислам су се нашли и на нашем тлу, и од БиХ су се као куга проширили на Албанију и Космет, као и на Македонију, хтели то политичари региона да признају, или не. Разлози овог припуштања исламистичког концепта у европски забран има свакако свог објашњења у глобалној стратегији најмоћније државе света.

Од времена Буша, америчка визија спољне политике је, како пише Дејвид Хендриксон, „*уједињење универзалних аспирација и војне силе*”. Пост-хладноратовски свет који Америка тада види у XXI веку, засниваће се, предвиђају бројни аутори, на систему глобалне равнотеже силе, са главним играчима: САД, ЕУ, Русијом, Јапаном, Кином, Индијом и

464 **Видети:** *Аргумент*, 1-7. децембар 1998. Могу ли Американци да замисле да се тако нешто деси у њиховој земљи, негде у Ајови, или Тексасу? Могу једино да се крсте када на телевизији присуствују елиминацији секте, која се забарикадигала на свом имању. Пошто нису хтели да пусте ФБИ на имање, почели су да пуцају из свог расположивог оружја на представнике Закона. Онда је стигла америчка верзија наређења: „Разваљуј!” Специјалци су упали на имање и побили све живо! Наравно, до данас нико није одговарао за командну одговорност за овај масакр америчких грађана у забаченом Вакоу.

465 **Видети:** А. М. Rosenthal, *The New York Times*, April 1996.

исламским светом. Американци ће свуда првенствено бранити унилатералне америчке интересе, и то пре свега у три зоне од највећег значења за САД: Европи, Јапану и Заливу.

У Заливу, опет, са трајућим проблемом са Ираком, паралелно је још већ брига „интегритичка исламистичка сила Иран, следећа злоћа светског система,” како дефинишу неки западни аналитичари. Стручњаци за Блиски Исток већ готово деценију упозоравају да ће Иран сваког часа постати нуклеарна сила, што би лако потом могло да доведе до планетарног хаоса, обзиром на фанатичност теократске иранске државе. С правом се доводе у сумњу „пацифистичке намере Техерана” када је у питању развој нуклеарног програма, јер, тврде стручњаци, експлоатисање богатих налазишта природног гаса у и око Ирана је знатно јефтиније него развој нуклеарне енергије.

Оспоравани и хваљени професор *Самјуел Хантингтон*, говорио је својевремено у Паризу на међународној конференцији стручњака за глобалне проблеме. Убројао је, међу четири доминанте међународних сукоба у првој четвртини XXI столећа, и „исламско извирање и моћно успињање Кине, који чине највеће изазове за Запад и међународни поредак стављен под његово окриље”. На Кисинџерову прогнозу да ће у XXI веку постојати скуп барем 6 главних сила: САД, Европа, Кина, Јапан, Русија и вероватно Индија, Хантингтон додаје „важне исламске државе”. „Њихов стратегијски положај, галопирајућа демографија, значајни нафтни ресурси, ће им пружити реални утицај у вођењу светских послова”.

Један од бољих америчких познавалаца исламског света и „Лука кризе” јесте Едвард Церециан, бивши амбасадор САД у Израелу и Сирији, бивши помоћник државног секретара за блискоисточне послове, и професор на *Рајс Универзитету (Институт Џејмс Бејкер III за јавну политику)*. Церециан најбоље изражава америчку забринутост за развој ситуације у исламском свету и пример његових студија је добро објашњење зашто Американци на српском простору вуку промуслиманске потезе, од Босне до Космета. Американци проучавају помно такозвани „Лук кризе”, огромни простор који обухвата Балкан, Кавказ, Северну Африку, Блиски Исток, и Централну и Јужну Азију. Церециан упозорава „да САД морају да признају како забрињавајућа пролиферација локалних и регионалних конфликта у Луку прети великим, чак витал-

ним интересима САД.” Он указује и на „критични географски фактор да се у Луку кризе налазе велике резерве нафте и природног гаса и тачке испоруке нафтовода и гасовода. Ми морамо да узимамо у обзир какав утицај има сукоб у овом региону на снабдевање енергијом, енергетску безбедност, и цене”.⁴⁶⁶

У време Џерецианове функције помоћника државног секретара САД су елаборисале политички приступ Исламу, и то је остала званична америчка политика и после Буша, до данашње Клинтонове политике. Џерециан тврди да „*влада САД не види ислам као још један „изам” који се супротставља Западу, или је претња светском миру*”. Међутим, исламске земље су на Картумској конференцији у Судану, 1995. године процениле да је обнова Ислама као политичке снаге изазвала Запад и посебно САД, да „*третирају Муслимане као непријатеље у новом хладном рату*”. На то је Џерециан у свом есеју „*Политика Сједињених држава према Исламу и Луку кризе*”, оповргао ове исламске тврдње: „*Обичним речима, религија не одређује, позитивно или негативно, природу наших односа са другим земљама. Наша свађа је са екстремизмом per se, и насиљем, негирањем, нетолеранцијом, застрашивањем, принудом, и терором који их прати*”.⁴⁶⁷ Он препоручује САД да боље дубински проучи сложеност снага на сцени у Луку кризе, како би се створила основа за реалистично и ефектно политичко планирање и формулисање. Препоручује повећану помоћ умереним исламским владама.

Занимљиво је за тренутак подсетити на руско виђење истог проблема. Велики стручњак за исламски свет, Јевгениј Примаков, пише: „*Русија се не супротставља исламу. Ми не стављамо знак једнакости између исламског фундаментализма и исламског екстремизма... Одсуство такве диференцијације туче по исламу, а то је недопустиво... Ту и тамо има покушаја да се исламски свет сврста у непријатеље савремене цивилизације, што је апсолутно недопустиво.*” Иза става мудрог политичког вука Примакова видимо политику Русије, окружене исламским светом (и њиховом нафтом и гасом) са свих страна. Овде треба придодати тријумвират сила који је већ била у разради - *осовина Њу Делхи - Москва - Тегеран*, која чини нервозним Вашингтон и Европу. Потенци-

466 Видети: *Аргумент*, 1. и 7. децембар 1998.

467 Ibid.

јално придодавање осовини и Пекинга, чини светску сцену непредвидљивом у XXI веку. Исламске земље, пре свих Иран, играју у овом новом прегруписавању, изузетно важну улогу.

Зато сматрамо да је и политика Русије према Космету веома слична америчкој. Ништа значајно Срби нису ни могли да очекују свих протеклих година „на терену“ КиМ-а од Руса, јер су Руси одувек пазили да не љуте Исламску конференцију. Америка у односима са исламским светом има политику фаворизовања у медијима умерених личности, заговорнике толерантног ислама.

Американци имају чак обичај да Европљане виде као жртве политичке миопије када третирају исламска питања. И Џереџиан на примеру Босне, критикује Европу, што потврђује наше виђење америчке политике попуштања исламу свуда где је могуће (ако није на територији САД, или у њиховим амбасадама). Каже овај дипломата од каријере: *„Неки Европљани, уместо да виде стварање таквог босанског ентитета у Европи као прилику за мултикултурни контакт и мост за муслимански свет иза, видели су Босну једноставно као исламску претњу”*.

На другој страни, у окончању арапско-израелског сукоба је за Американце и шанса да растерете анти-западњачко осећање код Муслимана целог света. Вашингтонски планери, попут Џереџиана, уверени су да је сређивање палестинске државе (тачније - проглашење Јерусалима за главни град Арафатове Палестине), коначна цена за мир на Блиском Истоку. Израел плаћа свој део цене америчке политике према исламском свету, бушењем своје малене територије бројним арапским енклавама.

Шиптарски стратежи веома добро познају све ове односе и најприродније се убацују у простор који им се пружа већ дужи низ година. Они су, без обзира шта причали њихови лидери, *део исламског света*. Албанија је чланица моћне Исламске конференције, па тамо већ одавно заступа и други део своје нације. У времену када Вашингтон попушта исламу где год је то могуће (осим на територији САД), Шиптари имају сјајну стратегијску позицију. Као и у Босни, Усама бен Ладен је могао да помаже своју муслиманску браћу, а да Вашингтон затвара очи. Американци су такође годинама доводили Шиптарима посматраче да осигурају прелазну фазу до стварања

шиптарске државе, глумили су преговараче код отмица Срба. Посматрачи су сву своју инфраструктуру стављали сецесионистима на располагање, учествовали у бескрајним „игранкама” са невештим српским преговарачима, и одлично се прилагођавали исламском начину рата живаца. Шиптари су имали стрпљења колико год је потребно, и били су сигурни да Америка апсолутно стоји иза њих, ма како давала утисак о својој еквидистанци у српско–шиптарском конфликту. Уз стварање Изетбеговићеве муслиманске Босне и Херцеговине и Арафатове Палестине, обједињавање Космета и Албаније представљаће велику религиозна и политичку победа УМЕ - свесветске муслиманске заједнице. Шта су у таквим приликама онда могли да очекују Срби, елитом обезглављени, војнички докусурени Дејтонским невидљивим и сталним ударом на војску, економски доведени до афричког нивоа, притом под сталним ударима режимских харача, у сопственој земљи, притом докрајчивани легализованом мафијом?

Уместо закључка: српска „сибирска дилема“, нова геополитика и стратегијска инфериорност српске државе

Чак и у време драстичних економских и политичких диктата, какво је управо ово наше, мора да постоји и минимум, испод кога више нисмо квалификовани као озбиљан и државотворан народ. Све док на наш простор Руси и Кинези не уђу знатно дубље и стратегијски, и економски, и војно, неће бити силеџијске промене позиција САД на овом простору. Вашингтерна држи Бондстил, док је око 2.500 Руса у Придњестровљу, што је у нашем комшилуку, где чувају преостале магацине оружја из совјетске епохе, како је објаснио Владимир Путин у Минхену, 2007. Кинези нам граде један мост на Дунаву, дају кредите, а можда ће градити и канал Дунав-Солун, који је Друштво америчких инжењера из Њу Џерзија са ентузијазмом намеравала да финансира још пре Балканских ратова. Израчунат је и износ америчког улагања за Канал - 66.380.000 долара тог доба. Тадашња српска влада је чак доделила концесије америчком друштву „за обављање свих радова на територији Србије, обухваћене пројектом професора Стаменковића“ (идејни творац и пројектант Воденог моста Солун-Београд. Пловног пута Морава-Вардар - прим. а.)⁴⁶⁸

Стога и размишљамо на крају ове студије о дилемама које би, сматрамо, биле од користи у препоручљивој, а код Срба тако избегаваној, расправи политичке класе, универзитета, значајних живућих досијетеваца Србије, свих који промишљају путеве оздрављења Србије и запућивања у срећнију, смисленију и кориснију будућност нашим поколењима.

– Како натерати политику класу на власти да пристаје на примену основног принципа демократије у важним државним и друштвеним одлукама - *референдум*. Бриселски

468 Видети: Зоран Петовић Пироћанац, „Аргументи: зашто Евроазијски савез уместо ЕУ - пример Кине“, у: Србија и Евроазијски простор, зборник (приредили М. Степић и Ж. Ђурић), Институт за политичке студије, Београд, 2013.

процес преговарања Срба и Шиптара и тамо постигнути споразуми, под старатељством ЕУ (Леди Ештон), ништаван је и по демократским узусима исте те ЕУ, ако српска држава не понуди грађанима оно што јој је основна дужност у оваквим околностима - референдумско изјашњавање грађана хоће ли да препусте своју територију и ресурсе Шиптарима, који су неодојиви део националног корпуса друге државе - Албаније? Запрепашћујуће је што ниједан лидер ЕУ, ни одакле из земаља ЕУ понаособ, нико из тамошњих политичких класа, није подсетио будућег кандидата *фамилије* (В. Илић) да не сме да пренебрегава такав демократски институт какав је *референдум*.

– Да ли су Руси са САД у икаквом договору око енергетске поделе планетарног колача, као и његовог менаџмента, па тако морамо да им дамо наш угаљ и стратегијске руде на КиМ-у?

– Да ли Руси имају већи интерес у томе да не инсталирају свој „Топол-М“ у Србији, или да се просто прилепе на америчко окупирање косметског простора који неометани држе своју *jumping point* позицију према Евроазији? Или да препусте простор Американцима у потпуности ?

– Да ли Руси уопште могу озбиљно са Србима да разговарају, да преговарају чак, зашто не, око дугорочних стратегијских релација, када добро знају да је и ова политичка класа „избушена“ кадровима који су већ прошли разне „убрзане курсеве“ по институцијама типа лондонског института за психологију Тависток? Или, како то да су на Западу припремали кадрове САЈ-а за обуку, а не у Русији?

– Питање је данас хоће ли Русија, баш као у време племенитог Цара Николаја Другог током Првог светског рата, када је буквално натерао Французе да нашу изранављену војску у повлачењу, физички осакаћену, пребаце из Грчке у Африку и тако спас у Србију од тоталне Калварије. Могу ли данас да одлуче да Србе ставе под свој безбедносни кишобран. Питање је и може ли своје виталне интересе Србија да оствари потпуно ослоњена на Русе? Да ли државотворни пробуђени Руси имају уопште толики интерес да буде и успаване, или фингиране државотворце из српске политичке класе?

– И, за овог аутора, можда кључно питање геополитичке будућности: хоћемо ли изнедрити здрав и стратегијски

стамен и далековид део политичке класе, који ће храбро понудити Кини да Србију претворе у велику бесцаринску зону, па да са њом и Русијом склопи дугорочну чврсту сарадњу, јер међу светским значајним факторима испољавају далеко већу искреност према Србији? Аутор је убеђен да би Србија на тај начин врло брзо измакла готово три деценије исцрпљујућем, статусу *економски некорисне зоне Европе*.

– Око Србије су и данас бар два прстена непријатељског окружења (суседи и водеће земље ЕУ, са „Немачком изнад свега“ на челу). Србија има статус не-чланице НАТО (јер тек око 13-15 одсто Срба је за улазак у ту освајачку организацију), а пријатеља Русије, код којих уживамо и даље статус повлашћене нације (докле?)

– Можемо ли да постанемо руски Израел на Балкану, као што је то амерички Израел на Блиском истоку? Сматрам и ово потенцијално питање једним од геостратегијских излаза из преопасног положаја Србије у дужем периоду. Свака земља, нарочито мала, мора да се ослони на пријатеља, или да изнађе стратегијска решења која јој обезбеђују безбедност, војну и енергетску, на дужи рок.⁴⁶⁹ То Србији може да обезбеди једино Русија.

– Може ли да се анализује како да Србија извојује статус енергетски привилеговане нације, а шта заузврат Србија треба да понуди?

– Неки би рекли: зашто не територије за базе - *безбедносни кишобран*, кад су то Американци већ добили бесплатно (додуше, уз обилно коришћење „Томахавка“)? Хоће ли то Русија уопште, и под којим условима, и о томе треба отворено преговарати.

– Но, горенабројано не може да се учини са стратегијски одавно опредељеним делом политичке класе, оне која је у буквалном смислу прошла неке НАТО кадровске курсеве и одавно одлучно пристала да „легне на НАТО руду“, нити питајући свој народ, нити се искрено бринући за свој народ.⁴⁷⁰

469 И Американци имају муке са променама, они који су сковали термин *shaping the world*, што је њихов стратегијска реформа у циљу прилагођавања новим односима у свету.

470 Компетентни лидери су у стању да интегришу и комбинују 3 улоге комплетног стратега: да буду *стратегијски лидери, практичари и теоретичари*. На српској политичкој сцени таквих нема и стање је алармантно.

– Нација и држава морају да изнедре екипе таквих лидера који, како то дефинишу у америчким војним академијама, „нацији пружају визију и фокус, и инспиришу друге да мисле и делају“.

– Глобални пајкан (Global Cop), САД, је обавио велике радове са Србима у протеклих два е деценије. Између осталог: онеспособљавање потенцијала Србије да ангажује око 400.000 војника, сакаћење способности српске војске још од почетка грађанског рата, десетковање младих војних кадрова и њихово терање из војске, запаћивање мафије и плутократије у Србији током Деведесетих, обесхрабривање сваког поштеног и истрајног рада грађана, терање младих из земље. То су српска салда данас.

И у овом часу, једна од политичких струја у српској држави, такозвана *евроатлантска*, сматра: Срби морају да напусте „руску“ оријентацију. Тај део политичке сцене каже и да та она можда и не сматра како Русија није фактор на Балкану, већ смо ми нужно окренути европским интеграцијама, „нашој судбини“ Без ове оријентације, западне демократије ће нас лишити, заговарају, учешћа у глобалном тржишту, лишће нас нових технологија и информатичке револуције. Нема нам друге, тврде, већ да се „српски тројац“ (Николић - Дачић - Вучић) преметну у Аденауера и Хавела, а Срби постану мекушни Чеси, ма колико то не волели. Сила Бога не моли.

Овај део распопућене Србије сматра да државни челници имају дугорочни родољубиви задатак да непрестано тумаче свету нашу искрену окренутоост Западу. Треба упорно понављати, тврде, да су наши државни и стратегијски интереси трајно везани за западне демократије и европске интеграције. Ми по том виђењу и нисмо између Истока и Запада, ми смо на Западу, а Русија и Турска су заправо у тој нелагодној позицији између Истока и Запада. Та опција, додуше, саветује и опрезност да се са Запада не узима и не примењује аутоматски све што нам се нуди. Запад и јесте успешан стога што пред њим увек постоји широк избор могућности, што је понуда богата, па паметни могу да изаберу оно што је најбоље за локалну употребу или примену.

Србија се такође у овим дилемама сили да напусти терен старог схватања суверености, јер моћни западни свет већ примењује нове критеријуме, свиђало се то нама, или не. Класично образовани стручњаци не могу са симпатијама да гле-

дају на неке нове облике суштински руског концепта крњег суверенитета из Седамдесетих, сада у америчком тумачењу, али тврде да се томе не може умаћи. Бар у догледно време, у коме наш стратегијски Врх има обавезу остваривања првог задатка - да више као народ не западамо први, на најскупљи и најпогубнији начин, у опасне воде излагања погибелји нових оружја и уранијума. Све европске земље, и Французи и Немци, чак и Енглези, жртвовале су део својих суверености међународној заједници, ЕУ, НАТО-у, ОЕБС-у, Савету Европе, Европском Парламенту, па су и даље живе и многе успешне. Болни компромиси су и Србима неизбежна судбина, кажу атлантистички интонирани стручњаци за међународне односе. Илити - да барем једном у историји политички подражавамо Хрвате - тј. да сваког окупатора, попут Хитлера, дочекујемо цвећем, уместо што се увек поново у историји понашамо ирационално и глупаво гинемо за „братство-јединство“ и слободу Хрвата, Словенаца, Македонаца, Муслимана, Шиптара, да не дижемо икакве устанке против окупатора, јер ће бројни међу нама скончати и у неким Јасеновцима, а они за које смо гинули смејаће нам се из злочиначког НАТО пакта и „цивилизованог“ дела Европе, као доказаним магарцима који се никад неће опаметити.⁴⁷¹

САД јесу и данас неприкосновени фактор балканских геополитичких прекрајања. Нова европска безбедносна архитектура, то су Американци. Остали су испомоћ, претежно дисциплиновани извршитељи, евентуално пипалице за мине, попут Француза у јуну 1999, када су испред Американаца улазили из Македоније на Космет, преко граничног прелаза Ђенерал Јанковић, металним штаповима проверавајући има ли мина крај друма, да њихови газде, амерички војници не одлете у ваздух. Ма колико непопуларни били, уз безброј реалних замерки стратегијском понашању моћне Америке, не треба сметати с ума - може им се - прејаки су. Нарочито им Срби ништа не могу.

Заступници тоталне сарадње са Американцима имају и друге аргументе. На пример, зашто бисмо се увек ми Срби блесаво истрчавали против великих, па то плаћали десетко-

471 Мислимо ту пре свега на ситуацију са Шиптарима. Сетимо се споразума који су потписали Бугарска и Македонија. Бугари су признали да постоји македонски језик као посебан, а не дијалект бугарског. Заузврат, Македонија је потписала изјаву да на територији Бугарске не постоји македонска национална мањина.

вањем националне есенције? Хајде мало да будемо кандидати за савезнике Америма. Много је паметније, а дугорочно посматрано - плодносније. Но, за ову опцију постоји важан војно-стратегијски предуслов. Наша држава би морала да задовољи САД тако што би неким уговором озваничила њихову окупацију, пружајући тако гостопримство америчкој војсци (не само у “Бондстилу”). То што су се насадили тачно на Цвијићевој линији јасно нам говори о њиховој дугорочној оријентацији да контролишу правац до Дунава, средишта економских кретања у долазећој епохи, као и да надгледају Евроазију.

Аутор подозрева да постоје припадници *хипер-класе* Србије који би смели овако отворено да остваре овакав коперникански стратегијски обрт. Ако би и дошло до тога, следиле би године још жешћих српских подела од постојећих.

Србија је у цивилизацијском потпалубљу Европе. А време цури, и нигде ничег доли „сибирске балканске дилеме“ око нас. Балкан је поново, у новом миленијуму, геополитички чвор Европе. Срби, пре свега, јер на леђима ова мала земља осећа и америчке и руске интересе. Сједињене државе су и даље главна планетарна економско-политичка сила, иако нагрижена својом погрешном спољнополитичком доктрином, пуна елемената неоколонијалистичког.

С друге стране, Русија доживљава невероватан економски и политички полет, и извесно је да се она враћа међу одлучујуће факторе светске безбедности. Србија се налази између ова два цина, на својој добропознатој историјској позицији раскрснице, пута ка различитим стратегијским директрисама. За прелазак преко српске територије (укључујући и КиМ) пролазиће ускоро нови гасоводи и нафтоводи, углавном у руком власништву.

Од резултата ових великих радова, који су завршници, зависиће и нова безбедносна архитектура и геометрија Југоисточне Европе. Српска политичка класа налази се у том простору и времену без јасне стратегије, без визија будућности за свој народ и земљу, распета између два табора, про-западног и про-руског. И неспособна да пронађе опцију која би јој омогућила успешну сарадњу и са Европом и Америком, и са Кином и Русијом, што је једини безбедни пут ка будућности.

На далеком северу Русије, рибари хватају рибу по замрзнутим језерима Сибира, по температури које падну чак и до - 60° С. На ниској температури гро риба се окупља у самом центру језера, где је лед најтањи. Рибари се крећу управо до те тачке, пажљиво ходајући по леду, уз ослушкивање хоће ли негде лед да попусти. Тако се дешава да и зачују језовито пуцкетање, и да несрећни рибар пропадне кроз лед. Ледена вода испод површине је сцена моменталног суочавања са „сибирском дилемом“. Ако рибар некако успе да исплива на површину, на лед, тело му се одмах смрзава на таквој атмосфери и наступа убрзо смрт од температурног шока. Ако у тој инстинктивној борби за живот, одлучи да је паметније да остане у леденој води, док не дође помоћ, у њој ће такође умрети - од хипотермије. Србија је на геополитичком плану годинама управо у „сибирској дилеми усред Балкана“. НАТО пакт свуда уоколо, Руси у даљини (додуше, сада у комшилуку, у Придњестровљу), а безбедносно је тако хладно да се у оваквом стању не може дуго издржати.⁴⁷²

Политичка класа Србије, она на сцени, није способна за дугорочна здрава решења за државу и народ. Располућена између „руске“ и „америчке“ опције, задовољава се аутоматским приклањањем или НАТО-пакту, или Русији у великом залету. Нема код политичке класе Србије претераног промишљања око тога шта се овим опцијама добије, а шта губи, и да ли постоје по Србију корисна решења ван њих, или пак неком комбинацијом оба. Нити се довољно дубоко анализује опција неког новог несврставања чак. Или Евроазијских интеграција уз БРИКС - најјаснију светлост из тунела нашег суноврата.

На јавној интелектуалној сцени Србије нема данас истинског суочавања размишљања истраживача са супростављеним мишљењима, како наука једино успешно може да изналази одговоре на велике недоумице. Код нас је прилично унисон састав истраживача, нескривено про-руски оријентисаних, као и про-америчких. У мањини су аутентични про-европски заступници. Но, геополитиколози имају задатак да озбиљно разматрају стратегијске, политичке, дипломатске,

472 **Видети:** З. П. Пироћанац, „Америчко укотвљавање, руско кашњење и српска ‘сибирска дилема’ на Балкану”, у: *Русија и Балкан - Питања сарадње и безбедности*, зборник радова, Институт за политичке студије, Београд, 2008.

па и културне и цивилизацијске елементе, који чине обавезне делове *безбедносне аритметике и геометрије региона*, али и савременог света. Морају се понудити и виђења могућих решења у домену *геополитике*.

Геополитика будућности, наследница класичне геополитике, коју су нам подарили људи попут Кјелена, Рацела, Хаусхофера, Макиндера, Махана, Цвијића, М. Радовановића и других, обавезује савремене истраживаче да непрестано трагају и у ту нову науку уносе нова виђења, анализе, све шири спектар научних дисциплина. *Геополитика будућности* мора да уважава и питања попут одржања живота на планети, планетарну екологију, међународну правду, општа добра човечанства, еволуцију производних начина.

У овој теми не треба да сметнемо с ума *фундаменталне реалности човечанства*, на које нас подсећа геополитолог Метлер: 1. *Никад бржа еволуција човечанства*; 2. *Никад моћнија хегемонистичка сила у толикој мери усредсређена само на себе*; 3. *Никад већа инвестирања у технички и научни развој*; 4. *Никад заоштреније социо - економске неравнотеже планете*; 5. *Никад веће трке у наоружању, милитаризовање планете која ризикује и еколошко самоубиство*; 6. *Никад неправеднији светски финансијски систем*.

Тек уз бројне параметре, уз *мултидисциплинарни приступ*, уз *истраживања системско-друштвених елемената*, можемо да назремо вероватну будућност, да конструишемо *геополитичке сценарије* за регион Југоисточне Европе. Геополитичка анализа мора да у свом апарату оперише и појмовима спознавања и *динамичних сценарија будућности*, чак до 2030-50 године. На нашем простору је поред тога реч и о *геополитици глобалних играча (Global Players)*.⁴⁷³

Географија и политички прагматизам потпуно су овде игнорисани, па се тако годинама падало у геостратегијски бездан, да би се на крају Срби нашли потпуно стратегијски

473 *Global Players* су првенствено велике силе, САД, Русија, Кина, као и велике државе са бројним становништвом, попут Индије, Бразила, Ирана, Индонезије, итд. Зависно од економског потенцијала (посебно војног), спадају ту делимично и Јапан, Немачка, или ЕУ. Ту су и транс-националне корпорације са економским потенцијалом обрта преко 100 милијарди евра или долара, које имају више од 100 000 запослених, или производне капацитете у више од 100 земаља. Њихова „геополитика“ јесте начин делања широм планете.

и војно опкољени, у вишеструком непријатељском прстену, без икаквог поузданог савезника. Ми говоримо о *тоталној стратегији*, коју велики француски стратег, генерал Бофр, лоцира „на врху пирамиде стратегија изнад које потом долази политика.“

У економски разрованој, социјално ојађеној, културно дотученој и цивилизацијски запуштеној Србији, предстоји огроман друштвени напор да се сломљене кости и кошчице српског тела врате на своја места, да се оствари успешна физичка реконвалесценција, и одавно ишчекивана духовна обнова.

Нова геостратегијска концепција треба да урачуна наше огромно кашњење за светом. Око нас је мондијализација економије којом су нас као баба-рогом дуго застрашивали, као да је то нешто што се може избећи, уместо да смо проналазили начине да се што корисније по нас у тај процес уклопимо. И Русија и Кина се такође, хтеле – не-хтеле, уклапају у тај свет пост-капитализма, у информатичку револуцију која и даље цвета и разгранав се у невероватним правцима. Свет већ користи не-летална оружја, изменио је филозофију рата, у којој мали и непослушни, недисциплиновани попут Срба, могу само лоше да прођу и да их кажњавају и сејањем уранијумских бомби, како су на нама без милости демонстрирали операцију „Милосрдни Анђео“. Свет гради тзв. *knowledge society*, *друштво знања*, у коме је знање доминантна категорија друштва, есенцијални друштвени ресурс.

А ми? Где су тимови који ће се ухватити у коштац са свим изазовима? У српској транзиционој, хаотичној и профитерској атмосфери, морамо дакле да озбиљно размишљамо о грађењу чврсте геополитичке стратегије. Пре свега треба да се гради позиција *early warning think tank* група, тимова за рано упозоравање. И једна од суштинских тема које политичка класа мора да отвори у српском друштву, јесте дискусија о *каквоћи капитализма* коју хоћемо за наш народ. Јер, дијапазон је прилично широк, а наши политичари намећу, без икаквог пристанка народа, најстравичније варијанте најсуровијег либералног капитализма. Дух овог народа је, међутим, традиционално задругарски, са изразитом колективном

солидарношћу, па сигурно не жели обезбљено и обездушено друштво будућности, какво гради Вашингтерна.

У периоду од пада Берлинског зида 1989, до светске финансијске катастрофе 2008., изаткан је и историјски салдо Србије. Ако на извојеваном референдуму ускоро српски народ не обезвреди закључке Бриселског споразума, јер је изведен у потаји од сопственог демократског народа, изгубићемо енергетску перспективу, углавном губитком наших ко-метских рудника, пре свега угља. Никад се српска држава од тога неће опоравити. И онда, ко може да Србијици обезбеди есенцијалне претпоставке *одрживог развоја*, које иначе ОУН дефинишу као најзначајније право народа у овом столећу? Ко може да нам гарантује *енергетску безбедност*? Европа? Она која већ око 50% потреба у гасу купује у Русији? Европа која готово шени пред Москвом за гарантовање снабдевања гасом, јер би иначе доживела привредни слом, а фингира „строгоћу“ хотећи да истој Москви наметне правила за њихову продају њиховог гаса (уочљива је психотична реакција ЕУ према Москви)?

Да нам гас и нафту неће можда дати САД, које дозвољавају једино експлоатисање туђих изворишта нафте и гаса? САД које већ 15 година хајдучки и силецијски бесплатно користе нашу територију за базу „Бондстил“, док свуда другде за своје базе плаћају ренту? Наравно, све наше потребе може да задовољи само руска држава. И да нам пружи и тај спасоносни *безбедносни кишобран*, и да га гарантује својим „Топољима М“, својом ракетном супериорношћу у односу на САД. Без икаквих тежњи за експлоатацијом Србије. Али, свакако уз свој стратегијски и војни утицај на Балкану. И зашто се, заиста, о томе већ једном не би преговарало са Москвом?⁴⁷⁴

Велики географ и геополитолог Ив Лакост говори често да „свака нација има своју територију, или барем сматра да је та територија њена, упркос претензијама суседних нација. Нема нације без територије.“ На политичком терену, снага државе одређена је бројним елементима, првенствено

474 **Видети:** Институт за међународну политику и привреду, Фондација Ханс Зајдел, Међународна научна конференција, „Стратешки правци развоја и утврђивања положаја Србије у савременим међународним односима,“ април 2013.

војном моћи, економском моћи, стратегијским савезништвима и међународним односима. Уз то треба додати и: величину становништва, територије, географски положај, приступ природним ресурсима, технолошке способности, политичку културу, ефикасност процеса доношења одлука, чак и солидарност унутар друштва.⁴⁷⁵

*Концепт националне безбедности државе је чврсто језгро њене снаге. Концепт артикулише природу свеукупног мобилисања елемената њене снаге. Стратегијска инфериорност или супериорност развија се када је један део Концепта релевантнији од другог. Таква релевантност је постигнута, сматрају израелски стратежи, на пример, „као резултат дефиниције достигнутих циљева, богатијег разумевања стратегијске околине и трендова који је дизајнирају, обавештениости предности и не-предности свих страна, и креативности у дизајнирању политичких, војних и економских алатки“.*⁴⁷⁶

Кажу мудри стручњаци и да, упркос таквој ситуацији, инфериорност не значи да је победа на војишту немогућа. Српски Врх, на пример, никако и никада није показао (још од времена Милошевића) да искрено улаже све расположиве интелектуалне, дипломатске, војне ресурсе у напуштање позиције *стратегијске инфериорности*, ситуације у којој је Србија већ одавно, и у којој је и даље. За такву стратегију нужно је Србији вођство израелског типа.⁴⁷⁷

Француски политолози и геополитолози разматрају *оптимално артикулисање* које ће довести до крајње дефиниције појма.⁴⁷⁸ Западни теоретичари кажу и да је истински посао *артикулисање мисија и актера*. Политичка моћ најчешће

475 **Видети:** Charles Kegley and Eugene Wittkopf, *World Politics: Trends and Transformation*, Wadsworth, 2006.

476 „Рупе“ у релевантности настају као резултат три главна разлога који стварају потешкоће у суочавању са мењајућом реалношћу: „когнитивни проблеми“, „организациона ригидност“ и „политичка суздржавања.“ Видети: Lanir Zvi, *Relevancy Gap*, Praxis, Tel Aviv Center for Strategic Studies, 2006.

477 Албанци-Шиптари, иако и даље осетно слабији у својој свеукупној „интелектуалној густини“, прилежно, стрпљиво, уз комбинацију демонстрација спремности на отворени конфликт, уз провокације, са жаром, фанатизмом чак, боре се за супериорност на стратегијском плану.

478 **Видети:** Jean-François DAGUZAN, Pascal LOROT, *Repenser la sécurité nationale*, директори часописа *Sécurité Globale*, 1.03. 2008

осећа искушење да ангажује своје снаге, пре свега војне, чим дође до првог тешког удара. Данас се, изгледа, препоручује да се научи оно што је војсковођа Фош називао „економијом сила“ (*l'économie des forces*). Стратези спољне политике оперишу важним принципом: „*када нема очврснулог ауторитета, велике спољашње оријентације земље остају у зони неизвесног*“. И још: „*Онај ко одлучује је есенцијални орган*.“ Ауторитет за тему стратегије, француски генерал *Бофр*, говорио је да је „*стратегија непрестана инвенција заснована на хипотезама којима би требало експериментисати у пуној акцији, и где ће се грешке у процени тешко плаћати поразом... да управо у томе лежи највећа тешкоћа стратегије, нарочито у епохама брзе еволуције, какав је данас случај*“.⁴⁷⁹

Лидери данашњице нису свемоћни као некадашњи. Сами Коен је то тачно приметно: „*Идеја о једном председнику који у сваком часу дела само по сопственој памети, јесте митска*“. У оквиру Европе, треба да се уочи да је највећи део одлука појединачних земаља у спољној политици (економској, првенствено), условљен одлукама донетим у Бриселу. Сетимо се, ипак, одлуке генерала Де Гола да Француску извуче из интегрисаног војног командовања НАТО, 1966. Тај потез имао је ефекат бомбе, али без прекида са НАТО, коме је Француска остала верна.

Еволуција међународних односа је, међутим, данас битно другачије профилисала савремене лидере, међу којима више нема истинских државника, кадрних да се дрзну на неки државотворни потез спрам НАТО доминације. У једном француском ТВ документарцу, тврдило се да је Митеран на изборима за свог наследника на крају подржао Ширака, а не социјалистичког кандидата, због националног интереса, државног интереса, без обзира на, њему мрску, идеолошку боју Ширака. Анализа одлучивања у Немачкој упућује нас на *Фундаментални закон*, члан 65. Логика тог текста подразумева и да *Канцелар треба да трасира главне правце немачке дипломатије*. Његов министар спољне политике треба да се бави управљањем свог домена, у хармонији са стратегијским оријентацијама земље.

479 **Видети:** André BEAUFRE, *Introduction à la stratégie*, Armand Colin, 1963, Une réédition aux éditions Hachette littératures, collection Pluriel, 1998.

У Србији, по Уставу, Премијер би требало да “води игру“, а заправо ту политику значајно узурпира и одређује Први подпредседник, који заправо представља сам епицентар власти, моћнији и од Николића, и од Дачића. Он је, по свему судећи узурпатор власти веома налик Милошевићу, па и Тадићу потом. Уочљива је и страст Вучића да контролише све безбедносне службе Србије. Мана и ове, као свих претходних власти јесте што своју политику спроводе уз тимове са знатним напуклинама изазваним некомпетентношћу, али и страним интересима подређених, разних сарадника и саветника, партијске провенијенције.

Такве појаве јесу и даље озбиљна претња развоју српске демократије, јер из распореда многих некомпетентних кадрова партија, на функцијама у власти, може да се наслути и правац узурпације свега чега може да се домогне, толико пута виђених тужних, али и деструктивних сцена нашег управљања државом - највећом маном српског поимања *управе (management, gestion)*.⁴⁸⁰

Западне земље, пре свега Немачка, Велика Британија, ЕУ, међутим, не износе ни најмању критику овог, свима очитог, опасног тренда. Цинична политика коју воде налаже да је најважније да се Вучић креће у правцу који највише одговара, пре свега Немачкој - да Вучић убеди остале „играче“ у српској власти да потпишу катастрофални споразум са Албанцима-Шиптарима. Стога овај аутор јасно описује Александра Вучића као српског политичког тренутног „главног играча“ (*prime mover*-а) док су Николић, Дачић и остали из српске политичке класе „играчи“ (*players*). У Србији на крају 2013. још не чујемо довољно гласне критике оваквог тренда, мада је све довољно јасно да би интелектуалци и политичка класа требало отворено да упозоравају на овакав смер српске политике.

У ком правцу се креће Србија илуструју и бројни антиподни трендови по економски потресеној Европи.⁴⁸¹ На при-

480 Вучић овим стилем управљања дугорочно копа себи политичку раку, јер методи којима преплављује српску политичку сцену неодољиво имају местилично препознатљив укус Шешељеве методологије власти, мада „нашминкани“ споља. Надајмо се да ће Вучић овакве критике прихватати и мењати праксу у ходу, што интензивније.

481 У последње две деценије из света су непрестано стизала Србији упозорења како се она креће у потпуно погрешном, контра-смеру од демократског све-

мер, у Француској је 2012. лансирана занимљива иницијатива интелектуалаца, која овако размишља о својој политичкој класи „*Авај, наши управљачи изгледа да су тотално превазиђени: они су данас неспособни да предложе тачну дијагнозу ситуације и нису кадри, наједном, да донесу конкретна решења, на висини улога. Све се дешава као да је једна мала олигархија заинтересованих само за своју будућност на кратки рок узела команду*“.⁴⁸²

Шта се притом догађа на плану стратегијске мисли у Србији? Како српска држава одговара на бројне изазове света у перманентној економској и политичкој кризи? У геополитичком смислу, најважнија, иницијална констатација за овакву тему, као и за све друге сличне, јесте да је од есенцијалне важности чињеница да је Србија већ деценијама, барем три деценије, у канцама онога што дефинишем као *нову безбедносну архитектуру и геометрију европског Југоистока*. Притом остајемо верни немачком геополитичком значењу појма *Југоисток* - са видним разочарањем у бриселско форсирање ненаучне и суштински бесмислене геополитичке кованице „Западни Балкан,“ непостојећег појма који пркоси сваком географском знању и здравом разуму.⁴⁸³

Будућност српске државе непосредно зависи од следећих елемената: 1. Америчке базе *Бондстил*, која влада на Југоистоку;⁴⁸⁴ 2. Процеса на Косову и Метохији, који могу

та. Данас водеће западне силе намерно жмуре пред још једним погрешним смером, недемократским трендом владајуће странке, чиме Србији угрожава демократију. Али, сада је најважније да се Срби натерају да признају још једну албанску државу на Балкану, лишавачући се свог територијалног интегритета.

482 **Видети:** *Manifeste Roosevelt*, 2012., на Мрежи.

483 „*Западни Балкан*“ је појам који помаже у послу стратегијско - територијалног докрајчивања Србије, те тихе осуде нашег простора на даљу непријатну неизвесност, економско таворење и још задуго тоталну социјалну несигурност и генерализовану пауперизацију становништва. Ако би се дословно следила географска наука, морали бисмо да оспоримо неутемељен неологизам *Солане* и еврократа. *Западни Балкан* би тада били и БиХ, Црна Гора, чак и Хрватска, ма колико не жели да је било ко смешта у ту зону. Али, од Средоземља до Динарида, Хрватска би ту спадала чак пре Србије. *Источни Балкан* су пре свега део Бугарске и Тракија. *Централни Балкан* су Србија, део Бугарске, Дрина, простор од Београда до Атине и Пелопонеза. *Северни Балкан* је Хрватска Посавина, простор десно од Саве, део Републике Српске.

484 Када се НАТО 1994. године домогао наше некадашње врхунски важне базе и једног еднајважнијих војних полигона Европе, *Криволака* у Македонији,

да се дефинишу као борба за право на одрживи развој српског народа, али и албанског - косметског народа спрам незајажљивих и крволочних мултинационалки; 3. Око 776 км тока Дунава кроз Србију је суштински историјска шанса за српску државу и народ, између њених будућих најблиских савезница Немачке, Аустрије, Русије и Турске. Истраживачи воле да понављају једну мантру у обележавању стратегијских планетарних мена - пад Берлинског зида 1989, као крај Хладног рата. За овог аутора тај цивилизацијски временски беоцут означава, међутим, *почетак ресурсних ратова*. Од праскозорја човечанства до данас, људи воде ратове како би од суседа отели богатства којима ови располажу. Човек је у том пљачкашком пориву готово непромењен и данас.⁴⁸⁵ Водећим земљама планете, индустријским силама, неопходни су све већи волумени ресурса и енергије, а они се, углавном, налазе код других, често у малим и безбедносно незаштићеним земљама спрам енергетских грабљивица.⁴⁸⁶ Ко контролише нафту и воду, контролисаће свет.

У 21. столећу државе обележене енергетским дефицитом лансирале су кампање за отимање нафтних и гасних резерви држава које контролишу вишкове. Рат у Ираку, потом у Либији, чак и грађански рат у Сирији, у коме САД помажу опозицији и пуштају Ал Каиду да дела несметано у сукобу, јесу такви покушаји. Велике силе користе већ војна средства у својим напорима да задобију предност у овој светској бици за енергију.⁴⁸⁷

било је дефинитивно много тога јасно. Наша Држава, Војска, Полиција и Скупштине, све су учинили да се о томе што мање говори у јавности. Нису зучнули ништа ни Милошевић, ни Јовица Станишић, ни генерал Перишић, као да је у питању био неважан догађај, а не *уклињавање НАТО-а у наше слабине*.

485 Са индустријском ером, потрошња енергије доживела је невероватну прогресију. Човек троши данас 120 пута више енергије него преисторијски човек, и 3 пута више него у периоду између два светска рата. Ништа не указује да ће се у будућности њена потрошња смањити. Осим ако не дође до неке револуције, данас незамисливе, али могуће. Видети: Зоран Петровић Пироћанац, *Геополитика енергије*, Институт за политичке студије, Београд, 2010.)

486 С политичког гледишта, супротстављена су два шампиона: *јучерашњи*, САД, и *шампион сутрашњице*, Кина, која је са својих 1,3 милијарде становника, нарочито кадра да гради дугорочну политику. Постоје и два *изазивача*: Индија, којој је витално потребна енергија за раст, и Русија, која саздава свој велики повратак на светску сцену јаким, заснован на енергији.

487 François Lafargue, *Demain, la guerre du feu: Etats-Unis et Chine, à la conquête de l'énergie*; Paris, 2006.

Видимо како се профилишу будући ратови великих размера, чији ће разлози бити контрола туђих енергетских ресурса.⁴⁸⁸ Епоха чији смо учесници управо ствара и нове мапе међународне безбедности, као и нову безбедносну архитектуру региона Балкана, Југоистока Европе. Ушли смо у доба оружаних међудржавних сукоба и због не-нафтних али исто толико виталних ресурса попут воде, шума, плодних ораница, лепеде енергената, па последично и хране. У „ресурсне ратове“, да поново нагласимо, срља човечанство због булимиске незајажљивости најбогатијих. Америчко уклињавање у Балкан је стога такође јасно, и нема сумње да је, дугорочно посматрано, бомбардовање Србије 1999. било и у тој функцији. Још је изразитије данас америчко уклињавање у зону Црног мора, што сведочи о дугорочном стратегијском плану САД да се знатно активније профилише на Југоистоку Европе.

Српско-француски историчар Бошко И. Бојовић, овако сажима ту Вашингтернину иупцију на наш простор и њене карактеристике *„Као и пре стотинак година, у зениту своје хегемоније, Западни савезници су показали ароганцију каква је убрзала долазак најмрачнијег периода њихове прошлости. Подржавајући етницизацију на најосетљивијем подручју Европе као пратећу појаву и колатералну штету европских и евроатлантских интеграција, издвајањем и жигосањем једног од тих народа у намери да се конструкцијом алибија одврати пажња од спољашњег подстрекачког деловања, стабилност регије је сведена на најмању меру. У прогресивној тржишној дерегулацији, правном вакуму, слабљењу државних институција у стихији тржишног дарвинизма. Над Србијом се спроводи уцена да призна независност насилним путем одвојеног дела њене територије, као услов пријема у ЕУ-чланице ЕУ су пред алтернативом између напуштања суверенитета или напуштања евро зоне и саме ЕУ. Народи ЕУ су суочени са од-*

488 Џејми Шеа, порт-парол НАТО за време бомбардовања Србије 1999, директор политичког планирања у Међународном секретаријату Алијансе у Бриселу, пише: *„Енергетска безбедност је тема од стратегијске важности. Она има четири димензије које се разликују, иако су повезане: зависност од увоза нафте и природног гаса; рањивост енергетских инфраструктура; климатске промене; будућност нуклеарне енергије... Енергетска безбедност постајаће све више важна у новој геополитици која се указује на обзорју света...“*
Видети: Jamie Shea, „La sécurité énergétique, une nouvelle mission pour l’Otan ?“, *Défense Nationale* ; N° 702, Novembre 2007.

*узимањем права да утичу на одлуке њихових институција, немоћни пред дезиндустријализацијом, рецесијом, незапосленошћу, са све већим социјалним тензијама*⁴⁸⁹

Гледано из стратегијске и геополитичке перспективе интереса српске државе, како то скромно посматра овај аутор, Србима моћне земље Вашингтерне већ годинама покушавају да отму виталне ресурсе на Косову и Метохије, те је то и суштина свих геополитичких маневара у протеклих двадесет година на Југоистоку Европе. Посматрајући тренутну констелацију политичких снага у Србији, аутор је такође изричит у ставу да данашња политичка класа Србије нема ни приближно довољну интелектуалну густину неопходну за разрешавање оваквог огромног проблема. Та незрелост, коју страни интереси, у лику бројних службеника ЕУ, видно и често неукусно хвале, заправо је највећа опасност по дугорочне интересе државе Србије. Брзина и перманентно притискање пожуривањем, којима неупоредиво искуснији међународни фактори просто међу српске актуелне лидере, основни је преговарачки метод ЕУ, а пре свих САД, Велике Британије и Немачке, речју - Вашингтерне. Притом и сами знају да и све њихове земље имају по неку верзију српске пословице: све што је брзо, кусо је! И притом све те земље знају - ма шта потписали актуелни лидери, а буде против српских националних и државних интереса, пашће засигурно у воду пре будућим српским референдумом. Њега се плаши и тзв. међународна заједница, па би да на брзину оконча немогуће, притисцима на српске преговараче - „нејаке Уроше“. Знају добро да је референдум сигурно гроб европских убрзаних притисака, те све чине да га избегну, иако је то основни проседе савремене демократије. Не може нико да лиши Немачку, Енглеску, или САД, дела територије, а да премијери и председници, те њихови парламенти, не консултују народ у одлуци. То је једна од неумољивих истина о плановима за довршетак радова на *безбедносној архитектури и геометрији Југоистока Европе*.

Данас српска држава треба да пристане да рудна лежишта остану косметским Албанцима-Шиптарима, па да већ кроз коју годину ми купујемо струју из косметских електра-

⁴⁸⁹ **Видети:** Проф. Др. Бошко И. Бојовић, „Балкански простор - показатељ и антиципација евроатлантских противречности.“ Париз, 18 окт. 2012.

на и плаћамо их приспелим Енглезима, Американцима или Немцима, Вашингтерни која је спремна да се појави на новом балканском тржишту енергије.⁴⁹⁰ Може ли ико да пружи иједан пример сличног сценарија разрешења неког тешког територијално - политичког проблема савременог света? Нема га, јер ни једна нација, ни једна држава на то никада није својевољно пристала, па неће ни српски народ. Притом ресурсно богатство, тих 60 % свега што се налази у српској кући, ситуирано је на Косову и Метохији. Да не расправљамо о многим неспорним доказима о културној баштини српског народа на том простору, који шиптарски лидери одавно већ бесмислено називају непостојећим терминима у уметности - „илирско византијски стил“ манастира, итд.

Дакле, задржавамо се само на чињеници да на Косову и Метохији леже хиљаде милијарди евра вредности будућих експлоатација ресурса, тамо лежи залог одрживе будућности Србије. Не заборавимо, за једва 35-40 година, Србија више неће имати угља у централном делу Србије.

Српска држава мора да обезбеди одрживи развој за наш народ. Одрживог развоја, пак, нема, ако Србија не господари својим природним ресурсима, укључујући обавезних више од 60% свих ресурсних резерви лежи на КиМ-у. Ако наша геополитички недовољно образована, или храбра и свесна, политичка класа поклекне пред притисцима страних фактора, наше потомство ће бити ампутирано за витално важне ресурсе на КиМ-у. То ће до краја овог века потпуно осакатити све грађане који у Србији живе.

„База „Бондстил“ назива се и „новим Рамштајном“, и она ће свакако имати и функцију надзора ширег простора који је повезан са Евроазијом и енергетским рутама. Американци се дефинитивно исељавају из Немачке, па без питања (као и Немцима својевремено) исељавају базе на српску територију. Чистом окупацијом и кршењем свих докумената ОУН.

Маргина маневра, или иницијативе влада, показују се као посебно ограничене, јер над њима лебди оно што експер-

490 Притом нико и не помиње, чак ни српска страна, историјски најбоље решење: заједничко (и заувек) експлоатисање природних ресурса, уз договор српског и шиптарског-албанског народа, и уз перманентни мониторинг такве експлоатације од неког тела ОУН.

ти називају *напрезањима*, присиљеностима, стегама - попут српских дипломатских мука око КиМ-а. Треба да се тежи *прегнантности геополитике у спољним оријентацијама* чврсте и озбиљне државе, каква Србија данас није. У свом доношењу одлуке управљачи морају да рачунају и са *националним дипломатским традицијама*. Срби морају да размишљају о могућностима даљег прекрајања овог дела Европе, за којим би следило *незадрживог сурвавања у преткумановске границе*. Ми смо војно срозани на неважан регионални фактор, у доброј мери нам је уништен официрски кадар, тотално нам је урушена некада значајна војна индустрија, тако да су оружане снаге у овом часу смешно-тужне демотивисане формације које би Албанци-Шиптари чак могли да поразе у хипотетичком сукобу.⁴⁹¹

Србија, међутим у многоме дели стратегијску судбину израелске државе, коју ми је једном приликом израелски обавештајни генерал Левран дефинисао као *a few amongst many - неколицина спрам мноштва*. Свест о томе непрестано захтева да политичка класа учи прилежно геополитику, као и умећа и вештине опстајања нас малених међу стратегијским Сцилама и Харибдама тог *мноштва* савременог и будућег света, који и Србију, као и друге мале земље, и даље окружује у вишеструким безбедносним прстеновима.

Аутор за сам крај оставља још један цитат из београдског недељника НИИ, у коме један изванредни и у нашој јавности недовољно присутан ум, геостратегијски мислилац из Далмације, Рикад Барић, нуди једну од суштинских експликација судбине малих у данашњем свету, којима припадају и Србија и све околне мале земље некадашње СФРЈ. „*За нас је пристајање на Хаг био темељни интелектуални, али изнад свега и морални пораз који није нигдје признат као темељна политичка незрелост. Тако смо данас сви, од тога Срби у самом прогресивном фокусу, жртве интеграцијског права онако како је оно било изражено у колонизацији Аустралије. У националном музеју Мелбурна стоји забиљежена бит тог интегралног права: 'У праву се 9 десетина закона односе на вла-*

491 **Видети:** Институт за међународну политику и привреду, Фондација Ханс Зајдел, Међународна научна конференција, „Стратешки правци развоја и утврђивања положаја Србије у савременим међународним односима,“ април 2013.

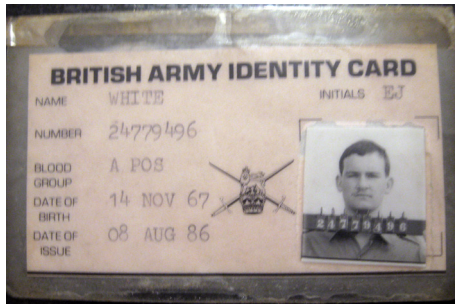
*сништво!' Дакле, 90% свеукупне колонијалне дјелатности за-
право представља голу машинерију трансакција некретнина
и осталих стечевина укључиво и судбина самих народа. Није
могло бити казано тачније, а ни грозније. Народи се требају
снаћи у преосталој једној десетини расутог простора, која је
и сама интегрални дио новоосвојеног територија...⁴⁹²*

492 У: Рикард Барић, Сплит, „Здрав однос и српски избор“, НИИ, Писма читала-
ца, 30.10. 2008.)

Анекси

	General Assembly Security Council	Distr. GENERAL A/50/790 S/1995/999 30 November 1995 ORIGINAL: ENGLISH
<hr/>		
GENERAL ASSEMBLY Fiftieth session Agenda item 28 THE SITUATION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA		SECURITY COUNCIL Fiftieth year
<p><u>Letter dated 29 November 1995 from the Permanent Representative of the United States of America to the United Nations addressed to the Secretary-General</u></p>		
<p>I would be grateful if you would have the attached text of the general framework agreement for peace in Bosnia and Herzegovina and the annexes thereto (collectively "the peace agreement"), which was initialed by the Republic of Bosnia and Herzegovina, the Republic of Croatia and the Federal Republic of Yugoslavia as well as the other parties thereto on 21 November 1995 in Dayton, Ohio, circulated as a document of the General Assembly, under agenda item 28, and of the Security Council.</p>		
<p>(Signed) Madeleine K. ALBRIGHT Permanent Representative</p>		
<p>95-38071 (E) 071295 111295 /...</p>		

Факсимил прве странице документа о преговорима у Дејтону, који је стална представница САД у ОУН, Мадлен Олбрајт, послала генсеку УН.

Војна легитимација активног поручника Краљевске војске Уједињеног Краљевства, Едварда Вајта, који се борио уз Хрвате и погинуо у Славонији, у борбама против локалних Срба и Арканове Српске добровољачке гарде. Аутор је документ добио лично од Жељка Ражнатовића Аркана.

Вајтова службена легитимација активног припадника хрватских ЗНГ.

RATION DE COMBAT INDIVIDUELLE RECHAUFFABLE		FRENCH INDIVIDUAL REHEATABLE COMBAT RATION		
CONSOMMER AVANT	06-JUN-97	MENU N°	8	
BEST BEFORE				
PLAT CUISINE EN BARQUETTE 300 g.		2	READY-COOKED DISHES	
HORS-D'OEUVRE		1	HORS-D'OEUVRE	
<small>(FOR DETAILS SEE MENUS AU DOS DE LA RATION)</small>		<small>(DETAILS OF THE MENU AT THE BACK OF THE RATION)</small>		
POTAGE	dose 1/4 L.	1	SOUP	qty. for 1/4 L.
FROMAGE FONDU	boite 42 g.	1	MELTED CHEESE	tin 42 g.
BISCUIT DE CAMPAGNE	paquet 280 g.	1	DRIED CRACKERS	pack of 280 g.
<small>SACHET "PETIT DEJELINER" comprenant (CAFE ET THE SOLUBLES-LAIT ECRAIME-BOISSON CACAO/TEE-SUCRE POUDRE)</small>		1	BREAKFAST KIT including INSTANT COFFEE INSTANT TEA NON FAT DRY MILK-INSTANT CHOCOLATE DRINK-CASTER SUGAR	
SEL-POIVRE	1 sachet	2	SALT-PEPPER	pack
SUCRE EN MORCEAUX	paquet de 5 g.	4	WRAPPED SUGAR CUBES	pack of 5 g.
NOUGAT	barre de 40 g.	1	NOUGAT	bar of 40 g.
PATE DE FRUIT	barre de 30 g.	1	SUGARIED JELLY	bar of 30 g.
CHOCOLAT A CROQUER	barre de 25 g.	1	CHOCOLATE BAR	bar of 25 g.
CHEWING-GUM	paquet de 4	1	CHEWING-GUM	package of 4
BONBONS	6 g.	4	HARD CANDIES	6 g.
CARAMELS	10 g.	4	CARAMELS	10 g.
COMPRESSES DE PURIFICATION D'EAU		6	WATER PURIFICATION TABLETS	
MOUCHOIRS-SERVIETTES	paquet de 10	1	MULTIPURPOSE PAPER TOWELS	package of 10
ENSEMBLE DE RECHAUFFAGE comprenant RECHAUFFABLE COMBUSTIBLE-ALLUMETTES-PINCE DE PREHENSION		1	REHEATABLE KIT including REHEAT APPARATUS-HANDLE-SOLID FUEL MATCHES	

Борбено следовање хране, „која може да се подгреје“. Приликом борби против арапских муџахедина на врху Мајевице, у марту 1994., аутор је, као ратни репортер, добио ово следовање од бораца који су га заробили од исламиста. Производња је била француска, за потребе НАТО-а.

US Congress has adopted a Bill in which, by the Section 539. (a), sanctions against Serbia and Montenegro are extended unless a "seperate identity" is granted to Kosova (note "a" in Kosova). The following is the excerpt from the Bill:

..
PUBLIC LAW 105-118 (12/15/97 CR H10961)

FOREIGN OPERATIONS, EXPORT FINANCING, AND RELATED PROGRAMS
APPROPRIATIONS ACT,
1998

RESTRICTIONS ON THE TERMINATION OF SANCTIONS AGAINST SERBIA AND
MONTENEGRO

SEC. 539.

(a) RESTRICTIONS- Notwithstanding any other provision of law, no sanction, prohibition, or requirement described in section 1511 of the National Defense Authorization Act for Fiscal Year 1994 (Public Law 103-160), with respect to Serbia or Montenegro, may cease to be effective, unless--

- (1) the President first submits to the Congress a certification described in subsection (b); and
- (2) the requirements of section 1511 of that Act are met.

(b) CERTIFICATION- A certification described in this subsection is a certification that--

(1) there is substantial progress toward--

(A) the realization of a separate identity for Kosova and the right of the people of Kosova to govern themselves; or

(B) the creation of an international protectorate for Kosova;

- (2) there is substantial improvement in the human rights situation in Kosova;
- (3) international human rights observers are allowed to return to Kosova; and
- (4) the elected government of Kosova is permitted to meet and carry out its legitimate mandate as elected representatives of the people of Kosova.

(c) WAIVER AUTHORITY- The President may waive the application in whole or in part, of subsection (a) if the President certifies to the Congress that the President has determined that the waiver is necessary to meet emergency humanitarian needs or to achieve a negotiated settlement of the conflict in Bosnia and Herzegovina that is acceptable to the parties.

Faksimil Zakona 105-118, usvojenog u Kongresu

Факсимил странице америчког Закона изгласаног 1997. у Конгресу, који се тиче окончања санкција против СР Југославије. Закон јасно подржава сепаратизам Косова и Метохије (уз коришћење редукваног топонима - Kosova).

13. NATO shall be allowed to operate its own telecommunications services. This shall include the right to utilize such means and services as required to assure full ability to communicate, and the right to use all of the electro-magnetic spectrum for this purpose, free of cost. In implementing this right, NATO shall make every reasonable effort to coordinate with and take into account the needs and requirements of appropriate Federal Republic of Yugoslavia authorities.
14. Claims for damage or injury to Federal Republic of Yugoslavia Government personnel or property, or to private persons or property shall be submitted through the Federal Republic of Yugoslavia governmental authorities to the designated NATO Representatives.
15. Failing any prior settlement, disputes with regard to the interpretation or application of the present agreement shall be settled between the Federal Republic of Yugoslavia and NATO Representatives by diplomatic means.
16. The provisions of this agreement shall also apply to the civilian and military personnel, property and assets of national elements/units of NATO states, acting in connection to the Operation of the relief for the civilian population which however remain under national command and control.
17. Supplemental arrangements may be concluded to work out details for the transit also taking into account its further development.
18. The Government of the Federal Republic of Yugoslavia shall accord for the transit of non-NATO states and their personnel participating in the Operation the same privileges and immunities as those accorded under this agreement to NATO states and personnel.
19. The provisions of this agreement shall remain in force until completion of the Operation or as the Parties otherwise agree.
20. This Agreement shall enter into force upon signature.

Done at Wright-Patterson Air Force Base, Ohio on November 21, 1995 and

at _____ on _____, 1995.

For the Federal Republic of Yugoslavia:

For the North Atlantic Treaty Organisation:

/...

Страница из завршног документа у Дејтонским преговорима, новембра 1995., која јасно показује да је Слободан Милошевић потписао и запрешањујући договор о готово неограниченим правима НАТО једница у кретању кроз СР Југославију. У таквом документу, који је касније преведен за српску јавност, „ишчезао“ је овај Милошевићев потпис, што је неразумљива глупост, јер се у УН добро знало да је Милошевић потписао тај срамни документ са Американцима

Библиографија:

- A'ANAN, Gavriel D., *Yugoslavia After Tito: Scenarios and Implications*, Boulder, Westview Press, 1977.
- ATTALI, Jacques, *Une brève histoire de l'avenir*, Fayard, Paris 2006 ; ID., *Demain, qui gouvernera le monde ?*, Fayard, Paris 2011.
- BELLOF, Nora, *Tito's Flawed Legacy: Yugoslavia & the West: 1939 - 84*, London, Victor Gollancz, 1985.
- BERNSTEIN, Carl, POLITI, Marco, *His Holiness, John Paul II and the Hidden History of Our Time*, New York, Doubleday, 1996.
- BISENIĆ, Dragan, *Od baklje do lomače. Intervjui o raspadu Jugoslavije 1992 -1996*.
- BOJOVIĆ, Bosko, *Les Balkans occidentaux - entre globalisation et balkanisation*, Paris, 2006.
- CHOMSKY, Noam, *What Uncle Sam Really Wants*, Berkeley, Odonian Press, 1989
- CILIGA, Ante, *Crise d'Etat dans la Yougoslavie de Tito*, Paris, Denoël, 1972.
- CILIGA, Ante, *Sam kroz Evropu u ratu, 1939-1945*, Paris, 1954. Комплетно издање: *Sam kroz Evropu u ratu (1939-1945)*, «Na pragu sutrašnjice», Roma, 1978.
- CHOSSOUDOVSKY, Michel, *The Globalisation of Poverty and the New World Order*, Oro, Ontario, Global Outlook, 2003.
- COLLON, Michel, *Poker Menteur*, Bruxelles, EPO et Michel Collon, 1998.
- COOLEY, John K. *Unholy Wars. Afghanistan, America and International Terrorism*, Pluto Press, 1999.
- DAGUZAN, Jean - François, LOROT, Pascal, *Repenser la sécurité nationale, Sécurité Globale*, 1. 03. 2008.
- DEBRAY, Régis, *Les Empires contre l'Europe*, Paris, Gallimard, 1985.
- DELISO, Christopher, *The coming Balkan caliphate: the threat of radical Islam to Europe and the West*, foreword by Loretta Napoleoni, Praeger Security International, 2007.
- КАРДЕЉ, Е., *Сећања*, Радничка штампа и Државна založба Словеније, Београд - Љубљана, 1980.
- KEGLEY, Charles, and WITTKOPF, Eugene, *World Politics: Trends and Transformation*, Wadsworth, 2006.

- KRULIĆ, Joseph, *Histoire de la Yougoslavie de 1945 à nos jours*, Bruxelles, Complexe, 1993.
- LEES, Lorraine M., *Keeping Tito Afloat: The United States, Yugoslavia and the Cold War*. Pennsylvania, University Park, PA, The Pennsylvania State University Press, 1997.
- MENGES, Constantine C., *Inside the National Security Council: The True Story of the making and Unmaking of Reagan's Foreign Policy*, New York, 1988.
- MILIVOJEVIĆ, Marko, *Descent into Chaos: Yugoslavia's Worsening Crisis*, London, Institute for European Defence & Strategic Studies, European Security Studies no 7, 1989.
- MLYNAR, Zdenek, *Nightfrost in Prague: The End of Humane Socialism*, New York, Karz Publishers, 1980.
- ПЕТРОВИЋ, Пироћанац, Зоран, *Геополитика енергије*, Институт за политичке студије, Београд, 2010.
- PAVKOVIĆ, A., *The fragmentation of Yugoslavia*, London, Mac Millan, 2000.
- RAMEL, Frédéric *La sécurité humaine: un concept pour penser le XXIe siècle*, Université Jean Moulin - Lyon 3, <http://generisfrance.free.fr/reflexions/ramel0900.html>
- RUSSINOV, Dennison, *The Yugoslav experiment, 1948-74*, London, Royal institute of international affairs, 1977.
- STANKOVIĆ Slobodan, *The End of the Tito Era: Yugoslavia's Dilemmas*, Stanford, Hoover Institution Press, 1981.
- SCHWEIKART, Larry and DOUGHERTY Dave, *Sentinel, A Patriot's History of the Modern World From America's Exceptional Assent to the Atomic Bomb (1898 - 1945)*, Penguin Group (USA) Inc.,
- SCHOPFLIN, George, „Political Decay in One - Party Systems in Eastern Europe: Yugoslav Patterns,“ in: Pedro Ramet, ed., *Yugoslavia and the Threat of Internal and External Discontents*. Orbis, Spring 1984.
- SOUTOU, Georges - Henri, *L'or et le sang. Les buts de guerre économiques pendant la Première Guerre mondiale*, Fayard, 1989.
- TODD Emmanuel, *La chute finale, essai sur la décomposition de la sphère soviétique*, Paris, Robert Laffont, 1976.
- TROUDE, Gilles, *La question nationale en RSFY (1945-1972)*, T II, these de doctorat soutenue en juin 2003 a Paris - III.
- VEGO, Milan N., *Yugoslavia and the Soviet Policy of Force in the Mediterranean since 1961*, Alexandria, Center for Naval Analyses, 1981.

ZVI, Lanir, *Relevancy Gap*, Praxis, Tel Aviv Center for Strategic Studies, 2006.

BRZEZINSKI, Zbigniew, "A Divided Europe: The Future of Yalta," *Foreign Affairs*, Winter 1984/85.

PRAET, Peter, in: *Revue Études marxistes*, no 16, 1992.

«Kosovo on the edge of the knife,» *Economist*, 20 March 1999.
„Bin Laden in the Balkans,“ *The Washington Times*, June 22, 2001.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

327(73)"19/20"

327(497.1)"19"

323(497.1)"19"

323(497.11)"19/20"

ПЕТРОВИЋ, Зоран, 1953-

Вашингтерна и Срби : од Труманових јаја,
до Клинтоновог осиромашеног уранијума / Зоран
Петровић Пироћанац. - Београд : Институт за
политичке студије, 2013 (Београд : Еселогe).
- 318 стр. : илустр. ; 25 cm

Тираж 300. - Анекси: стр. 311-314. -

Напомене и библиографске референце уз текст.

- Библиографија: стр. 315-317.

ISBN 978-86-7419-253-5

a) Међународни односи - САД - 20в-21в b)

Међународни односи - Југославија - 20в c)

Југославија - Политичке прилике - 20в d)

Србија - Политичке прилике - 20в-21в

COBISS.SR-ID 203962380

9 788674 192535